

Naslov izvornika
Thomas Harris
HANNIBAL RISING

**HANNIBALOV
POSTANAK**

PROLOG

Vrata palače sjećanja dr. Hannibala Lectera nalaze se u tmuni u sredini njegova uma, a imaju zasun koji se može naći samo dodirom. Taj se neobični portal otvara prema golemim i dobro osvijetljenim prostorima, ranom baroku, te hodnicima i odajama čiji se broj može mjeriti s onima u Muzeju Topkapi.

Svugdje ima izložaka, dobro raspoređenih i osvijetljenih, a svaki je povezan s uspomena koje vode do drugih uspomena geometrijskom progresijom.

Prostori posvećeni ranim godinama Hannibala Lectera razlikuju se od drugih arhiva po tome što su nepotpuni. Neki su statični prizori, fragmentarni, poput obojenih komadića lončarije drevne Atene, zalijepljenih gipsom. Druge prostorije sadrže zvukove i pokrete, ogromne zmije koje se hrvaju i migolje u mraku, a osvijetljavaju ih bljeskovi. Preklinjanje i vrisak ispunjavaju neka mjesta na dnu, kamo sam Hannibal ne može ići. Ali hodnicima ne odjekuju vriskovi, a ima i glazba ako želite.

Palača je građevina čija je gradnja započela rano u Hannibalovu studentskom životu. Tijekom godina što ih je proveo u zatočeništvu poboljšao je i povećao svoju palaču, a njezina mu je raskoš pomagala da izdrži duga razdoblja kad su mu upravitelji kaznionica uskraćivali njegove knjige.

Ovdje, u vreloj tmuni njegova uma, potražimo zajedno zasun. Kad ga nađemo, izaberimo glazbu u hodnicima i, ne gledajući ni lijevo ni desno, pođimo u Dvoranu početka gdje su izložci nepotpuni.

Dodat ćemo im ono što smo saznali drugdje, u ratnim i policijskim dosjeima, iz razgovora i forenzičkih nalaza, te od nijemog stanja mrtvih. Pisma Roberta Lectera, nedavno otkrivena, mogu nam pomoći pri utvrđivanju važnih statističkih podataka o Hannibalu, koji je po volji mijenjao datume kako bi zbunio policiju i svoje kroničare. Zahvaljujući našim naporima, možemo promatrati kako se zvijer odbija od sise i, krećući se uz vjetar, ulazi u svijet.

I

*Ovo je prvo
Što sam shvatio:
Vrijeme je odjek
Sjekire u šumi.*

PHILIP LARKIN

1. POGLAVLJE

Hannibal Mrki (1365. - 1428.) izgradio je dvorac Lecter za pet godina, koristeći se vojnicima koje je zarobio u Bitci za Žalgiris. Prvoga dana kad se njegov stijeg zavijorio na dovršenim kulama, okupio je zarobljenike u povrtnjaku i, popevši se na vješala kako bi im se obratio, rekao im da slobodno mogu poći kućama, baš kako je obećao. Mnogi su odlučili ostati u njegovoj službi, prvenstveno zbog kvalitete njegove hrane.

Petsto godina kasnije, Hannibal Lecter, star osam godina i osmi nositelj tog imena, stajao je u povrtnjaku sa svojom malenom sestrom Mischom i bacao kruh crnim labudovima na tamnoj vodi u opkopu. Mischa se držala za Hannibalovu ruku kako ne bi izgubila ravnotežu i nekoliko je puta posve promašila opkop. Veliki je šaran uznemirivao listove lopoča i tjerao konjske smrti u zrak.

Tada je glavni labud izišao iz vode, gegajući se prema djeci na svojim kratkim nogama, psičući svoj izazov. Labud je poznavao Hannibala cijeli život, ali je još uvijek dolazio, a njegova su crna krila skrivala dio neba.

- Ohh, Anniba! - uzviknula je Mischa i sakrila se iza Hannibalove noge.

Hannibal je podigao ruke do visine ramena, kako ga je otac naučio, a njihovu su dužinu povećavale grane vrbe što ih je držao u rukama. Labud se zaustavio kako bi razmislio o Hannibalovu većem rasponu krila, a potom se povukao natrag do vode kako bi jeo.

- Svakoga dana ovo prolazimo - Hannibal je rekao ptici. Ali danas nije poput svakoga dana, te se pitao kamo bi labudovi mogli pobjeći.

Mischa je u svojem uzbuđenju ispustila kruh na vlažno tlo. Kad se Hannibal sagnuo da joj pomogne, s užitkom mu je zamrljala nos blatom sa svoje malene ručice. On je stavio malo blata na vrh njezina nosa, pa su se smijali svojim odrazima u vodi opkopa.

Djeca su osjetila tri snažna udarca u tlu, a voda je zadrhtala, iskrivivši njihova lica. Zvuk udaljenih eksplozija valjao se preko polja. Hannibal je zgrabio svoju sestricu i potrčao prema dvorcu.

Kola su se nalazila u dvorištu, pričvršćena za velikog teglećeg konja Cesara. Berndt u odori konjušara i poslužitelj Lothar ukrcali su tri malene škrinje u kola. Kuhar je donio ručak.

- Mladi gospodaru Lecter, gospođa želi da dođete u njezinu sobu - rekao je kuhar.

Hannibal je Mischu predao dadilji i potrčao drvenim stubama.

Hannibal je volio majčinu sobu s njezinim mnogim mirisima, licima izrezbarenim na drvenom namještaju, oslikanim stropom - gospođa Lecter bila je Sforza po jednoj strani i Visconti po drugoj, a sobu je donijela sa sobom iz Milana.

Sad je bila uzbuđena, a u njezinim se jasnim smeđim očima zrcalila svjetlost u crvenim iskricama. Hannibal je držao kovčežić dok je njegova majka pritiskala usne kerubina na izrezbarenom drvetu i skriveni se ormarić otvorio. Premjestila je nakit u kovčežić, kao i svežanj pisama; nije bilo dovoljno mjesta za sve to.

Hannibal je pomislio da izgleda poput portreta svoje bake na kameji koja je pala u kovčežić.

Oblaci naslikani na stropu. Dok ga je dojila kao bebu, običavao je otvoriti oči i vidjeti prsa svoje majke stopljena s oblacima. Rubove njezine bluze na svojem licu. Dojilja također - njezin je zlatni križić blistao poput sunčeve svjetlosti između čudesnih oblaka i pritiskao mu obraz dok gaje držala, a ona je potom trljala znak križa na njegovoj koži kako bi nestao prije nego ga gospođa vidi.

No sad se njegov otac pojavio na vratima, noseći poslovne knjige.

- Simonetta, moramo poći.

Rublje za dijete bilo je spremljeno u Mischinoj bakrenoj kadi, a gospođa je onamo stavila i kovčežić. Osvrnula se po sobi i uzela malenu sliku Venecije s tronošca na komodi, trenutak je promatrala, a zatim je dala Hannibalu.

- Oduzi ovo kuharu. Drži je za okvir. - Nasmiješila mu se. - Nemoj zamrljati stražnju stranu.

Lothar je odnio kadu do kola u dvorištu gdje je Mischa prestrašeno čekala, osjećajući se nelagodno zbog komešanja oko sebe.

Hannibal je podigao Mischu kako bi potapšala Cesarovu glavu. Nekoliko je puta konju stisnula nos kako bi vidjela hoće li zatrubiti. Hannibal je u ruku uzeo zrnje i po tlu dvorišta napravio slovo »M«. Golubovi su se odmah sjatili, te je nastalo »M« od živih ptica na tlu. Hannibal je napisao slovo na Mischin dlan -

uskoro će navršiti tri godine i on je već očajavao da nikad neće naučiti čitati. - »M« kao Mischa! - rekao je. Potrčala je među ptice smijući se, a one su poletjele u zrak oko nje, kružile oko kula i sletjele na zvonik.

Kuhar, krupan čovjek u bijelom, donio je još jedan ručak. Konj je zakolutao okom na kuhara i slijedio njegovo kretanje uhom koje se okretalo - kad je Cesar bio ždrijebe, kuhar ga je često znao tjerati iz povrtnjaka, vičući i udarajući ga metlom po sapima.

- Ostat ću i pomoći ti da ukrcaš kuhinju - gospodin Jakov je rekao kuharu.
- Pođi s dječakom - rekao je kuhar.

Grof Lecter je podigao Mischu u kola, a Hannibal ju je zagrlio. Potom je rukom obujmio Hannibalovo lice. Iznenađen drhtajem očeve ruke, Hannibal je pažljivo pogledao lice grofa Lectera.

- Tri su aviona bombardirala ranžirni kolodvor. Pukovnik Timka kaže da imamo barem tjedan dana, ako uopće stignu dođe, a i tada će se borbe voditi uz glavne ceste. Bit će nam dobro u lovačkoj kućici.

Bio je drugi dan Operacije Barbarossa, Hitlerova munjevitog širenja istočnom Europom i prodora u Rusiju.

2. POGLAVLJE

Berndt je hodao ispred kola šumskom stazom, pazeći na lice konja, i švicarskim kratkim mačem sjekao grane.

Gospodin Jakov ih je slijedio na kobilu, a njegove su bisage bile pune knjiga. Nije navikao na jahanje, te je grlio konjski vrat kad su prolazili ispod grana. Katkad je, na strminama, sjahao kako bi gurao kola zajedno s Lotharom, Berndtom, pa i grofom Lecterom. Grane su se iza njih vraćale na mjesta i ponovno skrivale stazu.

Hannibal je osjećao miris zelenila, što su ga kola drobila pod sobom, i Mischine tople vlasi ispod svoje brade dok ju je držao u krilu. Gledao je njemačke bombardere kako lete visoko iznad njih. Njihovi su bijeli tragovi stvorili notne crte, a Hannibal je svojoj sestri pjevušio note što su ih crni oblačići protuzračnog topništva stvarali na nebu. Napjev nije bio osobito zanimljiv.

- Ne - rekla je Mischa. - Anniba, pjevaj Das Mannlein!

- *Zajedno su pjevali o zagonetnom čovječuljku u šumi. Dadilja im se pridružila u kolima, a gospodin Jakov je pjevao sa svojeg konja, premda nije volio pjevati na njemačkom.*

*Ein Mannlein steht im
Walde ganz still und stumm,
Es hat von lauter Purpur ein*

*Mantlein um,
Sagt, wer mag das
Mannlein sein
Das da steht im Walde allein
Mit dem purporroten Mantlein -*

Nakon dva naporna sata stigli su do čistine ispod svoda od krošanja visokih stabala.

Lovačka se kućica tijekom tristo godina razvila od obična skloništa u udobno šumsko utočište, izgrađeno od drveta i opeke i sa strmim krovom kako bi snijeg lakše padao s njega. Ondje se nalazio i malen štagalj s dva pregratka i prostorom za spavanje, a iza kućice viktorijanski zahod s kićenim rezbarijama, čiji se krov jedva nazirao iza živice.

U temeljima kućice još uvijek je vidljivo kamenje oltara što su ga u srednjem vijeku izgradili štovatelji bjelouške.

Sad je Hannibal promatrao bjeloušku kako bježi s tog drevnog mjesta dok je Lothar sjekao neke povijuše kako bi dadilja mogla otvoriti prozore.

Grof Lecter je rukama prelazio po velikom konju dok je pio vodu iz kabla. - Kuhar će spakirati kuhinju dok se ti vratiš, Berndte. Cesar se večeras može odmarati u vlastitoj konjušnici. Ti i kuhar krenite čim počne svitati, ne kasnije. Želim da ste ujutro daleko od dvorca.

Vladis Grutas je ušao u dvorište dvorca Lecter sa svojim najljubaznijim izrazom lica, preletjevši pogledom prozore. Mahnuo je i doviknuo: - Zdravo!

Grutas je bio sitan čovjek, tamnoplave kose, u civilnoj odjeći, tako svijetlih i plavih očiju da su izgledale poput diskova praznog neba. Ponovno je viknuo: - Zdravo, vi u kući! - Kad nije bilo odgovora, zaputio se do kuhinjskog ulaza i našao sanduke zaliha spakirane na podu. Brzo je kavu i šećer prebacio u svoju naprtnjaču. Vrata podruma bila su otvorena. Pogledao je niz duge stube i ugledao svjetlo.

Upadanje u brlog drugog stvorenja najstariji je tabu. Nekim čudacima takvo upadanje nudi ledeni osjećaj uzbuđenja, kao što je on sada osjećao.

Grutas je sišao stubištem u hladan špiljski zrak nadsvođenih podzemnih prostorija dvorca. Zavirio je kroz luk i vidio da su željezna rešetkasta vrata koja čuvaju ulaz u vinski podrum otvorena.

Zvuk šuštanja. Grutas je vidio obilježene police za vino od poda do stropa ispunjene bocama i kuharovu sjenku kako se kreće naokolo, radeći na svjetlosti dvaju fenjera. Na stolu za kušanje u sredini prostorije nalazili su se pravokutni zamotani paketi, a uz njih i malena slika u bogato ukrašenu okviru.

Grutas je pokazao zube kad se veliki gad od kuhara pojavio na vidiku. Sad su kuharova široka leđa bila okrenuta prema vratima dok je radio nad stolom. Šuškanje papira.

Grutas se priljubio uza zid u sjenci stubišta.

Kuhar je sliku zamotao u papir i vezao kuhinjskim koncem, napravivši još jedan paket poput ostalih. Držeći fenjer u jednoj ruci, ispružio je drugu i povukao željezni luster iznad stola za kušanje. Škljocaj, i u stražnjem dijelu vinskog podruma jedna se polica nekoliko centimetara odmaknula od zida. Kuhar je policu snažno povukao, uz škripu šarki. Iza police nalazila su se vrata.

Kuhar je ušao u skrivenu prostoriju iza vinskog podruma i ondje objesio jedan od svojih fenjera. Potom je onamo odnio pakete.

Dok je policu gurao na mjesto, leđima okrenut prema vratima, Grutas se počeo penjati stubama. Izvana je začuo zvuk ispaljenog hica, a zatim i kuharov glas iza sebe.

- Tko je to?

Kuhar je došao za njim, brz na stubama za tako krupnog muškarca.

- Stani ti! Nisi smio dolaziti ovamo.

Grutas je potrčao kroz kuhinju i izletio na dvorište, mašući i zviždeći.

Kuhar je zgrabio dužicu bačve iz kuta i potrčao kuhinjom prema dvorištu kad je na vratima ugledao siluetu, nezamjenjivi oblik kacige, te su tri njemačka padobranca sa strojnicama ušla unutra. Grutas je bio iza njih.

- Zdravo, kuharu - rekao je Grutas. Podigao je soljenu šunku iz sanduka na podu.

- Vрати to meso - rekao je njemački kaplar, uperivši pušku u Grutasa jednako spremno kao i u kuhara. - Izidi, pođi s patrolom.

Staza se spuštala prema dvorcu, pa ju je bilo lakše svladati i Berndt je brže putovao s praznim kolima, omotavši uzde oko ruke i pripalivši lulu. Kad se približio rubu šume, učinilo mu se da je vidio veliku rodu kako polijeće iz krošnje stabla. Stigavši bliže, vidio je da je zapravo riječ o tkanini, padobranu uhvaćenom u visokim granama. Berndt se zaustavio. Odložio je lulu i sišao s kola. Šakom je pokrio Cesarovu gubicu i tiho mu govorio u uho. Zatim je pješice krenuo naprijed, oprezno.

Na donjoj je grani visio muškarac u gruboj civilnoj odjeći, nedavno obješen, a žičana mu se omča usjekla u vrat, lice mu je bilo plavo-crno, a blatnjave čizme tridesetak centimetara iznad tla. Berndt se brzo okrenuo prema kolima, tražeći mjesto na uskoj stazi gdje bi ih mogao okrenuti, a vlastite su mu čizme izgledale čudno dok je koračao po neravnom tlu.

Tada su se pojavili između stabala, tri njemačka vojnika pod vodstvom narednika i šest muškaraca u civilnoj odjeći. Narednik je razmislio i povukao zatvarač svojeg automatskog pištolja. Berndt je prepoznao jednog od civila.

- Grutas - rekao je.

- Berndt, dobriča Berndt koji je uvijek pisao zadaće - rekao je Grutas. Prišao je Berndtu s osmijehom koji se doimao prilično prijateljskim.

- On se može pobrinuti za konja - Grutas je rekao njemačkom naredniku.

- Možda je on tvoj prijatelj - rekao je narednik.

- Možda nije - rekao je Grutas, i pljunuo Berndtu u lice. - Objesio sam onog

drugog, nisam li? I njega sam poznavao. Zašto bismo mi hodali? - Tiho je dodao: - Ustrijelit ću ga u dvorcu ako mi vratite moju pušku.

3. POGLAVLJE

Blitzkrieg, Hitlerov munjeviti rat, bio je brži no što je itko mogao zamisliti. Berndt je u dvorcu našao četnu *Totenkopfverbände* divizije, *Waffen-SS*. Dva su oklopna vozila bila parkirana blizu opkopa, te jedno protutenkovsko vozilo i nekoliko polugusjeničara.

Vrtlar Ernst ležao je licem prema dolje u povrtnjaku, a nekoliko se muha zujara nalazilo na njegovoj glavi.

Berndt je sve to vidio s kočijaškoga sjedala na kolima. Samo su se Nijemci vozili u kolima. Grutas i ostali morali su hodati za njima. Oni su bili samo *Hilfswillige*, ili *Hiwis*, mještani koji su se dobrovoljno javili za pomagače nacistima.

Berndt je vidio kako dva vojnika, visoko na tornju dvorca, spuštaju Lecterov stijeg s motivom divlje svinje i postavljaju radijsku antenu i zastavu s kukastim križem.

Major odjeven u crnu odoru SS-a i s oznakama lubanje Totenkopfa izišao je iz dvorca i pogledao Cesara.

- Veoma lijep konj, ali previše širok za jahanje -rekao je sa žaljenjem - sa sobom je ponio jahaće hlače i mamuze kako bi se rekreirao jahanjem. Drugi će konj odgovarati. Iza njega su iz dvorca izašla dva vojnika, vodeći kuhara između sebe.

- Gdje je obitelj?

- U Londonu, gospodine - reče Berndt. - Smijem li pokriti Ernstovo tijelo?

Major je kretnjom pozvao narednika, a on je cijev šmajsera zabio ispod Berndtove brade.

- A tko će pokriti tvoje? Onjuši cijev. Još uvijek se dimi. Može raznijeti i tvoj jebeni mozak - reče major. - Gdje je obitelj?

Berndt je progutao slinu. - Pobjegli su u London, gospodine.

-Jesi li Židov?

- Ne, gospodine.

- Cigan?

- Ne, gospodine.

Pogledao je hrpu pisama što su ih uzeli iz pisaćeg stola u kući. - Ovo je pošta za Jakova. Jesi li ti Židov Jakov?

- Tutor, gospodine. Odavno je otišao.

Major je pogledao Berndtove uši kako bi vidio jesu li probušene. - Pokaži naredniku svoju alatku. - Zatim je dodao: - Trebam li te ubiti ili ćeš raditi?

- Gospodine, ovi se ljudi svi međusobno poznaju - reče narednik.

- Je li? Možda vole jedni druge. - Okrenuo se Grutasu. - Možda više voliš

svoje sunarodnjake nego nas, hmm, Hiwis? - Major se okrenuo naredniku. - Misliš li da nam je itko od njih doista potreban? - Narednik je uperio oružje u Grutasu i njegove ljude.

- Kuhar je Židov - reče Grutas. - To je korisno lokalno znanje - pustite mu da kuha za vas, i bit ćete mrtvi za manje od sat vremena, od židovskog otrova. - Gurnuo je naprijed jednog od svojih ljudi. - Pot Watcher zna kuhati, i tražiti hranu i ratovati.

Grutas se zaputio prema sredini dvorišta, a cijev narednikova oružja ga je pratila. - Majore, nosite prsten i ožiljke Heidelberga. Ovdje je vojna povijest, od one vrste što je i sami stvarate. Ovo je Ravenstone (Gavranov kamen) Hannibala Mrkog. Ovdje su umrli neki od najhrabrijih teutonskih vitezova. Nije li vrijeme da se kamen ispere židovskom krvlju?

Major uzdigne obrve. - Ako želiš biti SS, pogledajmo hoćeš li to zaslužiti. - Kimnuo je naredniku. Narednik SS-a izvadi pištolj iz futrole. Iz spremnika je izvadio sve metke, osim jednog, te pištolj pružio Grutasu. Dva su vojnika odvukla kuhara do Ravenstonea.

Činilo se da majora više zanima proučavanje konja. Grutas je prislonio pištolj uz kuharovu glavu i čekao, želeći da major gleda. Kuhar je pljunuo u njega.

Lastavice su poletjele s kula kad je odjeknuo hitac.

Berndt je dobio zadatak premještanja namještaja za smještaj vojnika na katu. Pogledao je dolje kako bi vidio je li se pomokrio. Čuo je radiooperatera u malenoj prostoriji pod strehom, a zvukovi su bili puni atmosferskih smetnji. Operater je potrčao niza stube s notesom u ruci, a vratio se nekoliko trenutaka kasnije kako bi razmontirao svoju opremu. Kretali su dalje na istok.

Berndt je s prozora na katu gledao kako pripadnici SS jedinice iz oklopnog vozila vade radio u naprtnjači i predaju ga malenoj četi koja će ostati ondje. Grutas i njegovi prljavi civili, koji su u međuvremenu dobili njemačko oružje, iznijeli su sve iz kuhinje i ukrcali stvari u stražnji dio kamiona polugusjeničara. Vojnici su se ukrcali u svoja vozila. Grutas je istrčao iz dvorca kako bi ih sustigao. Jedinica je krenula prema Rusiji, povevši sa sobom Grutasu i druge izdajnike. Činilo se da su zaboravili Berndta.

Jedinica oklopne divizije, s mitraljezom i radiom, ostavljena je u dvorcu. Berndt je do mraka čekao u zahodu u staroj kuli. Malena je njemačka jedinica jela u kuhinji, a u dvorištu se nalazio samo jedan stražar. Našli su malo rakije u kuhinjskom ormariću. Berndt je izišao iz zahoda, zahvalan na činjenici da kameni podovi ne škripe.

Pogledao je u sobu s radiom. Radio je stajao na gospođinu toaletnom stoliću, a bočice s mirisima gurnute su na pod. Berndt je sve to promatrao, razmišljajući o mrtvom Ernstu u povrtnjaku i kuharu koji je svojim zadnjim dahom pljunuo Grutasu. Tiho je ušao u sobu. Osjećao je da bi se gospođi trebao ispričati zbog toga. Samo u čarapama, spustio se stubištem za poslugu, a u rukama je nosio čizme i dvije naprtnjače s radiom i generatorom, te izišao kroz sporedni izlaz.

Radio i generator koji se pokreće ručicom bili su teški, više od dvadeset kilograma. Berndt ih je odvukao u šumu i sakrio. Bilo mu je žao da ne može povesti konja.

Suton i svjetlost vatre blistali su na obojenim gredama lovačke kućice, svjetlucajući u prašnjavim očima prepariranih životinja kad se obitelj okupila oko kamina. Životinjske su glave bile stare i odavno su očelavile jer su ih generacije djece tapšale po glavama, pružajući ručice kroz ogradu na gornjem odmorištu.

Dadilja je Mischinu bakrenu kadu smjestila kraj ognjišta. Dodala je vode iz čajnika kako bi dobila željenu toplinu, napravila pjenu i spustila Mischu u vodu. Dijete je radosno hvatalo pjenu. Dadilja je donijela ručnike kako bi ih zagrijala kraj vatre. Hannibal je Mischi sa zapešća skinuo dječju narukvicu, uronio je u pjenu i zatim puhao mjehuriće kroz nju. Mjehurići su, tijekom svojeg kratkotrajnog leta na propuhu, odražavali sva njihova lica prije nego su se rasprsnuli iznad vatre. Mischa je voljela hvatati mjehuriće, ali je željela narukvicu natrag, te nije bila zadovoljna dok se opet nije našla na njezinoj ruci.

Hannibalova je majka svirala barokni kontrapunkt na malenu klaviru.

Tiha glazba, prozori pokriveni dekama kad se spustila noć i crna krila šume stegnuta oko njih. Berndt je stigao iscrpljen i glazba je utihnula. Suze su se pojavile u očima grofa Lectera dok je slušao Berndta. Hannibalova je majka uhvatila Berndtovu ruku i potapšala je.

Nijemci su Litvu odmah počeli zvati Ostland, te su je smatrali njemačkom kolonijom koju će s vremenom naseliti Arijevci nakon što se niže slavenske životne vrste likvidiraju. Njemačke su kolone bile na cestama, njemački vlakovi na željezničkim prugama, prevozeći artiljeriju na istok.

Ruski su bojni avioni bombardirali i mitraljirali njemačke kolone. Veliki su bombarderi iz Rusije napadali kolone kroz tešku protuzračnu vatru iz oružja postavljenog na vlakovima.

Crni su labudovi letjeli najviše što su mogli, četiri crna labuda u ešalonu, ispruženih vratova, nastojeći se dokopati juga, a kad je svanulo, nad njima su zaurrali avioni.

Prasak protuzračne obrane i vodeći se labud trgnuo usred zamaha krilima, te se strmoglavio prema tlu, a druge su se ptice okrenule, krikovima dozivale vođu, gubile visinu u velikim krugovima. Ranjeni je labud tresnuo na otvoreno polje i više se nije micao. Njegova je družica sletjela kraj njega, gurala ga kljunom, gegala se oko njega i žalosno se glasala.

Nije se pomaknuo. Prasak granata u polju, i ruski su se vojnici pojavili između stabala na rubu šume. Njemačko oklopno vozilo prešlo je jarak i krenulo preko ravnice, pucajući iz svojih mitraljeza prema stablima, primičući se sve više i više. Labudica je raširila krila i stajala nad svojim labudom premda je vozilo bilo šire od njezinih krila, a motor je bio glasan poput njezina divljeg

srca. Labudica je stajala nad svojim partnerom i siktala, na koncu udarivši vozilo žestokim zamaskama svojih krila, a vozilo je prešlo preko njih, ne obazirući se na kašu mesa i krila u svojim gusjenicama.

4. POGLAVLJE

Obitelj Lecter je u šumi preživjela užasne tri i pol godine Hitlerova pohoda na istok. Duga šumska staza do lovačke kućice bila je puna snijega zimi i obrasla biljkama u proljeće, a ljeti su močvare bile previše mekane za tenkove.

Kuća je bila dobro opskrbljena brašnom i šećerom za preživljavanje prve zime ali najvažnije, bilo je soli u bačvama. Tijekom druge zime, naišli su na uginulog i zamrznutog konja. Uspjeli su ga sasjeci sjekirama i posoliti meso. Solili su također i pastrve, kao i jarebice.

Katkad su ljudi u civilnoj odjeći noću izlazili iz šume, tihi poput sjenki. Grof Lecter i Berndt razgovarali su s njima na litvanskom, a jednom su doveli muškarca u košulji natopljenoj krvlju, koji je umro na ležaju u kutu dok mu je dadilja brisala lice vlažnom krpom.

Svakoga dana kad je snijeg bio previše dubok da bi se pošlo u potragu za hranom, gospodin Jakov je držao predavanja. Poučavao je engleski i veoma loš francuski, poučavao je rimsku povijest s jakim naglaskom na opsade Jeruzalema, a svi su ga slušali. Pričao je dramatične priče o povijesnim događajima, te priče iz Starog zavjeta, katkad ih ukrašavajući za svoju publiku, izvan strogih učenjačkih granica.

Hannibala je posebno poučavao matematiku, jer su lekcije doseglye razinu nepristupačnu ostalima.

Među knjigama gospodina Jakova nalazio se primjerak Rasprave o svjetlosti Christiaana Huyghensa, uvezen u kožu. Knjiga je fascinirala Hannibala, kao i praćenje Huyghensova uma, njegovo primicanje otkriću. Raspravu o svjetlosti povezivao je s bliještanjem snijega i iskrivljenim duginim bojama u starim oknima prozora. Elegancija Huyghensovih misli bila je poput čistih i pojednostavljenih linija zime, strukture ispod lišća. Kutija koja se otvara uz škljocaj, a unutra načelo koje svaki put djeluje. To je bilo pouzdano uzbuđenje, a on ga je osjećao otkako je naučio čitati.

Hannibal Lecter je oduvijek znao čitati, ili se barem dadilji tako činilo. Čitala mu je kratko vrijeme kad je imao dvije godine, često iz ilustrirane knjige braće Grimm s drvorezima na kojima su svi imali šiljaste nokte na nogama. Slušao je kako dadilja čita, njegova se glava pomicala uz nju dok je promatrao riječi na stranici, a zatim ga je našla samog nad knjigom. Pritiskao je čelo na knjigu, a potom bi se odmaknuo do pravilne udaljenosti za čitanje, te glasno čitao dadiljinim naglaskom.

Hannibalov je otac imao jednu istaknutu osobinu - radoznalost. Njegov je sin pobuđivao u njemu veliku radoznalost, pa je grof Lecter rekao sluzi neka izvuče

sve debele rječnike iz knjižnice dvorca. Engleski, njemački i dvadeset tri sveska litvanskog rječnika, a zatim je Hannibal ostao sam s knjigama.

Kad mu je bilo šest godina, dogodile su mu se tri važne stvari.

Najprije je otkrio Euklidove Elemente, staro izdanje s ručno napravljenim ilustracijama. Mogao je prstom pratiti ilustracije i pritisnuti čelo na njih.

Te je jeseni dobio sestricu Mischu. Činilo mu se da Mischa izgleda poput naborane crvene vjeverice. U sebi je razmišljao kako je šteta da nije naslijedila izgled njihove majke.

Mislio je kako bi bilo zgodno kad bi orao, koji je katkad letio iznad dvorca, pokupio njegovu sestricu i nježno je prebacio u neki sretan seljački dom daleko od dvorca, gdje svi stanari izgledaju poput vjeverica i ona bi se savršeno uklopila. Istodobno je otkrio da je voli na neki neobjašnjivi način, a kad je bila dovoljno stara da može hodati naokolo, želio joj je pokazivati stvari, želio joj je usaditi osjećaj za otkrića.

Isto tako, kad je Hannibal navršio šest godina, grof Lecter je vidio kako njegov sin određuje visinu kula po duljini njihovih sjenki, pridržavajući se uputa za koje je tvrdio da dolaze izravno od Euklida. Grof Lecter je tada doveo bolje privatne učitelje - u roku od šest tjedana stigao je gospodin Jakov, učenjak iz Leipziga bez prebijene pare.

Grof Lecter je gospodina Jakova upoznao s njegovim učenikom u knjižnici i ostavio ih same. Knjižnica je za topla vremena mirisala po hladnom dimu što ga je upio kamen dvorca.

- Moj otac kaže da ćete me naučiti mnogim stvarima.
- Ako želiš naučiti mnoge stvari, ja ti mogu pomoći.
- Kaže da ste vi veliki učenjak.
- Ja sam student.
- Rekao je mojoj majci da su vas izbacili sa sveučilišta.
- Da.
- Zašto?
- Jer sam Židov, istočnoeuropski Židov, točnije rečeno.
- Shvaćam. Jeste li nesretni?
- Jer sam Židov? Ne, drago mi je.
- Mislio sam, jeste li nesretni jer su vas izbacili iz škole?
- Drago mi je da sam ovdje.
- Pitaš li se isplati li se trošiti vrijeme na mene?
- Na svaku se osobu isplati trošiti vrijeme, Hannibale. Ako se neka osoba na prvi pogled doima nezanimljivom, onda pogledaj pozornije, pogledaj u tu osobu.
- Jesu li vas smjestili u sobu sa željeznom rešetkom na vratima?
- Da, jesu.
- Više se ne zaključava.
- Laknulo mi je kad sam to vidio.
- Ondje su držali strica Elgara - rekao je Hannibal, posloživši olovke u red

ispred sebe. - To je bilo u 1880- ima, prije nego sam se rodio. Pogledajte prozorsko okno u svojoj sobi. Ondje je datum što ga je dijamantom izgrebao na staklu. Ovo su njegove knjige.

Niz ogromnih svezaka uvezenih u kožu zauzimao je cijelu jednu policu. Posljednji je bio pougljenjen.

- Soba će mirisati po dimu kad bude padala kiša. Zidovi su bili obloženi balama sijena kako bi se prigušili njegovi izrazi.

- Jesi li rekao izrazi?

- Bili su o religiji, ali - znate li što znači 'lascivan' ili 'lascivnost'?

- Da.

- Nisam posve siguran što to znači, ali vjerujem da je to nešto što čovjek ne bi rekao pred majkom.

- Tako se i meni čini - rekao je gospodin Jakov.

- Ako pogledate datum na staklu, vidjet ćete da se radi točno o danu kad izravna sunčeva svjetlost dopire do njegova prozora svake godine.

- Čekao je sunce.

- Da, i tog je dana izgorio ondje gore. Čim je stigla sunčeva svjetlost, zapalio je sijeno monoklom što ga je nosio dok je sastavljao te knjige.

Hannibal je zatim svojeg tutora upoznao s dvorcem Lecter povevši ga u obilazak. Prošli su kroz dvorište u kojem se nalazio veliki kameni blok. U kamenu je bio kolut za podizanje, a na ravnoj gornjoj površini vidjeli su se tragovi sjekire.

- Tvoj je otac rekao da si mjerio visinu kula.

- Da.

- Koliko su visoke?

- Južna je visoka četrdeset metara, druga je pola metra niža.

- Sto si upotrijebio kao kazalo?

- Kamen. Izmjerio sam visinu kamena i duljinu njegove sjenke, a zatim sam, u isto doba, izmjerio sjenku dvorca.

- Bočna strana kamena nije posve vertikalna.

- Upotrijebio sam svoj jo-jo kao olovnicu.

- Možeš li obje mjere uzeti istodobno?

- Ne, gospodine Jakove.

- Kolika bi mogla biti greška zbog vremena između mjerenja dviju sjenki?

- Stupanj svake četiri minute kako se Zemlja okreće. Zove se Ravenstone.

Dadilja ga zove Rabenstein. Ne smije me posjesti na njega.

- Shvaćam - rekao je gospodin Jakov. - Ima dužu sjenku no što sam mislio.

Stekli su naviku vođenja rasprava tijekom šetnji, a Hannibal je, koji je cupkao kraj njega, promatrao svojeg tutora kako se prilagođava razgovaranju s nekim mnogo nižim od sebe. Gospodin Jakov je često okretao glavu u stranu i govorio zraku iznad Hannibala, kao da je zaboravio da razgovara s djetetom. Hannibal se pitao nedostaju li mu šetnje i razgovori s nekim njegove dobi.

Zanimalo ga je kako će se gospodin Jakov slagati s kućnim slugom

Lotharom i konjušarom Berndtom. Oni su bili otvoreni ljudi i dovoljno pametni, dobri u svojim poslovima. No, njihovi su umovi drukčije funkcionirali.

Hannibal je vidio da se gospodin Jakov ne trudi skrivati svoj um, niti se njime hvali, ali nikad se nije nikomu izravno obraćao. U slobodno ih je vrijeme učio onomu što im može pomoći u svakodnevnom radu. Gospodin Jakov je jeo s kuharom, iz kojeg je izvukao nešto malo zaboravljenog jidiša, na čuđenje cijele obitelji.

Dijelovi drevnog katapulta što ga je Hannibal Mrki rabio protiv teutonskih vitezova bili su pohranjeni u štaglju na imanju, a na Hannibalov rođendan su gospodin Jakov, Lothar i Berndt sastavili katapult, zamijenivši polugu za bacanje čvrstim novim drvom. Time su bacili punu bačvu vode više od dvorca, te je pala i raspala se uz predivnu eksploziju vode na drugoj obali opkopa, natjeravši vodene ptice u let.

U tom je tjednu Hannibal doživio jedinstveno zadovoljstvo svojeg djetinjstva. Gospodin Jakov mu je za rođendan pokazao dokaz, koji nije bio matematički, za

Pitagorin poučak uz pomoć pločica i njihova otiska u pijesku. Hannibal ga je promatrao, obilazio. Gospodin Jakov je podigao jednu od pločica i uzdigao obrve, pitajući želi li ponovno vidjeti dokaz. I Hannibal je shvatio. Shvatio je to u naletu koji se doimao kao da ga je netko lansirao katapultom.

Gospodin Jakov je rijetko donosio udžbenike na njihove rasprave, i rijetko ih je kad otvarao. U dobi od osam godina Hannibal ga je pitao zašto je tako.

- Želiš li se svega sjećati? - pitao je gospodin Jakov.

- Da.

- Sjećati se nije uvijek blagoslov.

-Ja bih se želio svega sjećati.

- Onda će ti trebati palača uma, u koju ćeš pohranjivati stvari. Palača u tvojem umu.

- Mora li to biti palača?

- Narast će golema poput palače - rekao je gospodin Jakov. - Pa bi onda bilo bolje da bude prekrasna. Koja je najljepša prostorija što je poznaješ, mjesto koje veoma dobro poznaješ?

- Majčina soba - rekao je Hannibal.

- Onda ćemo ondje početi - rekao je gospodin Jakov.

Hannibal i gospodin Jakov su dva puta gledali kako sunce u proljeće dotiče prozor strica Elgara, ali treće su se godine skrivali u šumi.

5. POGLAVLJE

Zima, 1944. - 45.

Kad je Istočno bojište palo, ruska se vojska poput lave širila istočnom Europom, ostavljajući za sobom krajolik dima i pepela, nastanjen ljudima koji su umirali od gladi i mrtvacima.

Rusi su navirali s istoka i s juga, gore prema Baltičkom moru s Trećeg i Drugog bjeloruskog bojišta, goneći pred sobom slomljene jedinice Waffen-SS-a koje su se povlačile, očajnički nastojale stići do obale u nadi da će ih odande brodovima evakuirati u Dansku.

To je bio kraj ambicija Hiwisa. Nakon što su odano ubijali i pljačkali za svoje nacističke gospodare, pucali u Židove i Cigane, nitko od njih nije uspio postati esesovac. Zvali su ih Ostruppen, i jedva smatrali vojnicima. Tisuće su upućene u bataljune ropskih radnika gdje su radili dok se ne bi srušili od iscrpljenosti.

Ali nekolicina je dezertirala i krenula samostalno u posao...

Lijepa litvanska kuća na imanju blizu poljske granice, s jedne strane otvorena poput kućice za lutke gdje je artiljerijska granata raznijela zid. Obitelj, koju je prvi prasak istjerao iz podruma, a drugi ju je ubio, ležala je mrtva u kuhinji u prizemlju. Mrtvi vojnici, njemački i ruski, ležali su u vrtu. Vozilo njemačkog štaba bilo je okrenuto na bok, raspolovljeno granatom.

SS major sjedio je na kauču ispred kamina u dnevnom boravku, a krv se zaledila na nogavicama njegovih hlača. Njegov je narednik skinuo deku s kreveta i pokrio ga njome. Također je upalio vatru, ali je prostorija bila otvorena prema nebu. Skinuo je majorovu čizmu i vidio da su mu nožni prsti crni. Narednik je čuo neki zvuk izvana. Skinuo je karabin s ramena i prišao prozoru.

Vozilo prve pomoći, ZiS-44 ruske izrade, ali s oznakama Međunarodnog crvenog križa, kretalo se šljunčanim kolnim prilazom.

Grutas je prvi izišao iz vozila, držeći bijelu krpu.

- Mi smo Švicarci. Imate ranjenika? Koliko vas ima?

Narednik je pogledao preko ramena. - Bolničari, majore. Hoćete li poći s njima, gospodine? - Major je kimnuo.

Grutas i za glavu viši Dortlich izvukli su nosila iz vozila.

Narednik je izišao kako bi razgovarao s njima. - Polako s njim, pogođen je u noge. Nožni su mu prsti smrznuti. Možda gangrena od ozeblina. Imate li poljsku bolnicu?

- Da, naravno, ali ja mogu ovdje operirati - Grutas je rekao naredniku i ispalio dva hica u njegova prsa. Prašina je letjela s odore. Čovjek se srušio, a Grutas ga je prekoračio kako bi ušao u kuću gdje je pucao u majora.

Milko, Kolnas i Grentz izišli su iz stražnjeg dijela vozila. Nosili su različite

odore - litvanska policija, litvanski bolničari, estonske medicinske jedinice, Međunarodni crveni križ - ali svi su na trakama za ruke imali veliko medicinsko znakovlje.

Prilikom pljačkanja mrtvih treba se mnogo saginjati; pljačkaši su gundali i psovali, razbacujući papire i fotografije iz novčanika. Major je još bio živ, te je podigao ruku prema Milku. Milko je uzeo ranjenikov ručni sat i spremio ga u džep.

Grutas i Dortlich su iz kuće iznijeli savijenu tapiseriju i ubacili je u svoje vozilo.

Na tlo su stavili platnena nosila i onamo bacali satove, naočale u zlatnim okvirima, prstenje.

Iz šume je izišao tenk, ruski T-34 u zimskoj kamuflaži, a cijev njegova topa okretala se poljem dok je vojnik stajao u otvoru.

Muškarac koji se skrivao u šupi iza kuće izišao je iz skloništa i potrčao poljem prema stablima. Nosio je veliki pozlaćeni sat i preskakivao tijela.

Mitraljez tenka je zapucao i pljačkaš u bijegu srušio se prema naprijed. Pao je kraj sata, smrskana lica, a i lice sata bilo je smrskano; njegovo srce i sat zakucali su još jednom i stali.

- Zgrabi tijelo! - rekao je Grutas.

Bacili su truplo na opljačkane stvari na nosilima. Mitraljeska se kupola okrenula prema njima. Grutas je mahao bijelom zastavom i pokazivao medicinsko znakovlje na vozilu. Tenk je pošao dalje.

Još jedan pogled po kući. Major je još bio na životu. Zgrabio je nogavicu Grutas ovih hlača dok je prolazio kraj njega. Rukama je obavio Grutasovu nogu i nije ju puštao. Grutas se sagnuo do njega i zgrabio znakovlje na njegovu ovratniku.

- Trebali smo dobiti ove lubanje - rekao je. - Možda će crvi naći jednu ispod tvog lica. - Pucalo je majoru u prsa. Čovjek je pustio Grutasovu nogavicu i pogledao vlastito golo zapešće, kao da želi znati u koliko će sati umrijeti.

Vozilo je poskakivalo poljem, a njegove su gusjenice gnječile tijela, a kad je stiglo do šume, platno na stražnjoj strani se podiglo i Grutas je izbacio tijelo.

Gore, na nebu, štuka-bombarder se uz urlik okomio na ruski tenk, pucajući iz svojeg oružja. Pod zaštitom šumskih krošanja, zatvorena u tenku, posada je čula prasak bombe između stabala, a iverje i šrapnel udarali su po trupu vozila.

6. POGLAVLJE

- Znete li koji je danas dan? - Hannibal je pitao dok je u lovačkoj kućici jeo zobenu kašu za doručak. - Ovo je dan kad sunce dopire do prozora strica Elgara.

- U koje će se vrijeme pojaviti? - pitao je gospodin Jakov, kao da to ne zna.

- Provirit će iza kule u deset i trideset - rekao je Hannibal.

- To je bilo 1941. - rekao je gospodin Jakov. - Zar želiš reći da će trenutak

biti u isto vrijeme?

-Da.

- Ali godina ima više od tristo šezdeset pet dana.

- Ali, gospodine Jakove, ovo je godina nakon prijestupne godine. To je bila i 1941., kad smo zadnji put gledali.

- Dakle, prilagođava se kalendar tako savršeno, ili živimo uz općenite korekcije?

Trnje je pucketalo u vatri.

- Mislim da su to zasebna pitanja - rekao je Hannibal.

Gospodin Jakov je bio zadovoljan, ali njegov je odgovor bio samo još jedno pitanje: - Hoće li 2000. godina biti prijestupna?

- Ne - da, da, bit će prijestupna.

- Ali djeljiva je sa sto - primijetio je gospodin Jakov.

- Djeljiva je i sa četiristo - rekao je Hannibal.

- Upravo tako - rekao je gospodin Jakov. - To će biti prvi put da se primjenjuje gregorijansko pravilo. Možda ćeš se toga dana, pod uvjetom da preživiš sve općenite korekcije, sjetiti našeg razgovora. Na ovom neobičnom mjestu. - Podigao je svoju šalicu. - Sljedeće godine u dvorcu Lecter.

Lothar ga je prvi čuo dok je uzimao vodu iz bunara, urlik motora u niskoj brzini i pucketanje grančica. Ostavio je kablčić na bunaru i u žurbi ušao u kućicu ne obrisavši noge.

Sovjetski tenk, T-34 u zimskoj kamuflaži od snijega i slame, probijao se konjskom stazom i izbio na čistinu. Na kupoli je na ruskom pisalo: OSVETIMO NAŠE RUSKE DJEVOJKE i ZBRISAT ČEMO FAŠISTIČKU GAMAD. Dva vojnika u bijelom vozila su se na stražnjem dijelu tenka. Kupola se okrenula i uperila cijev malenog topa u kuću. Na vrhu su se otvorila vratašca i pojavio se mitraljezac odjeven u bijelo i s kapuljačom. U drugim je vratašcima stajao zapovjednik tenka i držao megafon u ruci. Ponovio je svoju poruku na ruskom i njemačkom, urlajući kako bi ga se čulo uz buku motora.

- Želimo vodu. Nećemo vam nauditi, niti uzeti vašu hranu, osim ako netko iz kuće ne zapuca. Budete li pucali u nas, svi ćete umrijeti. Sad iziđite. Vojniče, pripremi se za pucanje. Ako ne vidiš lica dok nabrojim do deset, pucaj. - Glasan škljocaj pripremanja mitraljeza.

Grof Lecter je izišao, uspravan na sunčevoj svjetlosti, vidljivih ruku. - Uzmite vodu. Mi vam nismo prijatna.

Zapovjednik tenka je odložio megafon. - Svi van, da vas mogu vidjeti.

Grof i zapovjednik tenka dugi su se trenutak promatrali. Zapovjednik tenka je pokazao svoje dlanove. Grof je pokazao svoje.

Grof se okrenuo prema kući. - Dođite.

Kad je zapovjednik vidio djecu, rekao je: - Djeca mogu ostati unutra, gdje je toplo. - Potom se obratio svojem mitraljescu i posadi: - Pokrivajte ih. Pazite na prozore na katu. Pokrenite pumpu. Smijete pušiti.

Mitraljezac je podigao svoje zaštitne naočale i pripalio cigaretu. Bio je tek

malo stariji dječak, a koža oko očiju bila mu je bljeđa od ostatka lica. Vidio je Mischu kako viri iza vrata i nasmiješio joj se.

Između bačava goriva i vode pričvršćenih za tenk nalazila se malena pumpa na naftu, a pokretala se uz pomoć konopca.

Vozač tenka je u bunar spustio crijevo i nakon što je mnogo puta potegnulo konopac, pumpa je zacviljela, poskočila i proradila.

Njezin je zvuk prikrio vrisak štuka-bombardera, pa ga nisu čuli sve dok se nije našao gotovo nad njima. Mitraljezac tenka je okrenuo cijev svojeg oružja, s naporom je podižući prema gore, pucajući dok je kiša metaka iz aviona obasula tlo. Metci su se odbijali od tenka, mitraljezac je bio pogođen, ali je i dalje pucao svojom zdravom rukom.

Vjetrobran štuke se razmrskao, a zaštitne naočale pilota napunile su se krvlju. Bombarder, koji je još uvijek nosio jednu od svojih bombi, udario je u krošnje stabala i zabio se u vrt. Njegovo je gorivo eksplodiralo, a oružje ispod krila nastavilo je pucati i nakon pada.

Hannibal je ležao na podu u kući, djelomice svojim tijelom pokrivajući Mischu, i vidio svoju majku kako leži u dvorištu, okrvavljenu i zapaljenu haljine.

- Ostani tu! - rekao je Mischi i potrčao do majke. Streljivo u avionu sad je eksplodiralo, polako i zatim brže, a čahure su letjele unatrag u snijeg dok su plameni jezici lizali preostalu bombu ispod krila. Pilot je sjedio u pilotskoj kabini, mrtav, njegovo lice spaljeno u vatrenoj buktinji šala i kacige, a njegov je mitraljezac bio mrtav iza njega.

U dvorištu je preživio jedino Lothar, te je prema dječaku podigao krvavu ruku. Tada je Mischa potrčala do svoje majke, van u dvorište, a Lothar ju je pokušao dohvatiti i povući na tlo dok je prolazila, ali ga je pogodio metak iz zapaljenog aviona. Krv je poprskala dijete, pa je Mischa podigla ruke i vrisnula prema nebu. Hannibal je snijegom zatrpao vatru na majčinoj odjeći, uspravio se i potrčao do Mische između nasumičnih hitaca, uhvatio je i odnio u kućicu, u podrum. Pucnjava je vani jenjavala i prestala kad su se metci rastopili u oružju. Nebo se smračilo i ponovno je počelo sniježiti, a snijeg se topio na vrelom metalu.

Mrak, i ponovno snijeg. Hannibal između trupala, nije znao koliko kasnije, snježne pahuljice bešumno su zasipale trepavice i kosu njegove majke. Njezino je bilo jedino truplo koje nije pocrnjelo. Hannibal ju je vukao, ali joj se tijelo zaledilo uz tlo. Pritisnuo je lice uz nju. Njezina su prsa bila posve zaleđena i tvrda, a srce nečujno. Pokrio joj je lice ubrusom i zatrpao je snijegom. Tamni su se obrisi kretali rubom šume. Svjetlost njegove baklje odražavala se u očima vukova. Vikao je na njih i mahao lopatom. Mischa je tvrdoglavo željela izići do svoje majke - morao je birati. Poveo je Mischu natrag unutra, a mrtve ostavio mraku. Knjiga gospodina Jakova bila je neoštećena kraj njegove pocrnjele šake sve dok neki vuk nije pojeo kožni uvez i

polizao mozak gospodina Jakova usred razbacanih stranica Huyghensove *Rasprave o svjetlosti*.

Hannibal i Mischa su izvana čuli njuškanje i režanje. Hannibal je zapalio vatru. Kako bi prikrio zvukove izvana, pokušao je Mischu navesti da pjeva. On je pjevao njoj. Svojim je šačicama stezala njegov kaput.

- Em Mannlein...

Snježne pahuljice na prozorima. U kutu jednog okna pojavio se taman krug, a napravio ga je vrh rukavice. U tamnom se krugu pojavilo svijetloplavo oko.

7.POGLAVLJE

Tada su se naglo otvorila vrata i ušao je Grutas, a za njim Milko i Dortlich. Hannibal je zgrabio koplje za divlje svinje sa zida, a Grutas je instinktivno uperio pušku u malenu djevojčicu.

- Baci ga ili ću je ubiti. Razumiješ li me?

Pljačkaši su potom okružili Hannibala i Mischu.

Dok su se pljačkaši nalazili u kući, Grentz je vani mahnuo vozilu da se približi. Kamion je imao napola zastrta svjetla koja su obasjala vučje oči na rubu čistine, a jedan je vuk nešto vukao.

Muškarci su se okupili oko Hannibala i njegove sestre uz vatru koja je iz njihove odjeće izvlačila slatkasti smrad tjedana provedenih na terenu i stare krvi zgrušane u potplatima njihovih čizama. Pot Watcher je uhvatio malena kukca koji je izišao iz njegove odjeće i noktom palca mu zdrobio glavu.

Kašljali su po djeci. Grabežljiv dah, kiseo zadah od njihove ishrane koja se uglavnom sastojala od mesa, katkad ostruganog s gusjenica njihova vozila, naveo je Mischu da zagnjuri lice u Hannibalov kaput. Stisnuo ju je unutar svojega kaputa, osjećajući kako joj srce brzo tuče. Dortlich je uzeo Mischinu zaslađenu zobenu kašu i sam je brzo pojeo, prstima pokupivši zadnje mrvice. Kolnas mu je pružio svoju zdjelu, ali mu Dortlich ništa nije dao.

Kolnas je bio zdepast, a njegove su oči dobivale poseban sjaj kad bi ugledao dragocjeni metal. Povukao je Mischinu narukvicu s njezina zapešća i spremio je u svoj džep. Kad ga je Hannibal uhvatio za ruku, Grentz ga je uštipnuo za vrat i cijela mu je ruka utrnula.

Čula se udaljena artiljerija.

Grutas je rekao: - Ako dođe patrola - bilo čija - ovdje uspostavljamo poljsku bolnicu. Spasili smo ovu djecu i čuvamo stvari obitelji u kamionu. Skinite crveni križ s vozila i objesite ga iznad vrata. Učinite to sada.

- Drugo dvoje će se smrznuti ako ih ostavimo u kamionu - rekao je Pot Watcher. - Prošli smo kraj patrole zahvaljujući njima; mogli bi se opet pokazati korisnima.

- Stavi ih u šupu za smještaj radnika - rekao je Grutas.

- Zaključaj ih.
- Kamo bi mogli poći? - pitao je Grentz. - Komu bi mogli pričati?
- Mogu tebi pričati o svojim jebenim jadnim životima, na albanskom, Grentz. Vuci guzicu onamo i učini to.

Dok je snijeg vijao, Grentz je podigao dvije malene figure iz kamiona i poveo ih prema štaglju uz koji se nalazio prostor za spavanje.

8. POGLAVLJE

Grutas je imao tanak lanac, ledeno hladan uz dječju kožu kad im ga je omotao oko vrata. Kolnas je dodao i zatvorio teške lokote. Grutas i Dortlich lancem su vezali Hannibala i Mischu za ogradu na gornjem odmorištu stubišta, gdje im nisu smetali, ali su ipak bili vidljivi. Čovjek po imenu Pot Watcher donio im je noćnu posudu i deku iz jedne spavaće sobe.

Hannibal je kroz ogradu gledao kako bacaju klupicu za klavir u vatru. Mischin je ovratnik zavukao ispod lanca kako joj ne bi dodirivao vrat.

Snijeg je visoko napadao oko kuće, pa je siva svjetlost prodirala samo kroz gornja okna na prozorima. Budući da je snijeg padao ukoso kraj prozora i vjetar je zavijao, činilo se da je kućica veliki vlak koji se kreće. Hannibal je sebe i svoju sestricu zamotao u deku i sag s odmorišta. Mischino je kašljanje bilo prigušeno. Njezino je čelo bilo vruće uz Hannibalov obraz. Ispod kaputa izvukao je koricu staroga kruha i stavio je u usta. Kad je omekšala, dao ju je Mischi.

Grutas je svakih nekoliko sati slao van jednog od svojih ljudi kako bi očistio snijeg ispred vrata, da bi put do bunara ostao prohodan. Pot Watcher je jednom odnio tavu mrvica u štagalj.

Vrijeme je sporo prolazilo u snijegom zatrpanoj kućici. Nije bilo hrane, a zatim je bilo hrane. Kolnas i Milko odnijeli su Mischinu kadu pokrivenu daskom do štednjaka, a Pot Watcher je vatru održavao knjigama i drvenim zdjelama za salatu. S jednim okom na štednjaku, Pot Watcher je dopunio svoj dnevnik i račune. Na stol je stavio hrpu malenih opljačkanih stvari kako bi ih sortirao i prebrojio. Paučinastim je rukopisom na vrh stranice zapisao imena svih ljudi:

Vladis Grutas Zigmaz Milko Bronys Grentz Enrikas Dortlich Petras Kolnas

Na koncu je napisao i svoje ime, *Kazys Porvik*.

Ispod imena upisao je što od opljačkanih stvari svakomu od njih pripada - naočale u zlatnim okvirima, ručni satovi, prstenje i naušnice, te zlatni zubi koje je mjerio u ukradenoj srebrnoj šalici.

Grutas i Grentz opsesivno su pretraživali kuću, posve izvlačeći ladice, trgajući stražnje stijenke komoda.

Vrijeme se smirilo nakon pet dana. Svi su stavili krplice i povelili Hannibala i Mischu do štaglja. Hannibal je vidio tračak dima iz dimnjaka šupe s ležajevima.

Pogledao je veliku Cesarovu potkovu čavlem zabijenu iznad vrata, za sreću, i pitao se je li konj još uvijek živ. Grutas i Dortlich gurnuli su djecu u štagalj i zaključali vrata. Hannibal je kroz pukotinu između dvokrilnih vrata gledao kako odlaze u šumu. U štaglju je bilo veoma hladno. U slami su ležali komadi dječje odjeće. Vrata prostora za spavanje bila su zatvorena, ali ne zaključana. Hannibal ih je otvorio. Umotan u sve deke s ležajeva i sasvim stisnut uz malenu peć na drva bio je dječak koji nije mogao imati više od osam godina. Lice mu je bilo tamno oko upalih očiju. Nosio je mješavinu odjeće, sloj na sloju, a nešto od toga zasigurno je pripadalo djevojčici. Hannibal je gurnuo Mischu iza sebe. Dječak je ustuknuo pred njim.

Hannibal je rekao »Zdravo«. Izgovorio je to na litvan- skom, njemačkom, engleskom i poljskom. Dječak nije odgovorio. Crvene i otečene ozeblina vidjele su se na njegovim ušima i prstima. Tijekom dugog hladnog dana uspio je objasniti da je iz Albanije i govori samo albanski. Rekao je da se zove Agon. Hannibal mu je dopustio da opipa njegove džepove u potrazi za hranom. Nije mu dopustio da dotakne Mischu. Kad je Hannibal kretnjama- objasnio da on i njegova sestra žele pola deka, dječak se nije bunio. Maleni se Albanac trzao na svaki zvuk, oči su mu se okretale prema vratima, te je rukom izvodio kretnje sjećanja.

Pljačkaši su se vratili malo prije zalaska sunca. Hannibal ih je čuo i provirio kroz pukotinu na vratima štaglja.

Vodili su izgadnjelu malenu srnu, napola živu, koja je teturala s vrećicom ukrašenom resama oko vrata, zacijelo iz neke opljačkane kuće, a iz boka joj je virila strelica. Milko je podigao sjekiru.

- Nemoj izgubiti krv - rekao je Pot Watcher autoritetom kuhara.

Kolnas je dotrčao sa svojom zdjelom, a oči su mu blistale. Krik iz dvorišta i Hannibal je pokrio Mischine uši da ne čuje zvuk sjekire. Albanski je dječak plakao i zahvaljivao Bogu.

Kasnije uvečer, nakon što su se pljačkaši najeli, Pot Watcher je djeci dao kost s malo mesa i tetiva da je žvaču. Hannibal je malo pojeo, a zatim je u ustima napravio kašu za Mischu. Sok se gubio ako joj je prstima davao jesti, pa je to činio usta na usta. Preselili su Hannibala i Mischu natrag u kuću i lancem ih vezali za ogradu, a albanskog su dječaka ostavili sama u štaglju. Mischa je bila vrela od groznice i Hannibal ju je čvrsto držao ispod prašnjavog saga.

Gripa ih je sve oborila; ljudi su nastojali ležati što bliže slaboj vatri, kašljući jedan po drugome. Milko je našao Kolnasov češalj i sisao masnoću s njega. Lubanja malene srne ležala je u suhoj kadi, bez ijedne mrvice mesa na sebi.

Zatim je opet bilo mesa, a muškarci su jeli uz roktave zvukove, ne gledajući jedan drugoga. Pot Watcher je Hannibalu i Mischi dao guste juhe i hrskavice. Ništa nije odnio u štagalj.

Vrijeme se nije popravljalo, mračni sivi oblaci zastirali su nebo, zvukovi šume bili su prigušeni, a jedino se čulo pucanje i padanje ledom obloženih grana.

Hrane je nestalo danima prije nego se nebo razvedrilo. Kašalj se doimao glasnijim u vedrom poslijepodnevu nakon što je prestalo puhati. Grutas i Milko teturavim su koracima izišli na krpljama.

Nakon još jednog grozničavog sna, Hannibal ih je čuo kako se vraćaju. Usljedila je glasna prepirka i tučnjava. Kroz ogradu je vidio kako Grutas liže krvavu kožu ptice, a zatim je baca ostalima koji su se poput pasa okomili na nju. Grutasovo je lice bilo zaprljano krvlju i perjem.

Svoje je krvavo lice okrenuo prema djeci i rekao: - Moramo jesti ili umrijeti.

To je bilo posljednje svjesno sjećanje Hannibala Lectera na lovačku kućicu.

Zbog nestašice guma u Rusiji tenk se kretao na čeličnim kotačima koji su stvarali užasne vibracije u trupu i zamagljuje pogled kroz periskop. Radilo se o veliku KV-1 koji se kretao šumskom stazom po velikoj hladnoći, a bojište se svakodnevno selilo kilometrima prema zapadu kako su se Nijemci povlačili. Dva vojnika u zimskim maskirnim odorama vozila su se na stražnjem dijelu tenka, pazeći da se ne pojavi neki njemački fanatik koji bi pokušao uništiti tenk. Opazili su kretanje u grmlju. Zapovjednik tenka je čuo kako vojnici vani pucaju, te je okrenuo tenk prema njihovoj meti da bi se mogao koristiti mitraljez. Kroz okular je vidio dječaka, dijete kako izlazi iz grmlja, a metci udaraju u snijeg kraj njega dok vojnici pucaju s tenka u pokretu. Zapovjednik je ustao kroz vratašca i prekinuo pucnjavu. Greškom su ubili nekoliko djece, kako se to već događa, pa im je bilo drago da nisu ubili još jedno dijete.

Vojnici su ugledali dijete, mršavo i blijedo, s lancem pričvršćenim oko vrata, a petlja na kraju lanca vukla se za njim. Kad su ga smjestili blizu toplog motora i skinuli mu lanac, komadići kože odvojili su se s karikama. Nosio je dobar dalekozor u torbi što ju je grčevito stiskao na prsima. Drmali su ga, postavljali mu pitanja na ruskom, poljskom i lošem litvanskom, a potom su shvatili da uopće ne može govoriti.

Vojnici mu nisu uzeli dalekozor jer ih je bilo sram uzeti mu jedino što je imao. Dali su mu pola jabuke i dopustili mu da sjedi iza kupole gdje su ga grijali ispušni plinovi, te su tako stigli do sela.

9. POGLAVLJE

Motorizirana sovjetska jedinica s protutenkovskim naoružanjem i teškim raketnim lanserom preko noći se sklonila u dvorac Lecter. Krenuli su dalje prije zore. U dvorištu su ostala mjesta otopljena snijega s tamnim mrljama motornog ulja. Pred ulazom u dvorac ostao je jedan lagani kamion čiji je motor radio.

Grutas i četiri njegova preživjela druga, u svojim bolničarskim odorama, promatrali su iz šume. Prošle su četiri godine otkako je Grutas ustrijelio kuhara u dvorištu dvorca, a četrnaest sati otkako su pljačkaši pobjegli iz zapaljene lovačke kuće, ostavivši svoje mrtve za sobom.

Bombe su padale u daljini, a na obzoru su tragovi svjetleće protuzračne

municije stvarali lukove na nebu.

Posljednji je vojnik natraške izišao iz dvorca, odmatajući fitilj s koluta.

- Dovraga - rekao je Milko. - Ovdje će uskoro padati kiša od golema kamenja.

- Ipak idemo unutra - rekao je Grutas.

Vojnik je odmotao fitilj do dna stuba, presjekao ga i čučnuo uz njegov kraj.

- To je mjesto ionako opljačkano - rekao je Grentz. - C'estfoutu.

- *Tu debandes?* - *na to će Dortlich.*

- Va te faire enculer - rekao je Grentz. Naučili su nešto francuskog dok su se Totenkopfi reorganizirali u blizini Marseillesa, te su na tom jeziku voljeli vrijeđati jedan drugoga u napetim trenucima prije akcije. Psovke su ih podsjećale na ugodne trenutke u Francuskoj.

Sovjetski vojnik na stubama raskolio je fitilj deset centimetara od kraja i u rascjep stavio glavicu šibice.

- Koje je boje fitilj? - pitao je Milko.

Grutas je imao dalekozor. - Tamne, ne vidim dobro.

Iz šume su vidjeli bljesak druge šibice na licu vojnika dok je palio fitilj.

- Je li narančast ili je zelen? - pitao je Milko. - Ima li pruge po sebi?

Grutas nije odgovorio. Vojnik se zaputio do kamiona, bez žurbe, smijući se dok su mu drugovi iz kamiona vikali neka požuri, a fitilj iza njega iskrio se na snijegu.

Milko je ispod glasa brojio.

Čim se kamion izgubio iz vida, Grutas i Milko su potrčali do fitilja. Kad su stigli do njega, gorenje fitilja već je prelazilo prag. Nisu razabrali pruge sve dok se nisu približili. Gori dvijeminutepometru dvijeminutepometru dvijeminutepometru. Grutas ga je presjekao svojim nožem skakavcem.

Milko je promrmljao »Jebeš to« i jurnuo stubama u dvorac, slijedeći fitilj, tražeći, tražeći druge fitilje, druge naboje. Prošao je velikom dvoranom prema kuli, prateći fitilj, a zatim je ugledao ono što je tražio, fitilj spojen s velikom petljom uzice za detonaciju. Vratio se u dvoranu i doviknuo: - Ima prstenasti glavni fitilj. To je jedini.

Sredio si ga. - Naboji su bili postavljeni oko baze kule kako bi je uništili, a sve je trebala učiniti samo jedna petlja uzice za detonaciju.

Sovjetski se vojnici nisu potrudili zatvoriti ulazna vrata, a njihova je vatra još uvijek gorjela u kaminu velike dvorane. Grafiti su nagrđivali gole zidove, a pod blizu vatre bio je pun izmeta i toaletnog papira, tragova njihova posljednjeg čina u relativnoj toplini dvorca.

Milko, Grentz i Kolnas pretraživali su gornje katove.

Grutas je kretnjom pozvao Dortlicha da ga slijedi i spustio se stubama u podzemne prostorije. Rešetka na vratima vinskog podruma slobodno je visjela, razbijena lokota.

Grutas i Dortlich imali su jednu baterijsku svjetiljku. Žuti se snop svjetlosti zrcalio sa staklenih krhotina. Vinski je podrum bio pun praznih boca kvalitetnih

vina na kojima su u žurbi razbijena grla. Stol za kušanje, prevrnut tijekom otimanja među pljačkašima, ležao je uza stražnji zid.

- Dovraga - rekao je Dortlich. - Nije ostao niti jedan gutljaj.

- Pomogni mi - rekao je Grutas. Zajedno su odvukli stol od zida, gazeći po staklu. Iza stola su našli svijeću i zapalili je.

- Sad povuci luster - Grutas je rekao višem Dortlichu.

- Samo potegni, ravno dolje.

Polica za vino odmaknula se od stražnjeg zida. Dortlich je posegnuo za pištoljem kad se pomaknula. Grutas je ušao u prostoriju iza vinskog podruma. Dortlich je pošao za njim.

- Bože na nebesima! - uzviknuo je Dortlich.

- Dovezi kamion - rekao je Grutas.

10. POGLAVLJE

Litva, 1946.

Hannibal Lecter, star trinaest godina, stajao je sam na krhotinama ispod obale opkopa oko bivšeg dvorca Lecter i bacao koricu kruha u tamnu vodu. Povrtnjak, čije su živice duž rubova sad bile zapuštene, postao je Zadružni povrtnjak Narodnog sirotišta, a u njemu je uglavnom rasla repa. Opkop i njegova površina bili su važni za njega. Opkop je konstanta; njegova je tamna površina odražavala oblake nošene vjetrom iznad kula s kruniš- tima dvorca Lecter baš kao i ranije.

Povrh odore sirotišta Hannibal je sad nosio košulju za kaznu na kojoj je pisalo NEMA IGRE. Bilo mu je zabranjeno sudjelovati u nogometnoj utakmici siročadi na polju izvan zidina, ali se nije osjećao uskraćenim. Nogometna je utakmica prekinuta kad su tegleći konj Cesar i ruski kočijaš prešli preko polja s kolima krcatim drva za ogrjev. Cesar se radovao Hannibalu kad je uspijevao doći u konjušnicu, ali nije volio repu.

Hannibal je gledao labudove kako prelaze opkop, par crnih labudova koji su preživjeli rat. Dva su ih mlada labuda pratila, još uvijek pahuljasta, jedan na majčinim leđima, a drugi plivajući iza nje. Tri su starija dječaka na obali razmaknula živicu i promatrala Hannibala i labudove.

Muški se labud popeo na obalu kako bi izazvao Hannibala.

Plavokosi dječak po imenu Fedor šapnuo je ostalima: - Gledajte kako će taj crni gad tresnuti mutavca - prebit će ga kao što je tebe prebio kad si pokušao uzeti jaja. Vidjet ćemo može li mutavac plakati. - Hannibal je podigao vrbine grane i labud se vratio u vodu.

Razočaran, Fedor je ispod košulje izvukao praćku od crvene gume i posegnuo u džep za kamenčićem. Kamenčić je udario u blato na rubu opkopa,

poprskavši Hanni- balove noge blatom. Hannibal je bezizražajno pogledao Fedora i odmahnuo glavom. Sljedeći je kamenčić plju- snuo u vodu kraj mladog labuda, a Hannibal je podigao grane, siktao i tjerao labudove izvan domašaja.

Iz dvorca se oglasilo zvono.

Fedor i njegovi prijatelji su se okrenuli, smijući se, a Hannibal je izišao iz živice mašući dugim korovom na čijem se kraju nalazila velika gruda blata zapletena u korijenje. Gruda blata pogodila je Fedora ravno u lice, a Hannibal, za glavu niži od njega, zaletio se i gurnuo ga niza strmu obalu do vode. Okomio se na zapanjenog dječaka i zagnjurio ga u tamnu vodu, udarajući ga po zatiljku drškom pračke. Hannibalovo je lice bilo neobično prazno, samo su mu oči bile žive, a rubovi njegova vidnog polja crveni. Hannibal je povukao Fedora kako bi ga okrenuo i dosegao njegovo lice. Fedorovi su se prijatelji spustili dolje, ali se nisu željeli tući u vodi pa su vikom pozvali đaka-prefekta u pomoć. Prvi đak-prefekt Petrov psujući je poveo druge niz obalu, zaprljao svoje uglancane čizme i svoj štap oblijepio blatom.

Večer u velikoj dvorani dvorca Lecter, sad bez finog namještaja i ukrasa, kojom je dominirao veliki portret Josifa Staljina. Stotinu dječaka u odorama, nakon što su pojeli večeru, stajalo je uz stolove od dasaka i pjevalo Internacionalu. Ravnatelj je, pomalo pijan, dirigirao vilicom.

Prvi đak-prefekt Petrov, nedavno imenovan, i drugi đak-prefekt, u jahaćim hlačama i čizmama, hodali su između stolova kako bi bili sigurni da svi pjevaju. Hannibal nije pjevao. Jedna strana njegova lica bila je plava i jedno oko napola zatvoreno. Za drugim je stolom stajao Fedor i promatrao, sa zavojem na vratu i ogrebotinama na licu. Jedan njegov prst bio je u udlazi.

Đaci-prefekti zaustavili su se ispred Hannibala. On je na dlanu skrivao vilicu.

- Zar si predobar da bi pjevao s nama, mali gospodar?- glasno je pitao prvi đak-prefekt Petrov. - Više ovdje nisi mali gospodar nego samo još jedno siroče, i tako mi Boga, pjevat ćeš!

Prvi đak-prefekt je zamahnuo podlogom za pisanje i tresnuo Hannibala po licu. Hannibal nije promijenio izraz lica. Niti je pjevao. Iz kuta njegovih usta potekla je krv.

- Nijem je - rekao je drugi đak-prefekt. - Nema smisla tući ga.

Pjesma je završila i glas prvog đaka-prefekta glasno je odjeknuo u tišini.

- Za nekoga tko je nijem, noću može sasvim dobro vrištati - rekao je prvi đak-prefekt i zamahnuo drugom rukom. Hannibal je zaustavio udarac vilicom u svojoj šaci, a zupci su se zabili u zglavke prvog đaka-prefekta. Prvi je đak-prefekt potrčao za njim oko stola.

- Stani! Nemoj ga više udarati. Ne želim da ima tragove po sebi. - Ravnatelj je možda bio pijan, ali je ipak on vladao. - Hannibale Lecter, javi se u moj ured.

U ravnateljevu se uredu nalazio vojnički pisaći stol, nepotreban vojsci, ormarići za spise i dva ležaja. Ovdje se najviše osjećala promjena mirisa u dvorcu. Umjesto sredstva za poliranje namještaja s mirisom limuna osjećao se

hladan smrad mokraće u kaminu. Prozori su bili goli, a jedini preostali ukrasi bile su rezbarije na drvu.

- Hannibale, je li ovo bila soba tvoje majke? Nekako se osjeća ženska ruka. Ravnatelj je bio hirovit. Znao je biti ljubazan, ili okrutan kad bi ga mučili njegovi neuspjesi. Njegove su sitne oči bile crvene i čekao je odgovor.

Hannibal je kimnuo.

- Sigurno ti je teško živjeti u ovoj kući.

Nije bilo odgovora.

Ravnatelj je uzeo brzogav sa stola. - Pa, nećeš više dugo biti ovdje. Tvoj stric dolazi po tebe kako bi te odveo u Francusku.

11. POGLAVLJE

Vatra na kuhinjskom ognjištu davala je jedinu svjetlost. Hannibal je iz sjenke promatrao kako kuharov pomoćnik spava i slini na stolici kraj vatre, prazna čaša kraj njega. Hannibal je želio fenjer s police tik iza njega. Vidio je kako staklena stijenka blista na svjetlosti vatre.

Čovjekovo je disanje bilo duboko i pravilno, a čulo se i nešto katara. Hannibal se zaputio kamenim podom, u auru votke i luka kuharova pomoćnika, i zaustavio se blizu iza njega.

Žičana će ručka fenjera škripati. Bolje da ga podigne za dno i vrh, te pridrži staklene stijenke kako ne bi zveke-tale. Podigao ga je ravno gore i s police. Sad ga je držao objema rukama.

Glasan prasak, kad je vlažnu cjepanicu zahvatio plamen, ispuštajući paru, šireći naokolo iskre i malene komadiće ugljena koji su skakutali po ognjištu, a jedan se komadić zaustavio na dva centimetra od noge kuharova pomoćnika.

Koje mu je oruđe pri ruci? Na radnoj se ploči nalazio spremnik, čahura granate od 150 milimetara puna drvenih žlica i lopatica. Hannibal je spustio fenjer i drvenom žlicom gurnuo komad ugljena prema sredini poda.

Vrata što su vodila do stubišta za podzemne prostorije nalazila su se u kutu kuhinje. Tiho su se otvorila kad ih je Hannibal gurnuo, te je ušao u mrkli mrak, sjetivši se izgleda gornjeg odmorišta, i zatvorio vrata za sobom. Kresnuo je šibicom po kamenom zidu, upalio fenjer i sišao poznatim stubama; zrak je bio sve hladniji kako se spuštao. Svjetlost fenjera poskakivala je iz udubljenja u udubljenje dok je prolazio ispod niskih lukova prema vinskom podrumu. Željezna su vrata bila otvorena.

Umjesto vina, odavno opljačkanog, na policama se nalazilo korjenasto povrće, uglavnom repa. Hannibal se sjetio u džepove staviti nekoliko komada šećerne repe - Cesar će ih pojesti umjesto jabuka kojih nema, premda mu usne tada postanu crvene i dobiva se dojam da ima ruž.

Za cijelo vrijeme boravka u sirotištu, dok je gledao kako se vrši nasilje nad

njegovim domom; sve je bilo pokradeno, konfiscirano, uništeno; nije uopće zavirio ovamo. Stavio je fenjer na visoku policu i odvukao neke vreće krumpira i luka ispred stražnjih polica za vino. Popeo se na stol, dohvatio luster i povukao. Ništa. Pustio je luster i ponovno potegnuo. Potom se objesio na njega. Luster se spustio dva centimetra uz trzaj koji je rastjerao prašinu s njega, i Hannibal je čuo škripu stražnjih polica za vino. Spustio se na pod. Uspio je zavući prste u pukotinu i povući.

Vinske su se police odmaknule od zida uz glasno škripanje šarki. Vratio se do fenjera, spreman ugasiti ga ako čuje neki zvuk. Ništa.

Upravo je ovdje, u ovoj prostoriji, posljednji put vidio kuhara, a na trenutak se kuharovo veliko okruglo lice pojavilo pred njim posve jasno, bez maglovite zavjese što je vrijeme daje našem zamišljanju pokojnika.

Hannibal je uzeo fenjer i ušao u skrivenu prostoriju iza vinskog podruma. Bila je prazna.

Ostao je jedan veliki pozlaćeni okvir za sliku, a ponegdje su stršili ostaci platna, preostali nakon vađenja slike iz okvira. To je bila najveća slika u kući, romantičan doživljaj Bitke za Žalgiris koji je naglašavao postignuća Hannibala Mrkog.

Hannibal Lecter, posljednji od svoje loze, stajao je u opljačkanom dvorcu svojeg djetinjstva, zureći u prazan okvir sa spoznajom da jest i nije pripadnik svoje loze. Sjećao se majke, Sforza, te kuhara i gospodina Jakova koji nisu bili njegove vjere. Vidio ih je u praznom okviru, okupljene ispred vatre u lovačkoj kućici.

Nije bio Hannibal Mrki ni na koji način što ga je razumio. Upravljat će svojim životom ispod oslikanog stropa svojeg djetinjstva. No bio je tanak poput neba, i gotovo jednako beskoristan. Tako je vjerovao.

Sve je nestalo, slike lica koja su mu bila jednako poznata kao i njegova obitelj.

U sredini prostorije nalazio se otvor za suhi kameni bunar u koji je Hannibal Mrki mogao bacati svoje neprijatelje i zaboraviti na njih. U kasnijim je godinama ograđen kako ne bi došlo do nesreće. Hannibal je podigao fenjer iznad otvora, a svjetlost je dopirala do polovice bunara. Otac mu je pričao da je, dok je on bio dijete, na dnu bunara bila hrpa kostiju.

Jednom su Hannibala, kao nagradu, košarom spustili u bunar. Blizu dna jedna je riječ bila grebanjem napisana na zidu. Sad je nije vidio na svjetlosti fenjera, ali je znao da je ondje, nepravilna slova što ih je noktima zapisao umirući čovjek - riječ »*Pourquoi?*«.

12. POGLAVLJE

Siročići su spavali u dugoj spavaonici. Bili su poredani po dobi. Najmlađi kraj spavaonice mirisao je po vrtiću. Najmlađi su se grlili u snu i katkad zazivali svoje pokojnike kojih su se sjećali, na licima iz snova vidjeli su zabrinutost i nježnost kakvu više nikad neće naći.

U drugom dijelu prostorije stariji su dječaci masturbirali pod pokrivačima.

Svako je dijete u podnožju kreveta imalo ormarić, a na zidu iznad svakog kreveta bio je prostor za stavljanje crteža ili, rijetko, obiteljske fotografije.

Iznad niza uzastopnih kreveta nalazili su se nezgrapni crteži drvenim bojicama. Iznad kreveta Hannibala Lectera stoji izvrstan crtež kredom i olovkom koji prikazuje dječju šaku i ruku, molećiva gesta privlači pogled, bucmasta je podlaktica prikazana u perspektivi dok dijete pruža ruku da bi potapšalo. Na ruci se nalazi narukvica. Ispod crteža Hannibal spava, njegovi se kapci trzaju. Mišići njegove čeljusti se stežu, a nosnice šire i skupljaju dok sanja zadah smrti.

Lovačka kućica u šumi. Hannibal i Mischa u hladnom prašnjavom mirisu saga omotanog oko sebe, svjetlost u ledu na prozorima lomi se u svijetlozelenu i crvenu. Naleti vjetra i na trenutak dimnjak ne vuče: Plavi dim visi u slojevima ispod kosog krova, ispred ograde odmorišta, i Hannibal čuje naglo otvaranje ulaznih vrata i gleda kroz ogradu. Mischina kadica nalazi se na štednjaku gdje čovjek zadužen za kuhanje kuha lubanju malene srne i nekoliko smežuranih gomolja. Uzavrela voda valja lubanju tako da udara o metalne stijenke kade kao da se malena srna posljednji put pokušava oduprijeti. Plavooki i Paučinasti Rukopis ulaze praćeni zapuhom hladnog zraka, otesaju svoje krplje i naslanjaju ih na zid. Ostali se natiskuju oko njih, a jedan šepa iz kuta na ozeblim nogama. Plavooki iz džepa vadi izglednjela tijela triju malenih ptica. Stavljajući pticu, zajedno s perjem, u vodu tek toliko da joj se može oderati koža. Liže krvavu ptičju kožu, krv i perje na njegovu licu, ljudi se natiskuju oko njega. Dobacuje im kožu, a oni se bacaju na nju poput pasa.

Okreće svoje krvlju zamrljano lice prema odmorištu, ispljune pero i progovara: - Moramo jesti ili umrijeti.

Stavili su u vatru obiteljski album Lecterovih i Mischine papirnate igračke, njezin dvorac, njezine lutke od papira. Hannibal sad stoji nad ognjištem, odjednom, ne sjeća se silaženja, a zatim su u štaglju, gdje je odjeća natrpana u slamu, dječja odjeća njemu nepoznata i ukrućena od krvi. Muškarci su se okupili oko njih, opipavajući njegovo i Mischino meso.

- Uzmi nju, ionako će umrijeti. Dođi se igrati, dođi se igrati.

Pjevajući, uzimaju je. - Ein Mannlein steht im Walde ganz still und stumm...

Čvrsto drži Mischinu ruku, djecu vuku prema vratima. Ne pušta svoju sestru i Plavooki teškim vratima štaglja tresne po njegovoj ruci, kost puca, ponovno otvara vrata i vraća se do Hannibala mašući komadom drva za ogrjev, udarac po njegovoj glavi, strašni udarci padaju po njemu, bljeskovi svjetla iza njegovih

očiju, tresak, Mischa viče 'Anniba!'

Udarci su postali štap prvog đaka-prefekta koji lupa po krevetu, a Hannibal vrišti u snu: - Mischa! Mischa!

- Umukni! Umukni! Ustani, ti mali nitkove! - Prvi je đak-prefekt strgnuo pokrivače s ležaja i bacio ih na njega. Van, na hladno tlo i do šupe s oruđem, guran štapom. Prvi đak-prefekt ga je gurnuo i slijedio u šupu. U šupi je visjelo vrtlarsko oruđe, konopac, nekoliko komada stolarskog oruđa. Prvi je đak-prefekt objesio fenjer na klin i podigao svoj štap. Pokazao je svoju zamotanu šaku.

- Vrijeme je da platiš za ovo.

Činilo se da je Hannibal ustuknuo, kružeći podalje od svjetla, ne osjećajući ništa što bi mogao imenovati. Prvi je đak-prefekt to protumačio kao strah i kružio za njim, odmičući se od svjetla. Dobro je zahvatio Hannibalovo bedro. Dječak je sad bio kod fenjera. Uzeo je srp i ugasio svjetlo. Legao je na pod u mraku, objema rukama stežući srp iznad glave, čuo je užurbane korake kako prolaze kraj njega, snažno zamahnuo srpom kroz mrkli mrak, ništa nije pogodio, te čuo kako se vrata zatvaraju i zveckanje lanca.

- Prednost kod premlaćivanja mutavca je u tome što te ne može cinkati - rekao je prvi đak-prefekt. On i drugi

đak-prefekt promatrali su *delahaye* parkiran u dvorištu dvorca, lijep primjer francuskog vozila, svijetloplave boje, s diplomatskim zastavicama na prednjim branicima, sovjetskom i istočnonjemačkom. Automobil je bio egzotičan poput predratnih francuskih automobila, raskošnih oblika za oči navikle na pravokutne tenkove i džipove. Prvi je đak-prefekt želio nožem izgrepsti »Jebi se« na bok automobila, ali je vozač bio krupan i oprezan.

Hannibal je iz konjušnice vidio kako automobil dolazi. Nije potrčao onamo. Gledao je kako njegov stric ulazi u dvorac u pratnji sovjetskog časnika.

Hannibal je spustio dlan na Cesarov obraz. Dugo se lice okrenulo prema njemu, drobeći zob. Sovjetski se konjušar dobro skrbi za njega. Hannibal je protrljao konjski vrat i primaknuo lice sasvim do uha životinje, ali nikakav zvuk nije izišao iz njegovih usta. Poljubio je konja između očiju. U stražnjem dijelu sjenika, obješen u prostoru između dvostrukog zida, bio je dalekozor njegova oca. Objesio ga je oko vrata i prešao zemljištem što su ga izrovale vojske.

Drugi ga je đak-prefekt tražio sa stubišta. Ono malo Hannibalovih stvari bilo je strpano u torbu.

13. POGLAVLJE

Gledajući s prozora ravnateljeva ureda, Robert Lecter je vidio kako njegov vozač kupuje malenu kobasicu i komad kruha od kuhara, za kutiju cigareta. Robert Lecter je sad zapravo bio grof Lecter, jer se njegov brat smatrao mrtvim.

Već se navikao na titulu budući da se je godinama njome ilegalno koristio.

Ravnatelj nije prebrojio novac, već ga je gurnuo u džep na prsima, letimice pogledavši pukovnika Timku.

- Grofe, ovaj, družo Lecter, samo vam želim reći da sam vidio dvije vaše slike u Palači Catherine prije rata, kao i neke fotografije objavljene u Gornu. Silno se divim vašem radu.

Grof Lecter kimne. - Hvala vam, ravnatelju. Hanniba- lova sestra, što znate?

- Raspitujemo se po sirotištima - rekao je pukovnik Timka. Nosio je odoru sovjetske pogranične policije, a njegove naočale u čeličnom okviru namigivale su u skladu s njegovim čeličnim zubalom. - Treba vremena. Ima ih tako mnogo.

- I moram vam reći, družo Lecter, šuma je puna... još neidentificiranih ostataka - dodao je ravnatelj.

- Hannibal nije rekao ni riječi? - upita grof Lecter.

- Meni nije. Fizički je sposoban govoriti - u snu vrišti ime svoje sestre. Mischa. Mischa. - Ravnatelj je zastao dok je razmišljao kako bi formulirao rečenicu. - Družo Lecter, bio bih... oprezan s Hannibalom dok ga bolje ne upoznate. Možda bi bilo najbolje da se ne igra s drugim dječacima dok se malo ne sredi. Netko uvijek strada.

- Zar je nasilnik?

- Nasilnici stradaju. Hannibal ne poštuje hijerarhiju. Oni su uvijek veći, a on ih ozljeđuje veoma brzo i katkad teško. Hannibal može biti opasan za osobe veće od sebe. U redu je s malenima. Dopušta im da ga malo zadirkuju. Neki od njih misle da je gluh, a ne samo nijem, pa pred njim govore da je lud. Daje im svoje poslastice, u rijetkim prigodama kad uopće ima nekakvih poslastica.

Pukovnik Timka pogleda na svoj sat. - Trebali bismo poći. Hoćete li me pričekati u automobilu, grofo Lecter?

Pukovnik Timka je čekao da grof Lecter iziđe iz prostorije. Potom je ispružio ruku. Ravnatelj je uzdahnuo i predao mu novac.

Uz namigivanje svojih naočala i bljesak zuba, pukovnik Timka je polizao palac i počeo brojiti.

14. POGLAVLJE

Prašina se slegnula zbog pljuska koji se sručio na njih dok su prelazili posljednje kilometre do dvorca, mokat je šljunak škripao ispod blatnjavog *delahayea*, a miris biljaka i prekopane zemlje osjlcio se u automobilu. Kiša je prestala, a večernja je svjetlost imala narančastu nijansu.

Dvorac je više bio graciozan nego veličanstven na toj neobičnoj narančastoj svjetlosti. Drveni okviri na mnogim prozorima bili su isprepleteni poput paučine posute rosom. Za Hannibala, koji je tražio znamenje, zavojita lođa dvorca širila se od ulaza poput Huyghensove zavojnice.

Četiri tegleća konja, s kojih se dizala para nakon kiše, bila su upregnuta u

pokvareni njemački tenk što je stršio iz predvorja. Veliki konji, kao Cesar. Hannibalu je bilo drago da ih vidi, nadao se da su oni njegov totem. Tenk je bio podignut na valjke. Konji su ga, malo-pomalo, vukli kroz ulaz, kao da vade zub, a kočijaš ih je vodio i tiho im govorio dok su oni micali ušima.

- Nijemci su raznijeli ulaz svojim topom i natraške uveli tenk unutra kako bi se sakrili od aviona - grof je rekao Hannibalu kad se automobil zaustavio. Već se navikao govoriti dječaku bez dobivanja odgovora. - Ostavili su ga ovdje tijekom povlačenja. Nismo ga mogli maknuti, pa smo to prokleta čudovište ukrasili lončani- camia i pet godina hodali oko njega. Sad mogu ponovno prodavati svoje 'subverzivne' slike, pa možemo platiti da ga odvuku odavde. Dođi, Hannibale.

Kućni sluga je čekao automobil, te su on i domaćica izišli kako bi grofa dočekali s kišobranima ako mu zatrebaju. S njima je došla kuja mastifa.

Hannibalu se sviđalo što je njegov stric upoznavanja obavio na kolnom prilazu, ljubazno se okrenuvši osoblju, umjesto da žuri prema kući i obraća im se preko ramena.

- Ovo je moj nećak Hannibal. Sad je naš i drago nam je što je s nama. Gospođa Brigitte, moja domaćica. I Pascal, koji vodi računa o tome da sve funkcionira.

Gospođa Brigitte je nekoć bila privlačna sobarica na katu. Bila je pronicava, te je Hannibala pročitala po njegovu držanju.

Kuja je s entuzijazmom pozdravila grofa, a prema Hannibalu se držala rezervirano. Ispuhnula je malo zraka iz obraza. Hannibal je otvorio šaku pred njom, te ga je, njušeći ga, promatrala ispod oka.

- Morat ćemo naći odjeću za njega - grof je rekao gospođi Brigitte. - Za početak, pogledajte u moje stare školske škrinje na tavanu, a potom ćemo poboljšati situaciju.

- A djevojčica,, gospodine?

-Još ne, Brigitte - rekao je i zaključio temu odmahivanjem glavom.

Prizori dok se Hannibal približavao kući: bljesak mokrog kamena za popločavanje u dvorištu, sjaj konjske dlake nakon pljuska, prelijevanje lijepe vrane koja pije iz

oluka u kutu krova; micanje zavjese u visokom prozoru; sjaj kose *lady* Murasaki, zatim njezina silueta.

Lady Murasaki otvorila je krilo prozora. Večernja je svjetlost dotaknula njezino lice i Hannibal je, izišavši iz muka noćne more, napravio prvi korak na mostu snova...

Prijeći iz sirotišta u privatni dom slatko je olakšanje. Namještaj u dvorcu bio je raznovrstan i udoban, mješavina stilova što su ih grof Lecter i *lady* Murasaki izvukli s tavana nakon što su nacisti otjerani odande. Tijekom okupacije sav je kvalitetan namještaj vlakom otputovao iz Francuske u Njemačku.

Hermann Goering i Fuhrer osobno dugo su priželjkivali djela Roberta Lectera i drugih velikih umjetnika Francuske. Nakon što su nacisti preuzeli

vlast, jedna od prvih Goeringovih akcija bila je uhićenje Roberta Lectera kao »subverzivnog slavenskog slikara«, te konfisciranje svih »dekadentnih« slika do kojih je mogao doći kako bi od njih »zaštiti javnost«. Slike su zaplijenjene u Goeringovoj i Hitlerovoj privatnoj zbirci.

Kad su saveznici oslobodili rofa iz zatvora, on i *lady* Murasaki poboljšali su situaciju koliko god su mogli, a osoblje je radilo samo za hranu sve dok grof Lecter nije ponovno stao za štafelaj.

Robert Lecter je otpratio nećaka do njegove sobe. Prostrana i puna svjetlosti, soba je pripremljena za Hannibala tako što su zidovi uljepšani raznim ukrasima i posterima. Japanska maska i ukršteni mačevi od bambusa nalazili su se visoko na zidu. Da je govorio, Hannibal bi se raspitao za gospođu.

15. POGLAVLJE

Hannibal je bio sam manje od minute kad je začuo kucanje na vratima.

Pred vratima je stajala sluškinja *lady* Murasaki, Chiyoh, japanska djevojka otprilike Hannibalovih godina, kose podrezane kraj ušiju. Chiyoh ga je trenutak procjenjivala, a zatim se veo spustio preko njezinih očiju, poput zaštitne opne jastreba.

- *Lady* Murasaki šalje svoje pozdrave i dobrodošlicu - rekla je. - Ako biste pošli sa mnom... - Smjerna i ozbiljna, Chiyoh ga je povela do kupaonice u nekadašnjoj prostoriji za tiještenje vina u sporednoj zgradi dvorca.

Kako bi obradovao svoju ženu, grof Lecter je prostoriju za tiještenje preinačio u japansku kupaonicu, a kaca za tiještenje grožđa sad je bila puna vode što ju je zagrijavao Rube Goldberg grijač za vodu napravljen od bakrene pecare za konjak. Prostorija je mirisala po drvu, dimu i ružmarinu. Srebrni svijećnjaci, zakopani u vrtu tijekom rata, stajali su oko kace. Chiyoh nije zapalila svijeće. Električna će žarulja biti dovoljna za Hannibala dok se ne razjasni njegov status.

Chiyoh mu je pružila ručnike i ogrtač, te pokazala tuš u kutu. - Najprije se ondje operite, dobro se oribajte prije nego uđete u vodu - rekla je. - Kuhar će vam pripremiti omlet nakon kupke, a zatim se morate odmarati. - Uputila mu je grimasu koja je mogla biti smiješak, ubacila naranču u vodu za kupku i izvan kupaonice čekala njegovu odjeću. Kad ju je pružio kroz vrata, oprezno ju je uhvatila dvama prstima, prebacila je preko štapa u drugoj ruci i izgubila se iz vida.

Bila je večer kad se Hannibal naglo probudio, onako kako se budio u sirotištu. Samo su se njegove oči micale dok nije shvatio gdje se nalazi. Osjećao se čistim u čistom krevetu. Kroz prozor je dopirala posljednja svjetlost francuskog sumraka. Pamučni se kimono nalazio na stolici kraj njega. Odjenuo ga je. Kameni pod hodnika bio je ugodno hladan pod njegovim nogama, kamene stube istrošene poput onih u dvorcu Lecter. Vani, pod ljubičastim

neбом, čuo je zvukove iz kuhinje, pripreme za večeru.

Kuja ga je vidjela i dvaput zamahnula repom, ali nije ustala.

Iz kupaonice je dopirao zvuk japanske lutnje. Hannibal je krenuo prema glazbi. Prašnjavi je prozor blistao od svjetlosti svijeća iznutra. Pogledao je unutra. Chiyoh je sjedila kraj velike kace i prebiralala po žicama japanskog kota. Ovog je puta zapalila svijeće. Grijač vode je grgljao. Vatra ispod njega je pucketala i iskre su letjele prema gore. *Lady* Murasaki je bila u vodi. U vodi je bila *lady* Murasaki, poput vodenih cvjetova u opkopu gdje su labudovi plivali i nisu pjevali. Hannibal je gledao, tih poput labudova, i raširio ruke poput krila.

Odmaknuo se od prozora i kroz sumrak se vratio u svoju sobu, osjećajući neobičnu težinu, te ponovno našao svoj krevet.

U glavnoj je spavaćoj sobi ostalo dovoljno užarena ugljena da bi obasjavao strop. Grof Lecter, u polumraku, budi se pod dodirom i glasom *lady* Murasaki.

- Nedostajao si mi, osjećala sam se kao dok si bio u zatvoru - rekla je. - Sjetila sam se pjesme jedne žene, Ono no Komachi, od prije tisuću godina.

- Hmm.

- Bila je veoma strastvena.

- Jedva čekam da čujem što je rekla.

- Pjesma glasi ovako: Hito ni *awan tsuki no nakiyo wa / omoiokite / mune hashiribi ni / kokoro yaki ori*. Čuješ li glazbu u njoj?

Zapadnjačko uho Roberta Lectera nije čulo glazbu u pjesmi, ali znajući gdje se nalazi glazba, bio je entuzijastičan: - O, zaboga, da. Reci mi što znači.

- Nikako ga ne mogu vidjeti / u ovoj noći bez mjesečine / ležim budna, čeznem, gorim / u grudima vatra, srce u plamenu.

- Moj Bože, Sheba.

Silno se trudila da ga poštedi bilo kakva naprezanja.

U predvorju dvorca zidna ura kazuje koliko je kasno, tiho otkucavanje kamenim hodnicima. Kuja mastifa budi se u svojoj kućici, te s trinaest kratkih zavijanja odgovara uri. Hannibal u vlastitom čistom krevetu okreće se u snu. I sanja.

U štaglju zrak je hladan, djeci se odjeća spušta do struka dok Plavooki i Paučinasti Rukopis opipavaju meso na njihovim nadlakticama. Ostali iza njih glasaju se i motaju naokolo poput hijena koje moraju čekati. Tu je onaj koji uvijek prvi pruža svoju zdjelu. Mischa kašlje i vruća je, okreće lice od zadaha iz njihovih usta. Plavooki hvata lance oko njihovih vratova. Krv i perje s ptičje kože što ju je žvakao zalijepljeni su na njegovu licu.

Iskrivljeni glas Čovjeka-Zdjele: - Uzmi nju, ionako će umrijeti. On će malo dulje ostati svjež.

Plavo'oki Mischi, odvratna obmana: - Dođi se igrati, dođi se igrati!

Plavooki počinje pjevati, a Paučinasti Rukopis mu se pridružuje:

*Ein Mannlein steht im
Walde ganz still und stumm,*

*Es hat von lauter Purpur ein
Mantlein im*

*Čovjek-Zdjela donosi svoju zdjelu. Paučinasti Rukopis podiže sjekiru,
Plavooki podiže Mischu, a Hannibal vrišteći poleti na njega, zabija zube u
obraz Plavookog, Mischa visi u zraku, okreće se kako bi ga pogledala.
- Mischa, Mischa!*

Krikovi odzvanjaju kamenim hodnicima, a grof Lecter i *lady* Murasaki upadaju u Hannibalovu sobu. Zubima je rastrgao jastučnicu i perje leti naokolo, Hannibal reži i vrišti, baca se, bori, škrguće zubima. Grof Lecter baca se svom težinom na njega i dekom mu obuzdava ruke, spušta mu koljena na deku. - Polako, polako.

Bojeći se za Hannibalov jezik, *lady* Murasaki strgne pojas svoje kućne haljine, drži mu nos kako bi otvorio usta da dođe do zraka, te mu stavlja pojas između zuba.

Zadrhti i ukoči se, poput uginule ptice. Njezina se kućna haljina rastvorila i ona ga drži uza se, uza svoje grudi pritišće njegovo lice mokro od suza bijesa, s perjem zalijepljenim na obrazima.

No pitanje postavlja grofu: - Jesi li dobro?

16. POGLAVLJE

Hannibal je rano ustao i umio lice u lavoru na noćnom ormariću, ulivši vodu iz vrča. Maleno je pero plutalo na površini vode. Samo se neodrađeno i zbrkano sjećao protekle noći.

Čuo je kako iza njega papir klizi po kamenom podu, omotnica gurnuta ispod vrata njegove sobe. Grančica vrbine mace bila je pričvršćena za poruku. Hannibal je prinio pisamce licu prije nego ga je pročitao.

*Hannibale,
Bilo bi mi veoma drago da me posjetiš
u mojem salonu u sat koze.
(To je 10 ujutro u Francuskoj.)
Murasaki Shikibu*

Hannibal Lecter, trinaestogodišnjak, vodom zalizane kose, stajao je ispred zatvorenih vrata salona. Čuo je lutnju. Pjesma nije bila ista kao ona što ju je čuo iz kupaonice. Pokucao je.

-Uđi.

Ušao je u kombinaciju radne sobe i salona, s okvirom za vezenje kraj prozora i štafelajem za kaligrafiju.

Lady Murasaki je sjedila za niskim stolićem za čaj. Kosa joj je bila podignuta, učvršćena ukosnicama od ebanovine. Rukavi njezina kimona tiho su šušтали dok je aranžirala cvijeće.

Pristojno ponašanje iz kulturne mješavine, sa zajedničkim ciljem. *Lady* Murasaki ga je pozdravila sporim i gracioznim saginjanjem glave.

Hannibal se naklonio u struku, kako ga je otac učio. Vidio je kako splet plavkastog dima tamjana prolazi ispred prozora, poput jata udaljenih ptica, i plavu žilu, jedva vidljivu na podlaktici *lady* Murasaki dok je držala cvijet, sunčevu svjetlost ružičastu kroz njezino uho. Chiyohina lutnja tiho je svirala iza zaslona.

Lady Murasaki ga je pozvala da joj sjedne prekoputa. Njezin je glas bio ugodan alt uz nekoliko nasumičnih nota kakvih nema na zapadnjačkoj ljestvici. Hannibalu je njezino govorenje zvučalo poput slučajne glazbe zvončića na vjetru.

- Ako ne želiš francuski ili engleski ili talijanski, mogli bismo se koristiti nekim japanskim riječima, kao što je kieuseru. To znači 'nestati'. - Namjestila je stabljiku, podigla pogled s cvijeća i zagledala se u njega. - Moj svijet Hirošime nestao je u trenu. Tebi je također uništen tvoj svijet. Sad ćemo ti i ja imati svijet što ga sami stvaramo - zajedno. U ovom trenutku. U ovoj sobi.

Uzela je druge cvjetove s podloška kraj sebe i stavila ih na stol kraj vaze. Hannibal je čuo šuštanje lišća, te svile njezina rukava kad mu je ponudila cvijeće.

- Hannibale, kamo bi stavio ove da učinak bude najljepši? Kamo god želiš.

Hannibal je pogledao cvjetove.

- Kad si bio malen, tvoj nam je otac slao tvoje crteže. Imaš dobro oko. Ako bi radije nacrtao aranžman, posluži se notesom kraj sebe.

Hannibal je razmislio. Uzeo je dva cvijeta i nož. Vidio je luk prozora, zaobljenost kamina gdje je posuda za čaj visjela nad vatrom. Skratio je stabljike cvjetova i stavio ih u vazu, stvorivši liniju u skladu s aranžmanom i prostorijom. Odrezane je dijelove stabljike spustio na stol.

Lady Murasaki doimala se zadovoljnom. - Ahhh. To bismo nazvali moribana, kosi stil. - Stavila je svilenkastu težinu božura u njegovu šaku. - Ali kamo bi ovo mogao staviti? Ili ga možda uopće ne bi upotrijebio?

U kaminu je voda u posudi za čaj uzavrela. Hannibal ju je čuo, čuo je kako voda vrije, pogledao površinu uzavrele vode i njegovo se lice promijenilo, a soba je nestala.

Mischina kadica na štednjaku u lovačkoj kućici, malena lubanja srne udara po stijenkama kao da pokušava pobjeći. Kosti zvekeću u uzavreloj vodi.

Vrativši se u sadašnjost, vrativši se u sobu *lady* Murasaki i glavici božura, sad krvavoj, ispuštenoj na stol, nož kraj nje, Hannibal je uspostavio kontrolu nad sobom, ustao i držao svoju okrvavljenu šaku iza sebe. Naklonio se *lady* Murasaki i zaputio se iz prostorije.

- Hannibale.

Otvorio je vrata.

- Hannibale. - Ustala je i brzo mu se približila. Ispružila je ruku prema njemu, gledala ga u oči, nije ga dotaknula, pozivala ga prstima. Uzela je njegovu okrvavljenu šaku i njezin se dodir registrirao u njegovim očima, malena promjena u veličini zjenica.

- Trebat će šivati. Serge nas može odvesti u grad.

Hannibal je odmahnuo glavom i bradom pokazao prema okviru za vezenje. *Lady* Murasaki je promatrala njegovo lice dok nije bila sigurna.

- Chiyoh, zakuhaj iglu i konac.

Kraj prozora, na dobrom svjetlu, Chiyoh je *lady* Murasaki donijela iglu i konac namotan oko ukosnice od ebanovine, pario se od vrele vode za čaj. *Lady* Murasaki je držala njegovu šaku i sašila mu prst, šest urednih šavova. Kapljice krvi padale su po bijeloj svili njezina kimona. Hannibal ju je uporno promatrao dok je radila. Nije pokazivao nikakvu reakciju na bol. Činilo se da razmišlja o nečem drugom.

Pogledao je čvrsto stegnuti konac, razmotan s ukosnice. Luk ušice igle je funkcija promjera ukosnice, mislio je. Stranice Huyghensa razbacane po snijegu, slijepljene djelićima mozga.

Chiyoh je stavila list aloe, a *lady* Murasaki mu je zavila šaku. Kad mu je vratila ruku, Hannibal je prišao stoliću za čaj, podigao božur i skratio stabljiku. Dodao je božur u vazu, dovršavajući elegantan aranžman. Okrenuo se prema *lady* Murasaki i Chiyoh.

Licem mu je preletio izraz poput drhtaja vode i pokušao je reći »Hvala.« Napor je nagradila sitnim i dražesnim osmijehom, ali mu nije dopustila da se dugo trudi.

- Hoćeš li poći sa mnom, Hannibale? I možeš li mi pomoći ponijeti cvijeće? Zajedno su se popeli stubama na tavan.

Vrata tavana nekoć su služila negdje drugdje u kući; na njima je izrezbareno lice, grčka komična maska. *Lady* Murasaki, lampa sa svijećom u njezinoj ruci, vodila je prema drugom kraju golemog tavana, kraj zbirke tavanskih predmeta stare tristotinjak godina, škrinja, božičnih ukrasa, detalja za tratinu, namještaja od trske, kostima kazališta Kabuki i Noh, niza marioneta u prirodnoj veličini za svetkovine koje su visjele s jedne šipke.

Slabašna je svjetlost dopirala oko zaslona za zamračenje na tavanskom prozoru daleko od vrata. Njezina je svijeća osvijetlila malen oltar, policu za

Boga nasuprot prozoru. Na oltaru su se nalazile fotografije njezinih i Hannibalovih predaka. Oko fotografija bilo je jato ždralova izrađenih od origami papira, mnogo ždralova. Tu se nalazila fotografija Hannibalovih roditelja na dan njihova vjenčanja. Hannibal je na svjetlosti svijeće pomno proučavao majku i oca. Njegova se majka doimala veoma sretnom. Jedini je plamen bio na svijeći - njezina odjeća nije gorjela.

Hannibal je osjetio nazočnost neke pojave kraj sebe i iznad sebe, te je zavirio u tminu. Kad je *lady* Murasaki podigla zaslon s tavanskog prozora, jutarnja je svjetlost obasjala Hannibala i tamnu pojavu kraj njega, podizala se preko oklopa na nogama, ratničke lepeze u željeznim rukavicama, prsnog oklopa i na koncu željezne maske i kacige s rogovima zapovjednika samuraja. Oklop se nalazio na uzdignutom podiju. Oružje samuraja, dugi i kratki mačevi, bodež i ratna sjekira, počivalo je na stalku ispred oklopa.

- Stavimo cvijeće ovamo, Hannibale - rekla je *lady* Murasaki, raščistivši mjesto na oltaru ispred fotografija njegovih roditelja.

- Ovdje se molim za tebe, i svim srcem ti preporučujem da se i ti moliš za sebe, da se savjetuješ s duhovima svoje obitelji radi mudrosti i snage.

Iz pristojnosti je na trenutak sagnuo glavu pred oltarom, ali ga je privlačnost oklopa mamila, osjećao je to u svojem tijelu. Pošao je onamo kako bi dotaknuo oružje. *Lady* Murasaki ga je zaustavila uzdignutom rukom.

- Ovaj je oklop stajao u veleposlanstvu u Parizu kad je moj otac bio veleposlanik u Francuskoj, prije rata. Sakrili smo ga pred Nijemcima. Dotičem ga samo jednom u godini. Na rođendan mojeg pra-pra-pradjeda imam čast očistiti njegov oklop i njegovo oružje, nauljiti ih uljem kamelije i uljem klinčića, ljubak miris.

Skinula je poklopac malene bočice i ponudila mu je da je pomiriše.

Na podiju se ispred oklopa nalazio smotak pergamenta. Bio je razmotan tek toliko da se vidi prvo polje, samuraj u oklopu na primanju svojih vazala. Dok je *lady* Murasaki slagala stvari na Božjoj polici, Hannibal je razmotao svitak do sljedećeg polja, gdje lik u oklopu predsjedava skupu samurajskog donošenja glava, a svaka je neprijateljska glava bila obilježena imenom pokojnika, ceduljica pričvršćena za kosu, ili u slučaju ćelavosti, vezana za uho.

Lady Murasaki mu je nježno uzela svitak pergamenta i ponovno ga zamotala tako da je prikazivao samo njezinog pretka u oklopu.

- Ovo je nakon bitke za dvorac Osaka - rekla je. - Ima drugih, prikladnijih svitaka koji će te zanimati. Hannibale, tvojem bi stricu i meni bilo veoma drago kad bi postao čovjek kakav je bio tvoj otac, kakav je tvoj stric.

Hannibal je pogledao oklop, upitno.

Pročitala je pitanje na njegovu licu. - Kakav je bio on? Na neke načine, ali s više suosjećanja - pogledala je oklop kao da može čuti i nasmiješila se Hannibalu - ali to ne bih rekla na japanskom pred njim.

Prišla je bliže, lampa sa svijećom u njezinoj ruci. - Hannibale, možeš otići iz

zemlje noćnih mora. Možeš biti što god želiš. Dođi na most snova. Hoćeš li poći sa mnom?

Uvelike se razlikovala od njegove majke. Nije bila njegova majka, ali ju je osjećao u svojim prsima. Njegovo ju je intenzivno divljenje možda uznemirilo; odlučila je prekinuti to raspoloženje.

- Most snova vodi svuda, ali najprije prolazi kroz liječničku ordinaciju, i učionicu - rekla je. - Hoćeš li poći?

Hannibal je pošao za njom, ali je najprije uzeo okrvavljeni božur, izgubljen među cvjetovima, i stavio ga na podij ispred oklopa.

17. POGLAVLJE

Dr. J. Rufin je imao ordinaciju u kući s malenim vrtom u gradu. Na diskretnom natpisu kraj kapije nalazilo se njegovo ime i titule: DOCTEUR EN MEDECINE, PH. D., PSYCHIATRE.

Grof Lecter i *lady* Murasaki sjedili su na stolicama uspravnih naslona u čekaonici, među pacijentima dr. Rufina, od kojih neki nisu mogli mirno sjediti.

Liječnikova je ordinacija bila naglašeno viktorijanska, s dva naslonjača na suprotnim stranama kamina, ležaljkom na kojoj se nalazio pokrivač s resama i, kraj prozora, stolom za preglede i sterilizatorom od nehrđajućeg čelika.

Dr. Rufin, bradat muškarac srednjih godina, i Hannibal sjedili su u naslonjačima, a liječnik mu je govorio tihim i ugodnim glasom.

- Hannibale, dok promatraš metronom kako se njiše, njiše, i slušaš zvuk mojega glasa, ući ćeš u stanje što ga zovemo budan san. Neću od tebe tražiti da govoriš, ali želio bih da pokušaš nekim zvukom izraziti da ili ne. Obuzima te osjećaj mira, prepuštanja.

Između njih, na stolu, njihalo metronoma pomicalo se s jedne na drugu stranu. Ura sa znakovima Zodijaka i kerubinima otkucavala je na polici iznad kamina. Dok je dr. Rufin govorio, Hannibal je uspoređivao otkucaje metronoma s onima ure. Čas su bili usklađeni, čas neusklađeni. Hannibal se pitao bi li mogao, brojeći intervale između usklađenih i neusklađenih dijelova, i mjerenjem njihala metronoma, izračunati duljinu nevidljiva njihala unutar ure. Zaključio je da bi, a dr. Rufin je cijelo vrijeme govorio.

- Neki zvuk iz tvojih usta, Hannibale, bilo kakav.

Hannibal je, očiju poslušno prikovanih na metronom, napravio dubok zvuk prdca istiskivanjem zraka između jezika i donje usne.

- To je veoma dobro - rekao je dr. Rufin. - Ostaješ miran u stanju budnog sna. Kakav bismo zvuk mogli rabiti za ne? Ne, Hannibale. Ne.

Hannibal je ispustio visok zvuk prdca uvukavši donju usnu među zube i ispustivši zrak iz obraza kraj gornjih desni.

- Ovo je komuniciranje, Hannibale, i ti to možeš. Misliš li da bismo sad mogli napredovati, ti i ja zajedno?

Hannibalov potvrdni odgovor bio je dovoljno glasan da bi se čuo u čekaonici, gdje su pacijenti razmijenili tjeskobne poglede. Grof Lecter je pošao tako daleko da je prekrižio noge i pročistio grlo, a ljupke oči *lady* Murasaki polako su se okrenule prema stropu.

Muškarac sličan vjeverici reče: - To nisam bio ja.

- Hannibale, znam da često nemirno spavaš - rekao je dr. Rufin. - Ako sad u stanju budnog sna ostaneš miran, možeš li mi reći što vidiš u svojim snovima?

Hannibal je, brojeći otkucaje, ispustio zamišljeni zvuk.

Ura je imala rimski IV na brojčaniku, a ne III, radi simetrije s VIII na drugoj strani. Hannibal se pitao znači li to da ima rimske otkucaje - dva zvuka, jedan koji znači »pet« i drugi koji znači »jedan«.

Liječnik mu je pružio notes. - Možeš li možda zapisati nešto od onoga što vidiš? Zazivaš ime svoje sestre, vidiš li sestru?

Hannibal je kimnuo.

U dvorcu Lecter neke su ure imale rimsko otkucavanje, a neke nisu, ali sve koje jesu imale su IV umjesto III. Kad je gospodin Jakov otvorio uru i objasnio zapinjač, ispričao mu je o Knibbu i njegovim prvim urama s rimskim otkucajima - bilo bi dobro u umu posjetiti dvoranu ura kako bi proučio zapinjač. Razmišljao je o tome da odmah pođe onamo, ali to ne bi bilo pošteno prema dr. Rufinu.

- Hannibale. Hannibale. Kad razmišljaš o trenutku kad si posljednji put vidio svoju sestru, bi li zapisao što vidiš? Hoćeš li zapisati što ti se čini da vidiš?

Hannibal je pisao bez gledanja u notes, istodobno brojeći otkucaje m[^]trionoma i otkucaje ure.

Pogledavši notes, dr. Rufin se doimao ohrabrenim. - Vidiš njezine mliječne zube? Samo njezine mliječne zube? Gdje ih vidiš, Hannibale?

Hannibal je ispružio ruku i zaustavio njihalo, proučavao njegovu duljinu i položaj utega uza skalu metronoma. U notes je zapisao: U rupi zahoda, doktore. Smijem li otvoriti stražnju stranu vaše ure?

Hannibal je čekao vani s drugim pacijentima.

- To si bio ti, a ne ja - rekao je pacijent sličan vjeverici.

- Bolje da priznaš. Imaš li žvakaće?

- Pokušao sam mu postaviti još pitanja o njegovoj sestri, ali se zatvorio - govorio je dr. Rufin. Grof je stajao iza stolice *lady* Murasaki u ordinaciji.

- Iskreno rečeno, posve mi je nerazumljiv. Pregledao sam ga, i fizički je zdrav. Našao sam ožiljke na njegovu vlasištu, ali nema nikakvih znakova frakture. No, rekao bih da polutke njegova mozga možda djeluju neovisno, što se katkad događa u nekim slučajevima ozljeda glave, kad je komunikacija između polutki ugrožena. Istodobno slijedi nekoliko tokova misli, međusobna ometanja, a jedan od tokova uvijek služi za njegovu vlastitu zabavu.

- Ožiljak na njegovu vratu je trag lanca zamrznutog uz kožu. Vidio sam slične ožiljke, odmah nakon otvaranja logora. Neće reći što se dogodilo njegovoj sestri. Mislim da zna, bez obzira je li svjestan toga ili ne, i evo u čemu

je opasnost: um se sjeća onoga što može podnijeti, i to vlastitom brzinom. Sjetit će se kada to bude mogao podnijeti.

- Ne bih vršio pritisak na njega, i uzaludno je pokušati ga hipnotizirati. Ako se sjeti prerano, mogao bi se iznutra zauvijek zamrznuti kako bi pobjegao od boli. Zadržat ćete ga u svojem domu?

- Da - oboje su brzo izustili.

Rufin je kimnuo. - Uključite ga u svoju obitelj koliko god možete. Dok se bude otvarao, vezat će se uz vas više no što možete zamisliti.

18. POGLAVLJE

Sredina francuskog ljeta, peludna izmaglica na površini Essonne i patke u šašu. Hannibal još uvijek nije govorio, ali je spavao bez snova i jeo kao trinaestogodišnjak koji raste.

Njegov stric Robert Lecter bio je topliji i manje rezerviran od Hannibalova oca. Posjedovao je neku vrstu umjetničke lakomislenosti koja je potrajala i kombinirala se s lakomislenošću godina.

Na krovu je postojala galerija kuda su mogli šetati. Pelud se nakupio u nanosima u udubljenjima krova, pozlaćujući mahovinu, a pauci su na nevidljivoj paučini jahali na vjetru. Kroz krošnje stabala vidjeli su srebrni zavoj rijeke.

Grof je bio visok i sličan ptici. Koža mu je bila siva na dobroj svjetlosti na krovu. Ruke na ogradi bile su mršave, ali su izgledom podsjećale na ruke Hannibalova oca.

- Naša obitelj, mi smo pomalo neobični ljudi, Hannibale - rekao je. - Rano to shvatimo, pa očekujem da ti to već znaš. Lakše ćeš to podnositi u narednim godinama, ako te sad smeta. Izgubio si svoju obitelj i svoj dom, ali imaš mene i imaš Shebu. Nije li predivna? Njezin ju je otac doveo na jednu moju izložbu u Metropolitanu u Tokiju prije dvadeset pet godina. Nikad ranije nisam vidio tako lijepo dijete. Petnaest godina kasnije, kad je postao veleposlanik u Francuskoj, ona je došla s njim. Nisam mogao vjerovati u takvu sreću i odmah sam otišao u veleposlanstvo, objavivši svoju namjeru da se obratim na šintoizam. Rekao je da mu moja religija nije jedna od važnijih briga. Nikad nije odobravao moj način života, ali sviđaju mu se moje slike. Slike! Dođi.

- Ovo je moj studio. - To je bila velika, bijelo oličena prostorija na vrhu dvorca. Platna na kojima je radio stajala su na štafelajima, a druga su bila oslonjena na zidove. Ležaljka se nalazila na niskom podiju, a kraj nje, na vješalici za kapute, bio je kimono. Na obližnjem je štafelaju bilo prekriveno platno.

Prešli su u susjednu prostoriju gdje je stajao veliki štafelaj s praznim rotopapirom, ugljenom i nekoliko tuba boje.

- Ovdje sam napravio prostor za tebe, tvoj vlastiti studio - rekao je grof. -

Ovdje možeš naći olakšanje, Hannibale. Kad osjetiš da bi mogao eksplodirati, crtaj! Slikaj! Veliki pokreti rukom, mnogo boje. Ne pokušavaj se držati cilja ili biti fin dok crtaš. Dobit ćeš dovoljno finoće od Shebe. - Pogledao je dalje od stabala, do rijeke.

- Vidjet ćemo se na ručku. Zamoli gospođu Brigitte da ti nađe šešir. Veslat ćemo kasnije poslijepodne, nakon tvojih predavanja.

Nakon što je grof otišao, Hannibal nije odmah prišao štafelaju; lutao je studijem i promatrao grofova djela u različitim fazama rada. Spustio je ruku na ležaljku, dotaknuo kimono na vješalici i primaknuo ga svojem licu. Stao je ispred pokrivenog štafelaja i podigao tkaninu. Grof je slikao *lady* Murasaki nagu na ležaljci. Slika je ušla u Hannibalove raširene oči, točkice svjetla poigravale su u njegovim zjenicama, krijesnice su blistale u njegovoj noći.

Približila se jesen i *lady* Murasaki je organizirala večere na tratini gdje su mogli gledati pun mjesec i slušati kukce. Čekali su da se pojavi mjesec, Chiyoh je svirala lutnju u mraku kad bi cvrčci zastali. Vodili su ga samo šuštanje svile i miris, ali Hannibal je uvijek znao gdje se nalazi *lady* Murasaki.

Francuski se cvrčci nisu mogli mjeriti s vrhunskim cvrčcima iz Japana, suzumushi, objasnio mu je grof, ali morat će se zadovoljiti njima. Grof je prije rata nekoliko puta slao ljude u Japan kako bi donijeli suzumushi cvrčke za *lady* Murasaki, ali niti jedan nije preživio putovanje, a on joj to nikad nije rekao.

Za mirnih večeri, kad je zrak bio vlažan nakon kiše, igrali su igru prepoznavanja mirisa, pri čemu je Hannibal na komadiću tinjca spaljivao različite kore drveća i druge tvari, a Chiyoh ih je pokušavala prepoznati. *Lady* Murasaki je u tim prigodama svirala lutnju kako bi se Chiyoh mogla koncentrirati, katkad joj dajući glazbene migove iz repertoara što ga Hannibal nije mogao pratiti.

Poslali su ga na kontrolne satove u seosku školu, te je bio predmet znatiželje jer nije mogao recitirati. Tijekom njegova drugog dana u školi jedan je klippan iz starijih razreda pljunuo u kosu malene djevojčice iz prvog razreda, a Hannibal mu je slomio nos i kost na dnu kralježnice. Poslali su ga kući, ali se njegov izraz lica cijelo vrijeme nije mijenjao.

Umjesto u školi, pohađao je satove što su se održavali za Chiyoh. Ona je već godinama bila zaručena za sina diplomatske obitelji u Japanu i sada, s trinaest godina, učila je od *lady* Murasaki vještine koje će joj trebati.

Predavanja su se uvelike razlikovala od onih gospodina Jakova, ali su teme imale neku neobičnu ljepotu, poput matematike gospodina Jakova, i fascinirale su Hannibala.

Dok je stajala na svjetlu što je dopiralo kroz prozore njezina salona, *lady* Murasaki je poučavala kaligrafiju, slikanje na stranicama dnevnih novina, te je mogla ostvariti nevjerojatno delikatne efekte velikim kistom. Tu je bio simbol vječnosti, trokutasti oblik ugodan za proučavanje. Ispod tog gracioznog simbola, novinski je naslov glasio: LIJEČNICI OSUĐENI U NURNBERGU.

- Ova se vježba zove Vječnost u osam poteza - rekla je. - Pokušajte.

Po završetku sata *lady* Murasaki i Chiyoh izrađivale su ždralove od origami papira, što će ih kasnije staviti na oltar na tavanu.

Hannibal je uzeo komad origami papira kako bi napravio ždrala. Chiyohin upitni pogled upućen *lady* Murasaki na trenutak je u njemu izazvao osjećaj da je uljez. *Lady* Murasaki mu je pružila škarice. (Kasnije će ukoriti Chiyoh zbog propusta kakav se ne može dopustiti u diplomatskom okruženju.)

- Chiyoh ima sestričnu u Hirošimi koja se zove Sadako - objasnila je *lady* Murasaki. - Ona umire od radijacije. Sadako vjeruje da će preživjeti ako napravi tisuću ždralova. Njezina je snaga ograničena, a mi joj svakoga dana pomažemo izrađivanjem papirnatih ždralova. Imaju li ždralovi ljekovitu moć ili ne, dok ih izrađujemo, mislimo na nju, kao i na sve ostale koje je rat otrovao. Ti bi izrađivao ždralove za nas, Hannibale, a mi bismo ih izrađivale za tebe. Hajde da zajedno izrađujemo ždralove za Sadako.

19. POGLAVLJE

Četvrtkom je u selu postojala dobra tržnica pod suncobranima oko fontane i kipa maršala Focha. Vjetar je nosio slankast miris vinskog octa od prodavača ukiseljenog povrća, a riba i školjkaši na morskoj travi donosili su miris oceana.

Nekoliko je radija sviralo različite napjeve. Verglaš i njegov majmun, pušteni nakon doručka iz njihova čestog smještaja u zatvoru, neumorno su verglali »Sons les Ponts de Paris« sve dok im netko nije dao čašu vina i slatkiš od kikirikija, svakom svoje. Verglaš je odjednom iskapio čašu vina i konfiscirao pola slatkiša za sebe, a majmun je svojim mudrim sitnim očima pratio u koji je džep njegov gospodar spremio slatkiš. Dva su žandara uobičajeno uzaludno opominjala glazbenika, a zatim su našla štand s kolačima.

Cilj *lady* Murasaki bio je Legumes Bulot, najbolji štand s povrćem, kako bi nabavila mlade peraste listove palme. To je bilo omiljeno grof ovo jelo, a obično se rano rasprodalo.

Hannibal je hodao za njom noseći košaru. Zastao je i gledao kako je prodavač sira nauljio komad klavirske žice i njome rezao veliki kolut parmezana. Trgovac mu je dao komadić i zamolio da ga preporuči gospođi.

Lady Murasaki nije vidjela izložene mlade listove palme, ali prije nego je dospjela pitati, Bulot je ispod pulta izvukao košaru uvijenih listova. - Gospođo, ovi su tako vrhunski da nisam dopustio suncu da ih dotakne. Očekujući vaš dolazak, pokrio sam ih ovom krpom koja nije navlažena vodom, već pravom vrtnom rosom.

Prekoputa trgovca povrćem, Paul Momund je sjedio u svojoj okrvavljenoj pregači za mesarskim panjem i čistio perad, bacajući otpatke u vjedro i dijeleći želuce i jetrica u dvije zdjele. Mesar je bio velik, krupan čovjek s tetovažom na

podlaktici - trešnjom i natpisom Voici la Mienne, ou est la Tiennef Crvena boja trešnje bila je svjetlija od krvi na njegovim rukama. Brat mesara Paula, kojemu su bolje ležali odnosi s javnošću, radio je za pultom ispod natpisa Momundovo kvalitetno meso.

Paulu je brat donio gusku da je očisti. Paul je popio nekoliko gutljaja iz boce rakije kraj sebe i obrisao lice krvavom rukom, ostavljajući krv i perje na obrazima.

- Polako, Paule - rekao je njegov brat. - Pred nama je dug dan.

- Zašto ti ne operušaš ovu jebenu gusku? Mislim da bi radije perušao nego ševio - rekao je mesar Paul, sjajno se zabavljajući.

Hannibal je gledao izloženu svinjsku glavu kad je začuo Paulov glas.

- Hej, Japanko!

Zatim glas Bulota od Povrća: - Molim vas, gospodine! To je neprihvatljivo.

Opet Paul: - Hej, Japanko, reci mi, je li istina da je tvoja pica postavljena poprijeko? S malenim čupcrkom ravne dlake, poput eksplozije?

Hannibal je tada vidio Paula, lica umrljanog krvlju i perjem, poput Plavookog, poput Plavookog koji žvače ptičju kožu.

Paul se sad okrenuo k svojem bratu. - Ja ću ti reći, jednom sam imao jednu u Marseillesu koja je mogla primiti cijelog -

Janjeći but tresnuo je Paula po licu i bacio ga unatrag u prolivene iznutrice peradi, Hannibal na njemu, janjeći se but dizao i udarao sve dok nije iskliznuo iz Hannibalove ruke, dječak je posegnuo iza sebe za nožem na panju, nije ga našao, zgrabio je šaku pilećih iznutrica i zabio ih u Paulovo lice, mesar ga je udarao svojim krupnim krvavim šakama. Paulov je brat šutnuo Hannibala u stražnji dio glave, podigao bat za meso s pulta, *lady* Murasaki uletjela je u mesarski štand, odgurnuli su je, a zatim povik: Kiai!

Lady Murasaki je držala veliki mesarski nož uz grlo mesarova brata, točno ondje gdje bi zaklao svinju, i rekla:

- Budite savršeno mirni, gospodo. - Ukočili su se na trenutak, policijski su se zvižduci približavali, Paulove krupna šake oko Hannibalova vrata, oko njegova brata trzalo se na strani gdje je čelik doticao njegov vrat, Hannibal opipava, opipava po pultu iza sebe. Dva žandara, kližući se po iznutricama, rastavila su Paula Mesara i Hannibala, jedan od njih silom odlijepivši dječaka od mesara, podigavši ga uvis i spustivši s druge strane štanda.

Hannibalov je glas bio hrapav od nekorištenja, ali ga je mesar razumio. Rekao je »Zvijer«, veoma mirno. Zvučalo je kao klasifikacija, više nego kao uvreda.

Policijska je postaja gledala na trg, a za pultom se nalazio narednik.

Zapovjednik žandara danas je bio u civilu, u zgužvanom tropskom odijelu. Imao je otprilike pedeset godina, umoran od rata. U svojem je uredu *lady* Murasaki i Hannibalu ponudio stolice, te i sam sjeo. Njegov je pisaći stol bio prazan ako se izuzme Cinzano pepeljara i bočica lijeka za želudac Clanzoflat. Ponudio je cigaretu *lady* Murasaki. Odbila je.

Dva žandara s tržnice su pokucala i ušla. Stajali su uza zid, krajičkom oka proučavajući *lady* Murasaki.

- Je li vas netko od njih udario ili se opirao? - zapovjednik je pitao policajce.

- Ne, zapovjedniče.

Kretnjom je pokazao neka govore dalje.

Stariji je žandar pogledao u svoju bilježnicu. - Bulot od Povrća izjavio je da je mesar pomahnitao i pokušavao dohvatiti nož, vičući da će sve poubijati, uključujući sve opatice u crkvi.

Zapovjednik je zakolutao očima prema stropu, pomolivši se za strpljenje.

- Mesar je bio pristaša Vichyja, veoma omražen, kao što vjerojatno znate - rekao je. - Ja ću se njime pozabaviti. Žao mi je zbog uvrede što ste je morali otpjeti, *lady* Murasaki. Mladiću, ako ponovno čuješ da netko vrijeđa ovu damu, želim da se obratiš meni. Razumiješ li?

Hannibal je kimnuo.

- Ne dopuštam da itko u selu bude napadnut, osim ako ga ja ne napadnem. - Zapovjednik je ustao i stao iza dječaka. - Ispričajte nas, gospođo. Hannibale, dođi sa mnom.

Lady Murasaki je pogledala policajca. Lagano je odmahnuo glavom.

Zapovjednik je poveo Hannibala u stražnji dio policijske postaje gdje su se nalazile dvije ćelije. Jednu je zauzimao usnuli pijanac, a drugu su nedavno ispraznili verglaš i njegov majmun, čija je zdjela vode ostala na podu.

- Stani ovamo.

Hannibal je stajao u sredini ćelije. Zapovjednik je zatvorio vrata ćelije uz metalni tresak od kojeg se pijanac promeškoltio i nešto progundao.

- Pogledaj pod. Vidiš li kako su daske zamrljane i ulek- nute? To su tragovi suza. Pokušaj otvoriti vrata. Hajde. Vidiš da se ne mogu otvoriti s unutrašnje strane. Temperament je koristan, ali opasan dar. Koristi se razumom i nikad nećeš završiti u ovakvoj ćeliji. Ja nikad ne dajem više od jedne prilike. Ovo je tvoja. Ali nemoj to više činiti. Više nikog nemoj mlatiti mesom.

Zapovjednik je ispratio *lady* Murasaki i Hannibala do njihova automobila. Kad je Hannibal sjeo unutra, *lady* Murasaki je imala trenutak nasamo sa zapovjednikom.

- Zapovjedniče, ne želim da moj muž sazna za ovo. Dr. Rufin vam može reći razlog.

Kimnuo je. - Ako grof uopće načuje o ovome i pita me, reći ću da se radilo o tučnjavi pijanaca, a dječak se slučajno našao usred gužve. Zao mi je ako se grof ne osjeća dobro. Na druge je načine jedan od najsretnijih muškaraca.

Bilo je moguće da grof, onako izoliran sa svojim radom u dvorcu, nikad ne čuje za incident. Ali uvečer, dok je pušio cigaru, vozač Serge vratio se iz sela s večernjim novinama i povukao ga u stranu.

Petkom je tržnica bila u Villiersu, šesnaest kilometara dalje. Grof je, siv i

neispavan, iziđao iz automobila dok je Paul Mesar nosio truplo janjeta u svoj štand. Grofov je štap zahvatio Paula po gornjoj usni, i grof je poletio na njega, mašući svojim štapom.

- Smeće jedno, ti ćeš vrijeđati moju ženu!!

Paul je ispustio meso i snažno gurnuo grofa, njegovo mršavo tijelo odletjelo je unatrag do pulta, ali je grof ponovno krenuo naprijed, zamahujući štapom, a zatim je stao, s izrazom iznenađenja na licu. Podigao je ruke prema svojem prsluku i pao licem prema dolje na pod mesarova štanda.

20. POGLAVLJE

Osjećajući gnušanje spram cviljenja i blejanja crkvenih pjesama i besmislenog mrmljanja na sprovodu, Hannibal Lecter, trinaestogodišnjak i posljednji od svoje loze, stajao je kraj *lady* Murasaki i Chiyoh pokraj crkvenih vrata, odsutno se rukujući s ljudima koji su izlazili, a žene su razotkrivale svoje glave po izlasku iz crkve uslijed poslijeratnih predrasuda po pitanju marama za glavu.

Lady Murasaki je slušala, odgovarajući ljubazno i pravilno.

Hannibala je trgnuo osjećaj za njezin umor, te je shvatio da govori kako ona ne bi morala govoriti, njegov novootkriveni glas brzo prerastajući u graktanje. Ako se *lady* Murasaki iznenadila što ga čuje, nije to pokazala, ali ga je uhvatila za ruku i čvrsto je stisnula dok je drugu pružala sljedećoj osobi koja je došla na posljednji ispraćaj.

Mnoštvo predstavnika medija pojavilo se ondje kako bi izvještavali o smrti velikog umjetnika koji ih je za života izbjegavao. *Lady* Murasaki im nije imala što reći.

Tijekom poslijepodneva tog beskrajnog dana u dvorac je stigao grofov odvjetnik u pratnji službenika iz poreznog ureda. *Lady* Murasaki ih je ponudila čajem.

- Gospodo, žao mi je što vam smetam u vašoj boli - rekao je porezni službenik - ali uvjeravam vas da ćete imati obilje vremena sve organizirati prije nego se dvorac stavi na licitaciju radi poreza na ostavštinu. Volio bih da možemo prihvatiti vaša jamstva za porez na ostavštinu, ali budući da će vaš status u Francuskoj sada doći u pitanje, to je nemoguće.

Noć je napokon stigla. Hannibal je otpratio *lady* Murasaki do vrata njezine odaje, a Chiyoh je pripremila ležaj kako bi spavala u sobi s njom.

Dugo je ležao budan u svojoj sobi, a kad je na koncu zaspao, stigli su snovi.

Lice Plavookog zamrljano krvlju i perjem preobrazilo se u lice Paula Mesara i opet natrag.

Hannibal se probudio u mraku i san nije prestao, lica poput holograma na stropu. Sad kad je mogao govoriti, više nije vrištao.

Ustao je i tiho se zaputio stubama do grofova studija. Upalio je svijećnjake s

obiju strana štafelaja. Portreti na zidovima, dovršeni i napola dovršeni, stekli su dostojanstvo nakon što je njihov stvoritelj otišao. Hannibal je osjećao kako teže prema duhu grofa kao da bi ga mogli naći kako diše.

Očišćeni kistovi njegova strica stajali su u spremniku, njegove krede i ugljen na pladnjevima s utorima. Slika *lady* Murasaki je nestala, a uzela je i kimono s vješalice.

Hannibal je počeo crtati velikim potezima ruke, kako mu je grof savjetovao, nastojeći se osloboditi, stvarajući velike dijagonalne pruge preko roto-papira, duge rezove boje. Nije djelovalo. Pred zoru je prestao nastojati; nije više slikao, već je samo promatrao što mu je njegova ruka otkrila.

21. POGLAVLJE

Hannibal je sjedio na panju na malenoj čistini kraj rijeke, prebirući po lutnji i gledajući kako pauk plete mrežu. Pauk je bio veličanstven žuti i crni krstaš koji je marljivo radio. Paučina je vibrirala dok je pauk pleo. Činilo se da ga lutnja uzbuđuje, trčao je do raznih dijelova svoje mreže kako bi provjerio ima li zarobljenika dok je Hannibal prebirao po žicama. Mogao je otprilike odsvirati japansku skladbu, ali je još uvijek imao grešaka. Pomislio je na ugodan alt *lady* Murasaki dok govori engleski, s katkad slučajnim tonovima kojih nema na zapadnjačkoj ljestvici. Prebirao je blizu paukove mreže, a potom dalje. Kukac koji je sporo letio udario je u paučinu i pauk je požurio kako bi ga zarobio.

Zrak je bio nepomičan i topao, rijeka savršeno glatka. Uz obale su vodeni kukci trčkarali po površini, a konjske smrti su letjele iznad šaša. Paul Mesar je jednom rukom veslao u svojem malenom čamcu, a zatim ga je pustio da pluta blizu vrba čije su krošnje vis jele nad obalom. Cvrčci su cvrčali u Paulovoj košari za mamce, privukavši veliku muhu crvenih očiju koja je poletjela s Paulove krupne šake dok je uzimao cvrčka i stavljao ga na udicu. Bacio je mamac ispod vrba i njegov je plovak s perom odmah potonuo te je štap oživio.

Paul je izvukao svoju ribu i stavio je s ostalima na lanac što je visio sa strane čamca. Zauzet ribom, samo je neodređeno čuo drndanje glazbala u zraku. Posisao je riblju krv s palca i veslao do malena mola na pošumljenoj obali gdje je parkirao svoj kamionet. Na gruboj je klupi na molu očistio najveću ribu i stavio je u platnenu torbu s malo leda. Ostale su još uvijek bile žive, nanizane na lancu u vodi. Vukle su lanac ispod mola u nastojanju da se sakriju.

Brenčanje u zraku, nepravilna skladba iz nekog udaljenog kraja Francuske. Paul je pogledao svoj kamionet kao da je riječ o nekom mehaničkom zvuku. Zaputio se obalom, još uvijek držeći nož za čišćenje ribe, i pregledao svoj kamionet, provjerio antenu radija i pogledao gume. Provjerio je jesu li vrata zaključana. Ponovno je začuo drndanje, sad niz uzastopnih nota.

Paul je slijedio zvuk, zaobišavši grmlje i stigavši do malene čistine gdje je našao Hannibala kako sjedi na panju i svira japansku lutnju, a njezina je kutija bila oslonjena na motocikl. Kraj njega se nalazio blok za crtanje. Paul se odmah vratio do svojeg kamioneta i provjerio ima li zrnca šećera u cijevi za stavljanje goriva. Hannibal nije podigao pogleda s lutnje sve dok se mesar nije vratio i zaustavio pred njim.

- Paul Momund, kvalitetno meso - rekao je Hannibal. Imao je izrazito izoštren vid, s rubovima od lomljenih crvenih zraka, poput leda na prozoru ili ruba leće.

- Počeo si govoriti, ti mali nijemi gade. Ako si se popišao u moj hladnjak, skinut ću ti tu jebenu glavu. Ovdje nema flica da ti pomogne.

- Niti da pomogne tebi. - Hannibal je odsvirao još nekoliko tonova. - Ono što si učinio je neoprostivo. - Hannibal je odložio lutnju i podigao blok za crtanje. Promatrajući Paula, malenim je prstom napravio sitnu promjenu na crtežu.

Okrenuo je stranicu i ustao, pružajući prazan list Paulu. - Jednoj dami duguješ pismenu ispriku. - Paul je oko sebe širio neugodan vonj, loja i prljave kose.

- Dečko, lud si što si došao ovamo.

- Napiši da ti je žao, shvaćaš da si vrijedan prezira, te da je više nikad nećeš pogledati niti joj se obratiti na tržnici.

- Da se ispričam Japanki? - Paul se nasmijao. - Prvo što ću učiniti je baciti tebe u rijeku i isprati te. - Stavio je ruku na nož. - Zatim ću ti možda rasporediti hlače i dati ti nešto onamo kamo ne bi želio. - Tada se zaputio prema Hannibalu, a dječak se povlačio prema svojem motociklu i kutiji lutnje.

Hannibal se zaustavio. - Raspitivao si se o njezinoj pici, ako se ne varam. Nagadao si da se pruža, kako?

-Je li ona tvoja majka? Japanska se pica pruža poprijeko! Trebao bi ševiti malu Japanku i vidjeti.

Paul mu se približavao brzim koracima, njegove krupne šake uzdignute kako bi drobile, a Hannibal je u jednom trenu izvukao zakrivljeni mač iz kutije za lutnju i zasjekao Paula preko trbuha.

- Ovako poprijeko?

Mesarov se vrisak prolomio krošnjama i ptice su žurno odletjele. Paul je stavio ruke na trbuh, a kad ih je pogledao, bile su pokrivene gustom krvlju. Spustio je pogled na ranu i pokušao spojiti dijelove svojega tijela, crijeva su mu se prosula po šakama, bježala mu. Hannibal je koraknuo u stranu i, okrenuvši se, zamahom posjekao Paula preko bubrega.

- Ili više tangencijalno prema kičmi?

Zamahivanje mačem kako bi na Paulu stvarao X-eve, Paulove oči raširene od šoka, mesar pokušava pobjeći, zahvaćen preko ključne kosti, siktanje arterije koja je poprskala Hannibalovo lice. Sljedeća su ga dva udarca porezala iza gležnjeva, pa je, onemogućen, pao na tlo i urlao poput

junadi.

Paul Mesar sjedi naslonjen na panj. Ne može podići ruke.

Hannibal zuri u njegovo lice. - Želiš li vidjeti moj crtež?

Pokazuje blok. Crtež prikazuje glavu Paula Mesara na pladnju, a za kosu mu je pričvršćena ceduljica s imenom. Na njoj piše Paul Momund, kvalitetno meso. Paulov vid slabi na rubovima. Hannibal zamahuje mačem i za Paula je na trenutak sve ukoso, prije nego nastaje gubitak krvnoga tlaka i zavlada mrak.

U svojem vlastitom mraku Hannibal čuje Mischin glas dok dolazi labud, te glasno kaže: - Oooh, Anniba!

Poslijepodne je blijedjelo. Hannibal se zadržao do sutona, zatvorenih očiju, oslonjen na panj gdje se nalazi mesarova glava. Otvorio je oči i dugo sjedio. Na koncu je ustao i zaputio se do mola. Lanac za nizanje riba bio je tanak, a kad ga je ugledao, protrljao je ožiljak na vratu. Ribe na lancu još su bile žive. Smočio je ruke prije nego ih je dotaknuo, oslobađajući jednu po jednu.

- Idite - rekao je. - Idite - i bacio prazan lanac daleko preko vode.

Oslobodio je i cvrčke. - Idite, idite! - rekao im je Pogledao je veliku očišćenu ribu u platnenoj torbi osjetio glad.

- Mljac - rekao je.

22. POGLAVLJE

Nasilnu smrt Paula Mesara mnogi seljani, čijeg su načelnika i nekoliko vijećnika ubili nacisti kao odmazdu za aktivnosti Pokreta otpora tijekom okupacije, nisu smatrali posebnom tragedijom.

Veći dio Paula ležao je na pocinčanom stolu u prostoriji za balzamiranje u Pompes Funebres Roget, gdje je na ploči zamijenio grofa Lectera. U sumrak se crni citroen *traction avant* zaustavio ispred pogrebnog zavoda. Žandar koji je ondje stajao požurio je otvoriti vrata automobila.

- Dobra večer, inspektore.

Muškarac koji je izišao mogao je imati četrdesetak godina, elegantan, u odijelu. Na salutiranje žandara odgovorio je prijateljskim kimanjem, te se okrenuo natrag prema automobilu i obratio vozaču i drugom časniku na stražnjem sjedalu. - Onesite kutije u policijsku postaju.

Inspektor je našao vlasnika pogrebnog zavoda, gospodina Rogeta, i policijskog zapovjednika u prostoriji za balzamiranje, sve same slavine, crijeva i emajl, sa zalihama u ormarićima sa staklenim vratima.

Zapovjednik se razvedrio pri pogledu na policajca iz Pariza.

- Inspektore Popil! Drago mi je da ste mogli doći. Sigurno me se ne sjećate, ali...

Inspektor je promatrao zapovjednika. - Sjećam se, naravno. Zapovjednik Balmain. Isporučili ste De Raisa u Nurnberg i sjedili iza njega tijekom suđenja.

- Vidio sam vas kako iznosite dokaze. Čast mi je, gospodine.

- Što imamo?

Pomoćnik direktora pogrebnog zavoda Laurent odmaknuo je plahtu.

Tijelo Paula Mesara još je na sebi imalo odjeću, duge pruge crvenila pružale su se dijagonalno po njemu ondje gdje odjeća nije bila natopljena krvlju. Nije imao glave.

- Paul Momund, ili njegov veći dio - rekao je zapovjednik. - Ovo je njegov dosje?

Popil je kimnuo. - Kratak i ružan. Prevezio je Židove iz Orleansa. - Inspektor je promatrao tijelo, hodao oko njega, podigao Paulovu šaku i ruku, njegova tetovaža sad je bila jasnija na blijedoj koži. Govorio je odsutno, kao sam za sebe. - Ima obrambene rane na rukama, ali su modrice na njegovim zglovcima stare nekoliko dana. Nedavno je sudjelovao u tučnjavi.

- I često - rekao je ukopnik.

Javio se pomoćnik Laurent. - Prošle se subote potukao u krčmi, izbio je zube jednom čovjeku i jednoj djevojci. - Laurent je trznuo glavom kako bi pokazao silinu udaraca, pompadur-frizura poskočila je na njegovoj sitnoj glavi.

- Popis, molim. Njegovi nedavni protivnici - rekao je inspektor. Nagnuo se nad tijelo, njušeći. - Ništa niste učinili s ovim tijelom, gospodine Roget?

- Ne, gospodine. Zapovjednik mi je izričito zabranio...

Inspektor Popil ga je kretnjom pozvao do stola.

Laurent se također približio. - Je li ovo miris nečega čime se ovdje koristite?

- Osjećam cijanid - rekao je ukopnik Roget. - Najprije je otrovan!

- Cijanid ima miris spaljenih badema - rekao je Popil.

- Zaudara po onom lijeku protiv zubobolje - rekao je Laurent, nesvjesno trljajući čeljust.

Ukopnik se okomio na svojeg pomoćnika. - Kretenu! Gdje vidiš njegove zube?

- Da. Ulje klinčića - rekao je inspektor Popil. - Zapovjedniče, možemo li naći ljekarnika i njegove knjige?

Hannibal je, pod nadzorom kuhara, ispekao veličanstvenu ribu sa začinskim biljem u korici od bretanjske morske soli, te ju je sad izvadio iz pećnice. Korica se raspala od oštrog udarca stražnje strane kuharova noža i odvojila se od ribe, a s njom i ljuske, i kuhinja se ispunila predivnom aromom.

- Gledaj, Hannibale - rekao je kuhar. - Najbolji komadići ribe su obrazi. To vrijedi za mnoga stvorenja. Kad budeš rezao za stolom, jedan obraz daj gospođi, a drugi počasnog gostu. Naravno, ako sve stavljaš na tanjur u kuhinji, oba ćeš sam pojesti.

Ušao je Serge i donio osnovne namirnice s tržnice. Počeo je prazniti vrećice i spremati namirnice.

Iza Sergea u kuhinju je tiho ušla *lady* Murasaki.

- Vidio sam Laurenta u Petit Zincu - rekao je Serge. - Još nisu našli mesarovu prokletu, ružnu glavu. Rekao je da je tijelo mirisalo po - slušajte ovo -

ulju od klinčića, onomu što se koristi za zubobolju. Rekao je -

Hannibal je opazio *lady* Murasaki i prekinuo Sergea. - Doista biste trebali nešto pojesti, gospođo. Ovo će biti veoma, veoma dobro.

- I donio sam malo sladoleda od bresaka, svježe breskve - rekao je Serge.

Lady Murasaki je dugi trenutak zurila u Hannibalove oči.

Nasmiješio joj se, savršeno miran. - Breskva! – rekao je.

23. POGLAVLJE

Ponoć, *lady* Murasaki leži u svojem krevetu. Kroz otvoreni prozor dopire blag povjetarac i donosi miris mimoza koje cvatu u kutu dvorišta. Ona odgurnu pokrivače kako bi osjetila lahor na svojim rukama i nogama. Oči su joj otvorene, zure u mračan strop; čuje tiho pucketanje kad zatrepće.

Dolje u dvorištu stara se ženka mastifa meškojljila u snu, njezine su se nosnice raširile i uzela je mnogo zraka. Nekoliko se nabora pojavilo u koži na njezinu čelu, te se ponovno opustila uz ugodne snove o lovu i krv u svojim ustima.

Iznad *lady* Murasaki, u mraku, pod tavana je škripao. Težina na daskama, necviljenje miša. *Lady* Murasaki je duboko udahнула i spustila stopala na hladan kameni pod spavaće sobe. Navukla je lagani kimono, dotaknula kosu, uzela cvijeće iz vaze u hodniku i, noseći lampu sa svijećom, popela se stubama na tavan.

Maska izrezbarena na tavanskim vratima dočekala ju je sa smiješkom. Uspravila se, stavila ruku na izrezbareno lice i gurnula. Osjetila je kako joj propuh pritišće kimono uz leđa, lagano, a daleko, daleko na drugoj strani tavana vidjela je treptaj malenog svjetla. *Lady* Murasaki se zaputila prema svjetlu, svjetlost njezine svijeće blistala je na Noh maskama koje su je promatrale, a obješeni niz marioneta gestikulirao je na struji zraka što ju je stvaralo njezino kretanje. Kraj pletenih košara i škrinja s naljepnicama iz njezinih godina s Robertom, prema obiteljskom oltaru i oklopu gdje su gorjele svijeće.

Taman je predmet stajao na oltaru ispred oklopa. Vidjela ga je kao siluetu ispred svijeća. Spustila je svoju lampu na sanduk blizu oltara i postojano promatrala glavu Paula Mesara koja se nalazila u plitkoj posudi za cvijeće. Paulovo je lice čisto i blijedo, njegove su usne netaknute, ali njegovi obrazi nedostaju i malo je krvi iscurilo iz njegovih usta u cvjetnu zdjelu, gdje krv stoji poput vode ispod cvjetnog aranžmana. Ceduljica je pričvršćena za Paulovu kosu. Na ceduljici kićenim rukopisom piše: Momund, *Boucherie de Qualite*.

Paulovo je lice okrenuto prema oklopu, oči gledaju u masku samuraja. *Lady* Murasaki je također podigla lice prema gore i progovorila na japanskom.

- Dobra večer, štovani pretku. Molim te, oprostí zbog ovog neprikladnog

buketa. Uz dužno poštovanje, ovo nije vrsta pomoći kakvu sam imala na umu.

Automatski je podigla cvijet i vrpču s poda i stavila ih u svoj rukav, a njezine su se oči cijelo vrijeme kretale. Dugi je mač bio na svojem mjestu, kao i ratna sjekira. Kratki je mač nedostajao sa stalka.

Koraknula je unatrag, prišla tavanskom prozoru i otvorila ga. Duboko je udahнула. U ušima je čula otkucaje svojeg pulsa. Povjetarac je uznemirio njezin kimono i svijeće.

Tih zvuk iza Noh kostima. Jedna je maska imala oči u sebi, promatrale su je. Na japanskom je rekla: - Dobra večer, Hannibale.

Iz tmine se začuo odgovor na japanskom: - Dobra večer, gospođo.

- Možemo li nastaviti na engleskom, Hannibale? Ima nekih stvari za koje bih više voljela da ih moj predak ne čuje.

- Kako želite, gospođo. U svakom slučaju, iscrpili smo moj japanski.

Tada se pojavio u svjetlosti, držeći kratki mač i krpicu za čišćenje. Pošla je prema njemu. Dugi se mač nalazio na svojem mjestu ispred oklopa. Moći će ga dosegnuti bude li trebala.

- Bio bih upotrijebio mesarski nož - rekao je Hannibal. - Upotrijebio sam Masamunedonov mač jer se to činilo tako prikladnim. Nadam se da vam to ne smeta. Nema nikakva traga na oštrici, vjerujte mi. Mesar je bio poput maslaca.

- Bojim se za tebe.

- Molim vas, nemojte se brinuti. Riješit ću se... toga.

- Nisi to trebao učiniti radi mene.

- Učinio sam to radi sebe, radi vrijednosti vaše osobe, *lady* Murasaki. Vi ne snosite nikakvu odgovornost. Mislim da je Masamunedono dopustio uporabu svojega mača. To je čudesno oruđe, doista.

Hannibal je vratio kratki mač u korice i uz gestu punu poštovanja prema oklopu vratio ga na njegov stalak.

- Drhtite - rekao je. - Savršeno vladate sobom, ali drhtite poput ptice. Ne bih vam pristupio bez cvijeća.

Volim vas, *lady* Murasaki.

Dolje, izvan dvorišta, dva tona francuske policijske sirene oglasila su se samo jednom. Ženka mastifa se probudila i izišla kako bi lajala.

Lady Murasaki hitro do Hannibala, uzima njegove ruke u svoje, prinosi ih svojem licu. Poljubi mu čelo, a zatim napeti šapat njezina glasa: - Brzo! Oribaj šake! Chiyoh ima limuna u sobi za sluškinje.

Daleko dolje u kući začulo se lupanje alke po vratima.

24. POGLAVLJE

Lady Murasaki je pustila inspektora Popila da čeka do stotog otkucaja svojega srca prije nego se pojavila na stubištu. Stajao je u sredini predvorja visokog stropa, zajedno sa svojim pomoćnikom, i podigao pogled prema njoj na

odmorištu. Vidjela je kako stoji oprezno i mirno, poput lijepa pauka koji stoji ispred mrežastih okvira prozora, a iza prozora vidjela je beskonačnu noć.

Popil je nekako naglo udahnuo pri pogledu na *lady* Murasaki. Zvuk se višestruko pojačao u kupoli predvorja, a ona je slušala.

Njezino se silaženje doimalo poput jednog pokreta, kao da nema stuba. Ruke je zavukla u rukave.

Serge je, crvenih očiju, stajao sa strane.

- *Lady* Murasaki, ova su gospoda iz policije.

- Dobra večer.

- Dobra večer, gospođo. Ispričavam se što vas ovako kasno uznemirujemo.

Moram postaviti nekoliko pitanja vašem... nećaku?

- Nećaku. Smijem li vidjeti vaše dokumente? - Njezina se ruka polako pojavila iz rukava. Pročitala je sav

tekst na njegovim dokumentima i proučila fotografiju.

- Inspektor POP-il?

- Po-PIL, gospođo.

- Na fotografiji imate odličje Legije časti, inspektore.

- Da, gospođo.

- Hvala vam što ste osobno došli.

Miris, svjež i jedva zamjetljiv, dopro je do Popila dok mu je vraćala njegove dokumente. Promatrala je njegovo lice i vidjela kad je osjetio miris, sitnu promjenu njegovih nosnica i zjenica u njegovim očima.

- Gospođo... ?

- Murasaki Shikibu.

- Gospođa je grofica Lecter, a obično joj se svi obraćaju u skladu s njezinom japanskom titulom, *lady* Murasaki - rekao je Serge, hrabro s njegove strane, obraćati se policajcu.

- *Lady* Murasaki, želio bih s vama nasamo razgovarati, a zatim posebno s vašim nećakom.

- Uza sve dužno poštovanje vašem uredu, bojim se da to nije moguće, inspektore - rekla je *lady* Murasaki.

- O, gospođo, sasvim je moguće - rekao je inspektor Popil.

- Dobro ste došli ovdje, u našem domu, i slobodno možete razgovarati s nama zajedno.

Hannibal se javio sa stubišta. - Dobra večer, inspektore.

Okrenuo se prema Hannibalu. - Mladiću, želio bih da pođeš sa mnom.

- Svakako, inspektore.

Lady Murasaki se obratila Sergeu. - Biste li donijeli moj ogrtač?

- To neće biti potrebno, gospođo - reče Popil. - Vi nećete poći s nama. Sutra ću ovdje razgovarati s vama, gospođo. Neću nauditi vašem nećaku.

- Sve je u redu, gospođo - reče Hannibal.

Unutar rukava stisak na zapešćima *lady* Murasaki malo je popustio od olakšanja.

25. POGLAVLJE

Prostorija za balzamiranje bila je mračna i tiha, ako se izuzme sporo kapanje vode u umivaoniku. Inspektor je stajao na vratima s Hannibalom; kišne kapi na njihovim ramenima i cipelama.

Momund je bio unutra. Hannibal je osjećao njegov miris. Čekao je da Popil upali svjetlo, zanimalo ga je što policajac smatra dramatičnim intervalom.

- Misliš li da bi prepoznao Paula Momunda kad bi ga ponovno vidio?

- Dat ću sve od sebe, inspektore.

Popil je upalio svjetlo. Ukopnik je odstranio Momundovu odjeću i stavio je u papirnate vrećice, kako mu je rečeno. Grubim je šavovima zatvorio trbuh iznad komada gumene kabanice, te ručnikom pokrio prerezani vrat.

- Sjećaš li se mesarove tetovaže?

Hannibal je hodao oko tijela. - Da. Nisam je pročitao.

Dječak je preko tijela pogledao inspektora Popila. U inspektorovim je očima vidio bljesak inteligencije.

- Sto kaže? - upita inspektor.

- Ovdje je moja, gdje je tvoja?

- Možda bi trebalo pisati: Ovdje je tvoja, gdje je moja f Ovdje je tvoja prva žrtva, gdje je moja glava? Što misliš?

- Mislim da to vjerojatno nije dostojno vas. Nadam se da nije. Očekujete li da će njegove rane prokrvariti u mojoj nazočnosti?

- Sto je taj mesar rekao dami da si ti tako pomahnitao?

- Nisam pomahnitao, inspektore. Njegova su usta uvrijedila sve koji su ga čuli, uključujući i mene. Bio je prostak.

- Sto je rekao, Hannibale?

- Pitao je ako je istina da japanska pica stoji poprijeko, inspektore. Obratio se gospođi s 'Hej, Japanko!'

- Poprijeko. - Inspektor Popil je prstom slijedio niz šavova na trbuhu Paula Momunda, gotovo dotaknuvši kožu. - Poprijeko, ovako? - Inspektor je na Hannibalovu licu nešto tražio. Nije to našao. Ništa nije našao, pa je postavio sljedeće pitanje.

- Kako se osjećaš, dok ga gledaš mrtvoga?

Hannibal je pogledao ispod ručnika kojim je bio pokriven vrat. - Odvojeno - rekao je.

Poligraf postavljen u policijskoj postaji bio je prvi što su ga seoski policajci vidjeli, pa je pobuđivao veliku znatiželju. Operater, koji je stigao iz Pariza s inspektorom Popilom, napravio je nekoliko prilagodbi, neke čisto teatralne, dok su se cjevčice zagrijavale, a izolacija dodavala miris vruća pamuka ugodaju ispunjenom mirisima znoja i cigareta. Zatim je inspektor, gledajući Hannibala kako promatra stroj, iz prostorije izbacio sve osim dječaka, operatera i sebe.

Operater je pričvrstio uređaj na Hannibala.

- Reci svoje ime - reče operater.
- Hannibal Lecter. - Dječakov je glas bio hrapav.
- Koliko imaš godina?
- Trinaest.

Igle s tintom glatko su se kretale papirom.

- Koliko dugo živiš u Francuskoj?
- Šest mjeseci.
- Jesi li poznao mesara Paula Momunda?
- Nikad nas nitko nije upoznao.

Igle nisu zadrhtale.

- Ali znao si tko je on.
- Da.
- Jesi li imao prepirku, to jest tučnjavu, s Paulom Momundom na tržnici u četvrtak?

- Da.
- Pohadaš li nastavu?
- Da.
- Zahtijeva li tvoja škola da se nose odore?
- Ne.
- Imaš li ikakve svijesti krivnje po pitanju smrti Paula Momunda?
- Svijesti krivnje?
- Odgovaraj samo da ili ne.
- Ne.

Vrhovi i dolovi linija tinte su konstantni. Nikakvog povećanja krvnog tlaka, nikakvog ubrzavanja otkucaja srca, disanje konstantno i smireno.

- Znaš da je mesar mrtav.
- Da.

Operater je napravio nekoliko prilagodbi gumba na stroju.

- Jesi li učio matematiku?
- Da.
- Jesi li učio geografiju?
- Da.
- Jesi li vidio mrtvo tijelo Paula Momunda?
- Da.
- Jesi li ubio Paula Momunda?
- Ne.

Nikakvih upadljivih odstupanja u linijama tinte. Operater je skinuo naočale, znak inspektoru Popilu da je ispitivanje završilo.

Poznati provalnik iz Orleansa, s poduljim policijskim dosjeom, zamijenio je Hannibala na stolici. Provalnik je čekao dok su inspektor Popil i operater vani razgovarali.

Popil je razmotao papirnatu traku.

- Ništa.

- Dječak ni na što ne reagira - rekao je operater. - On je otupjelo ratno siročće ili ima monstruoZnu moć samokontrole.

- MonstruoZnu - ponovi Popil.

- Źelite li najprije ispitati provalnika?

- On me ne zanima, ali Źelim da ga se priključi. I moŹda ću ga nekoliko puta tresnuti pred dječakom. Razumiješ me?

Na nizbrdici ceste što je vodila u selo spuštao se motocikl s ugašenim svjetlima i motorom. Motorist je na sebi imao crni kombinezon i crnu pletenu navlaku za glavu i vrat. Motocikl je tiho zašao iza ugla na drugom kraju pustog trga, nakratko nestao iza poštanskog kombija parkiranog ispred pošte i nastavio dalje; motorist je brzo vrtio pedale, ali nije upalio motor prije uzbrdice što je vodila iz sela.

Inspektor Popil i Hannibal sjedili su u zapovjednikovu uredu. Inspektor Popil je pročitao etiketu na zapovjedni- kovoj boćici Clanzoflata i razmislio bi li trebao uzeti dozu.

Potom je rolu papirnate trake poligrafa stavio na pisaći stol i gurnuo je prstom. Traka se odmotala tako da se vidjela linija mnogih malenih vrhova. Vrhovi su ga podsjećali na podnoŹja planine zastrte oblakom. - Jesi li ubio mesara, Hannibale?

- Smijem li ja vama postaviti jedno pitanje?

-Da.

- Dug je put od Pariza. Jeste li se specijalizirali za smrti mesara?

- Moja su specijalnost ratni zloćini, a Paul Momund je bio osumnjićen za nekoliko njih. Ratni zloćini ne završavaju s ratom, Hannibale. - Popil je zastao kako bi pročitao reklame na svim stranama pepeljare. - MoŹda tvoju situaciju razumijem bolje no što ti misliš.

- Koja je moja situacija, inspektore?

- Ostao si siročće u ratu. Źivio si u ustanovi, zatvoren u sebe, tvoja obitelj mrtva. I na koncu, napokon je tvoja prelijepa pomajka sve to nadoknadila. - Nastojećići uspostaviti vezu, Popil je spustio ruku na Hannibalovo rame. - Sam njezin miris briše vonj logora. A zatim se mesar nabacuje blatom na nju. Ako si ga ubio, mogao bih to razumjeti. Reci mi. Zajedno bismo mogli objasniti sucu...

Hannibal se odmaknuo na svojoj stolici, dalje od Popilova dodira.

- Sam njezin miris briše vonj logora? Smijem li pitati, pišete li stihove, inspektore?

-Jesi li ubio mesara?

- Paul Momund je sam sebe ubio. Umro je od gluposti i neuljudnosti.

Inspektor Popil je imao mnogo iskustva i znanja o užasima, a ovo je bio glas što ga je Popil išćekivao; imao je neznatno drukćiji ton i doimao se neobićnim jer je dolazio iz tijela dječaka.

Tu odrećenu valnu duŹinu nije ranije ćuo, ali ju je prepoznao kao Drugu. Prošlo je neko vrijeme otkako je osjećao uzbućenje lova, oštroumnost

protivničkog mozga. Osjećao je to u svojem vlasištu i podlakticama.

Živio je za to.

Jedan njegov dio želio je da je provalnik ubio mesara. Jedan je njegov dio razmišljao o tome koliko bi usamljena i željna društva bila *lady* Murasaki ako bi dječak završio u nekoj ustanovi.

- Mesar je lovio ribe. Na njegovu je nožu bilo krvi i ljusaka, ali nije imao riba. Kuhar mi je rekao da si za večeru donio izvrsnu ribu. Odakle ti ta riba?

- Bio sam u ribolovu, inspektore. Držimo najlon s mamcem na udici u vodi iza kućice za čamce. Pokazat ću vam ako želite. Inspektore, jeste li vi izabrali ratne zločine?

- Da.

- Jer ste u ratu ostali bez obitelji?

- Da.

- Smijem li pitati kako?

- Neke u borbi. Neki su odvedeni na istok.

- Jeste li uhvatili one koji su to počinili?

- Ne.

- Ali oni su bili pristaše višizma - ljudi poput mesara.

- Da.

Možemo li biti posve iskreni jedan prema drugome? Apsolutno?

Je li vam žao da je Paul Momund mrtav?

Na drugom je kraju sela seoski brijuč, gospodin Rubin, izišao iz sporedne ulice kako bi obavio večernju šetnju po trgu sa svojim malenim terijerom. Gospodin Rubin, nakon što je cijeloga dana razgovarao sa svojim mušterijama, uvečer je nastavljao razgovarati sa svojim psom. Povukao je psa dalje od travnatog prostora ispred poštanskog ureda.

- Trebao si obaviti svoje na Felipeovoj tratini, gdje nitko nije gledao - rekao je gospodin Rubin. - Ovdje bi mogao zaraditi globu. Ti nemaš novca. Ja bih morao platiti.

Ispred pošte nalazio se poštanski sandučić na stupu. Pas je potezao uzicu u nastojanju da dođe do njega, te podigao nogu.

Ugledavši lice iznad sandučića, Rubin je rekao: - Dobra večer, gospodine - a zatim psu: - Pazi da ne zaprljaš gospodina! - Pas je cvilio, a Rubin je opazio da s druge strane poštanskog sandučića nema nogu.

Motocikl je jurio jednostranom asfaltiranom cestom, gotovo pretekavši slabu svjetlost svojeg fara. Jednom, kad je iz drugog smjera dolazio automobil, motociklist se sakrio među stabla uz cestu i ondje ostao sve dok se stražnja svjetla automobila nisu izgubila iz vida.

U mračnoj šupi dvorca svjetlost fara je izbljedjela, a motor je pucketao dok se hladio. *Lady* Murasaki je skinula crnu navlaku za glavu i prstima popravila kosu.

Snopovi svjetlosti policijskih baterijskih lampi zaustavili su se na glavi Paula Momunda postavljenoj na vrhu poštanskog sandučića. Boche je pisalo na njegovu čelu odmah ispod početka vlasišta. Kasni pijanci i noćni radnici okupljali su se da bi vidjeli.

Inspektor Popil doveo je Hannibala posve blizu i promatrao ga na svjetlosti što je obasjavala mrtvačevo lice. Nije vidio nikakvu promjenu u dječakovu izrazu lica.

- Pokret otpora je napokon ubio Momunda - rekao je brijač, te svima objasnio kako ga je našao, pomno izostavivši prekršaj što ga je počinio njegov pas.

Neki u mnoštvu smatrali su da Hannibal to ne bi trebao gledati. Starija žena, medicinska sestra koja se iz noćne smjene vraćala kući, rekla je to naglas.

Popil ga je policijskim kolima poslao kući. Hannibal je u zoru stigao do dvorca i odrezao nekoliko cvjetova prije nego je ušao unutra, složivši ih po visini u svojoj ruci. Pjesma koja će ići uz njih pala mu je na pamet dok je rezao stabljike da budu jednake. U studiju je našao kist *lady* Murasaki, još uvijek vlažan, te njime napisao:

Noćnu čaplju razotkriva

Široki puni mjesec –

Što je ljupkije ?

Hannibal je dokasna lijepo spavao. Sanjao je Mischu tijekom ljeta prije rata, dadilja je donijela njezinu kadicu u vrt lovačke kućice, puštajući da sunce zagrije vodu, a leptiri kupusari letjeli su oko Mische u vodi. Odrezao je patlidžan za nju i ona je zagrlila purpurni plod, topao od sunca.

Kad se probudio, vidio je da je ispod njegovih vrata gurnuto pisamce i uz njega cvijet glicinije. U pisamcu je pisalo: Čovjek bi izabrao čaplju, ako je okružen žabama.

26. POGLAVLJE

Chiyoh se pripremala za svoj odlazak u Japan ućeći Hannibala elementarnom japanskom, u nadi da će *lady* Murasaki moći priuštiti malo razgovora na njezinu materinjem jeziku i osloboditi ju jednoličnosti govorenja engleskog.

Otkrila je da je sposoban učenik za Heian tradiciju komuniciranja pjesmama, te ga angažirala u praktičnoj razmjeni pjesama, povjeravajući mu da je to najveći nedostatak kod njezina budućeg muža. Natjerala je Hannibala da prisegne da će paziti na *lady* Murasaki, koristeći se raznovrsnim stvarima, za koje je ona smatrala da ih Zapadnjaci drže svetima, na koje je morao prisegnuti. Zahtijevala je da prisegne i pred oltarom na tavanu, kao i prisegu krvlju što je

podrazumijevalo ubod iglom u njihove prste.

Željama nisu mogli zaustaviti vrijeme. Kad su se *lady* Murasaki i Hannibal pakirali za Pariz, Chiyoh se pakirala za Japan. Serge i Hannibal su podigli Chiyohinu škrinju na vlak koji je imao neposrednu vezu s brodom na Gare de Lyon, a *lady* Murasaki je sjedila kraj nje u vlaku, držeći je za ruku do posljednjeg trenutka. Stranac koji bi ih gledao kako se rastaju mogao bi ih smatrati bezosjećajcima dok su razmjenjivale posljednji naklon.

Hannibal i *lady* Murasaki snažno su osjećali Chiyohinu odsutnost dok su se vraćali kući. Sad su ostali samo njih dvoje.

Stan u Parizu što ga je prije rata ispraznio otac *lady* Murasaki bio je veoma japanski po svojoj suptilnoj međuigri sjenki i pokosti. Ako je namještaj, razotkrivan komad po komad, kod *lady* Murasaki razbudio uspomene na oca, ona to ničim nije pokazala.

Ona i Hannibal vezali su unatrag teške draperije, puštajući sunčevu svjetlost unutra. Hannibal se zagledao na Place de Vosges, obilje svjetla i prostora i tople crvene opeke, jedan od najljepših trgova u Parizu usprkos vrtu još uvijek zapuštenom od rata.

Ondje, dolje na polju, kralj Henri II. borio se na viteškom turniru s bojama Diane de Poitiers i pao s fatalnim krhotinama u očima, a čak ga ni Vesalius uz njegov krevet nije mogao spasiti.

Hannibal je zatvorio jedno oko i nagađao gdje je točno Henri pao - vjerojatno baš ondje gdje je sad stajao inspektor Popil, držeći biljku lončanicu i gledajući gore, u prozore. Hannibal nije mahnuo.

- Mislim da imate posjetitelja, gospođo - rekao je preko ramena.

Lady Murasaki nije pitala tko je to. Kad se začulo kucanje, pustila ga je da malo potraje prije nego je otvorila vrata.

Popil je ušao sa svojom biljkom i vrećicom slatkiša iz Fauchona. Došlo je do lagane zbrke kad je pokušao skinuti šešir dok je u objema rukama držao pakete. *Lady* Murasaki mu je uzela šešir.

- Dobro došli u Pariz, *lady* Murasaki. Cvjećar mi se kune da će ova biljka dobro uspijevati na vašoj terasi.

- Terasi? Čini se da istražujete o meni, inspektore - već ste otkrili da imam terasu.

- Ne samo to - već imam potvrdu da postoji predvorje, a čini mi se da imate i kuhinju.

- Znači, radite od jedne do druge prostorije?

- Da, to je moja metoda, krećem se od jedne prostorije do druge.

- Dok ne stignete, kamo? - Vidjela je da mu je lice lagano porumenjelo i pustila ga. - Hoćemo li je staviti na svjetlo?

Hannibal je raspakiravao oklop kad su naišli na njega. Stajao je kraj sanduka

i držao masku samuraja. Nije okrenuo tijelo prema inspektoru Popilu, već je poput sove okrenuo glavu da bi pogledao policajca. Ugledavši Popilov šešir u rukama *lady* Murasaki, Hannibal je procijenio da je obujam njegove glave devetnaest i pol centimetara, a težina šest kilograma.

- Stavljaš li je ikad, masku? - upita inspektor Popil.

- Nisam to zaslužio.

- Pitam se.

- Nosite li vi ikad svoja mnoga odličja, inspektore?

- Kad ih ceremonije zahtijevaju.

- Čokoladne-slastice iz Fauchona. Veoma pažljivo, inspektore Popil. Izbrisat će miris logora.

- Ali ne i miris ulja od klinčića. *Lady* Murasaki, moram s vama razgovarati o pitanju vašeg prebivališta.

Popil i *lady* Murasaki su razgovarali na terasi. Hannibal ih je promatrao kroz prozor, promijenivši svoju procjenu veličine šešira na dvadeset centimetara. Tijekom razgovora Popil i *lady* Murasaki su nekoliko puta premjestili biljku, mijenjajući njezinu izloženost svjetlu. Činilo se da im je potrebno nešto što bi mogli raditi.

Hannibal nije nastavio s raspakiravanjem oklopa, već je kleknuo kraj sanduka i spustio šaku na kožni držak kratkog mača. Pogledao je policajca kroz oči maske.

Vidio je kako se *lady* Murasaki smije. Inspektor Popil zasigurno na neki mlaki način pokušava biti duhovit, a ona se smije iz ljubaznosti, zaključio je Hannibal. Kad su se vratili unutra, *lady* Murasaki ih je ostavila same.

- Hannibale, u vrijeme svoje smrti tvoj je stric pokušavao otkriti što se dogodilo s tvojom sestrom u Litvi. I ja mogu pokušati. Sad je teško u baltičkim zemljama - Sovjeti katkad surađuju, ali češće ne surađuju. Ali ja im ne dam mira.

- Hvala vam.

- Čega se ti sjećaš?

- Živjeli smo u lovačkoj kućici. Došlo je do eksplozije. Sjećam se da su me pokupili vojnici i da sam se na tenku vozio do sela. Ne znam što se zbivalo u međuvremenu. Pokušavam se sjetiti. Ne mogu.

- Razgovarao sam s dr. Rulinom.

Nikakve vidljive reakcije na to.

- Nije htio raspravljati o pojedinostima svojih razgovora s tobom.

Ni na to nije bilo reakcije.

- Ali je rekao da si veoma zabrinut za svoju sestru, prirodno. Rekao je da bi se tvoje sjećanje s vremenom moglo vratiti. Ako se ikad ičega sjetiš, molim te, reci mi.

Hannibal je mirno promatrao inspektora. - Zašto ne bih? - Poželio je da može čuti uru. Bilo bi dobro čuti uru.

- Kad smo razgovarali nakon... incidenta s Paulom Momundom, rekao sam ti

da sam u ratu izgubio rođake. Veoma mi je teško razmišljati o tome. Znaš li zašto?

- Recite mi zašto, inspektore.

- Jer mislim da sam ih trebao spasiti, užasavam se mogućnosti da ću otkriti nešto što nisam učinio, što sam mogao učiniti. Ako tebe muči sličan strah, nemoj odgurnuti neko sjećanje koje bi moglo pomoći Mischi. Možeš mi reći sve što želiš.

Lady Murasaki je ušla u sobu. Popil je ustao i promijenio temu. - Lycee je dobra škola i ti si zaslužio upis onamo. Pomoći ću ti, budem li mogao. Svratit ću do škole s vremena na vrijeme da bih vidio kako napreduješ.

- Ali radije biste ovamo dolazili u posjet - reče Hannibal.

- Gdje ćete biti dobrodošli - reče *lady* Murasaki.

- Želim vam ugodno poslijepodne, inspektore - reče Hannibal.

Lady Murasaki je ispratila Popila i vratila se ljutita.

- Sviđate se inspektoru Popilu, vidim to na njegovu licu - reče Hannibal.

- Što on može vidjeti na tvojemu? Opasno je izazivati ga.

- Vidjet ćete da je dosadan.

- Vidim da si ti nepristojan. To uopće nije slično tebi. Ako želiš biti neuljudan prema gostu, čini to u svojoj vlastitoj kući - reče *lady* Murasaki.

- *Lady Murasaki*, želim ostati ovdje, s vama.

Ljutnje je nestalo. - Ne. Provodit ćemo zajedno blagdane i vikende, ali moraš živjeti u školi, kako nalažu pravila. Znaš da je moja ruka uvijek na tvom srcu.

- Stavila ju je onamo.

Na njegovu srcu. Ruka koja je držala Popilov šešir je na njegovu srcu. Ruka koja je prislonila nož uz grlo Momundova brata. Ruka koja je zgrabila mesarovu kosu, i ubacila njegovu glavu u vrećicu, i stavila je na poštanski sandučić. Njegovo je srce udaralo uz njezin dlan. Nedokučivo njezino lice.

27. POGLAVLJE

Žabe su se čuvale u formaldehidu otprije rata, a ukoliko su njihovi organi ranije imali različite boje, one su odavno izbledjele. Imali su jednu na svakih šest učenika u smrdljivom školskom laboratoriju. Krug učenika naguravao se oko svakog pladnja na kojem je počivalo maleno truplo, mrvice od gumica zasipale su stol dok su skicirali. Učionica je bila hladna, još uvijek je vladala nestašica ugljena, a neki su dječaci nosili rukavice odrezane na vrhovima prstiju.

Hannibal je prišao, pogledao žabu i vratio se do svoje klupe da bi ondje radio. To je učinio dva puta. Profesor Bienville je bio učiteljski sumnjičav prema svakome tko je svojevolski sjedio u stražnjem dijelu učionice. Prišao je Hannibalu s boka, a njegova se sumnjičavost pokazala opravdanom kad je vidio

da dječak crta lice umjesto žabe.

- Hannibale Lecteru, zašto ne crtaš primjerak?

- Završio sam ga, gospodine. - Hannibal je podigao gornji list i pojavila se žaba, točno prikazana, u anatomsom položaju i opisana linijama poput Leonardova crteža čovjeka. Unutarnji su organi bili šrafirani i osjenčani.

Profesor se pažljivo zagledao u Hannibalovo lice. Jezikom je popravio svoje zubalo i rekao: - Uzet ću tvoj crtež. Postoji netko tko bi ga trebao vidjeti. Bit ćeš nagrađen za to. - Profesor je spustio gornji list Hannibalova bloka i pogledao lice. - Tko je to?

- Nisam siguran, gospodine. Lice koje sam negdje vidio.

Zapravo, to je bilo lice Vladisa Grutasa, ali Hannibal nije znao njegovo ime. To je lice vidio na mjesecu i na ponoćnom stropu.

Godina siva svjetla kroz prozore učionice. Svjetlo je barem bilo dovoljno raspršeno da se može crtati, a učionice su se mijenjale kako su ga učitelji premještali u više razrede.

Napokon školski praznici.

Prve jeseni nakon grofove smrti i odlaska Chiyoh lady Murasaki je sve teže podnosila svoje gubitke. Dok je njezin muž bio živ, ujesen bi organizirala večere na otvorenom, na livadi blizu dvorca, u društvu grofa Lectera, Hannibala i Chiyoh, kako bi gledali pun mjesec i slušali jesenje kukce.

Sada, na terasi svoje rezidencije u Parizu, čitala je Hannibalu Chiyohino pismo o svojim pripremama za vjenčanje, i gledali su kako mjesec raste, ali nisu čuli cvrčke.

Hannibal je rano ujutro pospremio svoj ležaj u dnevnom boravku i biciklom krenuo preko Seine do Jardin des Plantes, gdje je obavio još jedno od svojih čestih raspitivanja u menažeriji. Vijesti danas, načrčkano pisamce s adresom...

Deset minuta dalje na jug, na Place Monge i u Rue Ortolan, gdje je našao prodavaonicu: *Poissons Tropicaux, Petites Oiseaux, & Animaux Exotiques*.

Hannibal je iz svoje torbe iza sjedala uzeo malenu mapu crteža i ušao.

U malenom prednjem dijelu prodavaonice bilo je nekoliko redova spremnika i kaveza, pijukanja i cvrku- tanja, te zujanja kotača hrčkova. Mirisalo je po žitaricama, toplom perju i ribljoj hrani.

Velika se papiga, iz kaveza kraj blagajne, obratila Hannibalu na japanskom. Stariji Japanac ugodna lica pojavio se iz stražnjeg dijela prodavaonice gdje je kuhao.

- Gomekudusai, gospodine? - reče Hannibal.

- Irasshaimase, gospodine - reče vlasnik.

- Irasshaimase, gospodine - reče papiga.

- Imate li suzumushi cvrčka za prodaju, gospodine?

- *Non, je suis desolee, gospodine* - reče vlasnik.

- *Non, je suis desolee, gospodine* - reče papiga.

Vlasnik se namrštitio na pticu i prešao na engleski kako bi zbunio nametljivo stvorenje. - Ima niz različitih izvrsnih cvrčaka za borbu.

Žestoki borci, uvijek pobjeđuju, slavni gdje god se cvrčci okupljaju.

- To je dar za damu iz Japana koja čezne za pjesmom suzumushija u ovo doba godine - reče Hannibal. - Običan cvrčak ne odgovara.

- Nikad ne bih predložio francuskog cvrčka, čija je pjesma ugodna jedino zbog svoje povezanosti s godišnjim dobima. Ali nemam suzumushija za prodaju. Možda bi je zabavila papiga s opsežnim japanskim vokabularom, čiji izrazi obuhvaćaju sve dijelove života.

- Imate li možda osobnog suzumushija?

Vlasnik se na trenutak zagledao u daljinu. Zakon o uvozu kukaca i njihovih jajašaca bio je prilično nejasan ovako rano u novoj republici. - Želite li ga čuti?

- Bio bih počašćen - reče Hannibal.

Vlasnik je nestao iza zavjese u stražnjem dijelu prodavaonice, a vratio se s malenim kavezom za cvrčka, krastavcem i nožem. Stavio je kavez na pult i, pod budnim pogledom papige, odrezao tanku krišku krastavca i gurnuo je u kavez. Trenutak kasnije začuo se jasan pjev suzumushija, poput praporaca. Vlasnik je slušao, blažena izraza lica, kad se pjesma ponovno začula.

Papiga je oponašala cvrčkovu pjesmu najbolje što je mogla - glasno i ustrajno. Ništa nije dobila, pa je počela vrijeđati i bjesnjeti tako da je Hannibal pomislio na strica Elgara. Vlasnik je pokrio njezin kavez.

- Merde - rekla je ispod krpe.

- Mislite li da bih mogao unajmiti suzumushija, uzeti ga na posudbu da tako kažemo, možda na tjednoj bazi?

- Kakvu biste naknadu smatrali prikladnom? - upita vlasnik.

- Imao sam na umu razmjenu - reče Hannibal. Iz mape je izvadio malen crtež kornjaša na savijenoj stabljici, napravljen perom i laviranim tušem.

Vlasnik prodavaonice ga je pažljivo držao za rubove i okrenuo prema svjetlu. Prislonio ga je na blagajnu. - Mogao bih se raspitati među kolegama. Možete li se vratiti nakon ručka?

Hannibal je lutao naokolo, kupio šljivu na uličnom štandu i pojeo je. Tu je prodavaonica sportskog pribora s prepariranim glavama u izlogu, planinska divlja ovca, kozorog. Naslonjena u kutu izloga bila je elegantna *Holland & Holland* dvocijevka. Imala je krasan kundak; drvo je izgledalo kao da je raslo oko metala, a drvo i metal su zajedno stvarali vijugav dojam lijepe zmiје.

Puška je bila elegantna i lijepa na jedan od onih načina na koje je *lady* Murasaki bila lijepa. Ta mu pomisao nije bila ugodna pred očima prepariranih glava.

Vlasnik prodavaonice čekao ga je s cvrčkom. - Hoćete li vratiti kavez čim prođe listopad?

- Zar nema nikakvih izgleda da bi mogao preživjeti jesen?

- Mogao bi potrajati do zime ako ga držite na toplom. Možete mi donijeti kavez... kada to bude prikladno. - Dao je krastavac Hannibalu. - Nemojte sve

odjednom dati suzumushiju - rekao je.

Lady Murasaki je izašla na terasu nakon molitve, misli o jeseni još uvijek u njezinu izrazu lica.

Večera za niskim stolom na terasi na svjetlosti sutona. Već su pojeli gotovo pola rezanaca kad ju je, potaknut krastavcem, cvrčak iznenadio svojom kristalnom pjesmom, pjevajući iz skrovišta u mraku ispod cvijeća. Činilo se da je *lady* Murasaki pomislila da ga čuje u snu. Ponovno je zapjevao, čisti zvuk praporaca u pjesmi suzumushija.

Oči su joj se razbistrile i našla se u sadašnjosti. Nasmiješila se Hannibalu. - Vidim da ti i cvrčak pjevate u harmoniji s mojim srcem.

- Moje srce poskoči čim vas ugleda, jer vi ste moje srce naučili da pjeva.

Mjesec se penjao na nebu uz pjesmu suzumushija. Činilo se da se i terasa penje s njim, uvučena u opipljivu mjesečinu, noseći ih do mjesta iznad duhovima proganjane zemlje, mjesta koje nije opsjednuto, i bilo je dovoljno što su ondje zajedno.

S vremenom će reći da je cvrčak unajmljen, da ga mora vratiti prije opadanja mjeseca. Bolje da ga ne zadržava do kasne jeseni.

28. POGLAVLJE

Lady Murasaki je vodila svoj život s određenom elegancijom što ju je postizala marljivošću i ukusom, a činila je to sa sredstvima preostalima nakon prodaje dvorca i plaćanja poreza na ostavštinu. Hannibalu bi dala što god je pitao, ali on nije pitao.

Robert Lecter je osigurao sredstva za minimalne troškove Hannibalova školovanja, ali ništa više od toga.

Najvažniji element za Hannibalov budžet bilo je pismo što ga je sam sastavio. Pismo je bilo potpisano sa Dr. Gamil Jolipoli, alergolog, a upozoravalo je školu da Hannibal pati od teške alergije na prašinu krede, te mora sjediti što dalje od školske ploče.

Budući da su njegove ocjene bile izvrsne, znao je da je učiteljima zapravo svejedno što on radi, pod uvjetom da ga drugi učenici ne vide i ne slijede njegov loš primjer.

Mogao je slobodno sjediti sam sasvim otraga u učionici, te je uspijevaio izrađivati slike ptica od laviranog tuša i akvarela u stilu Musashi Miyamoto, istodobno s pola uha slušajući predavanje.

U Parizu su bile popularne japanske stvari. Slike su bile malene, prikladne za ograničene prostore na zidovima pariških stanova, i moglo ih se lako spakirati u kovčege turista. Potpisivao ih je japanskim simbolom koji se zove Vječnost u osam poteza.

Postojalo je tržište za te crteže u naselju, u malenim galerijama duž Rue Saints-Peres i Rue Jacob, premda su neke galerije tražile da dostavlja svoje

radove po završetku radnog vremena, kako njihovi klijenti ne bi znali da su to djela djeteta.

Krajem ljeta, dok je sunce još uvijek obasjavalo Luksemburški vrt po završetku nastave, skicirao je jedrilice-igračke na jezercu dok je čekao zatvaranje galerija. Zatim je kretao u obilazak galerija u Saint-Germainu - približavao se rođendan *lady* Murasaki, a on je bacio oko na komad nefrita na Place Furstenberg.

Skicu jedrilice uspio je prodati dekorateru u Rue Jacob, ali je svoje slike u japanskom stilu čuvao za kradljivu malenu galeriju u Rue Saints-Peres. Sličice su bile impresivnije postavljene i uokvirene, a našao je dobra izrađivača okvira koji mu je odobravao kredit.

Nosio ih je u naprtnjači niz Boulevard Sain-Germain. Stolovi ispred kafića bili su puni, a klaunovi na pločniku gnjavili su prolaznike kako bi zabavljali mnoštvo u Cafe Flore. U malenim ulicama bliže rijeci, Rue Saint-Benoit i Rue de l'Abbaye, džez-klubovi još uvijek su bili čvrsto zatvoreni, ali su restorani bili otvoreni.

Hannibal je nastojao zaboraviti svoj ručak u školi, glavno jelo poznato kao »Mučenikovi posmrtni ostaci«, te je s velikim zanimanjem proučavao što restorani nude. Nadao se da će uskoro prikupiti dovoljno novca za rođendansku večeru, te je tražio morske ježeve.

Gospodin Leet iz Galerije Leet upravo se brijao za večernji izlazak kad je Hannibal pozvonio na njegovim vratima. Svjetla su još uvijek gorjela u galeriji, mada su zavjese bile navučene. Leet je imao belgijsku nestrpljivost spram Francuza i silnu želju da odere Amerikance, za koje je vjerovao da bi kupili bilo što. Galerija je držala skupe reprezentativne slikare, malene kipove i antikvitete, te je bila poznata po slikama morskih krajolika.

- Dobra večer, gospodine Lecter - rekao je Leet. - Oduševljen sam što vas vidim. Nadam se da ste dobro. Moram vas zamoliti da pričekate dok ne spakiram jednu sliku. Večeras mora oputovati za Philadelphiju u Americi.

Hannibal je iz iskustva znao da tako topla dobrodošlica prikriva oštro cjenkanje. Dao je gospodinu Leetu svoje radove i njihovu cijenu napisanu odlučnim rukopisom. - Smijem li malo razgledati?

- Samo izvolite.

Bilo je ugodno naći se daleko od škole, promatrati dobre slike. Nakon poslijepodneva provedenog u skici- ranju jedrilica na jezercu Hannibal je razmišljao o vodi, problemima prikazivanja vode. Razmišljao je o Turnerovoj magli i njegovim bojama, što ih je nemoguće oponašati, te se kretao od jedne do druge slike promatrajući vodu, i zrak iznad vode. Naišao je na malenu sliku na štafelaju, Grand Canal na jarkoj sunčevoj svjetlosti, Santa Maria della Salute u pozadini.

To je bio Guardi iz dvorca Lecter. Hannibal je to spoznao prije nego je znao, bljesak sjećanja iza njegovih kapaka, a sad poznata slika pred njim u tom

okviru. Možda je riječ o kopiji. Uzeo ju je u ruke i pomno pregledao. Paspartu je imao nekoliko malenih smeđih točkica u gornjem lijevom kutu. Dok je bio maleno dijete, čuo je kako njegovi roditelji govore da je mrlja »lisičasta«, te je znao zuriti u nju, nastojeći razaznati lisicu ili otisak lisičje šape. Slika nije bila kopija. Okvir se doimao vrućim u njegovim rukama.

Gospodin Leet je ušao u prostoriju. Namrštio se. - Ne diramo ako nismo spremni platiti. Ovdje je ček za tebe. - Leet se nasmijao. - Previše je, ali nije dovoljno za Guardiija.

- Ne, ne danas. Do sljedećeg puta, gospodine Leet.

29. POGLAVLJE

Inspektor Popil, nestrpljiv zbog blagog tona zvonca, počeo je lupati po vratima Galerije Leet u Rue Saints-Peres. Kad ga je vlasnik galerije pustio unutra, odmah je prešao na stvar.

- Gdje ste nabavili Guardiija?

- Kupio sam ga od Kopnika, kad smo podijelili posao - rekao je Leet. Obrisaو je lice i pomislio kako odvratno francuski Popil izgleda u svojoj žabarskoj jakni. - Rekao je da ju je kupio od nekog Finca, nije rekao ime.

- Pokažite mi fakturu - rekao je Popil. - Po zakonu, ovdje morate imati savjetodavni materijal Umjetnosti i spomenika o ukradenim umjetninama. Pokažite mi i to.

Leet je usporedio popis ukradenih djela sa svojim katalogom. - Evo, pogledajte ovo, ukradeni je Guardi drukčije opisan. Robert Lecter je ukradenu sliku opisao kao 'Pogled na Santa Maria della Salute', a ja sam ovu sliku kupio kao 'Pogled na Grand Canal'.

- Imam sudski nalog za konfisciranje slike, bez obzira kako se zove. Dat ću vam priznanicu za nju. Nađite mi tog 'Kopnika', gospodine Leet, i mogli biste se spasiti mnogih neugodnosti.

- Kopnik je mrtav, inspektore. Bio je moj partner u ovoj tvrtki. Nazvali smo je Kopnik i Leet. Bolje bi zvučalo Leet i Kopnik.

- Imate li njegove dokumente?

- Mogao bi ih imati njegov odvjetnik.

- Potražite ih, gospodine Leet. Uložite mnogo truda - reče Popil. - Želim znati kako je ta slika iz dvorca Lecter dospjela u Galeriju Leet.

- Lecter - reče Leet. - Je li to dječak koji izrađuje ove crteže?

- Da.

- Nevjerojatno - reče Leet.

- Da, nevjerojatno - odgovori Popil. - Zamotajte mi sliku, molim vas.

Leet se za dva dana pojavio u Quai des Orfevres i donio je papire. Popil ga je smjestio u hodnik u blizini prostorije na čijim je vratima pisalo *Audition 2*, gdje je upravo u tijeku bilo bučno ispitivanje osumnjičenika za silovanje,

naglašavano udarcima i povicima. Popil je pustio Leeta da se petnaest minuta marinira u tom ugođaju prije nego ga je uveo u ured.

Trgovac umjetninama pružio mu je priznanicu. Pokazivala je da je Kopnik kupio Guardija od čovjeka po imenu Emppu Makinen za osam tisuća engleskih funti.

- Čini li vam se ovo uvjerljivim? - upita Popil. - Meni ne.

Leet je pročistio grlo i zagledao se u pod. Prošlo je cijelih dvadeset sekunda.

-Javni tužitelj jedva čeka da podigne optužnicu protiv vas, gospodine Leet. On je kalvinist najtvrdog soja, jeste li to znali?

- Slika je bila -

Popil je podigao ruku, ušutkavši Leeta. - Zasad želim da zaboravite na svoj problem. Pretpostavite da bih mogao intervenirati u vašu korist budem li to želio. Htio bih da mi pomognete. Želio bih da pogledate ovo. - Pružio je Leetu snop stranica od finog papira s gusto tipkanim tekstom. - Ovo je popis umjetnina što ih Umjetničko povjerenstvo donosi u Pariz iz Sabirnog centra u Munchenu. Sve ukradene stvari.

- Kako bi ih izložili u muzeju Jeu de Paume.

- Da, tražitelji ih ondje mogu pogledati. Druga stranica, otprilike na sredini. Zaokružio sam.

- 'Most uzdisaja', Bernardo Bellotto, trideset šest za trideset centimetara, ulje na drvu.

-Je li vam poznata ta slika? - upita Popil.

- Čuo sam za nju, naravno.

- Ako je original, ukradena je iz dvorca Lecter. Znate da čini slavan par s još jednom slikom Mosta uzdisaja.

- Što ju je napravio Canaletto, da, naslikana istoga dana.

- Također odnesena iz dvorca Lecter, vjerojatno ukradena u isto vrijeme, i počinitelj je ista osoba - reče Popil. Koliko biste više novca zaradili ako biste prodali par, a ne svaku sliku zasebno?

- Četiri puta više. Nitko razuman ne bi ih odvajao.

- Znači da su odvojene zbog neznanja ili slučajno. Dvije slike Mosta uzdisaja. Ako osoba koja ih je ukrala još uvijek ima jednu od slika, ne bi li nastojala dobiti natrag i drugu? - upita Popil.

- Sigurno.

- Bit će mnogo govora o toj slici kad bude izložena u muzeju Jeu de Paume. Poći ćete na izložbu sa mnom, pa ćemo vidjeti tko će njuškati oko te slike.

30.POGLAVLJE

Zahvaljujući pozivnici, *lady* Murasaki je ušla u muzej Jeu de Paume prije mnoštva koje je žamorilo u Tuileriesu, je, dva čekajući da vidi više od petsto ukradenih umjetničkih djela što ih je Savezničko povjerenstvo za spomenike,

lijepu umjetnost i arhive donijelo iz Sabirnog centra u Munchenu u pokušaju da se nađu pravi vlasnici.

Nekoliko je djela već treći put putovalo između Francuske i Njemačke, jer ih je najprije Napoleon ukrao u Njemačkoj i donio u Francusku, zatim su ih ukrali Nijemci i odnijeli kući, a sad su ih saveznici još jednom donijeli natrag u Francusku.

Lady Murasaki je u prizemlju muzeja Jeu de Paume našla čudesnu zbrku zapadnjačkih prizora. Jedan kraj dvorane ispunjavale su krvave religiozne slike, mnoštvo raspetih Isusa.

Kako bi se oslobodila mučnih prizora, okrenula se djelu »Mesni ručak«, vedroj slici raskošne gozbe na kojoj nije bilo nikoga, osim španijela koji se upravo namjeravao počastiti šunkom. Iza toga nalazila su se velika platna pripisana »Rubensovoj školi«, a prikazivala su rumene žene golemih oblina okružene bucmastim bebama s krilima.

Ondje je inspektor Popil prvi put opazio *lady* Murasaki u njezinu lažnom Chanelu, vitku i elegantnu uz rumene Rubensove aktove.

Popil je uskoro ugledao Hannibala kako se penje stubama s donjega kata. Inspektor se nije pokazao, već je promatrao.

Ah, sad vide jedno drugo, prelijepa japanska dama i njezin štićenik. Popil je želio vidjeti kako će se pozdraviti; zaustavili su se na nekoliko koraka jedno od drugoga i, premda se nisu naklonili, pozdravili su se smiješkom. Zatim su se zagrlili. Poljubila je Hannibalovo čelo i dotaknula mu obraz, i odjednom su se našli udubljeni u razgovor.

Iznad mjesta odvijanja njihova toplog susreta visjela je dobra kopija Caravaggiove slike »Judita odrubljuje glavu Holofernu«. Popila bi to možda zabavljalo, prije rata. Sad je osjetio trnce na zatiljku.

Popil je uhvatio Hannibalov pogled i glavom pokazao prema malenu uredu kraj ulaza gdje je Leet čekao.

- U Sabirnom centru u Miinchenu kažu da je slika oduzeta krijumčaru na poljskoj granici prije godinu i pol- reče Popil.

- Je li progovorio? Je li odao svoj izvor? - upita Hannibal.

Popil je odmahnuo glavom. - Krijumčara je u američkom vojnom zatvoru u Miinchenu zadavio njemački pouzdanik. Pouzdanik je iste noći nestao, vjerojatno u podzemlju. To je bila slijepa ulica.

- Slika visi na položaju osamdeset osam, blizu kuta. Gospodin Leet kaže da izgleda kao original. Hannibale, ti ćeš znati je li to slika iz tvojeg doma?

-Da.

- Ako je to tvoja slika, Hannibale, dotakni bradu. Ako ti netko priđe, samo si sretan što je vidiš, samo te površno zanima tko ju je ukrao. Pohlepan si, želiš je dobiti natrag i što prije prodati, ali želiš i njezin par.

- Budi težak, Hannibale, sebičan i razmažen - govorio je Popil, s nedoličnim užitkom. - Misliš li da ćeš to moći izvesti? Malo se prepiri sa svojom skrbnicom. Osoba će željeti neki način da uspostavi kontakt s tobom, a ne

obrnuto. Osjećat će se sigurnijom ako ste vas dvoje u sukobu. Insistiraj na načinu uspostavljanja kontakta. Leet i ja ćemo izići, daj nam nekoliko minuta prije nego se pojaviš.

- Idemo - Popil reče Leetu. - Ovdje smo po zakonitom poslu, čovječe, ne morate se pokunjeno šuljati.

Hannibal i lady Murasaki gledaju, gledaju niz malenih slika.

Ondje, u razini očiju, »Most uzdisaja«. Pogled na tu sliku na Hannibala je djelovao više nego pronalaženje Guardija; uz ovu je sliku vidio majčino lice.

Sad su ulazili drugi ljudi, popisi umjetničkih djela u njihovim rukama, dokumenti o vlasništvu ispod ruku. Među njima je bio visok muškarac u odijelu tako engleskom da se činilo kao da sako ima krilca.

Držeći popis ispred lica, stao je dovoljno blizu Hannibalu da može slušati.

- Ova je slika bila jedna od dviju u prostoriji za šivanje moje majke - reče Hannibal. - Kad smo posljednji put otišli iz dvorca, dala ju je meni i rekla neka je odnesem kuharu. Rekla mi je neka pazim da ne zamrljam stražnju stranu.

Hannibal je skinuo sliku sa zida i okrenuo je. Iskre su mu se pojavile u očima. Ondje, na stražnjoj strani slike, vidjeli su se obrisi dječje šake, napravljeni kredom, uglavnom izbrisani, preostali su samo palac i kažiprst. Trag je bio zaštićen prozirkom folijom.

Hannibal je dugo zurio u to. U tom mu se uzbuđljivom trenutku učinilo da su se palac i kažiprst pomaknuli, kao da su mu mahnuli.

S naporom se sjetio Popilovih uputa. Ako je to tvoja slika, dotakni bradu.

Na koncu je duboko udahnuo i dao signal.

- Ovo je Mischina šaka - rekao je lady Murasaki. - Kad sam imao osam godina, ličili su na katu. Ova slika i njezin par premješteni su na kauč u majčinoj sobi i prekriveni plahtom. Mischa i ja smo se zavukli ispod plahte sa slikama; to je bio naš šator, bili smo nomadi u pustinji. Iz džepa sam izvadio kredu i napravio obris njezine šake kako bih otjerao uroke. Moji su se roditelji ljutili, ali slika nije stradala, te ih je to na koncu zabavljalo, mislim.

Približavao se muškarac sa šeširom na glavi, žureći, identifikacijska iskaznica visjela mu je na uzici oko vrata.

Čovjek iz ustanove će se ljutiti na tebe, brzo se sukobi s njim, upućivao ga je Popil.

- Molim vas, ne činite to. Molim, ne dirajte - rekao je čovjek.

- Ne bih dirao kad ne bi pripadalo meni - reče Hannibal.

- Dok ne dokažete svoje vlasništvo, nemojte dirati ili ću dati da vas isprate iz zgrade. Dovest ću nekoga iz ureda.

Čim se službenik udaljio, muškarac u engleskom odijelu našao se kraj njih. - Ja sam Alec Trebelaux - rekao je. - Mogu vam pomoći.

Inspektor Popil i Leet su gledali s udaljenosti od dvadesetak metara.

- Poznajete li ga? - upita Popil.

- Ne - reče Leet.

Trebelaux je pozvao Hannibala i lady Murasaki u zaklon u udubljenju

prozoru. Bio je pedesetih godina, preplanule ćelave glave i preplanulih šaka. Na dobrom svjetlu kraj prozora u njegovim su se obrvama vidjele ljske. Hannibal ga nikad ranije nije vidio.

Većini je muškaraca drago kad vide lady Murasaki. Trebelauxu nije bilo drago i ona je to odmah osjetila, mada je njegovo ponašanje bilo sladunjavo.

- Oduševljen sam što sam vas upoznao, gospođo. Postoji li pitanje skrbništva?

- Gospođa je moja cijenjena savjetnica - reče Hannibal. - Poslušete sa mnom.

Budi pohlepan, rekao je Popil. Lady Murasaki će biti glas umjerenosti.

- Postoji pitanje skrbništva, gospodine - reče lady Murasaki.

- Ali to je moja slika - reče Hannibal.

- Morat ćeš svoj zahtjev iznijeti na saslušanju pred povjerenstvom, a oni su rezervirani za narednu godinu i pol. Slika će biti zaplijenjena do tada.

- Ja sam u školi, gospodine Trebelaux, računao sam da ću moći -

- Mogu vam pomoći - reče Trebelaux.

- Recite mi kako, gospodine.

- Za tri tjedna imam saslušanje zakazano zbog nečeg drugog.

- Vi ste trgovac, gospodine? - upita lady Murasaki.

- Bio bih kolekcionar kad bih mogao, gospođo. Ali da' bih kupovao, moram prodavati. Užitek je u rukama držati lijepe stvari, makar i kratko vrijeme. Zbirka vaše obitelji u dvorcu Lecter bila je malena, ali vrhunska.

- Poznavali ste zbirku? - upita lady Murasaki.

- Gubitke iz dvorca Lecter povjerenstvu je prijavio vaš pokojni - Robert Lecter, koliko mi je poznato.

- Mogli biste iznijeti moj slučaj na vašem saslušanju? - upita Hannibal.

- Zatražio bih da vam se prizna vlasništvo prema Haškoj konvenciji iz 1907.; dopustite mi da vam objasnim -

- Da, prema članu četrdeset šest, razgovarali smo o tome - reče Hannibal, pogledavši lady Murasaki i obli- završi usne kako bi se doimao pohlepni.

- Ali razgovarali smo o mnogo mogućnosti, Hannibale - reče lady Murasaki.

- Što ako ne želim prodati, gospodine Trebelaux? - upita Hannibal.

- Morali biste čekati na svoj red pred povjerenstvom. Možda ćete tada već biti odrastao čovjek.

- Ova je slika samo jedna od para, kako mi je objasnio moj muž - reče lady Murasaki. - Mnogo više vrijede zajedno. Zna li slučajno gdje se nalazi druga slika, Canaletto?

- Ne, gospođo.

- Veoma bi vam se isplatilo da je nađete, gospodine Trebelaux. - Susrela je njegov pogled. - Možete li mi reći kako ja mogu do vas - rekla je, lagano naglasivši 'ja'.

Dao joj je ime malena hotela blizu Gare de l'Este, rukovao se s Hannibalom i ne pogledavši ga te nestao u mnoštvu.

Hannibal se upisao kao tražitelj, pa su on i *lady* Murasaki šetali kroz veliku zbrku umjetničkih djela. Cijelo mu je tijelo obamrlo nakon što je vidio trag Mischine ruke, osim lica na kojem je osjećao njezin dodir, tapšanje po obrazu.

Zaustavio se ispred tapiserije pod nazivom »Žrtvovanje Izaka« i dugo je promatrao. - U našem hodniku na katu vis jele su tapiserije - rekao je. - Mogao sam stati na prste i dosegnuti donje rubove. - Okrenuo je kut tkanine i pogledao stražnju stranu. - Uvijek mi se više sviđala ova strana tapiserije. Niti i uzice koje čine sliku.

- Poput isprepletenih misli - reče *lady* Murasaki.

Spustio je kut tapiserije i Abraham je zadrhtao, čvrsto držeći sinovljevo grlo, anđeo pruža ruku kako bi zaustavio nož.

- Mislite li da je Bog namjeravao pojesti Izaka i zato je Abrahamu rekao neka ga ubije? - reče Hannibal.

- Ne, Hannibale. Naravno da ne. Anđeo na vrijeme intervenira.

- Ne uvijek - reče Hannibal.

Kad ih je Trebelaux vidio kako odlaze iz zgrade, ovlažio je rupčić u muškom zahodu i vratio se do slike. Hitro se osvrnuo oko sebe. Nitko od zaposlenika muzeja nije gledao prema njemu. Obuzet laganim uzbuđenjem, skinuo je sliku i, podigavši prozirnu foliju, vlažnim rupčićem uklonio obrise Mischine ruke sa stražnje strane. To se moglo dogoditi uslijed nepažljiva rukovanja dok je slika na čuvanju. Bolje je da se sentimentalna vrijednost makne s puta.

31. POGLAVLJE

Policajac u civilu Rene Aden čekao je ispred Trebelauxova hotela dok nije vidio da se ugasio svjetlo na stubištu za drugi kat. Tada je otišao do željezničke postaje kako bi nešto na brzinu pojeo, a imao je sreće jer se vratio na svoje mjesto baš kad je Trebelaux, sa sportskom torbom u ruci, ponovno izišao iz hotela.

Trebelaux je uzeo taksi u redu ispred Gare de l'Est, te na drugoj strani Seine stigao do parne kupelji u Rue de Babylone i ušao onamo. Aden je parkirao svoj neobilježeni automobil u području hidranta, brojio do pedeset i ušao u predvorje. Zrak je bio gust i mirisao je na liniment. Muškarci u ogrtačima od frotira čitali su novine na nekoliko jezika.

Aden nije želio skinuti odjeću i slijediti Trebelauxa u paru. Bio je odlučan čovjek, ali njegov je otac umro od gljivične bolesti »rovovsko stopalo«, pa se nije htio izuti na ovome mjestu. S police je uzeo novine u drvenom držaču i sjeo na stolicu.

Trebelaux je u premalnim klompama prolazio kroz niz prostorija u kojima

su muškarci bili ispruženi na popločenim klupama, prepuštajući se vrućini.

Privatne su se saune mogle unajmljivati na petnaest minuta. Ušao je u drugu. Njegov je najam već bio plaćen. Zrak je bio ispunjen parom, pa je ručnikom obrisao naočale.

- Gdje si dosad? - iz pare se oglasio Leet. - Uskoro ću se rastopiti.

- Službenik mi je dao poruku tek nakon što sam otišao u krevet - reče Trebelaux.

- Policija te motrila danas u muzeju Jeu de Paume; znaju da je Guardi što si mi ga prodao vruć.

- Tko ih je nahuškao na mene? Ti?

- Teško. Misle da znaš tko ima slike iz dvorca Lecter. Znaš li?

- Ne. Možda moj klijent zna.

- Ako nabaviš drugi 'Most uzdisaja', mogu ih oba prodati - reče Leet.

- Gdje bi ih mogao prodati?

- To je moja stvar. Veliki kupac u Americi. Recimo, institucija. Znaš li išta, ili se uzalud znojim?

-Javit ću ti se - reče Trebelaux.

Trebelaux je idućeg poslijepodneva na Gare de l'Este kupio kartu za Luxembourg. Policajac Aden ga je gledao kako se, s kovčegom u ruci, ukrcava u vlak. Činilo se da nosač nije bio zadovoljan napojnicom.

Aden je na brzinu nazvao Quai des Orfevres i u posljednjem se trenutku ukrcao na vlak, sakrivši svoju značku u dlanu i pokazavši je kondukteru. .

Noć se spustila kad se vlak približio postaji u Meauxu. Trebelaux je odnio svoj pribor za brijanje u »kupaonicu. Skočio je s vlaka baš kad je počeo kretati, ostavivši svoj kovčeg.

Automobil ga je čekao malo dalje od postaje.

- Zašto ovdje? - pitao je Trebelaux kad je sjeo kraj vozača. - Mogao sam doći k tebi u Fontainebleau.

- Imamo posla ovdje - rekao je čovjek za volanom. - Dobrog posla. - Trebelau ga je poznavao kao Christophera Klebera.

Kleber je vozio do kafića blizu postaje, gdje je pojeo krepku večeru, podigavši svoju zdjelu "kako bi popio gustu krem juhu od krumpira i poriluka. Trebelaux se poigravao salatom Nigoise i grahom napisao svoje inicijale na rub tanjura.

- Policija je zaplijenila Guardia - rekao je Trebelaux kad je stigao Kleberov teleći odrezak.

- To si rekao Herculeu. Ne bi smio te stvari govoriti preko telefona. Kako glasi pitanje?

- Leetu govore da je ukradena na istoku. Je li?

- Naravno da nije. Tko postavlja pitanje?

- Policijski inspektor koji ima popis Savezničkog povjerenstva za umjetnine i spomenike. Rekao je da je ukradena. Je li to točno?

-Jesi li pogledao žig?

- Žig je od Komesarijata prosvijetljenosti, koliko to vrijedi? - reče Trebelaux.

- Je li policajac rekao komu je pripadala na istoku?

Ako je riječ o Židovu, nije važno, saveznici ne vraćaju umjetnine oduzete Židovima. Židovi su mrtvi. Sovjeti ih jednostavno zadrže.

- Nije riječ o policajcu, već o policijskom inspektoru - reče Trebelaux.

- Govoriš kao pravi Švicarac. Kako se zove?

- Popil, nešto Popil.

- Ah - reče Kleber i obriše usta ubrusom. - Tako sam i mislio. Onda nema nikakvih problema. On je već godinama na mojem platnom popisu. To je samo malena ucjena. Što mu je Leet rekao?

- Još ništa, ali Leet zvuči nervozno. Zasad će krivnju svaliti na Kopnika, svojeg pokojnog partnera - reče Trebelaux.

- Leet ništa ne zna, nema pojma gdje si nabavio sliku?

- Leet misli da sam je nabavio u Lausanneu, kako smo se dogovorili. Cvili za svojim novcem i želi ga natrag. Rekao sam da ću provjeriti kod svojeg klijenta.

- Ja posjedujem Popila, pa ću to riješiti. Zaboravi cijelu stvar. Moram s tobom razgovarati o nečemu mnogo važnijem. Bi li ikako mogao otputovati u Ameriku?

- Ne nosim stvari kroz carinu.

- Carina nije tvoj problem, već samo pregovori kad budeš ondje. Moraš pogledati robu prije nego krene, zatim je opet vidiš ondje, za stolom u prostoriji za sastanke jedne banke. Mogao bi putovati avionom i sve obaviti za tjedan dana.

- Kakvu robu?

- Malene antikvitete. Neke ikone, posudicu za sol. Pogledat ćemo, pa ćeš mi reći svoje mišljenje.

- Što se tiče onog drugog?

- Nemaš razloga za zabrinutost - reče Kleber.

Kleber je bilo njegovo prezime samo u Francuskoj. Njegovo je pravo ime bilo Petras Kolnas i znao je ime inspektora Popila, ali ne sa svojeg platnog popisa.

32. POGLAVLJE

Brodica Christabel bila je vezana samo jednim konopom na pristaništu rijeke Marne istočno od Pariza, a nakon što se Trebelaux ukrao, odmah je krenula. Radilo se o crnom brodu građenom u Nizozemskoj, s niskim kabinama kako bi mogao prolaziti ispod mostova, i vrtom u spremniku na palubi u kojem su rasli procvjetali grmovi.

Vlasnik brodice, sitan muškarac svijetloplavih očiju i ljubazna izraza lica, čekao je na brodskim stubama kako bi pozdravio Trebelauxa i pozvao ga u potpalublje. - Drago mi je - rekao je čovjek i pružio ruku. Dlačice su na

čovjekovoj ruci rasle unatrag, prema zapešću, pa se Švicarcu njegova ruka činila sablasnom. - Slijedite gospodina Milka. Dolje su izložene stvari.

Vlasnik se zadržao na palubi s Kolnasom. Trenutak su šetali između lonaca za biljke od terakote, te se zaustavili kraj jedinog ružnog predmeta u urednom vrtu, bačve za naftu od dvjesto litara s rupama izrezanim tako da unutra može proći riba, odrezana vrha i privezane žicom. Ispod bačve je na palubi bila raširena nepromočiva cerada.

Vlasnik brodice lupio je po metalnoj bačvi dovoljno snažno da zazvoni.

- Dođi - rekao je.

Na donjoj je palubi otvorio visok ormarić. Sadržavao je različito oružje: snajpersku pušku Dragunov, američku strojnicu Thompson, dva njemačka šmajsera, pet protutenkovskih Panzerfaust granata za uporabu protiv drugih brodica i nekoliko različitih pištolja. Vlasnik je izabrao osti s čijih su zubaca uklonjene kukice. Pružio ih je Kolnasu.

- Neću ga previše sasjeci - ugodnim je tonom rekao vlasnik. - Eva nije ovdje da bi počistila. Obavi to na palubi nakon što saznamo što je ispričao. Dobro ga probodi da ne bi poplavio bačvu.

- Milko može - počne Kolnas.

- On je bio tvoja ideja, tvoje je dupe u pitanju, ti to obavi. Zar ne siječeš meso svakoga dana? Milko će ga donijeti gore mrtva i pomoći ti da ga utpaš u bačvu nakon što ga dovoljno izbušiš. Zadrži njegove ključeve i pretraži mu sobu. Sredit ćemo i trgovca Leeta ako budemo morali. Ne ostavljamo tragove. Neko vrijeme nećemo se baviti umjetninama - rekao je vlasnik brodice, čije je ime u Francuskoj bilo Victor Gustavson.

Victor Gustavson veoma je uspješan poslovan čovjek koji trguje morfijem nekadašnjih SS-ovaca i novim prostitutkama, uglavnom ženama. Pravo ime mu je Vladis Grutas.

Leet je ostao živ, ali bez ijedne slike. Zadržane su godinama u vladinu trezoru dok je sud zapeo na pitanju može li se hrvatski sporazum o reparaciji primijeniti na Litvu, a Trebelaux je slijepo zurio iz bačve na dnu Marne, više nije bio ćelav, već obrastao zelenim algama i vodenom travom koja leprša u struji poput kovrča njegove mladosti.

Godinama se neće pojaviti druge slike iz dvorca Lecter.

Zahvaljujući zalaganju inspektora Popila, Hannibal Lecter je tijekom narednih godina s vremena na vrijeme smio posjećivati slike na čuvanju. Izluđivalo ga je što je morao sjediti u posvemašnjoj tišini trezora pod budnim okom čuvara koji se nalazio dovoljno blizu da čuje njegovo disanje, otežano zbog trećeg krajnika.

Hannibal gleda sliku što ju je uzeo iz majčinih ruku i zna da prošlost uopće nije prošlost; zvijer koja je svojim vrućim smradom zagadila njegovu i Mischinu kožu nastavlja disati, i sada diše. Okreće »Most uzdisaja« prema zidu i nekoliko minuta zuri u stražnju stranu slike

- Mischina ručica izbrisana, sad je ondje samo prazan pravokutnik u kojem on projicira svoje uzavrele snove.

Raste i mijenja se, ili možda postaje ono što je oduvijek bio.

II

Kad sam rekao da

Milost stoji

Unutar granica šume,

Mislio sam na zvijer s pandžama

I krvavim brzim čeljustima.

LAWRENCE SPINGARN

33. POGLAVLJE

Na pozornici u Pariškoj operi vrijeme je sustizalo dr. Fausta u njegovoj nagodbi s vragom. Hannibal Lecter i *lady* Murasaki gledali su iz intimne lože na lijevoj strani pozornice dok su se Faustove molbe da izbjegne plamen uzdizale do vatrootpornog stropa velikog Garnierova kazališta.

Hannibal je u svojoj osamnaestoj godini navijao za Mefistofelesa i prezirao Fausta, ali je samo napola slušao veliki finale. Promatrao je i udisao *lady* Murasaki, prekrasno dotjeranu za operu. U suprotnim su se ložama vidjeli odbljesci svjetla dok su gospoda okretala svoje malene dalekozore s pozornice i također gledala nju.

Uz pozadinu od svjetala na pozornici bila je silueta, baš onakva kakvu je Hannibal prvi put ugledao u dvorcu, kad je bio dječak. Slike su se redom pojavljivale pred njim: bljesak lijepe vrane koja pije iz oluka, sjaj kose *lady* Murasaki. *Najprije njezina silueta, a zatim je otvorila dvokrilni prozor i svjetlost je dotaknula njezino lice.*

Hannibal je prešao dug put na mostu snova. Narastao je dovoljno da može

nositi večernju odjeću pokojnoga grofa, a lady Murasaki je po izgledu ostala posve ista.

Stisnula je šaku na materijalu svoje suknje, te je čuo šuštanje tkanine povrh glazbe. Svjestan da može osjetiti njegov pogled, okrenuo je glavu, osvrnuo se po loži.

Loža je imala osobnost. Iza sjedala, skrivena od pogleda nasuprotnih loža, nalazila se malena ležaljka kamo su se ljubavnici mogli povući dok im orkestar odozdo daje ritam - prethodne je sezone na toj ležaljci jedan stariji džentlmen podlegao srčanom udaru tijekom završnih taktova »Bumbarova leta«, što je Hannibal saznao od hitne službe.

Hannibal i lady Murasaki nisu bili sami u loži.

Na prednjim dvama sjedalima sjedili su zapovjednik policije pariške prefektуре i njegova žena, pa je bilo jasno kako je lady Murasaki dobila karte. Od inspektora Popila, naravno. Kako lijepo da Popil i sam nije mogao doći - vjerojatno ga je zadržala istraga o umorstvu, po mogućnosti dugotrajna i opasna, negdje vani na lošem vremenu, možda uz prijetnju fatalne munje.

Svjetla su se upalila i tenor Beniamino Gigli dobio je zasluženi pljesak, i to od beskompromisne publike. Zapovjednik policije i njegova žena okrenuli su se u loži i rukovali sa svima oko sebe, a svačiji su dlanovi još bili obamrli od pljeskanja.

Zapovjednikova je žena imala vedre i znatiželjne oči. Promatrala je Hannibala, kojemu je savršeno pristajala grofova svečana odjeća, i nije mogla odoljeti želji da mu postavi pitanje. - Mladiću, moj mi muž kaže da ste vi najmlađa osoba koja je ikad primljena na medicinski fakultet u Francuskoj.

- Dokumentacija nije potpuna, gospođo. Vjerojatno je bilo kirurških naučnika...

- Je li istina da ste sve udžbenike pročitali samo jednom i vratili ih u knjižaru u roku od tjedan dana kako biste dobili natrag sav novac?

Hannibal se nasmiješio. - O, ne, gospođo. To nije sasvim točno - rekao je. Pitam se odakle joj ta informacija? S istog mjesta kao i ulaznice. Hannibal se nagnuo bliže dami. Nastojeći smisliti neki duhovit odgovor, zakolutao je očima prema zapovjedniku policije i sagnuo se nad daminu ruku, te glasno šapnuo: - Meni to zvuči kao zločin.

Zapovjednik je bio dobro raspoložen nakon što je vidio da je Faust kažnjen za svoje grijehе. - Zažmirit ću na jedno oko, mladiću, ako smjesta priznate mojoj ženi.

- Istina je, gospođo, da nisam dobio sav novac natrag. Knjižara zadržava dvjesto franaka za obnavljanje zaliha, kao naknadu za svoj trud.

Zatim odlazak, niz veličanstveno stubište opere, ispod stajaćih lampi, Hannibal i lady Murasaki silaze brže od Fausta kako bi izbjegli gužvu, Pilsovi oslikani stropovi prolaze iznad njih, krila svuda naokolo, od boje i kamena. Na Place de l'Opera sad su stajali taksiji. Žeravnik na ugljen uličnog prodavača

ispunio je zrak daškom Faustove noćne more. Hannibal je pozvao taksi.

- Iznenađen sam što ste inspektoru Popilu ispričali o mojim knjigama - rekao je u automobilu.

- Sam je to otkrio - reče *lady* Murasaki. - Rekao je zapovjedniku policije, on je rekao svojoj ženi. Ona želi očijukati. Nisi po prirodi tup, Hannibale.

Sad joj je nelagodno uz mene u skućenim prostorima; to izražava kao razdraženost.

- Oprostite.

Brzo ga je pogledala dok je taksi prolazio ispod ulične lampe. - Tvoje neprijateljstvo ometa tvoju prosudbu.

Inspektor Popil te prati jer si ga zaintrigirao.

- Ne, gospođo, vi ste ga zaintrigirali. Zacijelo vas gnjavi svojim stihovima...

Lady Murasaki nije zadovoljila Hannibalovu znatiželju. - On zna da si najbolji na godini - rekla je. - Ponosi se time. Njegovo je zanimanje uglavnom dobrodušno.

- Uglavnom dobrodušno nije baš zadovoljavajuća dijagnoza.

Stabla su pupala na Place de Vosges, mirisna u proljetnoj večeri. Hannibal je otpustio taksi, osjetivši brz pogled *lady* Murasaki, čak i u mraku lođe. Hannibal nije dijete, više ne ostaje u kući preko noći.

- Imam sat vremena i želim prošetati - rekao je.

34. POGLAVLJE

- Imaš vremena za čaj - reče *lady* Murasaki.

Odmah ga je povelala na terasu, očito ne želeći biti s njim u kući. Nije znao kako se zbog toga osjeća. On se promijenio, a ona nije. Dašak povjetarca i plamen petrolejke vinuo se uvis. Dok je točila zeleni čaj, vidio je puls u njezinu zapešću, a slabašni miris iz njezina rukava ušao je u njega poput neke njegove vlastite misli.

- Pismo od Chiyoh - rekla je. - Raskinula je zaruke. Diplomacija joj više ne odgovara.

- Je li sretna?

- Mislim da jest. To je bila dobra partija prema starom načinu razmišljanja. Kako joj mogu zamjeriti - piše da čini ono što sam ja činila - slijedi svoje srce.

- Kamo ga slijedi?

- Mlad čovjek na Sveučilištu Kyoto, strojarski fakultet.

- Želio bih je vidjeti sretnu.

- Ja bih željela tebe vidjeti sretnog. Spavaš li, Hannibale?

- Kad ima vremena. Odrijemam na bolničkim kolicima kad ne mogu spavati u svojoj sobi.

- Znaš na što sam mislila.

- Sanjam li? Da. Zar vi ne posjećujete Hirošimu u svojim snovima?

-Ja ne pozivam svoje snove.

- Moram se sjećati, na koji god način mogu.

Na vratima mu je dala malenu metalnu kutiju u koju je stavila nešto za jelo i paketiće čaja od kamilice. - Za spavanje - rekla je.

Poljubio je ruku *lady* Murasaki, ne samo lagani naklon francuske uljudnosti, već joj je poljubio nadlanicu tako da je može okusiti.

Ponovio je haiku što joj ga je napisao tako davno, u noći mesara.

Noćnu čaplju razotkriva

Široki puni mjesec –

Što je ljupkije ?

- Ovo nije žetva - rekla je, smiješeći se, stavivši mu ruku na srce kao što je činila otkako je imao trinaest godina. Potom je povukla ruku, a mjesto na njegovim prsima postalo je hladno.

- Zar doista vraćaš knjige?

-Da.

- Znači da zapamtiš sve što je u knjigama.

- Sve što je važno.

- Onda možeš zapamtiti da je važno ne izazivati inspektora Popila.

Bezopasan je za tebe ako ga ne isprovociraš. I za mene.

Navukla je razdraženost poput zimskog kimona. Vidjevši to, može li mi pomoći da ne razmišljam o njoj u kadi dvorca prije mnogo godina, njezino lice i dojke poput

vodenih cvjetova? Poput ružičastih i krem lopoča u opkopu? Može li? Ne može.

Izišao je u noć, osjećajući se nelagodno neko vrijeme, i izvukao se iz uskih uličica Maraisa kako bi prešao Pont Louis Phillippe, Seine klizi ispod mosta, a most obasjan mjesečinom.

Ako se gleda s istoka, Notre Dame je poput golema pauka sa svojim izbočenim lukovima kao nogama i mnogim okruglim prozorima kao očima. Hannibal je mogao vidjeti kamenu pauka-katedralu kako brza gradom po mraku, grabi poneki vlak s Gare d'Orsay poput crva za svoj užitak ili, još bolje, opazi hranjivog inspektora koji izlazi iz svojih ureda u Quai des Orfevres, laki plijen.

Prešao je pješačkim mostom do Ile de la Cite i zaobišao katedralu. Iz Notre Dame su se čuli zvukovi vježbanja crkvenog zbora.

Hannibal je zastao ispod lukova središnjeg ulaza, gledajući Posljednji sud u reljefu na lukovima i iznad vrata. Razmatrao je to kao izložak u svojoj palači sjećanja, kako bi zabilježio kompleksno seciranje grla: ondje, na reljefu iznad vrata, sv. Mihael je držao vagu kao da on osobno obavlja obdukciju. Vaga sv. Mihaela pomalo je podsjećala na hoidni luk, a nad njim su u luku postavljeni sveci mastoidnog nastavka. Na donjem reljefu, gdje su osuđeni vođeni u lancima, bila bi ključna kost, a niz lukova služio bi kao strukturalni slojevi grla,

za katekizam što ga je lako zapamtiti: Sternohiod omohiod tirohiod/žila kucavica, *amen*.

- Ne, to ne bi išlo. Problem je osvjetljenje. Izlošci u palači sjećanja moraju biti dobro osvjetljeni, uz obilje prostora među njima. Ovaj prljavi kamen također je previše jednobojan. Hannibal je jednom pogriješio na pitanju u testu jer je odgovor bio taman, a u mislima ga je postavio ispred tamne pozadine. Kompleksno seciranje cervikalnog trokuta zakazano za sljedeći tjedan iziskivat će jasne, dobro razmaknute izloške.

Posljednji pjevači zbora izlazili su iz katedrale, noseći crkveno ruho preko ruku. Hannibal je ušao. Notre Dame je bila mračna ako se izuzmu zavjetne svijeće. Prišao je sv. Ivani Orkanskoj, mramornom kipu blizu južnog izlaza. Ispred nje su na propuhu treperili redovi svijeća. Hannibal se naslonio na stup u mraku i zagledao se kroz plamen u njezino lice. Vatra na majčinoj odjeći. Plamen svijeća crvenkasto se zrcalio u njezinim očima.

Svjetlost svijeća poigravala je po sv. Ivani i davala nasumične izraze njezinu licu, poput slučajnih melodija zvonca na vjetru. Sjećanja, sjećanja. Hannibal se pitao bi li sv. Ivana, sa svojim sjećanjima, više voljela neki drukčiji zavjetni znak, a ne vatru. Znao je da njegova majka bi.

Koraci crkvenjaka koji se približava, zveket njegovih ključeva najprije odjekuje od bližih zidova, zatim ponovno od visokog stropa, njegovi koraci također stvaraju dvostruki zvuk, koraci s poda odjekuju kroz prostranu tminu gore.

Crkvenjak je najprije ugledao Hannibalove oči, crveni sjaj iza svjetlosti vatre, te se u njemu probudio praiskonski oprez. Osjetio je žmarce na vratu i prekrizio se svojim ključevima. Ah, to je samo neki muškarac, i to mlad. Crkvenjak je pred sobom mahao ključevima kao kadilom. - Vrijeme je - rekao je i bradom pokazao vrata.

- Da, vrijeme je, krajnje vrijeme - odgovorio je Hannibal i kroz sporedna vrata izišao u noć.

35.POGLAVLJE

Preko Seine po Pont au Double i niz Rue de la Bucherie, gdje je čuo saksofon i smijeh iz džez-kluba u podrumu. Par u veži puši, dašak trave oko njih. Djevojka se podiže na prste i ljubi mladića u obraz, Hannibal jasno osjeća poljubac na svojem licu. Djelići glazbe pomiješani s glazbom u njegovoj glavi, u ritmu, u ritmu. Ritam.

Duž Rue Dante i preko širokog Boulevarda Saint- Germain, osjećajući mjesečinu na glavi, pa iza Clunyja do Rue de l'Ecole de Medecine i noćnog ulaza na medicinski fakultet gdje gori prigušena lampa. Hannibal je otključao vrata i ušao.

Sam u zgradi, preodjenuo se u bijeli ogrtač i uzeo podlogu za pisanje sa

svojim popisom zadataka. Hannibalov mentor i nadzornik na medicinskom fakultetu bio je profesor Dumas, daroviti anatom koji je odlučio poučavati umjesto rada na živima. Dumas je briljantan, rastresen čovjek kojemu nedostaje žica za kirurga. Zahtijevao je da svaki od njegovih studenata napiše pismo anonimnom trupu koje će secirati, u kojem će zahvaliti tom donoru na privilegiji da proučava njezino ili njegovo tijelo, te uključiti jamstvo da će se prema tijelu odnositi s

poštovanjem i pokrivati svaki njegov dio koji se u danom trenutku ne proučava.

Za sutrašnje je predavanje Hannibal trebao pripremiti dva izlaganja: prikaz prsnog koša uz razotkrivanje netaknutog osrčja, i osjetljivo seciranje lubanje.

Noć u neugodnom anatomskom laboratoriju. Velika prostorija s visokim prozorima i velikim ventilatorom bila je dovoljno hladna da pokrivena trupla, očuvana u formalinu, ostanu preko noći na dvadeset stolova. Ljeti bi se po završetku radnoga dana vraćala u spremnik za trupla. Jedna malena tijela ispod plahta, ničija, izgledniji, pronađeni sklupčani u uličicama, još uvijek stisnuti u smrti dok ne prođe mrtvačka ukočenost, a zatim, u kupki od formalina spremnika za trupla, među drugima, napokon se opuštaju. Krhki i slični pticama, smežurani poput ptica koje se smrznu i padnu na snijeg, koje izgledniji ljudi zubima oderu.

Uz četrdeset milijuna mrtvih u ratu, Hannibalu se činilo čudnim da studenti medicine moraju rabiti trupla koja se dugo čuvaju u spremnicima, kojima je formalin oduzeo boju.

Povremeno je fakultet imao sreće da dobije truplo nekog zločinca s vješala ili nekoga strijeljanog u tvrđavi Montrouge ili Fresnes, ili s giljotine u La Sante. Suočen sa seciranjem lubanje, Hannibal je bio zadovoljan što je dobio glavu iz La Sante, koja ga je sad promatrala s umivaonika, lica zamrljana krvlju i slamom.

Dok je fakultetska pila za obdukcije čekala nov motor, naručen prije nekoliko mjeseci, Hannibal je preuredio američku električnu bušilicu, pričvrstivši malenu kružnu oštricu na svrdlo kako bi lakše obavio seciranje. Imala je pretvarač struje veličine kutije za kruh koji je stvarao zvuk zujanja gotovo jednako glasan kao i pila.

Hannibal je završio seciranje prsa kad je nestalo struje, što se često događalo, i svjetla su se ugasila. Radio je kraj umivaonika uz svjetlost petrolejke, ispirući krv i slamu s lica i čekajući da struja ponovno dođe.

Kad se svjetlo upalilo, nije gubio vrijeme na razmišljanje o glavi, te je odstranio vrh lubanje u kružnom potezu kako bi razotkrio mozak. U glavne je krvne žile ubrizgao obojeni gel, nastojeći što manje oštetiti dura mater, ovojnicu koja pokriva mozak. Tako je bilo teže, ali će profesor, sklon teatralnom, željeti sam odstraniti dura mater pred studentima, odmičući zavjesu s mozga, pa ju je Hannibal uglavnom ostavio netaknutu.

Ruku u rukavici lagano je spustio na mozak. Opsjednut memorijom, i praznim mjestima u vlastitu umu, poželio je da može pročitati mrtvačeve snove,

da snagom volje može istražiti vlastite.

Laboratorij je noću dobro mjesto za razmišljanje, tišinu prekida jedino lupkanje instrumenata i, rijetko, zvuk subjekta u ranoj fazi seciranja, kad organi još uvijek sadrže nešto zraka.

Hannibal je izveo pedantno djelomično seciranje lijeve strane lica, zatim je skicirao glavu, seciranu i netaknutu stranu lica, za anatomske ilustracije koje čine dio njegove školarine.

Sad je želio u svojem umu trajno pohraniti mišićne, živčane i krvožilne strukture lita. Dok je sjedio s rukom u rukavici na glavi subjekta, Hannibal je pošao u središte vlastita uma i u predvorje svoje palače sjećanja. Izabrao je glazbu u hodnicima, Bachov gudački kvartet, te brzo prošao kroz Dvoranu matematike, kroz Kemiju, do prostorije što ju je nedavno preuzeo iz Muzeja Carnavalet i preimenovao u Dvoranu lubanje. Trebalo mu je samo nekoliko minuta da sve pohrani, povezujući anatomske pojedinosti s postavom izložaka u Carnavaletu, pazeći da plave žile lica ne postavi uz plavu boju tapiserija.

Kad je završio u Dvorani lubanje, trenutak je zastao u Dvorani matematike, blizu ulaza. To je jedan od najstarijih dijelova palače u njegovu umu. Želio si je priuštiti osjećaj što ga je imao u dobi od sedam godina kad je shvatio dokaz koji mu je pokazao gospodin Jakov. Ondje su pohranjena sva predavanja gospodina Jakova u dvorcu, ali niti jedan od njihovih razgovora u lovačkoj kućici.

Sve iz lovačke kućice nalazi se izvan palače sjećanja, još uvijek na terenu, ali u mračnim spremištima njegovih snova, pougljenjenim poput lovačke kućice, a da bi onamo stigao, morao bi poći van. Morao bi prijeći snijeg po kojem su ležale istrgnute stranice Huyghensove *Rasprave o svjetlosti, preko mozga i krvi gospodina Jakova, razbacane i zaleđene na snijegu*.

U ovim hodnicima palače može izabrati glazbu ili ne, ali u spremištima ne može kontrolirati zvuk, a jedan određeni zvuk odande mogao bi ga ubiti.

Izišao je iz palače sjećanja i vratio se u svoj um, vratio se do iza svojih očiju i svojeg osamnaestogodišnjeg tijela koje je sjedilo kraj stola u laboratoriju za anatomiju; njegova ruka na mozgu.

Skicirao je još sat vremena. Na dovršenoj su skici žile i živci secirane polovice lica točno odražavali izgled subjekta na stolu. Netaknuta strana lica uopće nije sličila subjektu. To je bilo lice iz spremišta. Lice Vladisa Grutasa, premda je Hannibal o njemu razmišljao jedino kao o Plavookom.

Uz pet katova uskih stuba do njegove sobe iznad medicinskog fakulteta, na spavanje.

Strop potkrovlja ukošen, niža strana uredna, skladna, japanska, s niskim krevetom. Pisaći stol na višoj strani prostorije. Zidovi oko i iznad pisaćeg stola pretrpani slikama, crtežima seciranja, anatomske ilustracijama u razvoju. U svim su slučajevima organi i žile točno prikazani, ali lica subjekata su ona koja vidi u svojim snovima. Povrh svega toga, lubanja gibona s dugim zubima

deračima motrila je s police.

Mogao je oribati miris formalina sa sebe, a kemijski vonj laboratorija nije dopirao ovako visoko u staroj zgradi punoj propuha. U svoj san nije nosio groteskne prizore mrtvaca i napola seciranih, niti zločince, odsječenih glava ili obješene, koje je katkad uzimao u zatvorima. Postojao je samo jedan prizor, jedan zvuk, koji mu je mogao prekinuti spavanje. A nikad nije znao kad će se pojaviti.

Izlazak mjeseca. Mjesečina, raspršena valovitim, ispupčenim staklom prozora, gmiže po Hannibalovu licu i bešumno se penje po zidu. Dotiče Mischinu ruku na crtežu iznad njegova kreveta, kreće se po djelomičnim licima na anatomskim crtežima, prelazi po licima iz njegovih snova i na koncu dopire do gibonove lubanje, najprije blistavo bijela na velikim zubima, a zatim na čelu iznad dubokih očnih duplji. Iz mraka unutar njegove lubanje gibbon promatra Hannibala kako spava. Hanniba- lovo je lice poput dječjega. Stvara neki zvuk i okreće se na bok, izvukavši ruku iz nevidljiva stiska.

Stoji s Mischom u štaglju kraj lovačke kućice, drži je uza se, Mischa kašlje. Čovjek-Zdjela opipava meso na njihovim rukama i govori, ali nikakav zvuk ne izlazi iz njegovih usta, samo je njegov odvratan dah vidljiv u ledenom zraku. Mischa stišće lice uz Hannihalova prsa kako hi pobjegla od daha Čovjeka-Zdjele. Plavooki nešto govori, a sad pjevaju, obmanjuju. Vide se sjekira i zdjela. Baca se na Plavookog, okus krvi i čekinja na bradi, odvode Mischu. Imaju sjekiru i zdjelu. Oslobađa se i trči za njima, stopala se podižu preeeviišeee spooorooo do vrata, Plavooki i Čovjek-Zdjela drže Mischu za zapešća iznad tla, ona okreće glavu i očajnički gleda prema njemu preko krvavog snijega i zaziva

Hannibal se probudio, gušeći se, zadržavajući kraj sna, čvrsto stisnuvši oči, nastojeći silom poći dalje od točke kad se probudio. Zagrizao je kut jastučnice i primorao se na razmišljanje o snu. Kako su muškarci zvali jedan drugoga? Koja su njihova imena? Kad je izgubio zvuk? Nije se mogao sjetiti kad je nestao. Želio je znati kako su zvali jedan drugoga. Mora dovršiti san. Ušao je u svoju palaču sjećanja i pokušao prijeći prostor do mračnih spremišta, kraj mozga gospodina Jakova na snijegu, ali nije mogao. Mogao je podnijeti pogled na zapaljenu majčinu odjeću, svoje roditelje, Berndta i gospodina Jakova mrtve u dvorištu. Vidio je pljačkaše kako se kreću ispod njega i Mischu u lovačkoj kućici. Ali nije mogao poći dalje od Mische koja visi u zraku, okreće glavu kako bi ga pogledala. Nije se mogao sjetiti ničega nakon toga, sjećao se samo onoga mnogo kasnije, vozio se na tenku, našli su ga vojnici kad mu je oko vrata bio vezan lanac.

Želio se sjetiti. Morao se sjetiti. Zubiuzahodskojjama. Bljesak se nije često pojavljivao; natjerao ga je da sjedne. Pogledao je gibona na mjesečini. Zubi mnogo manji od tih. Mliječni zubi. Ne strašni. Kakvi moji mogu biti. Moram

čuti glasove što ih nosi njihov smrdljivi dah, znam kako njihove riječi zaudaraju. Moram se sjetiti njihovih imena. Moram ih naći. I hoću. Kako mogu ispitati samog sebe?

36. POGLAVLJE

Profesor Dumas je pisao finim, okruglim rukopisom, neprirodnim za liječnika. Njegova je poruka glasila: Hanibale, hoćeš li, molim te, pogledati što možeš učiniti po pitanju *Louisa Ferrata u zatvoru La Sante*?

Profesor je priložio novinski izrezak o suđenju Ferratu, uz nekoliko pojedinosti o njemu: Ferrat, iz Lyona, bio je funkcionar na manje važnom položaju u Vichyju, sitan kolaboracionist tijekom njemačke okupacije, ali su ga Nijemci potom uhitili jer je krivotvorio i prodavao kupone za racioniranu opskrbu. Nakon rata optužen je za sudjelovanje u ratnim zločinima, ali je oslobođen zbog nedovoljno dokaza. Francuski ga je sud osudio zbog ubojstva dviju žena 1949. i 1950. iz osobnih razloga. Trebao je umrijeti za tri dana.

Zatvor La Sante nalazi se u 14. okrugu, prilično blizu medicinskog fakulteta. Hannibal je stigao onamo nakon petnaest minuta hoda.

Radnici su popravljali odvodne cijevi u dvorištu, mjestu gdje su se na giljotini obavljala pogubljenja otkako je javnosti 1939. bio zabranjen pristup. Stražari na kapiji poznavali su Hannibala i pustili ga unutra. Dok se potpisivao u knjigu posjetitelja, opazio je potpis inspektora Popila u gornjem dijelu stranice.

Zvuk udaranja čekića dopirao je iz velike prazne prostorije u koju se ulazilo iz glavnog hodnika. Državni krvnik, Anatole Tourneau osobno, općepoznat kao »Gospodin Pariš«, donio je giljotinu iz garaže u Rue de la Tombe-Issoire kako bi je postavio unutar zatvora. Vrtio je malene kotačiće nosača oštrice, mouton, koji sprečavaju zapinjanje oštrice na putu prema dolje.

Gospodin Paris je bio perfekcionista. Uvijek se koristio pokrivačem na gornjem dijelu kako subjekt ne bi morao gledati oštricu, što je vrijedno hvale.

Louis Ferrat se nalazio u ćeliji za osuđene na smrt, hodnikom odvojenoj od ostalih ćelija u redu na prvom katu zgrade zatvora La Sante. Buka pretrpanog zatvora dopirala je do njegove ćelije kao žamor mrmljanja, povika i zveketa, ali je čuo udarce malja Gospodina Parisa dok se na katu ispod sastavljala giljotina.

Louis Ferrat je bio vitak muškarac tamne kose, nedavno kratko ošišane na zatiljku i stražnjem dijelu glave. Kosa na tjemenu ostavljena je dugačka kako bi pomoćnik Gospodina Parisa mogao čvršće uhvatiti glavu, što mu malene Louisove uši ne bi dopustile.

Ferrat je sjedio na svojem ležaju u donjem rublju od jednog komada, trljajući križ na lančiću oko vrata između palca i prstiju. Njegova košulja i hlače bile su uredno složene na stolici, kao da je ondje sjedila neka osoba i zatim isparila iz

odjeće. Cipele su stajale jedna do druge ispod nogavica hlača. Odjeća je počivala na stolici u anatomskom položaju. Ferrat je čuo Hannibala, ali nije podigao pogled.

- Gospodine Louis Ferrat, dobar dan - reče Hannibal.

- Gospodin Ferrat je izišao iz svoje ćelije - reče Ferrat. -Ja ga zastupam. Što želite?

Hannibal je pogledao odjeću ne pomaknuvši oči. - Želim ga zamoliti da svoje tijelo daruje medicinskom fakultetu, za znanost. Prema njemu će se odnositi s velikim poštovanjem.

- Ionako ćete uzeti njegovo tijelo. Odvucite ga.

- Ne mogu, i ne bih uzeo tijelo bez njegova dopuštenja. Niti bih ga ikad odvukao.

- Ah, evo mojega klijenta - reče Ferrat. Okrenuo se od Hannibala i tiho razgovarao s odjećom kao da je upravo ušla u ćeliju i sjela na stolicu. Ferrat se vratio do rešetaka.

- Želim znati zašto bi vam ga trebao darovati?

- Petnaest tisuća franaka za njegove rođake.

Ferrat se okrenuo k odjeći, a potom natrag Hannibalu.

- Gospodin Ferrat kaže: Jebeš moje rođake. Ako ispruže ruku, posrat ću se u nju. - Ferrat je spustio ton glasa. - Oprostite na izražavanju - uzrujan je, a ozbiljnost pitanja traži da ga točno citiram.

- Savršeno dobro razumijem - reče Hannibal. - Mislite li da bi taj novac želio dati za nešto što njegova obitelj prezire, bi li mu to pričinjavalo zadovoljstvo, gospodine...

- Možete me zvati Louis - gospodin Ferrat i ja imamo isto ime. Ne. Vjerujem da je nepokolebljiv. Gospodin Ferrat živi pomalo odvojeno od sebe. Kaže da ima veoma malo utjecaja na sebe.

- Shvaćam. Nije jedini.

- Teško mogu shvatiti kako vi možete bilo što razumjeti, i sami ste tek malo više od djet - malo više od školarca.

- Možda biste mogli pomoći meni. Svaki student na medicinskom fakultetu piše osobno pismo zahvalnosti donoru s kojim je povezan. Budući da dobro poznajete gospodina Ferrata, biste li mi pomogli sastaviti pismo zahvale? Za slučaj da ipak odluči dati povoljan odgovor?

Ferrat je protrljao lice. Činilo se da njegovi prsti imaju komplet zglavaka viška na mjestu gdje su prije mnogo godina slomljeni i loše namješteni.

- Tko bi ga ikad pročitao, osim gospodina Ferrata?

- Bilo bi izvješeno na fakultetu, ako on tako želi. Svi bi ga ondje vidjeli, ugledni i utjecajni ljudi. Mogao bih ga poslati u *Le Canard Enchatne* da ga objave.

- Kakve biste stvari željeli reći?

- Opisao bih ga kao nesebična, istaknuo njegov doprinos znanosti, francuskom narodu, unapređivanju medicine koja će pomagati sljedećim

generacijama djece.

- Zaboravite na djecu. Izostavite djecu.

Hannibal je brzo napisao pozdravni govor u svoj notes. - Mislite li da je ovo dovoljno počasti? - Podigao je notes visoko kako bi Louis Ferrat morao gledati prema gore, da bi mogao lakše procijeniti duljinu njegova vrata.

Nije baš dug vrat. Ukoliko Gospodin Paris dobro ne uhvati njegovu kosu, neće mnogo toga ostati ispod hoidne kosti, beskorisno za prikaz frontalnog cervikalnog trokuta.

- Ne smijemo zanemariti njegov patriotizam - reče Ferrat. - Kad je Le Grand Charles emitirao iz Londona, tko je odgovorio? To je bio Ferrat na barikadama! Vive la France!

Hannibal je gledao kako patriotska gorljivost nadima arteriju na čelu izdajnika Ferrata, a vratna vena i karotidna arterija izbočile su se u njegovu vratu - izrazito prikladna glava za ubrizgavanje.

- Da, vive la France! - reče Hannibal, udvostručivši svoja nastojanja: - Naše bi pismo trebalo naglasiti da je on, premda ga nazivaju pristašom višizma, zapravo bio heroj Pokreta otpora?

- Svakako.

- Spašavao je oborene zrakoplovce, pretpostavljam?

- Nekoliko puta.

- Izvodio je uobičajene sabotaze?

- Cesto, ne mareći za vlastitu sigurnost.

- Pokušao je zaštititi Zidove?

Djelić sekunde oklijevanja. - Ne obazirući se na opasnost za sebe.

- Možda su ga mučili, otrpio je lomljenje prstiju za dobrobit Francuske?

- Još uvijek ih je mogao upotrijebiti za ponosno salutiranje kad se Le Grand Charles vratio - reče Ferrat.

Hannibal je završio pisanje. - Upravo sam ovdje naveo najvažnije stvari, mislite li da biste mu to mogli pokazati?

Ferrat je pročitao tekst na listu papira iz notesa, kažiprstom dodirujući svaku točku, kimajući, mrmljajući za sebe. - Mogli biste dodati nekoliko svjedočanstava njegovih prijatelja iz Pokreta otpora, mogao bih vam dati njihova imena. Trenutak, molim vas. - Ferrat je okrenuo leđa Hannibalu i primaknuo se svojoj odjeći. Odlučno se okrenuo natrag.

- Odgovor mojeg klijenta glasi: Merde. Recite mladom klipanu da ću vidjeti drogu i utrljati je u svoje desni prije nego potpisem. Ispričavam se, ali to su bile njegove doslovne riječi. - Ferrat je postao povjerljiv, nagnuvši se blizu rešetaka. - Drugi ovdje rekli su mu da bi mogao dobiti dovoljno opijuma - dovoljno opijuma da postane ravnodušan prema nožu. 'Sanjati i ne vrištati', tako bih to formulirao u sudnici. Medicinski fakultet St. Pierre daje opijum u zamjenu... za dopuštenje. Dajete li vi opijum?

- Ponovno ću vas posjetiti, s odgovorom za njega.

- Ne bih dugo čekao - reče Ferrat. - St. Pierre će također svratiti. - Povisio je

ton i uhvatio gornji rub donjeg rublja, slično kao što se govornici hvataju za krajeve prsluka. - Opunomoćen sam za pregovore sa St. Pierreom također. - Blizu rešetaka i sada tiho: - Tri dana i siroti će Ferrat biti mrtav, a ja ću žalovati i ostati bez klijenta. Vi ste medicinska osoba. Mislite li da će boljeti? Boljeti gospodina Ferrata kad oni...

- Ni slučajno. Neugodan je dio ovo sada. Prije čina. Što se tiče samog čina, ne. Čak ni na trenutak. - Hannibal se počeo udaljavati, ali mu je Ferrat doviknuo pa se vratio do rešetaka.

- Studenti mu se ne bi smijali, njegovim dijelovima.

- Nikako. Subjekt je uvijek pokriven, osim dijela koji se proučava.

- Čak i ako je... pomalo jedinstven?

- Na koji način?

- Čak i kad bi imao, pa, infantilne dijelove?

- Česta pojava, i nikad, baš nikad, nije prilika za humor - reče Hannibal. *Evo kandidata za anatomski muzej, gdje se donori ne spominju.*

Lupanje krvnikova malja registrirali su se kao trzaj u kutu oka Louisa Ferrata dok je sjedio na svojem ležaju, ruke spuštene na rukav svojega druga, odjeće. Hannibal je vidio kako u glavi zamišlja giljotinu, gornji dijelovi postavljeni na svoje mjesto, oštrica zaštićena rasječenim komadom crijeva za polijevanje vrta, ispod nje posuda za prihvat.

Dok je to gledao u mislima, Hannibal se trgnuo kad je shvatio što je posuda za prihvat. To je dječja kadica.

Poput oštrice koja pada, Hannibalov je um presjekao tu misao i, u tišini koja je uslijedila, Louisova mu je muka bila jednako poznata kao i žile u čovjekovu licu, poput arterija u njegovom vlastitom.

- Nabavit ću mu opijum - reče Hannibal. Ako ga ne uspije dobiti na fakultetu, u obliku tinkture opija, može kupiti opijum u nekoj veži.

- Dajte mi obrazac za pristanak. Uzet ćete ga kad donesete drogu.

Hannibal je promatrao Louisa Ferrata, čitajući njegovo lice jednako kao i njegov vrat malo ranije, osjećajući miris njegova straha, te reče: - Louis, nešto o čemu bi vaš klijent mogao razmisliti. Svi ratovi, sva patnja i bol koji su postojali u stoljećima prije njegova' rođenja, prije njegova života, koliko ga je sve to mučilo?

-Nimalo.

- Zašto bi ga onda trebalo mučiti bilo što nakon njegova života? To je san bez noćnih mora. Razlika je u tome da se iz tog sna neće probuditi.

37.POGLAVLJE

Originalne gravure u drvu za Vesalov veliki atlas anatomije, *De Fabrica, uništene su u Münchenu* tijekom Drugog svjetskog rata. Te su gravure za dr. Dumasa bile svete relikvije, a u svojoj je tuži i ljutnji dobio nadahnuće za

sastavljanje novog atlasa anatomije. To će biti dosad najbolji u nizu atlasa koji su uslijedili nakon Vesalova, tijekom četiristo godina od atlasa *De Fabrica*.

Dumas je otkrio da su crteži bolji od fotografija za ilustriranje anatomije, te važni za razjašnjavanje maglovitih rendgenskih snimaka. Dr. Dumas je bio vrhunski anatom, ali nije bio nikakav umjetnik. Na svoju veliku sreću, vidio je crtež žabe Hannibala Lectera, napravljen u školi, pratio njegovo napredovanje i osigurao mu medicinsku stipendiju.

Rana večer u laboratoriju. Profesor Dumas je tijekom dana na svojem predavanju secirao unutrašnje uho i ostavio ga Hannibalu, a on je sad crtao kosti labirinta na ploču, povećavajući ih pet puta.

Zazvonilo je noćno zvono. Hannibal je očekivao dostavu iz Fresnesa, od streljačkog voda. Uzeo je kolica i gurao ih dugim hodnikom do noćnog ulaza. Jedan je kotačić kolica klepetao po kamenom podu, te je u mislima zabilježio da ga treba popraviti.

Kraj tijela je stajao inspektor Popil. Dva su bolničara prebacila mlitavi teret sa svoje nosiljke na kolica i odvezla se.

Lady Murasaki je jednom primijetila, nervirajući Hannibala, da Popil izgleda poput privlačnoga glumca Louisa Jourdana.

- Dobra večer, inspektore.

- Želim razgovarati s tobom - reče inspektor Popil, nimalo sličan Louisu Jourdanu.

- Imate li što protiv da radim dok razgovaramo?

-Ne.

- Onda dođite. - Hannibal je gurao kolica hodnikom, a kotačić je sad glasnije lupao. Vjerojatno ležaj osovine kotačića. Popil mu je otvorio vrata laboratorija.

Kao što je Hannibal očekivao, masivne rane na prsima, zadane puškama u Fresnesu, veoma su dobro drenirale tijelo. Bilo je pripravno za spremnik za trupla. Taj je postupak mogao pričekati, ali Hannibal je želio vidjeti hoće li Popil u spremniku za trupla još manje sličiti Louisu Jourdanu, te hoće li okruženje djelovati na njegovu zdravu boju puti.

Prostor je bio od golog betona, odmah do laboratorija, odvojen dvokrilnim vratima s gumenim spojevima. Okrugao spremnik promjera tri i pol metra bio je ugrađen u pod, napunjen formalinom i pokriven poklopcem od cinka. Poklopac je imao niz vrata na klavirskim šarkama. U jednom kutu prostorije u peći su se spaljivali nepotrebni ostaci dana, ovom prigodom niz ušiju.

Iznad spremnika nalazilo se dizalo s lancem. Trupla, svako obilježeno ceduljicom s brojem i u ormi od lanaca, bila su učvršćena duž ruba spremnika. U zidu je bio ugrađen velik ventilator s prašnjavim lopaticama. Hannibal je pokrenuo ventilator i otvorio teška metalna vrata spremnika. Pričvrstio je ceduljicu na tijelo, stavio ga u ormu, dizalicom ga podigao iznad spremnika i spustio u formalin.

- Jeste li došli iz Fresnesa s njim? - pitao je Hannibal dok su se mjehurići dizali.

- Da.
- Bili ste na pogubljenju?
- Da.
- Zašto, inspektore?
- Ja sam ga uhitio. Ako sam ga doveo na to mjesto, onda pođem na pogubljenje.
- Pitanje savjesti, inspektore?
- Smrt je posljedica onoga čime se bavim. Vjerujem u posljedice. Jesi li Louisu Ferratu obećao opijum?
- Opijum pribavljen legalnim putem.
- Ali ne legalno propisan.
- To je uobičajena praksa s osuđenima, u zamjenu za dopuštenje, siguran sam da to znate.
- Da. Nemoj mu ga dati.
- Ferrat je jedan od vaših? Radije biste da bude priseban?
- Da.
- Želite da bude posve svjestan posljedica, inspektore? Hoćete li tražiti da Gospodin Paris makne pokrov s giljotine tako da može vidjeti oštricu, posve priseban, bez zamagljena vida?
- Imam svoje razloge. Ti mu nećeš dati opijum. Ako otkrijem da je pod utjecajem opijuma, u Francuskoj nikad nećeš dobiti dozvolu da se baviš medicinom. Razmotri to bez zamagljena vida.
- Hannibal je vidio da prostorija ne smeta Popilu. Gledao je kako na površinu izbija inspektorov osjećaj dužnosti.
- Popil se okrenuo od njega i rekao: - To bi bila šteta jer je očito da si darovit. Čestitam ti na izvrsnim ocjenama. Pričinjavaš zadovoljstvo... tvoja bi obitelj bila - i jest - veoma ponosna. Laku noć.
- Laku noć, inspektore. Hvala vam na ulaznicama za operu.

38. POGLAVLJE

Večer u Parizu, lagana kiša i blistava kaldrma. Vlasnici prodavaonica, zatvarajući za noć, usmjeravaju kišnicu u odvodne kanale uz pomoć savijenih ostataka sagova.

Maleni brisač na vjetrobranu kombija medicinskog fakulteta pokretao je vakuum povezan s motorom i Hannibal je, tijekom kratke vožnje do zatvora La Sante, s vremena na vrijeme morao micati nogu s papučice za gas kako bi se obrisao vjetrobran.

Vozeći unatrag, ušao je kroz kapiju u dvorište, hladne kapi kiše padale su mu na zatiljak kad je kroz prozor kombija pogledao van, jer čuvar nije izišao iz stražarnice da bi mu pomogao.

U glavnom hodniku zatvora La Sante pomoćnik Gospodina Parisa pozvao ga

je u prostoriju sa strojem. Čovjek je na sebi imao pregaču od voštanog platna, a voštanim je platnom bio pokriven i njegov nov polucilindar. Ispred svojeg je položaja kod oštrice stavio zaštitno platno kako bi očuvao svoje cipele i nogavice.

Duga pletena košara obložena cinkom nalazila se kraj giljotine, spremna za prihvatanje tijela.

- Ovdje neće biti stavljanja u vreću, naredba upravitelja - rekao je. - Morat ćete uzeti košaru i donijeti je natrag. Hoće li stati u kombi?

- Da.

- Ne biste li trebali izmjeriti?

- Ne.

- Onda ćete sve uzeti. Staviti ćemo je ispod njegove ruke. U susjednoj su prostoriji.

U bijelo oličenoj prostoriji s visokim prozorima na kojima su se nalazile rešetke, Louis Ferrat je ležao vezan na kolicima pod jakim svjetlom žarulja na stropu.

Ispod njega se nalazila drvena ploča za izvrtanje s giljotine, *bascule*. U ruci je imao iglu za infuziju.

Inspektor Popil je stajao nad Louisom Ferratom, tiho mu govoreći, rukom štiteći Ferratove oči od bljeska. Zatvorski je liječnik uvukao špricu u infuziju i ubrizgao malenu količinu bistre tekućine.

Kad je Hannibal ušao u prostoriju, Popil nije podigao pogled.

- Sjeti se, Louis - rekao je Popil. - Želim da se sjetiš.

Louisovo je oko odmah opazilo Hannibala.

Popil je tada također ugledao Hannibala i podigao ruku kako bi ga zadržao u pozadini. Popil se sagnuo bliže znojnom licu Louisa Ferrata. - Reci mi.

- Stavio sam Cendrineino tijelo u dvije vreće. Opteretio sam ih dijelovima pluga, a stihovi su navirali -

- Ne Cendrine, Louis. *Sjeti se. Tko je Klausu Barbie* ju rekao gdje su djeca skrivena, tako da ih može poslati na istok? Želim da se sjetiš.

- Pitao sam Cendrine, rekao sam 'Samo ga takni' - ali ona mi se smijala i stihovi su navirali -

- Ne! Ne Cendrine - rekao je Popil. - Tko je nacistima rekao za djecu?

- Ne mogu podnijeti pomisao na to.

- Moraš to podnijeti samo jednom. Ovo će ti pomoći da se sjetiš.

Liječnik je ubrizgao još malo lijeka u Louisovu žilu, trljajući mu ruku kako bi se lijek brže proširio.

- Louis, moraš se sjetiti. Klaus Barbie je djecu poslao u Auschwitz. Tko mu je rekao gdje su djeca skrivena? Jesi li mu ti rekao?

Louisovo je lice bilo sivo. - Gestapo me uhvatio kako krivotvorim kupone za racioniranu opskrbu - rekao je. - Kad su mi slomili prste, dao sam im Pardoua - Pardou je znao gdje su siročići skriveni. Sve im je rekao i zadržao svoje prste. Sad je gradonačelnik Trent-la-Foreta. Vidio sam to, ali nisam pomogao. Gledali

su me iz stražnjeg dijela kamiona.

- Pardou. - Popil kimne. - Hvala, Louis.

Popil se počeo okretati od njega kad je Louis rekao: - Inspektore?

- Da, Louis?

- Kad su nacisti bacali djecu u kamione, gdje je bila policija?

Popil je na trenutak zatvorio oči, a zatim je kimnuo čuvaru koji je otvorio vrata prostorije s giljotinom. Hannibal je vidio da kraj stroja stoje svećenik i Gospodin Paris. Krvnikov je pomoćnik maknuo lančić i raspelo s Louisova vrata i stavio mu ih u šaku, vezanu uz tijelo. Louis je pogledao Hannibala. Podigao je glavu i otvorio usta. Hannibal mu je prišao, a Popil ga nije pokušao zaustaviti.

- Novae, Louis?

- St. -Sulpice. Ne kutija za siromašne, kutija za duše u čistilištu. Gdje je droga?

- Obećavam. - Hannibal je imao bočicu razrijeđene tinkture opijuma u džepu svoje jakne. Čuvar i krvnikov pomoćnik službeno su se okrenuli na drugu stranu. Popil se nije okrenuo. Hannibal je prinio bočicu Louisovim usnama i on ju je ispio. Louis je kimnuo prema svojoj šaci i opet otvorio usta. Hannibal je stavio raspelo i lančić u Louisova usta prije nego su ga okrenuli s daskom koja će ga odnijeti ispod oštrice.

Hannibal je gledao kako nestaje breme s Louisova srca. Kolica su poskočila preko praga prostorije u kojoj se nalazila giljotina i čuvar je zatvorio vrata.

- Želio je da raspelo ostane s njegovom glavom, a ne sa srcem - reče Popil. - Znao si što želi, zar ne? Što još zajedničko imate ti i Louis?

- Svoju radoznalost po pitanju gdje je bila policija kad su nacisti bacali djecu u kamione. To nam je zajedničko.

Popil ga je u tom trenutku mogao tresnuti. Trenutak je prošao. Popil je zatvorio svoju bilježnicu i izišao iz prostorije.

Hannibal je odmah prišao liječniku.

- Doktore, kakav je to lijek?

- Kombinacija thiopental-natrija i druga dva hipnotika. Surete se time koristi za ispitivanja. Katkad oslobađa potisnutu memoriju. Kod osuđenika na smrt.

- Moramo ga objasniti u našim krvnim pretragama u laboratoriju. Smijem li dobiti uzorak?

Liječnik mu je pružio bočicu. - Formula i doziranje su na etiketi.

Iz susjedne se prostorije začuo tup udarac.

- Pričekao bih nekoliko minuta da sam na vašem mjestu - rekao je liječnik.
- Neka se Louis smiri.

39.POGLAVLJE

Hannibal je ležao na niskom krevetu u svojoj sobi u potkrovlju. Svjetlost

svijeća treperila je na licima što ih je nacrtao na temelju svojih snova, a sjenke su se poigravale po lubanji gibona. Zurio je u prazne gibbonove očne duplje i zavukao donju usnu ispod zuba, kao da želi prikazati gibbonove zube derače. Kraj njega se nalazio fonograf s ručicom za navijanje i trubom u obliku ljiljana. Imao je iglu u ruci, pričvršćenu na špricu s koktelom hipnotika korištenih tijekom ispitivanja Louisa Ferrata.

- Mischa, Mischa. Dolazim. - Vatra na odjeći njegove majke, zavjetne svijeće trepere ispred sv. Ivane. Crkvenjak je rekao: 'Vrijeme je.'

Pokrenuo je fonograf i spustio debelu iglu na ploču dječjih pjesmica. Ploča je bila ogrebena, zvuk nejasan i slab, ali ga je osjećao do srži.

*Sagt, wer mag das
Mannlein sein
Das da steht im
Walde allein*

Pritisnuo je klip igle malo manje od centimetra i osjetio kako mu droga gori u žili. Protrljao je ruku kako bi je pokrenuo. Hannibal je uporno zurio u lica što ih je nacrtao iz svojih snova, nastojeći pokrenuti njihova usta. Možda će najprije pjevati, a zatim reći svoja imena. Hannibal je i sam zapjevao, kako bi njih potaknuo na to.

Nije mogao natjerati lica da se pokrenu, baš kao što nije mogao vratiti meso gibbonu. No, upravo se gibbon smiješio iza svojih derača, bez usana, njegova se čeljust izvila u cerenju, i Plavooki se tada nasmiješio, zamišljen izraz lica usječen u Hannibalovo pamćenje. Zatim miris dima u lovačkoj kućici, slojeviti dim u hladnoj prostoriji, odvratan dah muškaraca okupljenih oko njega i Mische na ognjištu. Tada su ih odveli u štagalj. Komadi dječje odjeće u štaglju, prljavi i njemu nepoznati. Nije mogao čuti kako muškarcu razgovaraju, nije mogao čuti kako zovu jedan drugoga, ali tada iskrivljeni glas Covjeka- -Zdjele kako govori: 'Uzmi nju, ionako će umrijeti. On će ostati svjeež malo dulje. Borba i grizenje i sada dolazi ono što ne može podnijeti, Mischa koju drže u zraku za ruke, noge iznad okrvavljenog snijega, okreće se, GLEDA NATRAG PREMA NJEMU.

ANN IB A! !, njezin glas -

Hannibal je sjeo na krevetu. Njegova je savijena ruka do kraja gurnula klip šprice.

*I tada je štagalj lelujaio oko njega.
ANN IB A!!'*

Hannibal se oslobađa i trči do vrata za njima, vrata štaglja tresnu po njegovoj ruci, kosti pucaju, Plavooki se okreće i podiže cjepanicu, zamahuje prema njegovoj glavi, iz dvorišta zvuk sjekire i sada dobrodošli mrak.

Hannibal je povratio po svojem krevetu u potkrovlju, vid mu je čas bio oštar, čas zamagljen, lica su lelujala po zidu.

Dalje. Dalje od onoga što nije mogao gledati, od onoga što nije mogao čuti i živjeti. Buđenje u lovačkoj kućici s krvlju osušenom na njegovoj glavi i probadajućim bolom u nadlaktici, lancem vezan za ogradu na katu, sag je prebačen preko njega. Grmljavina - ne, to je artiljerija i granate među stablima, muškarci stisnuti ispred ognjišta s Kuha-rovom kožnatom vrećicom, skidaju svoje pločice i bacaju ih u vrećicu zajedno sa svojim dokumentima, bacaju papire iz svojih lisnica i navlače trake Crvenog križa. I zatim vrisak i sjajan bljesak fosforne granate koja se rasprsnula uz trup neupotrebljivog tenka vani i lovačka kućica gori, gori. Zločinci žure van, u noć, do svojeg kamiona polugusjeničara, a na vratima Kuhar zastaje. Podigavši vrećicu do svojeg lica kako bi ga zaštitio od vreline, vadi ključ lokota iz džepa i baca ga Hannibalu baš kada stiže sljedeća granata i oni uopće ne čuju njezin vrisak, već se samo kućica ljulja, balkon gdje je Hannibal ležao se naginje, on klizi uz ogradu i stubište se ruši na Kuhara. Hannibal čuje kako plameni jezik zahvaća njegovu kosu, a zatim je vani, polugusjeničar bježi kroz šumu, sag oko njega tinja po rubovima, granate potresaju tlo i šrapnel leti oko njega. Snijegom gasi tinjajući sag i vuče se, vuče, ruka mu visi.

Siva zora na krovovima Pariza. U sobi potkrovlja fonograf je usporio i stao, a svijeće kaplju nisko. Hannibal otvara oči. Lica na zidovima miruju. Ponovno su skice napravljene kredom, ravni listovi što se lagano pomiču na propuhu. Gibon je ponovno dobio svoj uobičajeni izgled. Dan stiže. Svugdje jača svjetlost. Nova svjetlost svuda.

40. POGLAVLJE

Pod niskim sivim nebom u Vilniusu, Litva, policijski automobil škoda skrenuo je iz gužve na Sventaragiju u usku ulicu blizu sveučilišta, trubeći kako bi se pješaci maknuli s puta, navodeći ih da psuju u svoje ovratnike. Zaustavio se ispred nove košnice stanova što su je Rusi izgradili, sirova izgleda u bloku oronulih stambenih zgrada. Visok muškarac u odori sovjetske policije izišao je iz automobila i, prešavši prstom po nizu gumba, pritisnuo onaj kraj imena Dortlich.

Zvono se oglasilo u stanu na drugom katu gdje je starac ležao u krevetu, lijekovi natrpani na stoliću kraj njega. Iznad kreveta nalazio se švicarski sat s klatnom. Uzica je visjela od sata do jastuka. To je bio žilav starac, ali noću, kad ga je obuzimala strepnja, mogao je u mraku povući uzicu i čuti kako sat odbija vrijeme, čuti da još nije mrtav. Minutna se kazaljka pomicala uz trzaje. Zamišljao je da klatno odlučuje o trenutku njegove smrti.

Starac je zvuk zvona pogrešno protumačio kao svoje vlastito soptavo disanje. Čuo je glas svoje sluškinje, povišen u hodniku vani, a zatim je promolila glavu kroz vrata, nakostrušena ispod kape.

-Vaš sin, gospodine.

Policajac Dortlich prošao je kraj nje i ušao u sobu.

- Zdravo, oče.

-Još nisam mrtav. Prerano je za pljačkanje. - Starcu se činilo neobičnim kako gnjev sad samo bljesne u njegovoj glavi i više ne dopire do srca.

- Donio sam ti malo čokolade.

- Daj to Bergid kad budeš izlazio. Nemoj je silovati. Zbogom, policajče Dortlich.

- Prekasno je da nastavljaš s ovim. Umireš. Došao sam vidjeti mogu li štogod učiniti za tebe, osim što sam ti osigurao ovaj stan.

- Mogao bi promijeniti prezime. Koliko si puta mijenjao strane?

- Dovoljno da ostanem živ.

Dortlich je na sebi imao šumskozelene ukrase Sovjetske pogranične policije. Skinuo je rukavicu i prišao očevu krevetu. Pokušao je uhvatiti starčevu ruku, prstima tražeći puls, ali je njegov otac odgurnuo ruku punu ožiljaka. Pogled na Dortlichovu šaku izmamio je sjaj vode na oči njegova oca. Uloživši znatan napor, starac je podigao ruku i dotaknuo odličja što su visjela s Dortlichovih prsa dok se naginjao iznad kreveta. Među odličjima su bila ona za isticanje u policijskom poslu, odličje Instituta za naprednu obuku u upravljanju kažnjeničkim logorima i zatvorima, te za gradnju sovjetskih pontonskih mostova. Posljednje je odličje bilo malo nategnuto; Dortlich je izgradio nekoliko pontonskih mostova, ali za naciste u radničkom bataljunu. Ipak, bio je to lijep ocakljeni ukras, a kad bi ga netko pitao o tome, znao je pričati priču. - Jesu li ti ovo bacali iz kartonske kutije?

- Nisam došao po tvoj blagoslov. Došao sam vidjeti treba li ti što i oprostiti se.

- Bilo je dovoljno loše vidjeti te u ruskoj odori.

- Dvadeset sedmi streljački odred - reče Dortlich.

- Još je bilo gore vidjeti te u nacističkoj odori; to je ubilo tvoju majku.

- Bilo nas je mnogo. Ne samo ja. Imam život. Ti imaš krevet u kojem možeš umrijeti umjesto u jarku. Imaš ugljena. To je sve što ti mogu dati. Vlakovi za Sibir su krcati. Ljudi gaze jedni druge i seru u svoje šešire. Uživaj u svojim čistim plahtama.

- Grutas je bio gori od tebe, i ti si to znao. - Morao je zastati kako bi soptavo disao. - Zašto si pošao s njim? Pljačkao si sa zločincima i nitkovima, krao si po kućama i uzimao mrtvima.

Dortlich je odgovorio kao da nije čuo očeve riječi. - Kad sam bio malen i opekao se, sjedio si kraj mojeg kreveta i napravio mi zvrk. Dao si mi ga, a kad sam mogao držati bič, pokazao si mi kako ću ga zavrtjeti. To je predivan zvrk, sa svim izrezbarenim životinjama. Još uvijek ga imam. Hvala ti na tom zvrku. -

Spustio je čokolade kraj podnožja kreveta odakle ih starac nije mogao gurnuti na pod.

-Vrati se u svoju policijsku postaju, izvadi moj dosje i napiši Obitelj nepoznata - reče Dortlichov otac.

Dortlich je izvadio komadić papira iz džepa. - Ako želiš da te pošaljem kući kad umreš, potpiši ovo i ostavi za mene. Bergid će ti pomoći i biti svjedokinja tvojeg potpisivanja.

Dortlich se u automobilu vozio u tišini sve dok se nisu našli u prometu na Radvilaitesu.

Narednik Svenka, za volanom, ponudio je Dortlichu cigaretu i rekao: - Teško ga je vidjeti?

- Drago mi je da to nisam ja - reče Dortlich. - Njegova jebena sluškinja - trebao bih poći onamo kad je Bergid u crkvi. Crkva - odlaskom onamo riskira zatvor. Misli da ja ne znam. Moj će otac umrijeti u roku od mjesec dana. Poslat ću ga u njegov rodni gradić u Švedskoj. Trebali bismo imati oko tri kubična metra prostora ispod tijela, dobar prostor dugačak tri metra.

Poručnik Dortlich još nije imao vlastiti ured, ali je imao pisaći stol u zajedničkoj prostoriji policijske postaje, gdje je prestiž označavala blizina peći. Sada, u proljeće, peć je bila hladna, a na njoj su se nalazile hrpe papira. Pola papirologije na Dortlichovu pisaćem stolu bile su birokratske besmislice, a pedeset posto toga moglo se bez problema baciti u smeće.

Postojalo je veoma malo lateralnog komuniciranja s policijskim odjelima, te s MVD-om u susjednoj Latviji i Poljskoj. Policija u sovjetskim satelitskim zemljama bila je organizirana oko središnje sovjetske u Moskvi, poput kotača sa žbicama i bez okvira.

Tu su bili materijali što ih je morao pregledati: službenim telegrafom stigao je popis stranaca koji su posjedovali vizu za Litvu. Dortlich ga je usporedio s poduljim popisom traženih osoba i popisom politički sumnjivih. Osmi vlasnik vize bio je Hannibal Lecter, najnoviji član omladine Francuske komunističke partije.

Dortlich se vlastitim *wartburgom* odvezao do Državnog telefonskog ureda, gdje je obavljao poslove otprilike jednom mjesečno. Čekao je vani dok nije vidio Svenku kako ulazi da bi započeo svoju smjenu. Uskoro je, kad je Svenka kontrolirao telefonsku centralu, Dortlich bio sam u telefonskoj kabini i uspostavio pucketavu i nejasnu međugradsku vezu s Francuskom. Na telefon je postavio mjerač snage signala i promatrao pokazivač za slučaj da ga netko prisluškuje.

U podrumu restorana blizu Fontainebleaua, Francuska, u mraku je zazvonio telefon. Zvonio je pet minuta prije nego se netko javio.

- Reci.

- Netko se mora brže javljati dok ja ovdje sjedim i riskiram svoje dupe. Treba nam priprema u Švedskoj, prijatelji koji će primiti tijelo - rekao je Dortlich. - I dijete Lecterovih se vraća. Uz pomoć studentske vize dobivene

preko omladinske organizacije za ponovno rađanje komunizma.

- Tko?

- Razmisli malo. Razgovarali smo o tome kad smo zadnji put zajedno večerali - rekao je Dortlich. Pogledao je svoj popis. - Svrha njegova posjeta: katalogiziranje knjižnice u dvorcu Lecter, za narod. To je vic - Rusi su knjigama brisali svoje guzice. Možda ćemo nešto trebati poduzeti na tvojoj strani. Znaš komu treba reći.

41. POGLAVLJE

Sjeverozapadno od Vilniusa, blizu rijeke Neris, nalaze se ruševine stare elektrane, prve u regiji. U sretnijim je vremenima skromnom količinom električne struje opskrbljivala grad, te nekoliko pilana i mehaničku radionicu uz rijeku. Radila je u svakojakim vremenskim prilikama jer se pokretala na poljski ugljen koji je stizao uskotračnom željezničkom prugom ili riječnim šlepom.

Luftwaffe ju je bombama sravnio sa zemljom tijekom prvih pet dana njemačke invazije. Uz pojavu novog sovjetskog dalekovoda nikad nije ponovno izgrađena.

Cesta do elektrane bila je zatvorena lancem i lokotom učvršćenim za betonske stupove. Lokot je zahrđao izvana, ali je unutra bio dobro podmazan. Natpis na ruskom, litvanskom i poljskom je glasio: NEEKSPLODIRANO PODRUČJE, ZABRANJEN ULAZ.

Dortlich je izišao iz kamiona i spustio lanac na tlo. Narednik Svenka je prešao preko njega. Šljunak je ponegdje bio pokriven korovom koji se brzo širio, a dok je kamion prelazio preko njega, čuo se zvuk sličan teškom disanju.

Svenka reče: - Ovdje je cijela ekipa -

- Da - reče Dortlich, prekinuvši ga.

- Misliš li da doista ima mina?

- Ne. Ako sam pogriješio, zadrži to za sebe - reče Dortlich. Povjeravanje mu nije bilo svojstveno, a činjenica da mu je trebala Svenkova pomoć činila ga je razdražljivim.

Unajmljena montažna baraka, spaljena s jedne strane, stajala je kraj ispucalih i pocrnjelih temelja elektrane.

Stani ondje, kraj šikare. Izvadi lanac iz stražnjeg dijela - reče Dortlich.

Dortlich je vezao lanac za kuku kamiona, protresavši čvor kako bi se karike stegnule. Tražio je po šikari dok nije našao kraj drvene palete, a potom je drugi kraj lanca pričvrstio za nju i mahnuo Svenki neka polako pođe naprijed kamionom dok se paleta sa šikarom nije odmaknula dovoljno da se pojave metalna vrata skloništa.

- Nakon posljednjeg zračnog napada Nijemci su spustili padobrance kako bi kontrolirali prelaženje rijeke Neris - reče Dortlich. - Ljudi koji su radili u elektrani sklonili su se ovamo. Jedan je padobranac pokucao na vrata, a kad su

ih otvorili, bacio je unutra fosforu granatu. Bilo je teško očistiti. Potrebno je malo vremena da se navikneš na to. - Dok je Dortlich govorio, micao je tri lokota kojima su vrata bila zatvorena.

Otvorio ih je i dah ustajalog zraka koji je zapahnuo Svenku imao je oprljeni miris. Dortlich je upalio svoju električnu svjetiljku i sišao strmim metalnim stubama. Svenka je duboko udahnuo i pošao za njim. Unutrašnjost je bila oličena vapnom i bilo je redova grubih drvenih polica. Na njima su se nalazila umjetnička djela. Ikone umotane u krpe, te niz za nizom brojevima označenih aluminijskih cilindara za zemljovide, njihovi poklopci zapečaćeni voskom. U stražnjem dijelu skloništa nalazili su se prazni okviri slika, neki s izvučenim čavlicima, neki s raščehanim rubovima slika koje su na brzinu izrezane iz okvira.

- Donesi sve s te police, kao i one koje ondje stoje - reče Dortlich. Zamotao je nekoliko svežnjeva u nepromočivo platno i poveo Svenku do montažne barake. Unutra je na jarcima za piljenje stajao lijep hrastov lijes s izrezbarenim simbolima Klaipede i Udruženja riječnih radnika. Lijes je imao dekorativnu šipku oko sebe, a donja je polovica bila tamnije boje, poput traga vode na trupu broda, doista lijep dizajn.

- Brod za dušu mojeg oca - reče Dortlich. - Donesi mi onu kutiju pamučnog otpada. Najvažnije je da ništa ne zvekeće.

- Bude li zveketalo, mislit će da su to njegove kosti - reče Svenka.

Dortlich je tresnuo Svenku preko usta. - Pokaži malo poštovanja. Donesi mi odvijlač.

42. POGLAVLJE

Hannibal Lecter je spustio prljavi prozor vlaka, promatrajući, promatrajući dok je vlak vijugao između visokih lipa i borova s obiju strana željezničke pruge, a zatim je, dok je prolazio na udaljenosti malo većoj od kilometra, ugledao kule dvorca Lecter. Tri kilometra dalje vlak se zaustavio uz škripu i soptanje na postaji za uzimanje vode Dubrunst. Izišlo je nekoliko vojnika i neki radnici kako bi se pomokrili uz prugu. Oštra primjedba konduktera natjerala ih je da okrenu leđa putničkim vagonima. Hannibal je također izišao, s naprtnjačom na leđima. Kad se kondukter vratio u vlak, Hannibal je zašao u šumu. Otrgnuo je stranicu novina dok je hodao, za slučaj da ga drugi strojovođa vidi s vrha spremnika. Čekao je u šumi dok je parna lokomotiva polako vukla vlak. Ostao je sam u tihoj šumi. Bio je umoran i prljav.

Kad je Hannibal imao šest godina, Berndt ga je nosio uz vijugave stube kraj vodotornja i dopustio mu da zaviri preko mahovinom prekrivenog ruba u vodu u kojoj se odražavao krug neba. S unutrašnje su strane također postojale ljestve. Berndt je običavao svaku prigodu iskoristiti za plivanje u vodotornju, u društvu jedne djevojke iz sela. Berndt je mrtav, negdje ondje,

duboko u šumi. Vjerojatno je i djevojka mrtva.

Hannibal se na brzinu okupao u vodotornju, a oprao je i svoje rublje. Pomislio je na *lady* Murasaki u vodi, razmišljao o plivanju u vodotornju s njom u društvu.

Krenuo je natrag uz prugu, zašavši u šumu kad je čuo da se prugom približava drezina. Dva mišićava Mađara pritiskala su ručke, zavezavši košulje oko struka.

Kilometar i pol od dvorca novi sovjetski dalekovod križao se s prugom. Buldožeri su mu raščistili put kroz šumu. Hannibal je osjećao atmosferske smetnje dok je prolazio ispod debelih električnih kabela, a na rukama su mu se dlačice nakostriješile. Udaljio se od kabela i željezničke pruge dovoljno da se stabilizira kompas na dalekozoru njegova oca. Dakle, postoje dva puta do lovačke kućice, ako je još uvijek ondje. Dalekovod se ravno u daljini gubio iz vida. Ako nastavi u tom smjeru, proći će na nekoliko kilometara od lovačke kućice.

Iz naprtnjače je izvadio višak iz racionirane američke opskrbe, bacio požutjele cigarete i pojeo meso iz limenke, razmišljajući. Stube su se srušile na Kuhara, grede su padale.

Lovačka kućica možda uopće nije ondje. Ako jest ondje i ako je unutra išta ostalo, razlog tomu bila je činjenica da pljačkaši nisu mogli pomaknuti teške ruševine. Kako bi učinio ono što pljačkaši nisu mogli učiniti, potrebna mu je snaga. Dakle, u dvorac.

Malo prije nego se spustila noć, Hannibal je kroz šumu stigao do dvorca Lecter. Dok je gledao svoj dom, njegovi su osjećaji ostali neobično smireni; pogled na dom iz djetinjstva ne djeluje iscjeljujuće, ali pomaže procijeniti jesi li slomljen, te kako i zašto, pod pretpostavkom da to želiš znati.

Hannibal je promatrao dvorac koji se doimao crnim uza sve slabiju svjetlost na zapadu, plosnat poput izrezanog dvorca od kartona u kojem su običavale živjeti Mischine lutke. Njezin je dvorac od kartona za njega bio veći od ovog kamenog. Papirnate se lutke savijaju kad gore. Vatra na odjeći njegove majke.

Dok je stajao među stablima iza konjušnice, čuo je zveket večere i siročad kako pjeva »Internacionalu«. Lisica se oglasila u šumi iza njega.

Muškarac u blatnjavim čizmama izišao je iz konjušnice, noseći lopatu i kabao, te se zaputio preko povrtnjaka. Sjeo je na Ravenstone kako bi izuo čizme i ušao u kuhinju.

Kuhar je sjedio na Ravenstoneu, rekao je Berndt. Ustrijeljen je jer je bio Židov, i pljunuo je u Hiwija koji ga je ubio. Berndt nikad nije rekao Hiwijevo ime. »Bolje da ne znaš kad ja to riješim nakon rata«, rekao je, stisnuvši mu ruke.

Posve se smračilo. Barem dio dvorca Lecter imao je električnu struju. Kad se upalilo svjetlo u ravnateljstvu ureda, Hannibal je podigao svoj dalekozor. Kroz

prozor je vidio da je talijanski strop njegove majke prekriven staljinističkim ličenjem vapnom kako bi se sakrili naslikani likovi iz buržoaske religije i mitova. Uskoro se ravnatelj osobno pojavio na prozoru, s čašom u ruci. Bio je deblji, pogrbljen. Iza njega se pojavio prvi đak-prefekt i stavio mu ruku na rame. Ravnatelj se okrenuo od prozora i za nekoliko se trenutaka ugasio svjetlo.

Isprekidani su oblaci zastirali mjesec, njihove sjenke prelazile po kruništima i klizile preko krova. Hannibal je čekao još pola sata. Zatim je, krećući se u sjenci oblaka, pošao prema konjušnici. Čuo je kako veliki konj hrče u mraku.

Cesar se probudio i pročistio grlo, a njegove su se uši okrenule unatrag kako bi oslušivale kad je Hannibal ušao u pregradak. Hannibal je puhnuo konju u nosnice i protrljao mu vrat.

- Probudi se, Cesare - rekao je u konjsko uho. Cesarovo se uho trznulo preko Hannibalova lica. Hannibal je stavio prst pod nos kako ne bi kihnuo. Šakom je zaštitio baterijsku svjetiljku i pregledao konja. Cesar je bio iščetkan i njegova su kopita dobro izgledala. Sad će mu biti trinaest godina jer je na svijet došao kad je Hannibal imao pet. - Udebljao si se samo oko sto kilograma - reče Hannibal. Cesar ga je prijateljski gurnuo nosom, a Hannibal se morao uhvatiti za stijenku pregratka. Na konja je stavio uzde i podstavljeni oglav, a zatim ormu i vezao remenje. Za ormu je zakvačio zobnicu i napunio je zoblju, a Cesar je okrenuo glavu u pokušaju da odmah zavuče glavu u zobnicu.

Hannibal je otišao u šupu gdje su ga zaključavali dok je bio dijete i uzeo smotani konopac, oruđe i fenjer. U dvorcu nije gorjelo niti jedno svjetlo. Potom je odveo konja dalje od šljunka i po mekanom tlu, prema šumi i kracima mladaka.

U dvorcu nije bilo uzbune. Motreći s kruništa na vrhu zapadne kule, narednik Svenka je podigao odašiljač poljskog radija što ga je vukao uz dvjesto stuba.

43. POGLAVLJE

Veliko je stablo na rubu šume bilo srušeno preko staze, a natpis na ruskom je glasilo: OPASNOST, MINE.

Hannibal je morao voditi konja oko srušenog stabla u šumu svojega djetinjstva. Slabašna mjesečina prodirala je kroz krošnje stabala i stvarala sive mrlje na šumskoj stazi obrasloj korovom. Cesar je oprezno koračao po mraku. Zašli su duboko u šumu prije nego je Hannibal upalio fenjer. On je hodao naprijed, a velika konjska kopita gazila su po rubu svjetlosti fenjera. Kraj šumske je staze jabučica ljudske bedrene kosti stršila iz tla poput gljive.

Katkad je govorio konju. - Koliko si nas puta vozio u kolima ovom stazom, Cesare? Mischu i mene, dadilju i gospodina Jakova?

Tri sata probijanja kroz korov dovela su ih do ruba čistine.

Lovačka je kućica bila ondje. Nije mu se činilo da se smanjila. Lovačka kućica nije bila plosnata kao dvorac; stajala je kao u njegovim snovima. Hannibal se zaustavio na rubu šume i zurio. Ovdje su se papirnate lutke još uvijek savijale u vatri. Lovačka je kućica bila napola spaljena, a dio krova se urušio; kameni su zidovi spriječili njegovo potpuno rušenje. Čistina je zarasla u korov do visine struka, a bilo je grmova viših od čovjeka.

Uništeni tenk ispred kućice obrastao je biljkama povijušama, a jedna mu je visjela s topa, sva u cvatu. Rep srušene štuke stršio je visoko iz trave, poput jedra. U travi nije bilo nikakvih staza ni puteljaka. Stapovi za grah u vrtu vidjeli su se iznad korova.

Ondje, u povrtnjak, dadilja je stavila Mischinu kadicu, a kad je sunce zagrijalo vodu, Mischa je sjedila u kadici i mahala rukama na bijele leptire kupusare koji su letjeli oko nje. Jednom je odrezao patlidžan i dao joj ga dok je sjedila u kadici jer je voljela tu boju, purpurnu na suncu, a ona je zagrlila topli patlidžan.

Trava ispred vrata nije bila izgažena. Hrpe lišća pokrivala su stube i prostor ispred ulaznih vrata. Hannibal je promatrao lovačku kućicu dok se mjesec nije pomaknuo za širinu prsta.

Vrijeme, vrijeme je. Hannibal je izišao iz zaklona između stabala i poveo velikog konja na mjesecinu. Prišao je pumpi, pokrenuo je šalicom vode iz mješine za vodu i pumpao dok škripave sisaljke nisu povukle hladnu vodu iz tla. Pomirisao je i kušao vodu, a zatim je napojio Cesara, koji je popio oko četiri litre i pojeo dvije šake zobi iz zobnice. Škripanje pumpe čulo se u šumi. Sova je zahukala i Cesar je okrenuo uši prema zvuku.

Stotinjak metara dalje, u šumi, Dortlich je čuo škripanje pumpe i iskoristio taj zvuk da pođe naprijed. Mogao se tiho kretati kroz visoku paprat, ali su njegovi koraci glasno drobili žirove i bukvice. Ukočio se kad je na čistini zavladao tišina, a zatim je čuo glasanje ptice negdje između sebe i lovačke kućice, potom je poletjela, prekrivajući dijelove neba dok je prolazila iznad njega, krila raširenih nemoguće široko dok je bešumno plovila kroz isprepletene grane.

Dortlich je osjetio hladnoću i podigao ovratnik. Sjeo je usred paprati i čekao.

Hannibal je gledao lovačku kućicu i ona je gledala njega. Sva su stakla bila razbijena. Mračni su ga prozori promatrali kao očne duplje na lubanji gibona. Zidovi i kutovi kuće promijenili su se uslijed urušavanja, njezina se visina doimala manjom uz visoko raslinje oko nje, lovačka kućica iz njegova djetinjstva pretvorila se u mračne šupe iz njegovih snova. Približavao joj se preko zaraslog vrta.

Ondje je ležala njegova majka, njezina haljina zapaljena, a kasnije joj je na snijegu prislonio glavu na prsa, tvrda i zaleđena. Ondje je bio Berndt, a ondje mozak gospodina Jakova zaleđen na snijegu usred razbacanih stranica. Njegov otac licem prema dolje blizu stuba, mrtav zbog vlastitih odluka.

Na tlu više nije bilo ničega.

Ulazna su vrata lovačke kućice bila razbijena i visjela su na jednoj šarci. Popeo se stubama i gurnuo ih u mrak. Unutra je nešto maleno brzalo u sklonište. Hannibal je ispružio fenjer kraj boka i ušao.

Prostorija je bila djelomice pougljenjena, napola otvorena prema nebu. Stubište je bilo razbijeno na odmorištu, a krovne su grede ležale na njemu. Stol je bio zdrobljen.

U kutu je maleni klavir ležao na boku, tipke od bjelokosti poput zuba na svjetlosti fenjera. Na zidovima je bilo nekoliko riječi ruskih grafita. JEBEŠ PETOGODIŠNJI PLAN i KAPETAN GRENKO IMA VELIKI ŠUPAK. Dvije su malene životinje skočile kroz prozor.

Prostorija je od Hannibala zahtijevala tišinu. Prkosno je stvarao veliku buku šipkom što ju je ponio, odmičući poklopac velikog štednjaka kako bi onamo odložio fenjer. Pećnice su bile otvorene, a rešetke su nestale, vjerojatno su ih uzeli lopovi, zajedno s loncima, kako bi ih rabili iznad logorske vatre.

Radeći uz svjetlost fenjera, Hannibal je oko stubišta raščistio sve otpatke što ih je mogao pomaknuti. Ostalo su pritiskale velike krovne grede, oprljena hrpa divovskih štapića za mikado.

Zora je prodrla kroz prazne prozore dok je radio, a oči opržene preparirane životinjske glave uhvatile su crveni odblesak praskozorja.

Hannibal je nekoliko minuta proučavao hrpu greda, pričvrstio dvostruki konopac oko grede blizu sredine hrpe i odmotao konopac dok je natraške izlazio kroz vrata.

Probudio je Cesara, koji je naizmjenice drijemao i pasao travu. Nekoliko je minuta vodio konja naokolo kako bi se opustio. Rosa mu je natopila nogavice hlača, blistala na travi i doimala se poput hladnog znoja na aluminijskom pokrovu borbenog zrakoplova. Na dnevnoj je svjetlosti vidio da se jedna povijuša počela razvijati u stakleniku kabine štuke, velikih listova i novih vitica. Pilot je još uvijek sjedio unutra, a iza njega je bio njegov topnik, povijuša je rasla oko njega i kroz njega, kovrčajući se između njegovih rebara i kroz lubanju.

Hannibal je učvrstio konopac za remen orme i poveo Cesara naprijed dok ramena i prsa velikog konja nisu osjetila teret. Pucnuo je jezikom u Cesarovo uho, zvuk iz njegova djetinjstva. Cesar je povukao teret, napetih mišića, i pošao naprijed. Tresak i udarac iz unutrašnjosti lovačke kućice. Čađa i pepeo izletjeli su kroz prozore i nestali u šumi, poput mraka u bijegu.

Hannibal je potapšao konja. Nije imao strpljenja čekati da se prašina slegne, pa je vezao rupčić preko lica i ušao, popevši se preko srušenih greda, kašljao i potezao kako bi oslobodio konopce i ponovno ih pričvrstio. Još dva puta i najteži su se dijelovi maknuli s dubokog sloja krhotina na mjestu gdje se stubište urušilo. Ostavio je Cesara privezanog, te uz pomoć šipke i lopate počeo kopati po ostacima, bacajući slomljene dijelove namještaja, napola izgorjele jastuke, škrinju za držanje na toplom. Iz hrpe je podigao oprljenu glavu divlje

svinje na ploči.

Glas njegove majke: Bisere pred svinje.

Glava divlje svinje je zveckala kad ju je protresao. Hannibal je uhvatio jezik divlje svinje i povukao. Jezik je izišao zajedno s pričvršćenom daščicom. Nagnuo je glavu nosom prema dolje i nakit njegove majke pao je na površinu štednjaka. Nije zastao da bi pregledao nakit, već je odmah nastavio kopati.

Kad je ugledao Mischinu kadicu, kraj bakrene posude s ručkom ukrašenom spiralnim rezbarijama, zaustavio se i ustao. Soba se na trenutak zaljuljala oko njega, pa se uhvatio za hladan rub štednjaka, prislonio čelo uz hladno željezo. Izišao je i vratio se s metrima procvjetale povijuše. Nije pogledao u kadicu, već je savio stabljiku s cvijećem na vrhu i stavio je na štednjak, nije mogao podnijeti pogled na nju i odnio ju je van, postavivši je na tenk.

Zvuk kopanja i raščišćavanja olakšavao je Dortlichovo napredovanje. Promatrao je iz mračne šume, otkrivajući samo jedno oko i jedan cilindar dalekozora, vireći jedino kad je čuo zvuk kopanja i razgrtanja.

Hannibalova je lopata udarila i podigla kostur šake, a zatim se pojavila lubanja Kuhara. Dobar znak u osmijehu kostura - zlatni su zubi pokazivali da pljačkaši nisu stigli ovako daleko - i tada ju je našao, još uvijek stisnutu kostima ruke u rukavu, Kuharovu kožnu torbu. Hannibal ju je uzeo ispod ruke i ponio je do štednjaka. Sadržaj je zveketao po željezu kad je istresao torbu: zbirka vojničkih pločica s ovratnika, znakovlje litvanske policije, nacistički SS simboli, nacistički *Waffen-SS* simboli lubanje i prekriženih kostiju za kape, litvanski aluminijski policijski orlovi, mjedene oznake Vojske spasa i, posljednje, šest pločica od nehrđajućeg čelika.

Ona na vrhu pripadala je Dortlichu.

Cesar je opažao dvije kategorije stvari u rukama ljudi: jabuke i zobnice bile su prva, a bičevi i štapovi druga. Nije mu se moglo prići sa štapom u ruci, posljedica bijesnog kuhara koji ga je tjerao iz povrtnjaka dok je bio ždrijebe. Da Dortlich u ruci nije nosio policijsku palicu ispunjenu olovom kad je izišao iz šume, Cesar bi ga možda ignorirao. Ovako, konj je puhnuo kroz nos i udaljio se nekoliko koraka, povukavši konopac niza stube i okrenuvši se prema čovjeku.

Dortlich se povukao natrag među stabla i nestao u šumi. Udaljio se stotinjak metara od lovačke kućice, među visoku paprat, mokru od rose, i dalje od pogleda s praznih prozora. Izvadio je svoj pištolj i ubacio metak u spremnik. Viktorijanski zahod s licitarskim ukrasima ispod strehe nalazio se četrdesetak metara iza lovačke kućice, majčina dušica posađena uz usku stazu narasla je visoka i divlja, a živica koja ga je skrivala od lovačke kućice proširila se preko staze. Dortlich se jedva provukao onuda, grančice i listovi u njegovu ovratniku, udarajući ga po vratu, ali živica je bila mekana i nije pucketala. Držao je palicu ispred lica i tiho se probijao naprijed. S palicom spremnom u jednoj ruci i pištoljem u drugoj, napravio je dva koraka prema jednom prozoru kad ga je rub

lopate tresnuo po kičmi i noge su mu se oduzele. Ispalio je hitac u tlo dok su noge popuštale pod njim, a plosnati dio lopate opalio je po stražnjem dijelu njegove glave, i postao je svjestan trave na svojem licu prije nego se spustio mrak.

Ptičji pjev, strnadice se okupljaju u jata i pjevaju na stablima, jutarnje sunce žuto na visokoj travi, savijenoj na mjestima kuda su Hannibal i Cesar prošli.

Hannibal se naslonio na uništeni tenk i zatvorio oči, te tako stajao oko pet minuta. Okrenuo se prema kadici i prstom odmaknuo povijušu tek toliko da vidi Mischine posmrtno ostatke. Na neki ga je neobičan način tješila činjenica da je vidio sve njezine mliječne zube - jedna užasna vizija raspršena. Izvadio je lovorov list iz kadice i bacio ga.

U nakitu na štednjaku izabrao je broš za koji se sjećao da ga je majka nosila na prsima, niz dijamanata složen na pločici. Uzeo je vrpču kameje i pričvrstio broš na mjestu gdje je Mischa nosila vrpču u kosi.

Na lijepoj padini okrenutoj prema istoku, iznad lovačke kućice, iskopao je grob i obložio ga s onoliko poljskog cvijeća koliko ga je mogao naći. Spustio je kadicu u grob i pokrio je krovnim pločicama.

Stajao je uz gornju stranu groba. Na zvuk Hannibalova glasa, Cesar je podigao glavu s trave.

- Mischa, tješi nas spoznaja da nema Boga. Da nisi zarobljena na nebesima gdje bi zauvijek morala ljubiti Njegove noge. Ono što ti imaš bolje je od raja. Imaš blagoslovljeni zaborav. Nedostaješ mi svakoga dana.

Hannibal je ispunio grob i rukama pritisnuo zemlju. Pokrio je grob borovim iglicama, lišćem i grančicama tako da je izgledao poput okolnog šumskog tla.

Na malenoj čistini, nešto dalje od groba, Dortlich je sjedio vezanih usta i privezan za stablo. Hannibal i Cesar su mu se pridružili.

Spustivši se na tlo, Hannibal je pregledao sadržaj Dortlichove naprtnjače. Zemljopisna karta i ključevi automobila, vojnički otvarač za limenke, sendvič u vrećici od nepromočiva platna, jabuka, rezervne čarape i lisnica. Iz lisnice je izvadio osobnu iskaznicu i usporedio je s pločicama iz lovačke kućice.

- Herr... Dortlich. U svoje ime i u ime svoje obitelji želim vam zahvaliti što ste danas došli ovamo. Svima nam mnogo znači, i meni osobno, što ste ovdje. Drago mi je da imam ovu priliku ozbiljno razgovarati s vama o tome kako ste pojeli moju sestru.

Izvukao mu je krpu iz usta i Dortlich je odmah počeo govoriti.

-Ja sam policajac iz gradića, prijavljena je krađa konja

- reče Dortlich. - To je sve što ovdje želim, samo recite da ćete vratiti konja i sve ćemo zaboraviti.

Hannibal odmahne glavom. - Sjećam se vašeg lica. Vidio sam ga mnogo puta. I vaše ruke na nama, s kožicama između prstiju, kako opipavaju tko je deblji. Sjećate li se one kadice na štednjaku?

- Ne. Iz rata se sjećam jedino hladnoće.

- Jeste li danas namjeravali mene pojesti, herr Dortlich? Ovdje je vaš ručak. - Hannibal je pogledao sadržaj sendviča. - Tako mnogo majoneze, herr Dortlich!

- Uskoro će me doći tražiti - reče Dortlich.

- Opipavali ste naše ruke. - Hannibal opipa Dortlichovu ruku. - Opipavali ste naše obraze, herr Dortlich - reče i uštipne Dortlichov obraz. - Obraćam vam se sa "herr" ali vi niste Nijemac, zar ne, ili Litvanac, ili Rus, ili bilo što, je li? Vi ste svoj vlastiti građanin - građanin Dortlicha. Zna li gdje su ostali? Održavate li vezu s njima?

- Svi su mrtvi, svi su poginuli u ratu.

Hannibal mu se nasmiješio i razvezao zavežljaj što ga je napravio svojim rupčićem. Bio je pun gljiva. - Smrčci se skupo plaćaju u Parizu, a ovi su rasli na panju! - Ustao je i prišao konju.

Dortlich se pokušavao osloboditi konopca dok je Hannibal bio zaokupljen nečim drugim.

Na širokim Cesarovim leđima nalazio se namotaj konopca. Hannibal je slobodan kraj pričvrstio za remen orme. Drugi je kraj bio vezan u omču za vješanje. Hannibal je odmotavao konopac i donio omču do Dortlicha. Otvorio je njegov sendvič i konopac namazao majonezom, te i na Dortlichov vrat nanio sloj majoneze.

Trgnuvši se dalje od njegovih ruku, Dortlich reče: - Jedan je ostao živ! U Kanadi - Grentz - ondje potraži njegove isprave. Ja bih morao svjedočiti.

- O čemu, herr Dortlich?

- O onome što si rekao. Ja to nisam učinio, ali ću reći da sam vidio.

Hannibal je namjestio omču oko Dortlichova vrata i zagledao se u njegovo lice. - Čini li se da ste me uzrujali? - Vratio se do konja.

- To je jedini, Grentz - pobjegao je brodom za izbjeglice iz Bremerhavena - mogao bih dati zaprisegnutu izjavu -

- Dobro, znači voljni ste pjevati?

- Da, pjevat ću.

- Onda pjevajmo Mischi, herr Dortlich. Zna li tu pjesmu. Mischa ju je obožavala. - okrenuo je Cesarov stražnji dio prema Dortlichu. - Ne želim da to gledaš - rekao je konju u uho, i zapjevao:

- Ein Mannlein steht im

Walde ganz still und stumm...

- Pucnuo je jezikom u Cesarovo uho i poveo ga naprijed. - Pjevajte kako bi se konopac olabavio, herr Dortlich. *Es hat von lauter Purpur ein Mantlein um.*

Dortlich je okretao vrat s jedne na drugu stranu u masnoj omči, gledajući kako se konopac razmotava u travi.

- Ne pjevate, herr Dortlich.

Dortlich je otvorio usta i zapjevao vikom bez sluha: - Sagt, wer mag das Mannlein sein.

Zatim su pjevali zajedno: - Das da steht im *Wald allein...* - Konopac se

podigao s trave, malo opušten, a Dortlich je vrisnuo: - Porvik! Zove se Porvik! Mi smo ga zvali Pot Watcher. Ubijen u lovačkoj kući. Našao si ga.

Hannibal je zaustavio konja i vratio se do Dortlicha, sagnuo se i zagledao mu se u lice.

Dortlich reče: - Veži ga, veži konja, pčela bi ga mogla ubosti.

- Da, ima ih mnogo u travi. - Hannibal je pogledao pločice. - Milko?

- Ne znam, ne znam. Kunem se.

- I sada dolazimo do Grutasa.

- Ne znam, doista. Pusti me i svjedočit ću protiv Grentza. Naći ćemo ga u Kanadi.

-Još nekoliko stihova, herr Dortlich.

Hannibal je poveo konja naprijed, rosa je svjetlucala na konopcu, sad već gotovo nategnutom.

- Das da steht im *Walde allein* -

Dortlichov napeti vrisak: - Kolnas! Kolnas posluje s njim.

Hannibal je potapšao konja, vratio se i ponovno sagnuo nad Dortlichom. - Gdje je Kolnas?

- Fontainebleau, blizu Place Fontainebleau u Francuskoj. Ima kafić. Ja ostavljam poruke. To je jedini način na koji mogu uspostaviti kontakt s njim. - Dortlich je pogledao Hannibala u oči. - Kunem se Bogom da je bila mrtva. Ionako je bila mrtva, kunem se.

Zureći u Dortlichovo lice, Hannibal je pucnuo jezikom. Konopac se zategnuo, a kapljice rose su poletjele naokolo kad su se dlačice konopca uspravile. Hrop- tavi Dortlichov vrisak prekinut dok je Hannibal urlao pjesmu u njegovo lice.

Das da steht im Walde allein Mit dem purporroten Mantelein.

Vlažno drobljenje i pulsirajući arterijski mlaz. Dortlichova je glava slijedila omču oko šest metara, a potom je ostala ležati, zagledana u nebo.

Hannibal je zazviždao i konj je stao, njegove uši okrenute prema natrag.

- Dem purporroten Mantelein, doista.

Hannibal je istresao sadržaj Dortlichove naprtnjače na zemlju, te uzeo njegove ključeve automobila i osobnu iskaznicu. Napravio je grube štapiće za ražnjiće od zelenih grančica i u džepovima potražio šibice.

Dok je njegova vatra gorjela, stvarajući upotrebljiv žar, Hannibal je Dortlichovu jabuku odnio Cesaru. Skinuo je s konja svu ormu kako se ne bi zapleo u grmlju i poveo ga stazom prema dvorcu. Zagrlio je konjski vrat, a zatim ga pljesnuo po stražnjem dijelu. - Idi kući. Cesare, idi kući.

Cesar je znao put.

44.POGLAVLJE

Magla se spustila na голу stazu ispod dalekovoda i narednik Svenka je rekao

vozaču neka uspori kako ne bi udarili u neki panj. Pogledao je svoju zemljopisnu kartu i provjerio broj na stupu što je držao teške kabele.

- Ovdje.

Tragovi Dortlichova automobila nastavljali su se u daljinu, ali ovdje je stajao i zaprljao tlo uljem.

Psi i policajci izišli su iz stražnjeg dijela kamiona, dva velika crna njemačka ovčara, uzbuđena zbog odlaska u šumu, i jedan lovački pas. Narednik Svenka im je dao Dortlichovu pidžamu od flanela da je onjuše, te su jurnuli u šumu. Pod oblačnim su se nebom stabla doimala sivima sa sjenkama mekanih rubova i maglom na proplancima.

Psi su se motali oko lovačke kuće, lovački pas je kružio naokolo, jureći u šumu i natrag, kad je jedan policajac viknuo iz dubine šume. Ostali ga nisu čuli, pa je upotrijebio svoju zviždaljku.

Dortlichova se glava nalazila na panju, a na njoj je stajao gavran. Dok su se policajci približavali, gavran je odletio, ponijevši sa sobom ono što je mogao nositi.

Narednik Svenka je duboko udahnuo i poslužio kao primjer ostalima, zaputivši se prema Dortlichovoj glavi. Nedostajali su Dortlichovi obrazi, uredno odsječeni, pa su mu se zubi vidjeli sa strana. Pločica mu je držala otvorena usta, gurnuta između zuba.

Našli su vatru i štapiće. Narednik Svenka je opipao pepeo do dna malena udubljenja za vatru. Hladan.

- Ražnjići, obrazi i smrčci - rekao je.

45. POGLAVLJE

Inspektor Popil je hodao od policijske uprave na Quai des Orfevres do Place de Vosges, noseći tanku mapu za spise. Kad je putem svratio u kafić kako bi na brzinu popio *espresso*, osjetio je miris calvadosa i poželio da je već večer.

Popil je hodao naprijed-natrag po šljunku, gledajući gore, prema prozorima *lady* Murasaki. Prozirne su draperije bile navučene. Tanka se tkanina s vremena na vrijeme pomicala na propuhu.

Prepoznala ga je starija Grkinja, koja je danju obavljala dužnost pazikuće.

- Gospođa me očekuje - reče Popil. - Je li mladi gospodin navraćao?

Žena je osjetila drhtaj u svojoj anteni pazikuće i dala siguran odgovor: - Nisam ga vidjela, gospodine, ali imala sam slobodne dane. - Pritisnula je gumb i pustila Popila unutra.

Lady Murasaki je počivala u mirisnoj kupki. Na vodi su plutale četiri gardenije, i nekoliko naranača. Najdraži kimono njezine majke na sebi je imao izvezene gardenijc. Sad je bio pepeo. Sjetivši se, uzburkala je vodu koja je pomaknula cvjetove. Njezina je majka razumjela kad se udala za Roberta Lectera. Povremena pisma njezina oca iz

Japana još uvijek su bila hladna. Umjesto prešana cvijeta ili mirisna listića njegovo posljednje pismo sadržavalo je pocrnjelu grančicu iz Hirošime.

Je li to bilo zvono na vratima? Nasmiješila se, pomislivši »Hannibal«, i posegnula za kimonom. Ali on bi uvijek nazvao ili poslao poruku prije nego bi došao, a zvonio je prije nego bi upotrijebio svoj ključ. Sad nije bilo ključa u bravi, samo ponovno zvono.

Izišla je iz kupke i žurno se omotala pamučnom kućnom haljinom. Njezino oko na špijunci. Popil. Popil u špijunci.

Lady Murasaki je povremeno odlazila na ručak s Popilom. Prvi takav ručak, u restoranu Le Pre Catalan u Bois de Boulogne, bio je prilično ukočen, ali ostali su bili u Chez Paulu blizu njegova ureda, a bili su ležerniji i opušteniji. Slao joj je i pozive na večeru, uvijek pismeno, a uz jedan takav poziv priložio je haiku s prekomjernim spominjanjem godišnjih doba. Odbila je pozive na večeru, također u pisanom obliku.

Maknula je zasun s vrata. Kosu je podigla i bila je veličanstveno bosa.

- Inspektore.
- Oprostite što sam došao nenajavljen, pokušao sam nazvati.
- Čula sam telefon.
- Iz kupaonice, čini se.
- Uđite.

Slijedeći njegov pogled, odmah je vidjela da provjerava oružje ispred oklopa: tanto bodež, kratki mač, dugi mač, ratna sjekira.

- Hannibal?
- Nije ovdje.

Onako privlačna, *lady* Murasaki bila je nepomičan lovac. Stajala je leđima okrenuta kaminu, s rukama u rukavima, i puštala da plijen dođe k njoj. Popila je instinkt poticao da se pokreće, da istjera plijen na otvoreno.

Stajao je iza kauča, dotaknuo tkaninu. - Moram ga naći. Kad ste ga posljednji put vidjeli?

- Koliko je dana prošlo? Pet. Sto se dogodilo?

Popil je stao kraj oklopa. Protrljao je lakiranu površinu škrinje. - Znae li gdje je?

- Ne.
- Je li vam dao naslutiti kamo bi mogao otići?

Dao naslutiti. *Lady* Murasaki je gledala Popila. Sad su mu vrhovi ušiju porumenjeli. Micao se i pitao i dodirivao stvari. Volio je alternativne teksture, doticanje nečega glatkog, zatim nečega hrapavog. Vidjela je to i za stolom. Hrapavo, zatim glatko. Kao gornja i donja strana jezika. Znala je da bi ga mogla naelektrizirati tim prizorom i skrenuti krv iz njegova mozga.

Popil je zaobišao biljku lončanicu. Kad ju je pogledao kroz lišće, nasmiješila mu se i poremetila njegov ritam.

- Na izletu je, nisam sigurna gdje.
- Da, na izletu - reče Popil. - Izlet u cilju lova na ratne zločince, mislim.

Zagledao se u njezino lice. - Zao mi je, ali moram vam ovo pokazati. - Popil je na stolić za čaj stavio mutnu sliku, još uvijek vlažnu i savijenu od faksa u sovjetskom veleposlanstvu. Prikazivala je Dortlichovu glavu na panju i policajce koji su stajali oko nje s dva njemačka ovčara i jednim lovačkim psom. Druga fotografija Dortlichova potjecala je sa sovjetske policijske iskaznice. - Pronađen je u šumi koja je prije rata pripadala Hannibalovoj obitelji. Znam da je Hannibal bio u blizini - prešao je poljsku granicu dan ranije.

- Zašto bi to morao biti Hannibal? Ovaj čovjek sigurno ima mnogo neprijatelja, rekli ste da je bio ratni zločinac.

Popil je gurnuo naprijed fotografiju s iskaznice. - Ovako je izgledao dok je bio živ. - Popil je iz svoje mape za spise izvadio jednu skicu, prvu u nizu. - Ovako ga je Hannibal nacrtao i stavio na zid u svojoj sobi. - Pola lica na skici bilo je secirano, a druga je polovica očito prikazivala Dortlichova.

- Niste bili u njegovoj sobi po pozivu.

Popil se odjednom naljutio. - Vaša je zmija-ljubimac ubio čovjeka. Vjerojatno mu to nije prvi, što ćete vi znati bolje od mene. Ovo su ostali - rekao je, vadeći skice. - Ovo je bilo u njegovoj sobi, i ovo, i ovo, i ovo. To je lice sa suđenja u Nürnbergu, sjećam ga se. Oni su bjegunci i sad će ga ubiti ako budu mogli.

- A sovjetska policija?

- Diskretno se raspituju u Francuskoj. Nacist poput Dortlichova u narodnoj policiji sramota je za Sovjete. Sad su pribavili njegov dosje od Stasija u GDR-u.

- Ako oni uhvate Hannibala -

- Ako ga uhvate na istoku, jednostavno će ga strijeljati. Uspije li pobjeći odande, možda će pustiti da slučaj zastari i nestane, bude li držao jezik za zubima.

- Biste li ga vi pustili da zastari i nestane?

- Ako napadne u Francuskoj, poći će u zatvor. Mogao bi ostati bez glave. --

Popil se prestao kretati. Ramena su mu se pograbila.

Stavio je ruke u džepove.

Lady Murasaki je izvukla ruke iz rukava.

- Vi biste bili deportirani - rekao je. - Bio bih nesretan. Volim Vas vidati.

- Zar samo oči upravljaju vašim životom, inspektore?

- Sto upravlja Hannibalovim životom? Sve biste učinili za njega, nije li tako?

Zaustila je da će nešto reći, nešto čime bi sebe zaštitila, a zatim je samo rekla: - Da - i čekala.

- Pomognite mu. Pomognite meni. Pascal. - Nikad ranije nije izgovorila njegovo ime.

- Pošaljite ga k meni.

46. POGLAVLJE

Rijeka Essonne, glatka i tamna, klizila je kraj skladišta i ispod crne brodice-kuće privezane za gat blizu Vert le Petit. Niske su kabine bile zastrte zavjesama. Do broda su vodili telefonski i električni kabeli. Listovi vrta u spremnicima bili su mokri i blistavi.

Ventilatori su bili otvoreni na palubi. Iz jednog se začuo vrisak. Žensko se lice pojavilo na jednom od donjih okruglih prozorčića, u agoniji, obraza pritisnutog uza staklo, a zatim je krupna šaka odgurnula lice i trzajem navukla zavjesu. Nitko nije vidio.

Lagana je magla stvarala aureole oko svjetiljaka na pristaništu, ali je ravno gore blistalo nekoliko zvijezda. Bile su previše slabe i vodenaste.

Gore na cesti stražar na kapiji uperio je snop svjetlosti u kombi s oznakom *Cafe de L Este i, prepoznavši Petrasa Kolnasa, mahnuo neka prođe na parkiralište okruženo bodljikavom žicom.*

Kolnas je brzo hodao kroz skladište, gdje je radnik crtao oznake na sanduke kućanskih uređaja na kojima je pisalo U.S. POST EXCHANGE, NEUILLY.

Skladište

je bilo pretrpano kutijama, a Kolnas je vijugao između njih kako bi stigao do pristaništa.

Stražar je sjedio kraj brodskih stepenica, za stolom napravljenim od drvenog sanduka. Jeo je kobasicu, režući je džepnim nožićem, i istodobno pušio.

Rupčićem je obrisao ruke kako bi ga pretražio, zatim je prepoznao Kolnasa i trzajem glave mu pokazao neka prođe.

Kolnas se nije često sastajao s ostalima budući da je imao vlastiti život. Sa svojom se zdjelom kretao po kuhinji svojeg restorana, kušajući sve redom, pa se od rata udebljao.

Zigmas Milko, mršav kao i uvijek, pustio ga je u kabinu.

Vladis Grutas je sjedio na kožom presvučenoj klupi, a žena s modricom na obrazu radila mu je pedikuru. Izgledala je prestrašeno i bila je prestara da bi se mogla prodavati. Grutas je podigao glavu s ugodnim, otvorenim izrazom lica, što je često ukazivalo na ispad bijesa. Za stolom za zemljovide kapetan brodice igrao je karte s razbijačem okrugla trbuha po imenu Mueller, nekoć pripadnikom SS *Dirlwanger* brigade, kojemu su zatvorske tetovaže pokrivala stražnji dio vrata i šake, nastavlajući se ispod rukava. Kad je Grutas svojim blijedim očima pogledao igrače, skupili su karte i izišli iz kabine.

Kolnas nije gubio vrijeme na pozdravljanje.

- Dortlichu je vojnička pločica bila zabijena između zuba. Dobar njemački nehrđajući čelik, nije se rastopio, nije izgorio. Momak sigurno ima i tvoju, i moju i Milkovu, i Grentzovu.

- Prije četiri godine si rekao Dortlichu neka pretraži lovačku kuću - reče Milko.

- Malo je čeprkao vilicom za piknik, lijeni gad - reče Grutas. Nogom je

odgurnuo ženu, i ne pogledavši je, a ona je žurno izišla iz kabine.

- Gdje je, taj otrovni momak koji je ubio Dortlicha? - upita Milko.

Kolnas slegne ramenima. - Student u Parizu. Ne znam kako je dobio vizu. Upotrijebio ju je kad je ušao. Nema podataka da je izišao. Ne znaju gdje je.

- Što ako pođe na policiju? - reče Kolnas.

- Sa čime? - reče Grutas. - Dječjim sjećanjima, noćnim morama, starim vojničkim pločicama?

- Dortlich mu je mogao reći kako telefonira meni da bi uspostavio kontakt s tobom - reče Kolnas.

Grutas slegne ramenima. - Dječak će pokušati biti gnjavaža.

Milko puhne kroz nos. - Gnjavaža? Rekao bih da je itekakva gnjavaža kad je uspio ubiti Dortlicha. Sigurno nije bilo lako ubiti Dortlicha; vjerojatno mu je pucao u leđa.

- Ivanov mi je dužan - reče Grutas. - Osiguranje sovjetskog veleposlanstva pokazat će nam malenog Hannibala, a mi ćemo obaviti ostalo. Kako se Kolnas ne bi trebao zabrinjavati.

Prigušeni krikovi i zvukovi udaraca dopirali su s drugog mjesta na brodici. Nisu obraćali pozornost na to.

- Svenka će preuzeti Dortlichove poslove - reče Kolnas, pokazujući da nije zabrinut.

- Želimo li ga? - upita Milko.

Kolnas slegne ramenima. - Moramo ga uzeti. Svenka je dvije godine radio s Dortlichom. Ima naše stvari. On je jedina veza sa slikama koja nam je ostala. On vidi izgnanike, može obilježiti one koji pristojno izgledaju za izbjeglički logor u Bremerhavenu. Mi ih ondje možemo pokupiti.

Prestrašen mogućnošću ponovnog naoružavanja Njemačke, Josif Staljin je čistio Istočnu Europu masovnim deportacijama. Krcati su vlakovi vozili svakog tjedna u smrt u radnim logorima Sibira, i u bijedu izbjegličkih logora na zapadu. Očajni izgnanici osiguravali su Grutasu bogatu opskrbu ženama i dječacima. Jamčio je za svoju robu. Njegov je morfij bio njemačke medicinske kvalitete. Crno tržište električnih uređaja opskrbljivao je pretvaračima istosmjerne u izmjeničnu struju, i obavljao je mentalne prilagodbe kod svoje ljudske robe, potrebne za prihvatljivu izvedbu.

Grutas se zamislio. - Je li taj Svenka bio na fronti? - Nisu vjerovali da bi itko od onih koji nisu upoznali Istočno bojište mogao biti istinski praktičan.

Kolnas slegne ramenima. - Zvuči mlado preko telefona. Dortlich je imao neke planove.

- Sad ćemo sve izvući odande. Prerano je za prodaju, ali mora izići odande. Kad će opet nazvati?

- U petak.

- Reci mu neka to odmah napravi.

- Željet će otići. Htjet će dokumente.

- Možemo ga prebaciti u Rim. Ne znam želimo li ga ovdje. Obećaj mu bilo

što, razumiješ?

- Umjetnine su vruće - reče Kolnas.

- Vрати se u svoj restoran, Kolnase. Nastavi besplatno hraniti drotove, a oni će i dalje parati tvoje kazne za prometne prekršaje. Donesi malo profiterola kad sljedeći put dođeš ovamo jadikovati.

- On je u redu - Grutas je rekao Milku nakon što je Kolnas otišao.

- Nadam se - rekao je Milko. - Ne bih želio upravljati restoranom.

- Dieter! Gdje je Dieter? - Grutas je lupao po vratima kabine na donjoj palubi i gurnuo ih.

Dvije prestrašene mlade žene sjedile su na ležajevima, svaka lancem vezana za metalni okvir ležaja. Dieter, dvadeset pet godina star, držao je jednu od njih zgrabivši je za kosu.

- Ako im se na licu pojave masnice, usna im je rasječena, bit će manje novca - reče Grutas. - A ova je zasad moja.

Dieter je pustio ženinu kosu i u svojem pretrpanom džepu potražio ključ. - Eva?

U kabinu je ušla starija žena i stala blizu zida.

- Očisti ovu i Mueller će je odvesti u kuću - reče Dieter.

Grutas i Milko su prošli kroz skladište do automobila. U posebnom prostoru, okruženom konopcem, nalazili su se sanduci s natpisima KUĆANSTVO. Grutas je među uređajima opazio britanski hladnjak.

- Milko, znaš li zašto Englezi piju mlako pivo? Jer imaju hladnjake Lucas. To nije za moju kuću. Ja želim Kelvinator, Frigidaire, Magnavox, Curtis-Mathis. Želim sve što je izrađeno u Americi. - Grutas je podigao pokrov pijanina i odsvirao nekoliko nota. - Ovo je instrument za bordel. Ne želim ga. Kolnas mi je našao Bosendorfer. Najbolji. Pokupi ga u Parizu, Milko... kad budeš obavljao ono drugo.

47. POGLAVLJE

Svjesna da neće doći k njoj sve dok se dobro ne opere i ne dotjera, čekala je u njegovoj sobi. Nikad je nije pozvao ovamo, i nije prekopavala po njegovim stvarima. Gledala je crteže na zidovima, medicinske ilustracije koje su ispunjavale polovicu sobe. Ispružila se na njegovom krevetu u savršenom redu japanske polovice ispod strehe. Na malenoj polici nasuprot krevetu nalazila se uokvirena slika pokrivena svilenom krpom izvezenom noćnim čapljama. Ležeći na boku, *lady* Murasaki je ispružila ruku i podigla svilu. Pokrivala je prelijep crtež koji je prikazivao nju, kako se naga kupa u dvorcu, napravljen olovkom i kredom, nijansiran pastelama. Crtež je bio potpisan simbolom Vječnosti u osam poteza, te japanskim simbolima, ne baš posve točnim, za »vodeno cvijeće«.

Dugo je promatrala crtež, a zatim ga je pokrila i zatvorila oči, prisjetivši se pjesme Yosano Akiko:

*Usred nota mojega kota nalazi se drugi
Duboki zagonetni ton,
Zvuk koji dopire iz
Nutrine mojih grudi.*

Uskoro nakon što je drugoga dana svanulo, čula je korake na stubama. Ključ u bravi, i ondje je stajao Hannibal, prljav i umoran, s naprtnjačom u ruci.

Lady Murasaki je stajala.

- Hannibale, moram čuti tvoje srce - rekla je. - Robertovo srce šuti. Tvoje se srce zaustavilo u mojim snovima.

- Prišla mu je i prislonila uho na njegova prsa. - Osjećam miris dima i krvi.

- Vi mirišete po jasminu i zelenom čaju. Mirišete po miru.

- Imaš li neku ranu?

-Ne.

Njezino se lice nalazilo uz oprljene vojničke pločice obješene oko Hannibalova vrata. Izvukla ih je ispod njegove košulje.

-Jesi li ovo uzeo s mrtvih?

- Koji bi to mrtvi bili?

- Sovjetska policija zna tko si ti. Posjetio me inspektor Popil. Ako pođeš ravno k njemu, pomoći će ti.

- Ti ljudi nisu mrtvi. Itekako su živi.

- Jesu li u Francuskoj? Onda ih predaj inspektoru Popilu.

- Da ih predam francuskoj policiji? Zašto? - Odmahnuo je glavom. - Sutra je nedjelja - jesam li to dobro izračunao?

- Da, nedjelja.

- Pođite sutra sa mnom. Doći ću po vas. Želim da sa mnom pogledate jednu zvijer i kažete mi da bih se trebao bojati francuske policije.

- Inspektor Popil -

- Kad budete vidjeli inspektora Popila, recite mu da imam poštu za njega. - Hannibal je kimao glavom.

- Gdje se kupáš?

- Tuširam se u laboratoriju - rekao je. - Sad idem dolje.

- Želiš li nešto pojesti?

- Ne, hvala.

- Onda spavaj - rekla je. - Poći ću s tobom sutra. I narednih dana.

48.POGLAVLJE

Motocikl Hannibala Lectera bio je *BMW* dvotaktni motor što ga je, pri povlačenju, ostavila njemačka vojska. Bio je obojen u crno, imao je nizak upravljač i stražnje sjedalo. *Lady Murasaki* se vozila iza njega, a njezina traka

za kosu i čizme stvarali su dojam pariškog Apača. Držala se za Hannibala, lagano oslonivši dlanove na njegova rebra.

Noću je padala kiša, a jutarnje je sunce osušilo isprani asfalt, pa su gume dobro prijanjale kad su se naginjali u zavojima na cesti kroz šumu Fontainebleaua, jureći kroz pruge sjenki stabala i sunčeve svjetlosti, zrak hladan u sjenkama, zatim topao na njihovim licima dok su prolazili otvorenim proplancima.

Kut naginjanja na motociklu doima se pretjeranim na stražnjem sjedalu, a Hannibal je osjećao kako ona iza njega to pokušava popraviti u prvih nekoliko zavoja, ali tada se navikla, posljednjih pet stupnjeva na čisto povjerenje, i njezina je težina postala jedno s njegovom dok su jurili kroz šumu. Prošli su kraj živice pune kozje krvi i zrak je bio dovoljno sladak da ga je mogla okusiti na usnama. Vrući katran i kozja krv.

Cafe de L'Este na zapadnoj obali Seine, oko osamsto metara od sela Fontainebleau, s ugodnim pogledom na šumu s druge strane rijeke. Motocikl je ušutio, a potom je počeo tiktakati dok se hladio. Blizu ulaza na terasu restorana nalazi se ptičnjak, a ptice u njemu su strnadice, tajni specijalitet restorana. Zabrane posluživanja strnadica dolazile su i odlazile. Na jelovniku su navedene kao ševe. Strnadice su dobre pjevice, a ove su uživale na suncu.

Hannibal i *lady* Murasaki zastali su i promatrali ih.

- Tako malene, tako lijepe - rekla je, krvi još uvijek uzburkane od vožnje.

Hannibal je naslonio čelo na kavez. Malene su ptice okretale svoje glavice kako bi ga pogledale, koristeći se jednim po jednim okom. Njihov je pjev bio baltički dijalekt što ga je čuo u šumama kod kuće. - One su baš kao i mi - rekao je. - Osjećaju miris drugih koje se kuhaju, a ipak pokušavaju pjevati. Dođite.

Tri četvrtine stolova na terasi bile su zauzete, mješavina sela i grada u nedjeljnoj odjeći, rani ručak. Konobar je našao mjesto za njih.

Svi muškarci za susjednim stolom naručili su strnadice. Kad su stigle malene pečene ptice, sagnuli su se nad svoje tanjure i pokrili glave ubrusima kako bi zadržali svu aromu.

Hannibal je pomirisao vino sa susjednog stola i zaključio da ima okus po čepu. Bezizražajno je gledao kako ga, nesvjesni te činjenice, ipak piju.

- Želite li kup od sladoleda?

- Savršeno.

Hannibal je ušao u restoran. Zastao je pred crnom pločom na kojoj su kredom bili zapisani specijaliteti, ali je zapravo čitao dozvolu za rad restorana postavljenu kraj blagajne.

U hodniku su se nalazila vrata s natpisom Prive. Hodnik je bio prazan. Vrata nisu bila zaključana. Hannibal ih je otvorio i spustio se stubama u podrum. U djelomično otvorenu sanduku nalazila se američka perilica posuđa. Sagnuo se kako bi pročitao etiketu broдача.

Hercule, pomoćnik u restoranu, sišao je stubama noseći košaru prljavih ubrusa. - Što radite ovdje, ovo je samo za osoblje.

Hannibal se okrenuo i na engleskom rekao: - Pa, gdje je onda? Na vratima piše *Privy*, zar ne? Sišao sam ovamo, ali ovdje je samo podrum. Zahod, čovječe, pisoar, nužnik, gdje je? Govori engleski. Razumiješ li, 'zahod'? Reci mi brzo, prilično mi je hitno.

- Prive, prive! - Hercule je pokazivao prema stubama.

- *Toilette!* - i na vrhu je Hannibalu pokazao kamo treba poći.

Vratio se za stol kad su stigli kupovi od sladoleda. - Kolnas se koristi imenom 'Kleber'. Nalazi se na dozvoli. Gospodin Kleber koji stanuje u Rue Juliana. Ahhh, pogledajte.

Petras Kolnas stigao je na terasu sa svojom obitelji, odjeven za crkvu.

Razgovori oko Hannibala postali su nejasni dok je promatrao Kolnasa, a njegovim su vidnim poljem plutale crne točke.

Kolnasovo je odijelo bilo od novog finog sukna tamnoplave boje, Rotary igla na reveru. Njegova žena i dvoje djece bili su naočiti, germanska izgleda. Na suncu su kratka crvena kosa i zalisci na Kolnasovu licu svjetlucali poput svinjskih čekinja. Kolnas je prišao blagajni.

Podigao je sina na barski stolac.

- Kolnas Prosperitetni - reče Hannibal. - Vlasnik restorana. Gurman. Svratio je kako bi provjerio utržak na putu do svoje crkve. Kako je pedantan.

Glavni je konobar uzeo knjigu rezervacija s mjesta kraj telefona i otvorio je da bi je Kolnas mogao pregledati.

- Sjetite se nas u svojim molitvama, gospodine - rekao je glavni konobar.

Kolnas je kimnuo. Krupnim tijelom skrivajući pred gostima svoj pokret, izvadio je revolver *Webley .455 iz pojasa hlača, stavio ga na zastrtu policu ispod blagajne i zagladio prsluk. Izabrao je nekoliko blistavih kovanica iz kase i obrisao ih rupčićem. Jednu je dao dječaku na barskom stolcu. - Ovo je tvoj milodar za crkvu, stavi ga u džep.*

Sagnuo se i drugu kovanicu dao svojoj malenoj kćeri. - Ovdje je tvoj milodar, *liebchen*. Nemoj ga stavljati u usta. Stavi ga na sigurno, u džep!

Neki ljudi koji su pili za šankom obratili su se Kolnasu, a trebalo je posjetiti i neke goste. Pokazao je sinu kako se treba čvrsto rukovati. Malena je kći pustila nogavicu njegovih hlača i zaputila se između stolova, dražesna u volančićima i čipkastu šeširiću, ukrašena dječjim nakitom, gosti su joj se smiješili.

Hannibal je uzeo trešnju s vrha svojega kupa i držao je na rubu stola. Dijete je došlo po nju, ispružene ruke, palac i kažiprst spremni uzeti trešnju. Hannibalove su oči blistale. Nakratko se pojavio njegov jezik, a zatim je pjevao djetetu.

- *Ein Mannlein steht im Walde ganz still und stumm - znaš li tu pjesmu?*

Dok je jela trešnju, Hannibal joj je nešto spustio u džep. - *Es hat von lauter Purpur ein Mantlein um.*

Kolnas se odjednom našao kraj stola. Podigao je svoju kćer. - Ona ne zna tu pjesmu.

- Vi je sigurno znate, meni ne zvučite poput Francuza.

- Kao ni vi, gospodine - reče Kolnas. - Nikad ne bih rekao da ste vi i vaša žena Francuzi. Sad smo svi Francuzi.

Hannibal i *lady* Murasaki gledali su kako Kolnas ukrcava svoju obitelj u *traction avant*.

- *Ljupka djeca - rekla je. - Prekrasna djevojčica.*

- Da - reče Hannibal. - Nosi Mischinu narukvicu.

Visoko iznad oltara u crkvi Iskupitelja nalazi se posebno krvav prikaz Krista na križu, slika ukradena u sedamnaestom stoljeću na Siciliji. Ispod visećeg Krista svećenik je podigao kalež za pričešćivanje.

- Pijte - rekao je. - Ovo je moja krv, prolivena za otkupljenje vaših grijeha. - Podigao je hostiju. - Ovo je moje tijelo, predano za vas, žrtvovano da vi ne biste stradali, već imali vječni život. Uzmite, jedite, i svaki put kada to činite, činite meni na spomen.

Kolnas, koji je nosio djecu u naručju, uzeo je hostiju u usta i vratio se do klupe kraj svoje žene. Red se polako kretao, a zatim je počela kružiti košarica za milodare. Kolnas je šapnuo sinu. Dijete je izvadilo kovanicu iz džepa i stavilo je u košaricu. Kolnas je šapnuo svojoj kćeri, koja katkad nije bila baš spremna dati svoj milodar.

- Katerina...

Djevojčica je potražila u svojem džepu i u košaricu stavila oprljenu vojničku pločicu s imenom Petras Kolnas.

Kolnas je nije vidio sve dok ministrant nije izvadio pločicu iz košarice i vratio je, čekajući sa strpljivim smiješkom da je Kolnas zamijeni kovanicom.

49. POGLAVLJE

Na terasi *lady* Murasaki grane trešnje posađene u loncu visjele su nad stolom, najniži listovi doticali su Hannibalovu kosu dok je sjedio prekoputa njoj. Iznad njezina ramena, s tla osvijetljena *Sacre Coeur* visjela je na noćnom nebu poput kapi mjeseca.

Na dugom i elegantnom kotu svirala je »More u proljeće« Miyagi Michio. Kosa joj je bila spuštena, svjetlost lampe topla na njezinoj koži. Dok je svirala, neprestano je promatrala Hannibala.

Bilo ju je teško pročitati, osobina što ju je Hannibal uglavnom smatrao osvježavajućom. Tijekom godina naučio je napredovati, ne s oprezom, već s brižnošću.

Glazba je progresivno postajala sve sporija. Posljednja je nota nepomično odzvanjala. Suzumushi crvčak odgovarao je kotu. Stavila je komadić krastavca između rešetaka i cvrčak ga je povukao unutra. Činilo se da gleda kroz Hannibala, iza njega, prema udaljenoj planini, a zatim je osjetio kako ga obavija njezina pozornost kad je izgovorila poznate riječi. - Vidim da ti i cvrčak pjevate u harmoniji s mojim srcem.

- Moje srce poskoči pri pogledu na vas, jer vi ste moje srce naučili pjevati - rekao je.

- Daj ih inspektoru Popilu. Kolnasa i ostale.

Hannibal je ispio svoj *sake* i odložio šalicu. - Riječ je o Kolnasovoj djeci, nije li? Izrađujete ždralove za djecu.

- Izrađujem ždralove za tvoju dušu, Hannibale. Uvučen si u mrak.

- Nisam uvučen. Kad nisam mogao govoriti, nisam bio uvučen u tišinu, tišina je zarobila mene.

- Iz tišine si došao k meni, i govorio si meni. Poznajem te, Hannibale, a to nisu jednostavne spoznaje. Vuče te mrak, ali privlačim te i ja.

- Na mostu snova.

Začuo se tihi zvuk lutnje kad ju je spustila. Pružila mu je ruku. Ustao je, listovi trešnje su ga milovali po obrazu, i povelu ga prema kupki. Voda se parila. Svijeće su gorjele kraj vode. Pozvala ga je da sjedne na tatami. Bili su okrenuti jedno prema drugome, koljena uz koljena, njihova lica razmaknuta trideset centimetara.

- Hannibale, pođi sa mnom kući, u Japan. Mogao bi raditi na klinici u kući mogeg oca na selu. Ondje ima mnogo posla. Ondje bismo bili zajedno. - Nagnula se sasvim blizu njemu. Poljubila mu je čelo. - U Hirošimi se zelene biljke probijaju kroz pepeo prema svjetlu. - Dotaknula mu je lice. - Ako si ti opržena zemlja, ja ću biti topla kiša.

Lady Murasaki je uzela naranču iz zdjele kraj kupke. Probila ju je noktima i svoju mirisnu ruku pritisnula na Hannibalove usne.

- Jedan stvarni dodir bolji je od mosta snova. - Šalicom za *sake* ugasila je svijeću kraj njih, ostavivši je naopako okrenutu na svijeći, njezina šaka na svijeći dulje no što je bilo potrebno.

Prstom je gurnula naranču, a ona se zakotrljala po pločicama u kupku. Zavukla je ruku iza Hannibalove glave i poljubila ga u usta, cvatući pupoljak poljupca koji se brzo otvarao.

Čela pritisnuta na njegova usta, otkopčala mu je košulju. Zadržao ju je ispruženom rukom i zurio u njezino ljupko lice, blistavo. Bili su blizu i bili su daleko, poput lampe između dvaju zrcala.

Njezina je haljina pala na tlo. Oči, dojke, točke svjetla na njezinim bokovima, simetrija na simetriji, njegov ubrzani dah.

- Hannibale, obećaj mi.

Privukao ju je sasvim uza se, čvrsto stisnuvši oči. Njezine usne, njezin dah na njegovu vratu, u udubini njegova grla, na njegovoj ključnoj kosti. Ključna kost. Vaga sv. Mihaela.

Vidio je naranču kako pluta u kupki. Na trenutak je postala lubanja malene srne u uzavreloj vodi kadice, udara, udara u ritmu otkucaja njegova srca, kao da i u smrti očajnički želi pobjeći. Osuđeni u lancima ispod njegovih prsa marširaju preko njegove dijafragme u pakao ispod vage. Sternohioid omohioid

tirohoid/žila kucavica, ahhhmen.

Sad je bilo vrijeme i ona je to znala. - Hannibale, obećaj mi.

Trenutak, i tada je rekao: - Već sam obećao Mischi.

Nepomično je sjedila kraj kupke dok nije čula zatvaranje ulaznih vrata. Odjenula je kućnu haljinu i pomno zavezala pojas. Uzela je svijeće i stavila ih ispred fotografija na svojem oltaru. Svjetlucale su na licima nazočnih pokojnika, i na oklopu čuvaru, a u masci Date Masamune vidjela je mrtve koji će to tek postati.

50.POGLAVLJE

Dr. Dumas je svoj laboratorijski ogrtač objesio na vješalicu i bucmastim ružičastim rukama zakopčao gornji gumb. Imao je i ružičaste obraze, čvrstu plavu kosu, a svježina njegove odjeće trajala je cijeloga dana. Neka vrsta nezemaljske vedrine u njemu također je trajala cijeloga dana. Nekoliko je studenata ostalo u laboratoriju; čistili su svoja radna mjesta za seciranje.

- Hannibale, sutra ujutro u predavaonici će mi trebati subjekt s otvorenim prsnim košem, istaknutim rebrima i glavnim plućnim žilama s ubrizganim sredstvom, kao i s glavnim srčanim arterijama. Po boji mi se čini da je broj osamdeset osam umro od koronarne okluzije. Bilo bi korisno to vidjeti - vedro je govorio. - U lijevu prednju koja se spušta i onu naokolo ubrizgaj žutu boju. Ako postoji začepljenje, ubrizgaj s obje strane. Ostavio sam ti bilješke. To je mnogo posla. Ostavit ću Gravesa da ti pomogne, ako želiš.

- Radit ću sam, profesore Dumas.

- Tako sam i mislio. Dobre vijesti - Albin Michel je dobio prve gravure. Sutra ćemo ih moći vidjeti! Jedva čekam.

Hannibal je prije nekoliko tjedana svoje skice odnio izdavaču u Rue Huyghens. Kad je vidio ime ulice, pomislio je na gospodina Jakova i Raspravu o svjetlosti Christiaana Huyghensa. Nakon toga je sat vremena sjedio u Luksemburškom vrtu, promatrajući jedrilice-igračke na jezercu, u mislima odmatajući zavijutak glavice stupa u polukrugu cvjetne gredice. Crteži u novom udžbeniku iz anatomije bit će potpisani sa Lecter-Jakov.

Posljednji je student izišao iz laboratorija. Zgrada je sad bila prazna i mračna, uz izuzetak Hannibal ovih jakih svjetiljaka za rad u laboratoriju za anatomiju. Nakon što je isključio električnu pilu, jedini zvukovi bili su tihi uzdasi vjetra u dimnjacima, jedva čujno škljocanje instrumenata i pucketanje u retortama gdje se zagrijavalo kontrastno sredstvo za ubrizgavanje.

Hannibal je promatrao svoj subjekt, krupna sredovječna muškarca, prekrivena tako da mu se vidio samo prsni koš, rebara raširenih kao na brodu. Tu se nalaze područja što će ih dr. Dumas željeti razotkriti tijekom svojeg predavanja, te će sam izvesti završni rez i izvaditi plućno krilo. Hannibal je, za

svoju ilustraciju, morao vidjeti stražnju stranu pluća, skrivenu u truplu. Zaputio se hodnikom do anatomskog muzeja kako bi ondje potražio nešto što će mu pomoći, usput paleći svjetla.

Zigmas Milko, koji je sjedio u kamionu na drugoj strani ulice, gledao je kroz visoke prozore fakulteta i pratio Hannibalovo kretanje hodnikom. Milko je u rukavu svoje jakne imao kratku željeznu polugu, a u džepovima pištolj i prigušivač.

Imao je dobar pogled kad je Hannibal upalio svjetla u muzeju. Džepovi Hannibalova laboratorijskog ogrtača bili su spljošteni. Činilo se da nije naoružan. Izišao je iz muzeja noseći nekakvu staklenku, a svjetla su se gasila za njim dok se vraćao u laboratorij. Sad je samo laboratorij bio osvjetljen, a svjetlost se prosipala kroz mutne prozore i prozorčić na krovu.

Milko nije očekivao da će morati dugo motriti, ali je za svaki slučaj odlučio najprije popušiti jednu cigaretu - da mu je doušnik iz veleposlanstva ostavio koju cigaretu prije nego se krišom udaljio. Čovjek bi pomislio da besposleni klipnik nikad nije vidio pristojne cigarete. Je li uzeo cijeli paket? Prokletstvo, barem petnaest kutija Lucky Strikea. Obavi ovo sada, američke cigarete nabavi kasnije. Opusti se, stisni se uz barske cure s prigušivačem u prednjem džepu hlača, pogledaj njihova lica kad ga osjete tako tvrdog uza se, pokupi Grutasov klavir ujutro.

Taj je momak ubio Dortlicha. Milko se sjetio da je Dortlich, kad je imao željeznu polugu u rukavu, jednom okrhnuo vlastiti zub dok je pokušavao pripaliti cigaretu.

- Scheisskopf, trebao si izići s nama ostalima - rekao je Dortlichu, gdje god bio, vjerojatno u paklu.

Milko je odnio crne ljestve na drugu stranu ulice, u zaklon od živice kraj medicinskog fakulteta. Stavio je nogu na donju prečku i progundao: - Jebeš farmu. - To je bila njegova mantra u akciji otkako je, u dobi od dvanaest godina, pobjegao od kuće.

Hannibal je dovršio ubrizgavanje plavog kontrastnog sredstva u vene, te svoj rad skicirao olovkama u boji na ploči za crtanje kraj tijela, s vremena na vrijeme pogledavajući plućno krilo u staklenci alkohola. Papiri kvačicama pričvršćeni na dasku lagano su zalepršali na propuhu i ponovno se smirili. Hannibal je podigao pogled sa svojeg rada, zagledao se hodnikom prema izvoru propuha, a zatim je dovršio bojanje vene.

Milko je prozor anatomskog muzeja zatvorio za sobom, izuo čizme i samo se u čarapama šuljao između staklenih spremnika. Prošao je kraj niza izložaka probavnog sustava i zastao kraj golema para nakazno skvrčenih stopala u staklenci. Bilo je tek toliko svjetla da se može kretati. Ne bi želio pucati ovdje, ova bi se sranja razletjela naokolo. Podigao je ovratnik jer mu je puhalo za vrat. Malo-pomalo stigao je do hodnika, gledajući preko korijena nosa kako ne bi razotkrio uho.

Iznad daske za crtanje Hannibalove su se nosnice raširile, a svjetlo se crveno

zrcalilo u njegovim očima.

Gledajući niz hodnik i kroz vrata laboratorija, Milko je vidio Hannibalova leđa dok je radio na truplu s velikom špricom punom boje u ruci. Bilo je previše daleko za pucanje jer je prigušivač blokirao ciljnik pištolja. Nije ga želio samo raniti, pa da ga mora, loviti naokolo i rušiti sve oko sebe. Bog zna što bi ga moglo zapljusnuti, neke od tih odvratnih tekućina.

Milko je izveo neznatnu prilagodbu svojeg srca, potrebnu prije ubijanja.

Hannibal se izgubio iz vida, a Milko je vidio samo njegovu šaku na dasci za crtanje, kako skicira, skicira, nešto briše.

Hannibal je odjednom odložio olovku, izišao u hodnik i upalio svjetlo. Milko se hitro povukao u muzej, a svjetlo se opet ugasio. Milko je provirio oko dovratka. Hannibal je radio nad pokrivenim tijelom.

Milko je čuo pilu za obdukciju. Kad je ponovno pogledao, Hannibal nije bio na vidiku. Opet crta. *Jebeš ovo. Uđi onamo i pucaj. Reci mu neka pozdravi Dortlicha kad stigne u pakao. Hodnikom dugim koracima, nečujan u čarapama po kamenom podu, gledajući ruku na dasci za crtanje, Milko je podigao pištolj i prošao kroz vrata, ugledao ruku i rukav, laboratorijski ogrtač na stolici - gdje je ostatak - i Hannibal mu je prišao iza leđa i zabio u vrat injekciju punu alkohola, uhvativši ga kad su noge popustile pod njim i oči mu se okrenule u dupljama, polako ga spustivši na pod.*

Treba ići redom. Hannibal je vratio na mjesto šaku trupla i učvrstio je s nekoliko šavova na koži. - Oprostite

- rekao je subjektu. - Uključit ću riječi zahvale u pisamce.

Gori, kašlje, hladno na licu sad kad je dolazio k svijesti, prostorija leluja, a potom se smiruje. Počeo je oblizivati usne, a zatim je pljunuo. Voda zalijeva njegovo lice.

Hannibal je odložio vrč hladne vode na rub spremnika za trupla i sjeo kao da želi ležerno porazgovarati. Milko je na sebi imao ormu od lanaca za trupla. Do vrata je bio uronjen u otopinu formalina u spremniku. Druga su se trupla natisnula oko njega, promatrala ga očima zamagljenim od tekućine za balzamiranje, te je odgurnuo njihove smežurane ruke.

Hannibal je pregledao Milkovu lisnicu. Iz vlastitog je džepa izvadio vojničku pločicu i stavio je kraj Milkove osobne iskaznice na rub spremnika.

- Zigmaz Milko. Dobra večer.

Milko je kašljao i soptao. - Razgovarali smo o tome. Donio sam ti novac. Nagodba. Želimo da uzmeš novac. Donio sam ga. Dopusti da te odvedem do njega.

- To zvuči kao vrhunski plan. Ubio si ih tako mnogo, Milko. Mnogo više od ovih. Osjećaš li ih u spremniku oko sebe? Ondje kraj svojeg stopala, to je dijete iz vatre. Starije od moje sestre, i djelomice skuhan.

- Ne znam što želiš.

Hannibal je navukao gumenu rukavicu. - Čuti što imaš reći o jedenju moje sestre.

- Nisam.

Hannibal je gurnuo Milka ispod površine tekućine za balzamiranje. Nakon dugog trenutka uhvatio je lanac i povukao ga gore, zalio mu lice vodom, isprao mu oči.

- Nemoj to više reći - reče Hannibal.

- Svi smo se loše osjećali, tako loše - rekao je Milko čim je mogao govoriti. - Smrznute šake i trula stopala. Sto god smo učinili, to je bilo radi preživljavanja. Grutas je bio brz, ona nije - tebe smo pustili na životu, mi -

- Gdje je Grutas?

- Ako ti kažem, hoćeš li mi dopustiti da te odvedem do novca? Ima ga mnogo, u dolarima. Ima još mnogo novca, mogli bismo ih ucjenjivati s onim što ja znam, uz tvoje svjedočenje.

- Gdje je Grentz?

- U Kanadi.

- Točno. Istina, za promjenu. Gdje je Grutas?

- Ima kuću blizu Milly-le-Foreta.

- Kako se sad zove?

- Bavi se poslovima kao Satrug, Inc.

- Je li prodao moje slike?

- Jednom, da bi kupio mnogo morfija, ne više. Možemo ih vratiti.

- Jesi li kušao hranu u Kolnasovu restoranu? Kup od sladoleda nije loš.

- Imam novac u kamionu.

- Posljednje riječi? Oproštajne riječi?

Milko je otvorio usta kako bi nešto rekao, a Hannibal je spustio teški poklopac uz glasan zveket. Ostalo je manje od dva centimetra zraka između poklopca i površine tekućine za balzamiranje. Izišao je iz prostorije, a Milko je udarao o poklopac poput jastoga u loncu. Zatvorio je vrata za sobom, začulo se škripanje gumenih rubova za bolje prijanjanje.

Inspektor Popil je stajao kraj njegova radnog stola i gledao skicu.

Hannibal je dohvatio uzicu i uključio veliki ventilator koji je počeo kloparati.

Popil je podigao pogled na zvuk ventilatora. Hannibal nije znao što je još čuo. Milkov je pištolj bio između stopala trupla, ispod plahte.

- Inspektore Popil. - Hannibal je uzeo špricu i ubrizgao boju. - Ako ćete me samo na trenutak ispričati, moram ovo iskoristiti prije nego se ponovno stvrdne.

- Ubio si Dortlicha u šumi svoje obitelji.

Hannibalovo se lice nije promijenilo. Obrisao je vrh igle.

- Njegovo je lice pojedeno - reče Popil.

- Vjerojatno gavrani. Te su ih šume krcate. Bili su na posudi za pseću hranu čim bi joj on okrenuo leđa.

- Gavrani koji su napravili hajdučki ćevap.

- Jeste li to spomenuli *lady* Murasaki?

- Ne. Kanibalizam - bilo ga je na Istočnom bojištu, više nego jednom dok si

ti bio dijete. - Popil je okrenuo leđa Hannibalu, promatrajući ga na staklu ormara. – Ali ti to znaš, zar ne? Bio si ondje. Bio si i u Litvi prije četiri dana. Ušao si s legitimnom vizom, a izišao na drugi način. Kako? - Popil nije čekao odgovor. - Reći ću ti kako, kupio si dokumente kod prevaranta u Fresnesu, a to je krivično djelo.

U prostoriji sa spremnim teški se poklopac malo podigao i Milkovi su se prsti pojavili ispod ruba. Primaknuo je usne uz poklopac, nastojeći doći do zraka, gušio ga je maleni val preko lica, stisnuo je nos uz pukotinu na rubu poklopca i, daveći se, usisavao zrak.

U anatomskom laboratoriju, promatrajući Popilova leđa, Hannibal se naslonio na pluća subjekta, stvarajući zadovoljavajući uzdah i grgljanje. - Oprostite - rekao je.

- To se obično događa. - Povisio je vatru plamenika ispod retorte kako bi pojačao vrenje.

- Taj crtež ne prikazuje lice tvog subjekta. To je lice Vladisa Grutasa. Poput onih u tvojoj sobi. Jesi li i Grutasa ubio?

- Ni slučajno.

- Jesi li ga našao?

- Ako ga nađem, dajem vam riječ da ću vas obavijestiti o tome.

- Nemoj se zafrkavati sa mnom! Znaš li da je otpilio rabinovu glavu u Kaunasu? Da je pucao u cigansku djecu u šumi? Znaš li da je oslobođen u Nurnbergu kad je jedna svjedokinja popila kiselinu? Svakih nekoliko godina nanjušim njegov smrad, a zatim opet nestane. Ako zna da ga tražiš, ubit će te. Je li on ubio tvoju obitelj?

- Ubio je moju sestru i pojeo je.

- Ti si to vidio?

-Da.

- Svjedočio bi?

- Naravno.

Popil je dugi trenutak promatrao Hannibala. - Ako ubiješ u Francuskoj, Hannibale, vidjet ću tvoju glavu u kablu. *Lady* Murasaki će biti deportirana. Voliš li *lady* Murasaki?

- Da. A vi?

- U arhivima Nurnberga postoje njegove fotografije. Ako ih Sovjeti puste u optjecaj, ako ga uspiju naći, Surete drži nekoga s kim bismo ga mogli zamijeniti. Ako ga uspijemo dobiti, trebat će mi tvoj iskaz pod zakletvom. Ima li drugih dokaza?

- Tragovi zuba na kostima.

- Ako sutra ne dođeš u moj ured, dat ću te uhititi.

- Laku noć, inspektore.

U prostoriji sa spremnikom Milkove farmerske šake slične lopatama kliznule su u spremnik, poklopac se čvrsto zatvorio, a smežuranu licu pred sobom oblikovao je svoje oproštajne riječi: Jebeš farmu.

Noć u laboratoriju za anatomiju, Hannibal radi sam. Gotovo je dovršio svoju skicu, radeći kraj tijela. Na pultu se nalazila debela gumena rukavica ispunjena tekućinom i vezana na zapešću. Rukavica je visjela iznad čaše s kljunom u kojoj se nalazio prašak. Kraj nje je stajao kontrolni sat.

Hannibal je notes za skiciranje prekrio prozirkom folijom. Pokrio je truplo i na kolicima ga odgurno u predavaonicu. Iz muzeja za anatomiju donio je Milkove čizme i stavio ih kraj njegove odjeće na kolicima kraj peći za spaljivanje otpada, zajedno sa sadržajem njegovih džepova, velikim džepnim nožem, ključevima i lisnicom. Lisnica je sadržavala novac i rub kondoma što ga je Milko navlačio kako bi u polumraku zavarao žene. Hannibal je izdvojio novac. Otvorio je peć. Milkova je glava stajala u plamenu. Podsjećao je na pilota štuke koji gori. Hannibal je ubacio njegove čizme, a jedna je gurnula glavu unatrag tako da se više nije vidjela.

51. POGLAVLJE

Petotonski kamion iz rata, s novom ceradom, bio je parkiran na suprotnoj strani ulice od anatomskeg laboratorija, zakrčivši pola pločnika. Začudo, na vjetrobranu još nije bilo kazne. Hannibal je iskušao Milkove ključeve na vozačkim vratima. Otvorila su se. Omotnica s papirima bila je zavučena iza štitnika za sunce na vozačkoj strani. Brzo ih je pregledao.

Rampa na stražnjem dijelu kamiona omogućila mu je ukrcavanje motocikla. Vozio je kamion do Porte de Montempoivre blizu Bois de Vincennes i parkirao ga kraj željezničke pruge. Zaključao je tablice ispod sjedala u kabini.

Hannibal Lecter sjedio je na svojem motociklu u voćnjaku na padini brežuljka, doručujući izvrsne afričke smokve što ih je našao na tržnici u Rue de Buci, a uz to je imao malo vestfalske šunke. Vidio je cestu ispod brda i, četiristo metara dalje, ulaz u dom Vladisa Grutasa.

Pčele su bile glasne u voćnjaku i nekoliko ih je zujalo oko njegovih smokava dok ih nije pokrio rupčićem.

Garcia Lorca, koji sad uživa ponovni procvat u Parizu, rekao je da je srce voćnjak. Hannibal je razmišljao o usporedbi i mislio, kako mladići često čine, na oblike bresaka i krušaka, kad je cestom prošao stolarov kamion i zaustavio se ispred Grutasove kapije.

Hannibal je podigao očev dalekozor.

Kuća Vladisa Grutasa je zdanje njemačkog dizajna izgrađeno 1938. na seoskom imanju s pogledom na rijeku Essonne. Zapostavljeno je tijekom rata i, bez streha, tamne su mrlje od vode nagrdile bijele zidove. Cijelo pročelje i jedna strana kuće obojena je zasljepljujuće bijelo, a skele su se dizale uz zidove koji još nisu obojeni. Nijemcima je služila kao glavni štab tijekom okupacije, te su dodali zaštitu.

Staklena i betonska kocka zdanja bila je sa svih strana zaštićena visokom

ogradom od žičane mreže na čijem se vrhu nalazila bodljikava žica. Kraj kapije je bila vratareva kućica koja je podsjećala na napola ukopan okrugli betonski bunker. Prorez koji je služio kao prozor na prednjoj strani vratarove kućice bio je ublažen posudom za cvijeće. Kroz prozorčić je strojnica mogla pokrivati cijelu cestu, a njezina bi cijev lako odgurnula cvjetove u stranu.

Dva su muškarca izišla iz vratarove kućice, jedan plavokos, a drugi tamnokos i pokriven tetovažama. Upotrijebili su zrcalo na dugom dršku kako bi pregledali ispod kamiona. Stolari su morali izići i pokazati svoje iskaznice. Bilo je malo mahanja rukama i slijeganja ramenima. Stražari su pustili kamion unutra.

Hannibal je odvezao svoj motocikl u guštaru i parkirao ga u grmlju. Pokvario je bravu za paljenje motora komadićem skrivene žice i na sjedalo stavio poruku da je otišao po dijelove. Pješačio je pola sata do ceste i autostopirao natrag do Pariza.

Rampa za ukrcavanje kompanije Gabrielle Instrument nalazi se u Rue de Paradis, između prodavaonice rasvjetnih tijela i radionice za popravak kristala. Kao posljednji posao radnoga dana, radnici skladišta ukrcali su koncertni glasovir Bosendorf u Milkov kamion, kao i klupicu u zasebnu sanduku. Hannibal je fakturu potpisao kao Zigmus Milko, u sebi izgovarajući ime dok ga je pisao.

Kamioni u vlasništvu kompanije vraćali su se u skladište po završetku radnoga dana. Hannibal je gledao kako iz jednoga izlazi vozačica. Nije loše izgledala u kombinezonu, s mnogo francuskih ukrasa. Ušla je u zgradu i za nekoliko minuta izišla u hlačama i bluzi, noseći kombinezon presavijen ispod ruke. Stavila ga je u torbu malena motocikla. Osjetila je Hannibalov pogled na sebi i svoje sitno lice okrenula prema njemu. Izvadila je cigaretu i on ju je pripalio.

-Merci, gospodine... Zippo. - Žena je bila prava Francuskinja, živahna, s mnogo pokreta očima, i pretjeranim gestama prilikom pušenja.

Zabadala oko rampe za ukrcavanje nastojala su čuti što govore, ali su čuli jedino njezin smijeh. Gledala je Hannibalovo lice dok su razgovarali i, malo-pomalo, njezino je koketiranje prestalo. Činilo se da je fascinirana njime, gotovo opčinjena. Zajedno su se zaputili ulicom prema kafiću.

Mueller je dežurao u vratarevoj kućici zajedno s Nijemcem po imenu Gassmann, koji je nedavno izišao iz Legije stranaca. Mueller mu je pokušavao prodati tetovažu kad se Milkov kamion pojavio na kolnom prilazu.

- Zovi doktora za triper, Milko se vratio iz Pariza - reče Mueller.

Gassmann je imao bolji vid. - To nije Milko.

Izišli su.

- Gdje je Milko? - Mueller upita ženu za volanom.

- Odakle bih ja to znala? Platilo mi je da dovezem ovaj klavir. Rekao je da će doći za dva dana. Izvucite moj motocikl iz stražnjeg dijela, imate velike mišiće.

- Tko vam je platilo?

- Gospodin Zippo.
- Mislite, Milko.
- Tako je, Milko.

Kamionet dostavljača hrane zaustavio se iza Milkova kamiona i čekao, vozač bijesan, lupka prstima po volanu.

Gassmann je podigao ceradu na stražnjem dijelu kamiona. Vidio je glasovir u sanduku i manji sanduk s natpisom POUR LA CAVE i ZA VINSKI PODRUM - ČUVATI NA HLADNOME MJESTU. Motocikl je bio privezan za šipke sa strane kamiona. Drvena se rampa nalazila u kamionu, ali bilo je lakše podići maleni motocikl i spustiti ga na zemlju.

Mueller je pomogao Gassmannu oko motocikla. Pogledao je ženu.

- Želiš li nešto popiti?
- Ne ovdje - rekla je, prebacivši nogu preko motocikla.
- Tvoj motor zvuči kao prdac - Mueller je doviknuo za njom dok se udaljavala.

- Osvajaš je ugodnim riječima - reče Nijemac.

Ugađač glasovira bio je naglašeno mršav muškarac s tamnim mjestima između zuba i fiksnim krezubim osmijehom sličnim onome Lawrencea Welka. Kad je završio s ugađanjem crnog Bosendorfera, preodjenuo se u svoje prastaro svečano odijelo i izišao kako bi svirao lagane melodije dok su stizali Grutasovi gosti. Glasovir je zvučao krhko na popločanom podu i u velikim ostakljenim prostorima kuće. Police ormara za knjige od stakla i čelika zujale su uz B mol, a nakon što je malo pomaknuo knjige, zujale su uz B. dok je ugađao glasovir. Sjedio je na kuhinjskoj stolici, ali nije želio sjediti na njoj dok svira.

- Gdje bih trebao sjediti? Gdje je klupica? - pitao je sluškinju, a ona je pitala Muellera. Mueller mu je našao stolicu odgovarajuće visine, ali je imala naslone za ruke. - Morat ću svirati s raširenim laktovima - rekao je ugađač.

- Umukni, jebi ga, i sviraj američku glazbu - rekao je Mueller. - On želi američku animir-glazbu, uz koju se može pjevati.

Na koktel-zabavi bilo je trideset gostiju, ljudske olupine iz rata. Ondje je bio Ivanov iz sovjetskog veleposlanstva, previše dobro odjeven da bi služio državi. Razgovarao je s američkim prvim narednikom koji je vodio knjige u U. S. Post Exchangeu u Neuillyju. Narednik je bio u civilu, vrećastu odijelu neobične boje koja je isticala paučinasti angiom sa strane njegova nosa, biskup iz Versaillesa bio je u pratnji ministranta koji je vodio brigu o njegovim noćima.

Pod nemilosrdnim je svjetlom biskupova crna odjeća imala zelenkasti sjaj, opazio je Grutas kad je poljubio biskupov prsten. Kratko su razgovarali o zajedničkim poznanicima u Argentini. U prostoriji se nalazila snažna struja Vichyja.

Pijanist je mnoštvu darivao svoj osmijeh kostura i otprilike pogodio neke skladbe Colea Portera. Engleski je bio njegov četvrti jezik, pa je katkad bio prisiljen improvizirati.

- *Night and day, you are the sun. Only you beneese the moon, you are the*

one.

Podrum je bio gotovo posve mračan. Samo je jedna žarulja gorjela kraj stuba. Odozgo je dopirao tihi zvuk glazbe.

Jedan je zid podruma bio prekriven policama za vino. Kraj njih je bio niz sanduka, od kojih su neki bili otvoreni tako da se piljevina prosipala naokolo. Nov sudoper od nehrđajućeg čelika ležao je na podu kraj džuboksa Rock-Ola Luxury Light-Up s najnovijim gramofonskim pločama i smotuljcima žetona za ubacivanje u prorez. Kraj zida s policama za vino nalazio se sanduk s natpisom POUR LA CAVE i ČUVATI NA HLADNOME MJESTU. Tiha se škripa začula iz sanduka.

Pijanist je dodao malo fortissima kako bi nadglasao dijelove skladbe u kojima nije bio baš previše siguran:

- *Whether me or you depart, no matter darling I'm apart, I think of you Night and Dayyyyyy.*

Grutas se kretao među svojim gostima i rukovao se. Malenim pokretom glave pozvao je Ivanova u svoju knjižnicu. Bila je posve moderna, pisaći stol s ukrštenim nogarima, police od čelika i stakla, te skulptura što ju je izradio Anthony Quinn, po uzoru na Picassa, pod nazivom »Logika je ženska stražnjica«. Ivanov je proučavao skulpturu.

- Volite kiparstvo? - upita Grutas.

- Moj je otac bio kustos u St. Petersburgu, još dok je to bio St. Petersburg.

- Možete je dotaknuti ako želite - reče Grutas.

- Hvala. Uređaji za Moskvu?

- Šezdeset hladnjaka na vlaku u Helsinkiju, u ovom trenutku. Kelvinator. A što vi imate za mene? - Grutas je pucnuo prstima, to je bilo jače od njega.

Zbog tog je pucketanja Ivanov pustio Grutasu da čeka dok je on proučavao kamenu stražnjicu. - U veleposlanstvu nema dosjea o dječaku - na koncu je rekao. - Dobio je vizu za Litvu jer se ponudio da će napisati članak za L Humanite. Trebao je govoriti o tome kako je dobro kolektivizacija funkcionirala kad je njegovoj obitelji oduzeto poljoprivredno zemljište, te kako su poljodjelci oduševljeni jer se sele u grad i grade kanalizaciju. Aristokrat koji odobrava revoluciju.

Grutas je puhnuo kroz nos.

Ivanov je na stol stavio fotografiju i gurnuo je prema Grutasu. Prikazivala je lady Murasaki i Hannibala ispred njezine stambene zgrade.

- Kad je snimljena?

- Jučer ujutro. Milko je bio s mojim čovjekom kad ju je snimio. Momak Lecter je student, radi noću, spava na medicinskom fakultetu. Moj je čovjek sve pokazao Milku

- ništa drugo ne želim znati.

- Kad je posljednji put vidio Milka?

Ivanov je naglo podigao pogled. - Jučer. Nešto nije u redu?

Grutas je slegnuo ramenima. - Vjerojatno je sve u redu. Tko je žena?

- Njegova maćeha, ili tako nešto. Prelijepa je - reče Ivanov, dotičući kamenu stražnjicu.

- Ima li dupe poput ovoga?

- Ne bih rekao.

- Je li dolazila francuska policija?

- Inspektor po imenu Popil.

Grutas je napućio usne i na trenutak se činilo da je zaboravio da je Ivanov u sobi.

Mueller i Gassmann promatrali su mnoštvo. Uzimali su kapute i pazili da netko od gostiju nešto ne ukrade. U garderobi je Mueller Gassmannovu leptir-kravatu, na elastičnoj uzici, povukao dalje od njegova ovratnika, zaokrenuo je za pola kruga i pustio da se vrati natrag.

- Možeš li je namotati kao maleni propeler i letjeti poput vile? - reče Mueller.

- Okreni je još jedanput i pomislit ćeš da je to kvaka na vratima za pakao - odbrusi Gassmann. - Pogledaj se. Uvuci bluzu. Zar nikad nisi bio u vojsci?

Morali su pomoći dostavljaču hrane da se spakira. Kad su sklopivi stol odnijeli u podrum, nisu vidjeli debelu gumenu rukavicu koja visi iznad posudice praška, skrivenu ispod stuba, s fitiljem što je vodio do limenke od tri kilograma u kojoj se nekoć nalazila svinjska mast. Kemijska se reakcija usporava na nižoj temperaturi. Grutasov je podrum bio pet stupnjeva hladniji od medicinskog fakulteta.

52. POGLAVLJE

Sluškinja je stavljala Grutasovu svilenu pidžamu na krevet kad joj je doviknuo da mu donese još ručnika.

Ona nije voljela nositi ručnike u Grutasovu kupaonicu, ali uvijek je to morala činiti. Morala je ući onamo, ali nije morala gledati. Grutasova je kupaonica sva bila u bijelim pločicama i nehrđajućem čeliku, s velikom neugrađenom kadom i saunom s mutnim staklenim vratima, a kraj nje se nalazio tuš.

Grutas je počivao u kadi. Žena koju je doveo s brodice brijala mu je prsa koristeći se zatvorskom sigurnosnom britvom, oštrice blokirane ključem. Jedna strana njezina lica bila je otečena. Sluškinja nije htjela susresti njezin pogled.

Poput odaje za uskraćivanje osjeta, tuš-kabina bila je potpuno bijela, i dovoljno velika za četiri osobe. Njezina neobična akustika odbijala je svaku mrvicu zvuka. Hannibal je čuo kako njegove vlasi stružu po pločicama dok je ležao na bijelom podu tuš-kabine. Pokriven s nekoliko bijelih ručnika, bio je gotovo nevidljiv iz saune kroz mutna vrata tuš-kabine. Pod ručnicima je čuo vlastito disanje. Kao da je bio zamotan u sagu s Mischom.

Umjesto njezine topla kose kraj svojeg lica osjećao je miris pištolja, motornog ulja, mjedenoj naboja i kordita.

Čuo je Grutasov glas, ali još nije vidio njegovo lice, osim kroz dalekozor. Ton glasa nije se promijenio - nemilosrdno zadirkivanje iza kojega slijedi udarac.

- Zagrij moj ogrtač od frotira - Grutas je rekao sluškinji. - Kasnije želim malo pare. Uključi je. - Gurnula je vrata saune i otvorila ventil. U posve bijeloj sauni jedina boja bile su crvene oznake kontrolnog sata i termometra. Podsjećale su na brodske mjerne uređaje, a brojevi su bili dovoljno veliki da se mogu pročitati kroz paru. Minutna kazaljka kontrolnog sata već se pomicala po brojčaniku prema crvenoj oznaci.

Grutas je zavukao ruke iza glave. Tetovaža ispod njegove ruke prikazivala je nacistički SS simbol munje. Napeo je mišić i munja je poskočila. - Tras! Donner- *wetter!* - Nasmijao se kad se žena-zarobljenica trgnula unatrag. - Neee, neću te više udarati. Sad mi se sviđaš. Popravit ću ti zube novima koje ćeš moći staviti u čašu kraj kreveta, da ne smetaju.

Hannibal je izletio kroz staklena vrata u oblaku pare, podigavši pištolj i uperivši ga u Grutasovo srce. U drugoj je ruci držao bočicu alkoholnog reagensa.

Grutasova je koža zaškripala kad se u kadi gurnuo prema gore, a žena je ustuknula pred njim prije nego je shvatila da je Hannibal iza nje.

- Drago mi je da si ovdje - reče Grutas. Pogledao je bočicu, nadajući se da je Hannibal pijan. - Uvijek sam osjećao da ti nešto dugujem.

- O tome sam raspravljao s Milkom.

-I?

- On je stigao do solucije.

- Novac, naravno! Poslao sam ga s njim i on ti ga je dao? Dobro!

Hannibal se obratio ženi ne pogledavši je. - Smoči ručnik u kadi. Pođi u kut i sjedni, pa stavi ručnik preko lica. Hajde. Smoči ga u kadi.

Žena je smočila ručnik i povukla se u kut.

- Ubij ga - rekla je.

- Tako sam dugo čekao da vidim tvoje lice - reče Hannibal. - Tvoje sam lice davao svakom nasilniku kojeg sam ikad ozlijedio. Mislio sam da ćeš biti veći.

Sluškinja je ušla u spavaću sobu s ogrtačem u ruci. Kroz otvorena vrata kupaonice vidjela je cijev i prigušivač pištolja. Natraške se povukla iz sobe, njezine papuče bešumne na sagu.

Grutas je također gledao pištolj. Bio je Milkov. Imao je zatvarač radi postavljanja prigušivača. Ako to malom Lecteru nije poznato, bit će ograničen na samo jedan hitac. Zatim će imati muke s pištoljem.

- Jesi li vidio stvari što ih imam u ovoj kući, Hannibale? Prilike iz rata! Navikao si na lijepe stvari, i možeš ih imati. Mi smo slični! Mi smo novi ljudi, Hannibale. Ti, ja - krema - uvijek ćemo isplivati na površinu! - Podigao je pjenu u šaci kako bi ilustrirao plutanje, nastojeći da se mali Lecter navikne na njegov

pokret.

- Vojničke pločice ne plutaju. - Hannibal je ubacio Grutasovu pločicu u kadu i ona se spustila na dno. - Alkohol pluta. - Hannibal je bacio bočicu koja se razbila o pločice iznad Grutasa, prskajući mu glavu tekućinom koja je pekla, a komadići stakla padali su mu po kosi. Hannibal je iz džepa izvadio upaljač kako bi zapalio Grutasa. Dok ga je otvarao, Mueller je napeo pištolj iza njegova uha.

Gassmann i Dieter zgrabili su Hannibalove ruke s obje strane. Mueller je gurnuo cijev Hannibalova pištolja prema stropu i uzeo mu ga iz ruke. Mueller ga je gurnuo za svoj pojas.

- Bez pucanja - reče Grutas. - Nemojte porazbijati pločice. Želim malo razgovarati s njim. Onda može umrijeti u kadi, kao i njegova sestra. - Grutas je izišao iz kade i stao na ručnik. Gestom je pozvao ženu koja mu je sad očajnički željela ugoditi. Njegovo je obrijano tijelo poprskala mineralnom vodom dok se on okretao na mjestu, raširenih ruku.

- Znaš li kakav je to osjećaj, pjenušava voda? - reče Grutas. - Kao da si ponovno rođen. Posve sam nov, u novom svijetu u kojemu nema mjesta za tebe. Ne mogu vjerovati da si sam ubio Milka.

- Netko mi je pomogao - reče Hannibal.

- Držite ga iznad kade i porežite ga kad vam budem rekao.

Tri su muškarca oborila Hannibala na pod i držala mu glavu i vrat iznad kade. Mueller je imao nož-skakavac. Prisionio je oštricu uz Hannibalovo grlo.

- Pogledaj me, grofe Lecter, moj prinče, okreni glavu i pogledaj me, nategni žile na vratu pa ćeš brzo iskrvariti. Neće dugo boljeti.

Hannibal je kroz vrata saune vidio kako se kazaljka kontrolnog sata pomiče.

- Odgovori mi ovo - reče Grutas. - Bi li mojim tijelom nahranio malenu djevojčicu da je umirala od gladi? Jer si je volio?

- Naravno.

Grutas se nasmiješio i uštipnuo Hannibalov obraz. - Eto. Sad si shvatio. Ljubav. Previše volim sebe. Nikad te

ne bih molio za oprostaj. Izgubio si sestru u ratu. - Grutas se podrignuo i nasmijao. - To je podrigivanje moj komentar. Tražiš li suosjećanje? Naći ćeš ga u rječniku između sokola i svijeće. Reži ga, Mueller. Ovo je posljednje što ćeš čuti u životu, reći ću ti što si TI učinio kako bi preživio. Ti -

Eksplוזija je potresla kupaonicu i umivaonik se odvojio od zida, voda je štrcala iz cijevi i svjetla su se ugasila. Hrvajući se u mraku na podu, Mueller, Gassmann i Dieter na njemu, isprepleteni sa ženom. Nož se zabio u Gassmannovu ruku, on psuje i kriješti. Hannibal je nekoga laktom snažno tresnuo po licu i našao se na nogama, bljesak iz cijevi kad je u popločenoj prostoriji opalio pištolj, komadići pločica peku ga po licu. Dim, gusti dim izbija iz zida. Pištolj je klizio po pločicama, Dieter za njim. Grutas je podigao pištolj, žena je skočila na njega žarivši mu nokte u lice, a on joj je dvaput pucao u prsa. Podigao se na noge, cijev pištolja se okretala. Hannibal je mokrim ručnikom tresnuo Grutasa po očima. Dieter na Hannibalovim leđima, Hannibal se bacio

unatrag na njega, osjetivši udarac kad je rub kade tresnuo Dietera, zahvatio po bubrezima i Dieter ga je pustio. Mueller na njemu prije nego je uspio ustati, nastojeći svoje velike palčeve zabiti ispod Hannibalove brade. Hannibal je tresnuo Muellera u lice, zavukao ruku između njih, našao pištolj za Muellerovim pojasom i povukao okidač s pištoljem još uvijek u Muellerovim hlačama, veliki se Nijemac otkotrljao s njega uz urlik, i Hannibal je potrčao s pištoljem. Morao je usporiti u mračnoj spavaćoj sobi, zatim brzo u hodnik koji se punio dimom. Podigao je sluškinjin kabao u hodniku i nosio ga sa sobom kroz kuću, jednom je čuo pucanj pištolja iza sebe.

Stražar iz vratarove kućice bio je na pola puta do ulaznih vrata. - Donesi vodu! - viknuo mu je Hannibal. Pružio je čovjeku kabao dok je trčao kraj njega. - Ja idem po crijevo! - Trčao je svom snagom niz kolni prilaz, a čim je mogao, skrenuo je u šumu. Čuo je povike iza sebe. Uzbrdo do voćnjaka. Brzo upaliti, u mraku opipavanjem potražiti žicu.

Oslobađanje kompresije, zaokret za malo gasa, pritisak, pritisak. Pritisak, pritisak. Malo čoka. Pritisak. *BMW* se probudio uz potmuli zvuk i Hannibal je izletio iz grmlja, niz prolaz između stabala, panj je otkinuo ispušni prigušivač, a zatim na cesti, uz urlik u mrak, cijev ispušnog prigušivača na asfaltu ostavlja trag iskrice.

Vatrogasci su ostali do dugo u noć, polijevajući žeravicu u podrumu Grutasove kuće, vodenim mlazovima gađajući otvore u zidovima. Grutas je stajao na rubu svojega vrta, dim i para uzdižu se prema noćnom nebu iza njega, i zurio u smjeru Pariza.

53.POGLAVLJE

Djevojka koja je studirala za njegovateljicu imala je tamnocrvenu kosu i smeđe oči, otprilike iste boje kao i Hannibalove. Kad se odmaknuo od fontanice u hodniku medicinskog fakulteta da bi ona mogla prva piti, primaknula je svoje lice njegovomu i pomirisala. - Kad si počeo pušiti?

- Pokušavam prestati- rekao je.
- Obrve su ti oprljene!
- Neoprezno pripaljivanje.
- Ako si neoprezan s vatrom, ne bi smio kuhati. - Polizala je palac i zagladila mu obrvu. - Moja cimerica i ja večeras pripremamo govedinu s povrćem, ima mnogo toga ako...
- Hvala ti. Doista. Ali imam nešto dogovoreno.

Poslao je pisamce *lady* Murasaki u kojem je pitao smije li je posjetiti. Našao je grančicu glicinije što ju je priložio uz pisamce, prikladno uvelu kao znak iskrene isprike. Njezino je pisamce kojim ga poziva imalo dvije grančice, mirta i bor sa sićušnim češerom. Bor se ne šalje tek tako. Uzbudljive i bezgranične, mogućnosti bora.

Lady Murasaki njezin ribar nije iznevjerio. Za nju je imao četiri savršena morska ježa u hladnoj morskoj vodi iz njihove rodne Bretanje. Mesar u susjedstvu pripremio je teleće iznutrice za nju, već namočene u mlijeku i pritisnute između dviju ploča. Svratila je Fauchonu po pitu od kruške i na koncu je kupila naranče.

Zastala je ispred cvjećarnice, punih ruku. Ne, Hannibal će sigurno donijeti cvijeće.

Hannibal je donio cvijeće. Tulipane, ljiljane i paprat u visoku buketu što je stršio sa stražnjeg sjedala njegova motocikla. Dvije mlade žene koje su prelazile ulicu rekle su mu da cvijeće izgleda poput pijetlova repa. Namignuo im je kad se svjetlo na semaforu promijenilo i odjurio uz osjećaj lakoće u prsima.

Parkirao je u uličici kraj zgrade *lady* Murasaki i zaobišao ugao zgrade prema ulazu, noseći cvijeće. Mahao je pazikući kad su Popil i dva krupna policajca izišla iz jedne veže i zgrabila ga. Popil je uzeo cvijeće.

- To nije za vas - reče Hannibal.

- Uhićen si - reče Popil. Kad su Hannibalu stavili lisičine, Popil je tutnuo cvijeće ispod ruke.

U svojem uredu na Quai des Orfevres inspektor Popil je ostavio Hannibala samog i pustio ga da pola sata čeka u ugođaju policijske postaje. Vratio se u svoj ured i našao mladog čovjeka kako posljednji cvijet stavlja u cvjetni aranžman što ga je napravio u vrču za vodu na Popilovu pisaćem stolu. - Kako vam se sviđa? - upita Hannibal.

Inspektor Popil ga je tresnuo malenom gumenom toljagom i on se srušio.

- Kako se tebi to sviđa? - reče Popil.

Veći od dvojice policajaca primaknuo se Popilu i nadvio nad Hannibala. - Odgovori na svako- pitanje. Pitao sam kako se tebi to sviđa.

- Iskrenije je od vašeg rukovanja. I toljaga je barem čista.

Popil je iz omotnice izvadio dvije vojničke pločice na uzici. - Pronađene u tvojoj sobi. Ova su dvojica optužena u odsutnosti, u Niirnbergu. Pitanje: gdje su?

- Ne znam.

- Zar ih ne želiš vidjeti kako vise? Krvnik se koristi engleskim propadnim podom, ali ne dovoljno da im otkine glave. Ne kuha i ne isteže konopac. Mnogo poskakuju. To bi trebalo biti po tvojem ukusu.

- Inspektore, nikad nećete ništa znati o mojem ukusu.

- Pravda nije važna, jednostavno ih ti moraš ubiti.

- I vi to morate, zar ne, inspektore? Uvijek gledate kako umiru. To je po vašem ukusu. Mislite li da bismo mogli nasamo razgovarati? - Iz džepa je izvadio okrvavljeni papir zamotan u celofan. - Imate poruku od Louisa Ferrata.

Popil je policajcima kretnjom pokazao neka iziđu iz ureda.

- Kad sam skinuo odjeću s Louisovala tijela, našao sam ovo pisamce za vas. -

Glasno je pročitao dio iznad preklopa. - Inspektore Popil, zašto me mučite pitanjima na koja sami ne želite odgovoriti? Vidio sam vas u *Lyonsu*. Zatim nastavlja. - Hannibal je pružio pisamce Popilu.

- Ako ga želite otvoriti, sad je suho. Nema nikakva mirisa.

Pisamce je pucketalo dok ga je Popil otvarao, a tamni su listići ispali iz preklopa. Kad je završio, sjedio je prislonivši pisarpce uz sljepoočnicu.

- Je li vam netko iz vaše obitelji mahao iz vlaka? - upita Hannibal. - Jeste li upravljali prometom na željezničkom kolodvoru toga dana?

Popil je zamahnuo rukom.

- Ne želite to činiti - blago će Hannibal. - Kad bih nešto znao, zašto bih vam to rekao? To je razumno pitanje, inspektore. Možda biste im osigurali bijeg u Argentinu.

Popil je zatvorio oči i ponovno ih otvorio. - Petain je uvijek bio moj junak. Moj otac, moji stričevi, borili su se pod njim u Prvom svjetskom ratu. Kad smo formirali novu vladu, rekao nam je: 'Samo održavajte mir dok ne odbacimo Nijemce. Vichy će spasiti Francusku.' Već smo ionako bili policajci, to se činilo kao ista dužnost.

- Jeste li pomagali Nijemcima?

Popil slegne ramenima. - Održavao sam mir. Možda im je to pomoglo. Tada sam vidio jedan od njihovih vlakova. Dezertirao sam i našao Pokret otpora. Nisu mi vjerovali sve dok nisam ubio jednog pripadnika Gestapa. Nijemci su za odmazdu ubili osam stanovnika sela. Osjećao sam se kao da sam ih osobno ubio. Kakav je to rat? Borili smo se u Normandiji, u živicama, škljocajući ovime kako bismo identificirali jedan drugoga. - Uzeo je malenu spravicu za škljocanje iz svojeg stola. - Pomagali smo saveznicima koji su dolazili s mostobrana na morskoj obali. - Dvapat je škljocnuo. - Ovo je značilo da sam prijatelj, nemoj pucati. Nije me briga za Dortlicha. Pomogni mi da ih pronađem. Kako tražiš Grutasa?

- Preko rođaka u Litvi, majčinih veza u crkvi.

- Mogao bih te zadržati zbog lažnih dokumenata, samo na temelju svjedočenja prevaranta. Ako te pustim, hoćeš li mi dati riječ da ćeš me obavijestiti o svemu što otkriješ? Hoćeš li se zakleti na Boga?

- Na Boga? Da, zaklet ću se na Boga. Imate li Bibliju?

- Popil je na svojoj polici za knjige imao primjerak knjige *Pensees*. Hannibal ju je uzeo. - Ili bismo mogli upotrijebiti vašeg Pascala, Pascal.

- Bi li prisegnuo na život *lady* Murasaki?

Trenutak oklijevanja. - Da, na život *lady* Murasaki. - Hannibal je uzeo spravicu i dvapat škljocnuo.

Popil mu je pružio vojničke pločice i Hannibal ih je uzeo.

Kad je Hannibal izišao iz ureda, ušao je Popilov pomoćnik. Popil je dao znak s prozora. Kad je Hannibal izišao iz zgrade, slijedio ga je policajac u civilu.

- On nešto zna. Njegove su obrve oprljene. Provjeri požare u Ile de France u posljednja tri dana - reče Popil.

- Kad nas odvede do Grutasa, želio bih mu suditi za mesara, dok je bio dijete.
 - Zašto za mesara?
 - To je maloljetnički zločin, Etienne, zločin iz strasti. Ne želim da ga osude, nego da ga proglase umobolnim. U ludnici ga mogu proučavati i pokušati otkriti što je on.
 - Sto vi mislite, što je on?
 - Maleni dječak Hannibal umro je 1945. godine, ondje, u snijegu, dok je pokušavao spasiti svoju sestru. Njegovo je srce umrlo s Miscom. Što je on sada? Za to još ne postoji riječ. U nedostatku bolje riječi, zvat ćemo ga čudovište.

54,POGLAVLJE

U zgradi *lady* Murasaki na Place de Vosges pazikućina je kabina bila mračna, ulazna vrata s mutnim staklom zatvorena. Hannibal je svojim ključem otključao vrata, ušao i potrčao uza stube.

U svojoj je kabini kućepaziteljica sjedila za stolom i pred sobom raširila poštanske pošiljke, složene po stanarima, kao da igra pasijans. Kabel za zaključavanje bicikla bio je zavučen u mekano tkivo njezina vrata, gotovo nevidljiv, i njezin je jezik bio isplažen.

Hannibal je pokucao na vrata *lady* Murasaki. Čuo je kako unutra zvoni telefon. Zvučao mu je neobično prodorno. Vrata su se otvorila čim je gurnuo ključ u bravu. Potrčao je kroz stan, tražeći, tražeći, lecnuvši se kad je otvorio vrata njezine spavaće sobe koja je bila prazna. Telefon je zvonio, zvonio. Podigao je slušalicu.

U kuhinji restorana Cafe de L'Este kavez strnadica čekao je da ga se uroni u Armagnac i opari u velikom loncu vrele vode na štednjaku. Grutas je zgrabio *lady* Murasaki za vrat i primaknuo njezino lice loncu vrele vode. Drugom je rukom držao telefonsku slušalicu. Ruke su joj bile vezane iza leđa. Mueller joj je odostrag držao ruke.

Kad je iz slušalice začuo Hannibalov glas, Grutas je progovorio u telefon. - Kako bismo nastavili naš razgovor, želiš li Japanku vidjeti živu? - pitao je.

-Da.

- Poslušaj je i pogodi ima li još uvijek svoje obraze.

Kakav je to zvuk iza Grutasova glasa? Voda koja vrije?

Hannibal nije znao je li zvuk stvaran; u svojim je snovima čuo kako voda vrije.

- Govori svojem dječaku za jebanje.

Lady Murasaki je rekla: - Dragi moj, NEMOJ - a tada su je maknuli od telefona. Otimala se Muellerovu stisku, pa su udarili u kavez strnadica. Ptice su kriještale i uznemireno letjele u skućenom prostoru.

Grutas je govorio Hannibalu. - DRAGI moj, ubio si dva čovjeka za svoju sestru i raznio si moju kuću. Nudim ti život za život. Donesi sve, vojničke

pločice, maleni dnevnik Pota Watchera, svaku jebenu stvar. Želio bih je natjerati da ciči.

- Kamo -

- Umukni. Trideset šesti kilometar na cesti za Trilbardou, ondje je telefonska govornica. Budi ondje kad svane i netko će te nazvati. Ako ne budeš ondje, poštom ćeš dobiti njezine obraze. Vidim li Popila, ili bilo kojeg policajca, dobit ćeš njezino srce u paketu. Možda ćeš ga moći upotrijebiti za svoja izučavanja, malo čeprkati po njemu, vidjeti možeš li naći svoje lice. Život za život?

- Život za život - reče Hannibal. Veza se prekinula.

Dieter i Mueller odveli su *lady* Murasaki do kombija ispred restorana. Kolnas je promijenio registracijske tablice na Grutasovu automobilu.

Grutas je otvorio prtljažnik i izvadio pušku Dragunov. Dao ju je Dieteru. - Kolnas, donesi staklenku. - Grutas je želio da *lady* Murasaki čuje. Promatrao je njezino lice s nekako gladnim izrazom dok je davao upute.

- Uzmi automobil. Ubij ga kod telefonske govornice - Grutas je rekao Dieteru. Pružio mu je staklenku. - Donesi njegova muda na brodicu ispod Nemoursa.

Hannibal nije želio gledati kroz prozor; Popilov policajac u civilu gledat će gore. Ušao je u spavaću sobu. Trenutak je sjeo na krevet, zatvorivši oči. Zvukovi iz pozadine odzvanjali su u njegovoj glavi. Cvrkut. Baltički dijalekt strnadica.

Plahte *lady* Murasaki mirisale su po lavandi. Stegnuo ih je šakama, prinio licu, zatim ih je strgnuo s kreveta i brzo namočio u kadi. Rastegnulo je žicu za sušenje rublja kroz dnevni boravak i na nju objesio kimono, na pod je stavio ventilator i uključio ga. Ventilator se polako okretao, pomičući kimono i njegovu sjenku na prozirnim zavjesama.

Stajao je ispred oklopa samuraja, podigao tanto bodež i zurio u masku gospodara Date Masamune.

- Ako joj možeš pomoći, pomogni joj sada.

Stavio je uzicu oko vrata i spustio bodež niz leđa ispod košulje.

Hannibal je savio i vezao mokre plahte, kao za samoubojstvo u zatvoru, a kad je završio, plahte su visjele s ograde terase do četiri i pol metra iznad uličice.

Nije žurio dok se spuštao. Kad je pustio plahu, posljednji pad kroz zrak doimao se veoma dugotrajnim, te su ga tabani zapekli kad je tresnuo o tlo i zakotrljao se.

Gurao je motocikl niz uličicu iza zgrade i do stražnje ulice, spustio je kvačilo i popeo se na motocikl kad se motor upalio. Trebalo mu je dovoljno prednosti da pođe po Milkov pištolj.

55. POGLAVLJE

U ptičnjaku ispred restorana Cafe de L'Este strnadice su se meškoljile i mrmljale, nemirne na jakoj mjeseci. Tenda nad terasom bila je smotana, a suncobrani zatvoreni. Blagovaonica je bila u mraku, ali je svjetlo još uvijek gorjelo u kuhinji i za šankom.

Hannibal je vidio Herculea kako pere pod. Kolnas je sjedio za šankom s poslovnom knjigom pred sobom. Hannibal se povukao u mrak, pokrenuo svoj motocikl i odvezao se ne upalivši svjetla.

Posljednjih četiristo metara do kuće u Rue Juliana prešao je pješice. Citroen *deux cheveaux* bio je parkiran na kolnom prilazu; čovjek na vozačkom sjedištu povukao je posljednji dim cigarete. Hannibal je gledao kako opušak u luku leti od automobila i razbacuje iskre po ulici. Čovjek se udobnije namjestio na sjedalu i spustio glavu na naslon. Možda je zaspao.

Iz živice ispred kuhinje Hannibal je mogao gledati u kuću. Gospođa Kolnas je prošla ispred prozora, razgovarajući s nekim tko je bio previše nizak da bi ga se vidjelo.

Na prozorima se nalazila samo mreža i bili su otvoreni prema toploj večeri. Vrata s mrežom za kuhinju otvarala su se prema vrtu. Tanto bodež lako je prerezao mrežu i podigao kukicu. Hannibal je obrisao cipele na prostirci pred vratima i ušao u kuću. Kuhinjska se ura doimala veoma glasnom. Čuo je kako teče voda u kupaonici, kao i zvukove zapljuskivanja. Prošao je kraj vrata kupaonice, držeći se sasvim uza zid kako pod ne bi škripao. Čuo je gospođu Kolnas koja je u kupaonici govorila djetetu.

Sljedeća su vrata bila odškrinuta. Hannibal je vidio police s igračkama i velika plišana slona. Pogledao je unutra. Dva kreveta. Katerina Kolnas je spavala na krevetu bližem vratima. Glava joj je bila okrenuta u stranu, palcem je dodirivala čelo. Hannibal je vidio puls na njezinoj sljepoočnici. Čuo je njezino srce. Nosila je Mischinu narukvicu: Trepnuo je na toploj svjetlosti lampe. Čuo je sebe kako trepće. Čuo je djetetovo disanje. Čuo je glas gospođe Kolnas dalje u hodniku. Tihi zvukovi koji su se jedva čuli uz gromoglasni urlik u njemu.

- Hajde, kolačiću, vrijeme da se obrišemo - rekla je gospođa Kolnas.

Grutasova brodica-kućica, crna i proročanska izgleda, bila je privezana za gat u slojevima magle. Grutas i Mueller odnijeli su *lady* Murasaki, vezanu i zatvorenih usta, uz brodske stepenice, a zatim stepenicama s palube iza kabine. Grutas je nogom otvorio vrata svoje posebne kabine na donjoj palubi. Na sredini se nalazila stolica ispod koje je bila raširena okrvavljena plahta.

- Žao mi je što vaša soba nije posve spremna - rekao je Grutas. - Obratit ću se sobarici. Eva!! - Zaputio se hodnikom do sljedeće kabine i otvorio vrata. Tri žene, lancima vezane za svoje ležajeve, gledale su ga s izrazima mržnje na licima. Eva je skupljala njihove prljave stvari.

- Ulazi ovamo.

Eva je ušla u posebnu kabinu, držeći se izvan Gruta- sova dohvata. Podigla

je okrvavljenu plahtu i ispod stolice raširila čistu. Kanila je odnijeti prljavu plahtu, ali je Grutas rekao: - Ostavi je. Stavi je onamo da je može vidjeti.

Grutas i Mueller su vezali *lady* Murasaki za stolicu.

Grutas je poslao Muellera van. Sjeo je na ležaljku kraj zida, raširenih nogu, trljajući svoja bedra. - Imaš li pojma što će se dogoditi ako mi ne prirediš malo blaženstva? - reče Grutas.

Lady Murasaki je zatvorila oči. Osjetila je kako brodica podrhtava i počinje se micati.

Hercule je dvaput izišao iz restorana, noseći kante za smeće. Otključao je svoj bicikl i udaljio se.

Stražnje svjetlo njegova bicikla još se moglo vidjeti kad je Hannibal kliznuo kroz kuhinjska vrata. Nosio je poveći predmet u okrvavljenoj vrećici.

Kolnas je, noseći svoju poslovnu knjigu, ušao u kuhinju. Otvorio je ognjište štednjaka na drva, ubacio nekoliko računa i žaračem ih gurnuo u vatru.

Iza njega Hannibal reče: - Herr Kolnas, okružen zdjelama.

Kolnas se naglo okrenuo i ugledao Hannibala naslonjena na zid, čaša vina u jednoj ruci i pištolj u drugoj.

- Što želite? Zatvoreni smo.

- Kolnas u raju zdjela. Okružen zdjelama. Nosite li svoju vojničku pločicu, herr Kolnas?

- Ja sam Kleber, francuski građanin, i pozvat ću policiju.

- Dopustite da ih ja pozovem umjesto vas. - Hannibal je odložio čašu i podigao telefonsku slušalicu. - Imate li nešto protiv da istodobno nazovem Povjerenstvo za ratne zločine? Ja ću platiti poziv.

- Jebi se. Zovi koga hoćeš. Možeš ih nazvati, ozbiljno govorim. Ili ću ja to učiniti. Imam dokumente, imam prijatelje.

- Ja imam djecu. Tvoju.

- Što bi to trebalo značiti?

- Imam oboje. Bio sam u tvom domu u Rue Juliana. Ušao sam u sobu s velikim plišanom slonom i uzeo ih.

- Lažeš.

- 'Uzmi nju, ionako će umrijeti', to si rekao. Sjećaš se? Dok si se vukao za Grutasom sa svojom zdjelom.

- Donio sam nešto za tvoju pećnicu. - Hannibal je posegnuo iza sebe i na stol bacio okrvavljenu vrećicu. - Možemo zajedno kuhati, kao u stara vremena. - Bacio je Mischinu narukvicu na kuhinjski stol. Vrtjela se i vrtjela prije nego se zaustavila.

Kolnas je ispustio zvuk kao da ga netko guši. Trenutak nije mogao dotaknuti vrećicu svojim drhtavim rukama, a zatim ju je počeo trgati, trgao je krvavi mesarski papir unutra, trgao je meso i kosti.

- To je govedina, herr Kolnas, i dinja. Kupio sam ih u Les Hallesu. No, vidiš li kakav je to osjećaj?

Kolnas se bacio preko stola, krvavim rukama dohvativši Hannibalovo lice,

ali ispružio se preko stola i

izgubio tlo pod nogama, pa ga je Hannibal gurnuo dolje i pištoljem udario bazu njegove lubanje, ne previše jako, i Kolnasova su se svjetla ugasila.

Hannibalovo lice, umrljano krvlju, izgledalo je poput demonskih lica u njegovim snovima. Polijevao je Kolnasa vodom dok nije otvorio oči.

- Gdje je Katerina, što si učinio s njom? - pitao je Kolnas.

- Ona je na sigurnom, herr Kolnas. Ružičasta i savršena. Može se vidjeti puls u njezinoj sljepoočnici. Vratit ću ti je kad ti meni daš *lady* Murasaki.

- Ako to učinim, mrtav sam.

- Ne. Grutas će biti uhićen, a ja se neću sjećati tvojeg lica. Dobit ćeš priliku radi dobrobiti svoje djece.

- Kako mogu znati da su živa?

- Kunem se na dušu svoje sestre da ćeš čuti njihove glasove. Na sigurnom su. Pomogni mi ili ću te ubiti i pustiti da tvoja djeca umru od gladi. Gdje je Grutas? Gdje je *lady* Murasaki?

Kolnas je progutao slinu, zagrcnuo se na krv u svojim ustima. - Grutas ima brod-kućicu, riječnu brodicu, kreće se naokolo. Sad je uz Canal de Loing, južno od Nemoursa.

- Ime brodice?

- Christabel. Dao si mi riječ, gdje su moja djeca?

Hannibal je dopustio Kolnasu da ustane. Podigao je telefonsku slušalicu s uređaja kraj blagajne, birao broj i pružio slušalicu Kolnasu.

Kolnas na trenutak nije prepoznao glas svoje žene, a zatim je viknuo: - Halo! Halo! Astrid?? Pogledaj djecu, daj mi da čujem Katerinu! Samo daj!

Dok je Kolnas slušao zbunjeno, pospani glas probuđenog djeteta, njegovo se lice promijenilo. Najprije olakšanje, a zatim je postalo bezizražajno dok se njegova ruka primicala pištolju na polici ispod blagajne. Ramena su mu se opustila. - Prevario si me, herr Lecter.

- Održao sam riječ. Poštedjet ću ti život radi dobrobiti tvoje -

Kolnas se brzo okrenuo, veliki *Webley* u njegovoj šaci, Hannibalova ruka presijeca zrak prema njemu, pištolj je opalio kraj njih, Hannibal je zabio tanto bodež ispod Kolnasove brade i vrh noža izišao je na njegovu tjemenu.

Telefonska je slušalica visjela na žici. Kolnas je pao naprijed, na lice. Hannibal ga je okrenuo i trenutak sjedio na kuhinjskoj stolici, promatrajući ga. Kolnasove su oči bile otvorene, već mutne. Hannibal mu je lice pokrio zdjelom.

Odnio je van kavez strnadica i otvorio ga. Morao je dohvatiti posljednju i baciti je prema mjesečinom obasjanom nebu. Otvorio je ptičnjak i istjerao ptice. Formirale su jato i jednom napravile krug, sićušne sjenke treperile su po terasi, penjući se kako bi testirale vjetar i pronašle zvijezdu vodilju. - Idite - reče Hannibal. - Baltik je na onu stranu. Ostanite cijelu sezonu.

56. POGLAVLJE

Samo je jedna svjetleća točka parala golemu noć iznad mračnih polja lie de France, motocikl vozi punom brzinom, Hannibal na spremniku za benzin. S asfalta južno od Nemoursa, a zatim starom stazom za tegljenje lađa uz Canal de Loing, asfalt i šljunak, sad jedna traka asfalta obrasla grmljem s obje strane, Hannibal jednom punom brzinom krivudajući između krava na cesti, osjetivši kako ga je zahvatio rep dok je prolazio, zanio se s ceste, šljunak zvecka ispod odbojnika, opet natrag, motocikl se trese i smiruje, ponovno uspostavivši brzinu.

Svjetla Nemoursa nestaju iza njega, sad pust kraj i samo mrak ispred njega, pojedinosti šljunka i korova apsurdno oštri, ustrajni u snopu svjetlosti njegova fara, mrak ispred njega guta žuti snop. Pitao se nije li se previše daleko na jugu spustio do kanala - je li brodica iza njega?

Zaustavio se i ugasio svjetlo, sjedio je u mraku i nastojao odlučiti, motocikl je podrhtavao ispod njega.

Daleko naprijed, daleko u mraku, činilo se da se dvije malene kućice zajedno kreću preko livade, kabine na palubi jedva vidljive iznad obala Canala de Loing.

Brod-kućica Vladisa Grutasa bila je neobična tiha dok se kretala prema jugu, stvarajući malene valove na obalama kanala, krave usnule na poljima s obje strane. Mueller, pazeći na šavove na svojem bedru, sjedio je u platnenoj stolici na prednjoj palubi, sačmarica oslonjena na ogradu stepenica što su vodile u unutrašnjost brodice kraj njega. Na krmu Gassmann je otvorio ormarić i izvadio nekoliko platnenih bokobrana.

Tristo metara iza brodice Hannibal je usporio, *BMW* je tiho preo, korov se češao o njegove noge. Zaustavio se i izvadio očev dalekozor iz torbe. U mraku nije mogao razabrati ime brodice.

Vidjela su se samo navigacijska svjetla i prigušena svjetlost iza zastora na prozorima. Ovdje je kanal bio previše širok da bi se moglo skočiti na palubu.

Možda bi s obale mogao hicem iz pištolja pogoditi čovjeka u kormilarnici - sigurno bi ga mogao otjerati od kormila - ali tada bi oni na brodu bili upozoreni, morao bi se suočiti sa svima istodobno. Mogli bi dolaziti s oba kraja odjednom. Vidio je pokrivene stepenice za potpalublje na krmu, te tamnu kvrgu blizu pramca, što je vjerojatno još jedan ulaz na donju palubu.

Svjetlo kompasa blistalo je u prozorima kormilarnice blizu krme, ali unutra nije vidio nikoga. Morao je stići ispred njih. Staza uz kanal nalazi se previše blizu vode, a polja previše neravna za obilazak.

Hannibal je vozio stazom uz kanal i prošao kraj brodice, osjećajući trnce na strani tijela okrenutoj prema brodu. Pogled prema brodici. Gassmann je na krmu vadio bokobrane iz ormarića. Podigao je glavu dok je motocikl prolazio. Moljci su lepršali iznad prozorčića na vrhu kabine.

Hannibal je vozio umjerenom brzinom. Kilometar dalje vidio je svjetla automobila koji je prelazio kanal.

Loing se ondje sužava u ustavu koja nije dvostruko veća od cijele širine broda. Ustava je sastavni dio kamenog mosta, njezina vrata ugrađena u kameni luk, ustava poput kutije ispod mosta, ne mnogo šireg od Christabel.

Hannibal je skrenuo lijevo duž ceste prema mostu, za slučaj da ga kapetan brodice gleda, i vozio stotinjak metara. Ugasio je svjetla, okrenuo se i vratio do mosta, gurnuvši motocikl u grmlje kraj ceste. Krenuo je naprijed u mraku.

Nekoliko je čamaca na vesla bilo okrenuto naopako na obali kanala. Hannibal je sjeo na tlo između njih i virio prema brodici koja se približavala, još uvijek udaljenoj pola kilometra. Bilo je veoma mračno. Čuo je radio iz malene kućice na drugom kraju mosta, vjerojatno domu čuvara ustave. Spremio je pištolj u džep jakne i zakopčao ga.

Sićušna navigacijska svjetla brodice veoma su se polako približavala, crveno svjetlo na lijevoj strani okrenuto prema njemu, a iza njega visoko bijelo svjetlo na sklopivom jarbolu iznad kabine. Brodica će se morati zaustaviti i spustiti se za metar u ustavi. Ležao je kraj kanala, korov svuda oko njega. Bilo je prerano doba godine da bi cvrčci pjevali.

Čekao je dok se brodica približavala, polako, polako. Vrijeme za razmišljanje. Bilo je neugodno sjećati se dijela onoga što je učinio u Kolnasovu restoranu. Bilo je teško

poštedjeti Kolnasov život čak i na tako kratko vrijeme, odvratio dopustiti mu da govori. Dobro, drobljenje što ga je osjetio u ruci kad je tanto oštrica probila vrh Koina- sove lubanje poput malena roga. Pružilo mu je više zadovoljstva nego Milkova smrt. Lijepe stvari u kojima može uživati: dokaz Pitagorina poučka s pločicama, odsijecanje Dortlichove glave. Ima se mnogočemu radovati: pozvat će *lady* Murasaki u restoran Champs de Mars, na zeca pripremljenog u zemljanoj posudi. Hannibal je bio miran. Njegov je puls bio 72.

Mračno kraj ustave, nebo vedro i posuto zvijezdama. Svjetlo na jarbolu brodice trebalo bi se nalaziti među niskim zvijezdama kad brodica stigne do ustave.

Nije još doseglo niske zvijezde kad se jarbol savio unatrag, svjetlo poput zvijezde koja pada u luku. Hannibal je vidio bljesak niti u velikom reflektoru brodice i priljubio se uz tlo dok je jačao snop svjetlosti i prešao preko njega do ustave, a zatim se oglasila sirena brodice. U kućici čuvara ustave upalilo se svjetlo i čovjek je izišao za manje od minute, podižući svoje naramenice. Hannibal je pričvrstio prigušivač na Milkov pištolj.

Vladis Grutas se pojavio na prednjim stepenicama za potpalublje i izišao na palubu. Protegnuo se i bacio cigaretu u vodu. Nešto je rekao Muelleru i stavio sačmaricu između biljaka, izvan vidika čuvara ustave, te ponovno sišao ispod palube.

Gassmann je na krmi spustio bokobrane i pripremio svoj konopac. Vrata ustave bila su otvorena. Čuvar ustave ušao je u svoju kabinu kraj kanala i upalio

svjetla na bitvama s obiju strana ustave. Brodica je kliznula ispod mosta u ustavu, kapetan je prebacio motor u vožnju unatrag kako bi se zaustavio. Na zvuk motora, Hannibal je u niskom položaju jurio na most, držeći se ispod kamene ograde.

Pogledao je brodicu dok je klizila ispod njega, na palubu i kroz prozorčice na krovu kabine. Prozorčić klizi ispod, pogled na *lady* Murasaki vezanu na stolici, vidljivu samo na trenutak točno odozgo.

Trebalo je oko deset minuta da se izjednači razina vode s nizvodnom stranom, teška vrata se uz štopot otvaraju, Gassmann i Mueller povlače konopce. Čuvar ustave okrenuo se natrag prema svojoj kućici. Kapetan je dodao brzinu i voda se zapjenušala iza brodice.

Hannibal se nagnuo preko ograde. S udaljenosti od šezdeset centimetara pucao je Gassmanu u tjeme, popeo se na ogradu i skočio, pao je na Gassmanna i otkotrljao se na palubu. Kapetan je osjetio udarac Gassmannova pada i najprije pogledao prema konopcima na krmu, uvjerivši se da su povučeni.

Hannibal je pokušao otvoriti vrata na krmu. Zaključana.

Kapetan se nagnuo iz kormilarnice. - Gassmanne?

Hannibal je čučnuo kraj tijela na krmu, opipavajući oko struka. Gassmann nije bio naoružan. Hannibal bi morao proći kraj kormilarnice da bi pošao naprijed, a Mueller se nalazi na pramcu. Pošao je naprijed desnom stranom. Kapetan je izišao iz kormilarnice na lijevoj strani i vidio Gassmanna ispruženog na podu, a iz glave mu je curilo u otvore na palubi.

Hannibal je brzo naprijed, sagnut kraj niskih kabina na palubi.

Osjetio je kako je motor izgubio brzinu, dok je trčao, čuo je kako iza njega netko puca, metak se odbio od prečke i krhotine su zapekle njegovo rame. Okrenuo se i vidio kako se kapetan sklonio iza kabine na krmu. Blizu prednjih stepenica za potpalublje na trenutak se vidjela tetovirana ruka, zgrabila je sačmaricu ispod grmova. Hannibal je pucao, ali bez rezultata. Nadlaktica mu je bila vruća i mokra. Skrenuo je između dviju kabina na palubi i izišao na lijevoj strani, trčeći prema naprijed sagnut u struku, uz prednju kabinu do prednje palube, Mueller čuči na prednjoj palubi, uspravio se kad je čuo Hannibala, zamahnuo sačmaricom, cijev je udarila o stepenice za potpalublje, ponovno je zamahnuo, a Hannibal mu je ispalio četiri metka u prsa, pritišćući okidač što je brže mogao, sačmarica je opalila i napravila rupu na drvenariji kraj vrata za potpalublje. Mueller je zateturao i pogledao svoja prsa, srušio se unatrag i pao uz ogradu, mrtav. Vrata za potpalublje nisu bila zaključana. Hannibal je sišao stubama i zaključao vrata za sobom.

Kapetan je na krmu, čučnuvši na stražnjoj palubi kraj Gassmannova tijela, tražio ključeve u njegovu džepu.

Brzo niza stube i duž uskog prolaza na donjoj palubi. Pogledao je u prvu kabinu, prazna, ničega osim ležajeva i lanaca. Silovito je otvorio druga vrata, ugledao *lady* Murasaki vezanu na stolici i požurio k njoj. Grutas je pucao

Hannibalu u leđa iz svojeg skrovišta iza vrata, metak ga je pogodio između lopatica i on se srušio na leđa, krv se širila ispod njega.

Grutas se nasmiješio i prišao mu. Prislonio mu je cijev pištolja ispod brade i pretražio ga. Šutnuo je Hannibalov pištolj. Izvadio je maleni bodež što ga je nosio zadjenutog za pojas i vrhom pritisnuo Hannibalove noge. Nisu se pomaknule.

- Pogoden u kralježnicu, moj mali Mannlein - reče

Grutas. - Zar ne osjećaš noge? Šteta. Nećeš osjetiti kad ti budem odrezao jaja. -

Grutas se nasmiješio *lady* Murasaki. - Napraviti ću ti kesu za sitniš, za napojnice.

Hannibalove su se oči otvorile.

- Možeš vidjeti? - Grutas je dugačkom oštricom mahao ispred Hannibalova lica. - Izvrsno! Gledaj ovo. - Grutas je stao ispred *lady* Murasaki i vrhom noža lagano prelazio niz njezin obraz, jedva pritisnuvši kožu. - Mogu dati malo boje njezinim obrazima. - Zario je bodež u naslon stolice kraj njezine glave. - Mogu napraviti neka nova mjesta za seks.

Lady Murasaki ništa nije rekla. Pogled je prikovala na Hannibala. Prsti su mu se trzali, ruka se polako pomaknula prema glavi. Pogledom je prelazio s *lady* Murasaki na Grutasu i natrag. *Lady* Murasaki je pogledala Grutasu, na njezinu licu uzbuđenje pomiješano s tjeskobom. Mogla je biti onoliko lijepa koliko je željela. Grutas se sagnuo i silovito je poljubio, tako da je vlastitim zubima porezala usne, lica stisnuta uz njezino, bezizražajno blje- dilo, njegove blijede oči ne trepću dok grabi unutar njezine bluze.

Hannibal je zavukao ruku iza glave, ispod ovratnika je izvukao tanto nož, okrvavljen, savijen i udubljen od Grutasova metka.

Grutas je trepnuo, lice mu se zgrčilo u agoniji, glež- njevi su mu popustili i pao je prerezanih tetiva, Hannibal se izvio ispod njega. *Lady* Murasaki, vezanih gležnjeva, šutnula je Grutasu u glavu. Pokušao je podići pištolj, ali je Hannibal uhvatio cijev, okrenuo je prema gore, pištolj je opalio, a Hannibal je prerezao Grutasovo zapešće, pištolj mu je ispao iz ruke i kliznuo po podu. Grutas je puzao prema pištolju, vukući se na laktovima, zatim po kolje nima, hodao je na koljenima i ponovno je pao, vukao se laktovima poput životinje slomljenih leđa na cesti. Hannibal je prerezao spona na rukama *lady* Murasaki, a ona je izvukla maleni bodež iz naslona stolice kako bi oslobodila svoje gležnjeve i sklonila se u kut kraj vrata. Hannibal, okrvavljenih leđa, onemogućio je Grutasu da dođe do pištolja.

Grutas je stao i na koljenima se suočio s Hannibalom. Obuzela ga je sablasna mirnoća. Zurio je u Hannibala svojim blijedim arktičkim očima.

- Zajedno plovimo prema smrti - reče Grutas. - Ja, ti, pomajka koju jebeš, ljudi koje si ubio.

- To nisu bili ljudi.

- Kakav je okus imao Dortlich, po ribi? Jesi li pojeo i Milka?

Lady Murasaki se javila iz kuta. - Hannibale, ako Popil dobije Grutasu, možda neće uzeti tebe. Hannibale, budi uza me. Predaj ga Popilu.

- On je pojeo moju sestru.
- I ti si - reče Grutas. - Zašto ne ubiješ sebe?
- Ne. To je laž.

- O, jesi. Pot Watcher te ljubazno nahranio njome, u juhi. Moraš ubiti sve koji to znaju, zar ne? Sad kada to tvoja ženska zna, doista bi trebao i nju ubiti.

Hannibalove su ruke na njegovim ušima, drže krvavi nož. Okreće se *lady* Murasaki, proučava njezino lice, prilazi joj i privine uza se.

- Ne, Hannibale. To je laž - rekla je. - Predaj ga Popilu.

Grutas se približavao pištolju, govoreći, govoreći. -Jeo si je, napola svjestan, tvoje su usne pohlepno obavijale žlicu.

Hannibal je vrisnuo prema stropu: - NEEEEEE! - i potrčao do Grutasa podigavši nož, stao je na pištolj i zarezao M preko cijeloga Grutasova lica, vrišteći: - M kao Mischa! M kao Mischa! M kao Mischa! - Grutas je puzao unatrag po podu, a Hannibal je po njemu urezivao velika slova M.

Krik iza njega. U crvenoj je magli nejasno odjeknuo pucanj. Hannibal je iznad sebe osjetio prasak. Nije znao je li pogođen. Okrenuo se. Iza njega je stajao kapetan, leđima okrenut *lady* Murasaki, držak malenog bodeža stršio je iza njegove ključne kosti, oštrica je probila aortu; pištolj je kliznuo iz kapetanovih prstiju i on se srušio na lice.

Hannibal se nesigurno podigao na noge, njegovo lice crvena maska. *Lady* Murasaki je zatvorila oči. Tresla se.

- Jeste li pogođeni? - pitao je.

-Ne.

- Volim vas, *lady* Murasaki - rekao je. Krenuo je k njoj.

Otvorila je oči i odgurnula njegove krvave ruke.

- Što je u tebi ostalo za ljubav? - rekla je i potrčala iz kabine, uza stepenice i preko ograde skočila u kanal.

Brodica je lagano udarala duž obale kanala.

Hannibal je na brodici Christabel bio sam s mrtvima, njihove oči brzo postaju staklaste. Mueller i Gassmann sad su u potpalublju, u podnožju stepenica. Grutas, rasječen po cijelom tijelu, leži u kabini u kojoj je umro. Svaki od njih u rukama drži Panzerfaust, poput lutke velike glave. Hannibal je iz arsenala oružja uzeo posljednji Panzerfaust i pričvrstio ga u strojarnici, njegov debeli protutenkovski projektil Šezdeset centimetara od spremnika goriva. U brodskoj je opremi našao sidro s tri kuke i vezao konopac oko okidača na vrhu Panzerfausta. Stajao je na palubi s trokrakim sidrom u ruci dok se brodica polako pomicala naprijed, lagano udarajući o kamenu obalu kanala. S palube je vidio baterijske svjetiljke na mostu. Čuo je vikanje i lavež psa.

Bacio je sidro u vodu. Konopac se polako izvijao preko ograde kad je Hannibal zakoračio na obalu i zaputio se preko polja. Nije se osvrtao. Kad je prešao oko četristo metara, odjeknula je eksplozija. Na leđima je osjetio udarac i pritisak ga je oborio na tlo. Komad metala pao je na polje iza njega. Brodica je plamtjela u kanal, a prema nebu se uzdizao stup iskrica, stvarajući spiralu u

strujanju plamena. Nove su eksplozije raznijele goruću drvenu građu prema nebu kad su eksplodirali drugi Panzerfausti.

S udaljenosti od kilometar i pol vidio je bljeskanje policijskih svjetala kraj ustave. Nije se vratio. Hodao je poljima, a našli su ga kad je svanulo.

57. POGLAVLJE

Istočni prozori glavne zgrade pariške policije bili su u vrijeme doručka, za toplih ljetnih mjeseci, zatrpani mladim policajcima koji su se nadali da će vidjeti Simone Signoret kako pije kavu na svojoj terasi na obližnjem Place Dauphin.

Inspektor Popil je radio za svojim pisaćim stolom, ne podigavši pogleda čak ni kad je opaženo da se otvaraju vrata glumičine terase, a nije reagirao ni kad su se začuli uzdasi jer je izišla samo domaćica kako bi zalila biljke.

Njegov je prozor bio otvoren, pa su do njega dopirali slabašni zvukovi komunističkih demonstracija na Quai des Orfèvres i Pont Neuf. U demonstracijama su uglavnom sudjelovali studenti, ponavljajući: »Oslobodite Hannibala, oslobodite Hannibala.« Nosili su plakate s natpisima SMRT FAŠIZMU i zahtijevali da se smjesta oslobodi Hannibal Lecter, čiji je slučaj privukao veliku pozornost. Pisma objavljena u L'Humanite i *La Canard Enchaîné* su ga branila, a *Le Canard* je objavio fotografiju olupine Christabel u plamenu uz komentar »Kanibali skuhani«.

Dirljivo sjećanje iz djetinjstva na dobrobiti kolektivi« zacije također je objavljeno u L'Humanite, u članku Sto ga je potpisao sam Hannibal, prokrijumčarenom iz zatvora, dodatno potičući njegove komunističke pristalice. Jednako bi spremno pisao za ekstremno desničarske publikacije, ali desničari nisu bili u modi i nisu mogli demonstrirati za njega.

Pred Popilom se nalazio memorandum javnog tužitelja u kojem ga je pitao što se točno može dokazati protiv Hannibala Lectera. U duhu odmazde, *deputation sauvage*, preostalom od rata, osuda za umorstvo fašista i ratnih zločinaca morala bi biti temeljena na nepobitnim dokazima, a čak i opravdana, bila bi politički nepopularna.

Umorstvo mesara Paula Momunda zbilo se prije dosta godina, a dokazi su se sastojali od mirisa klinčića, naglasio je tužitelj. Bi li pomoglo uhićenje žene Murasaki? Je li ona mogla kovati urotu, pitao je tužitelj. Inspektor Popil je savjetovao protiv uhićenja žene Murasaki.

Točne okolnosti smrti vlasnika restorana Kolnasa, ili neofašističkog vlasnika restorana i švercera Kolnasa, kako je prikazan u novinama, nisu se mogle utvrditi. Da, postojala je rupa nepoznatog porijekla na vrhu njegove glave, a njegov jezik i nepce probijeni su od strane nepoznatih osoba. Pucao je iz revolvera, što je dokazalo testiranje parafinom.

Mrtvaci na brodici bili su pretvoreni u mast i čađu. Bili su poznati kao otmičari i trgovci bijelim robljem. Nije li pronađen kombi u kojem su se

nalazile dvije zarobljene žene, zahvaljujući broju na registracijskoj tablici što ga je dala žena Murasaki?

Mladi čovjek nema nikakvog zločinačkog dosjea. Bio je prvi u svojoj generaciji na medicinskom fakultetu.

Inspektor Popil je pogledao na svoj sat i zaputio se hodnikom do Audition 3, *najbolje sobe za ispitivanje jer je onamo dopiralo nešto sunčeve svjetlosti i grafiti su prekriveni debelim slojem bijele boje. Pred vratima je stajao stražar. Popil mu je kimnuo i čovjek je povukao zasun kako bi ga pustio unutra.* Hannibal je sjedio za praznim stolom na sredini prostorije. Gležanj mu je bio lancem vezan za nogu stola, a zapešća za kolut na stolu.

- Makni lance - Popil je rekao stražaru.

- Dobro jutro, inspektore - reče Hannibal.

- Ona je ovdje - reče Popil. - Dr. Dumas i dr. Rufin se vraćaju nakon ručka. - Popil ga je ostavio samog.

Sad je Hannibal mogao ustati kad *lady* Murasaki uđe u prostoriju.

Vrata su se zatvorila za njom, a ona je ispružila ruku iza sebe i prislonila dlan na vrata.

- Spavaš li? - pitala je.

- Da. Dobro spavam.

- Chiyoh te pozdravlja i želi ti dobro. Kaže da je veoma sretna.

- Drago mi je.

- Njezin je mladi čovjek diplomirao i oni su se zaručili.

- Veoma mi je drago zbog nje.

Stanka,

- Zajedno proizvode skutere, malene motocikle, u partnerstvu s dvojicom braće. Napravili su ih šest. Ona se nada da će postati popularni.

- Sigurno hoće - i ja ću jedan kupiti.

Žene brže nego muškarci otkrivaju kad ih netko prati, što je dio njihovih vještina preživljavanja, i smjesta prepoznaju žudnju. Također prepoznaju kad je nema. Osjetila je promjenu u njemu. Nešto je nedostajalo iza njegovih očiju.

Pale su joj na pamet riječi Murasaki Shikibu, pa ih je glasno izgovorila: *Nemirne se vode Brzo zalede.*

Pod vedrim nebom Izmjenjuju se Mjesečina i sjenke.

Hannibal je izgovorio klasičan odgovor princa Genjija:

Uspomene davne Ijubavi Poput snježnih nanosa.

Diraljive kao mandarinske patke Koje plutaju jedna uz drugu u snu.

- Ne - reče *lady* Murasaki. - Ne. Sad postoji samo led. Nestalo je. Nije li nestalo?

- Vi ste mi najdraža osoba na svijetu - rekao je, posve iskreno.

Sagnula je glavu pred njim i izišla iz prostorije.

U Popilovu je uredu našla dr. Rufina i dr. Dumasa zadubljene u razgovor. Rufin je uzeo ruke *lady* Murasaki u svoje.

- Rekli ste mi da bi se mogao zauvijek zalediti u svojoj nutrini - rekla je.
- Osjećate li to? - upita Rufin.
- Volim ga i ne mogu ga naći - reče *lady* Murasaki. - Možete li vi?
- Nikad nisam mogao - reče Rufin.

Otišla je a da nije vidjela Popila.

Hannibal se dobrovoljno javio za rad u zatvorskoj apoteci i sudu poslao molbu da mu dopusti povratak na medicinski fakultet. Dr. Claire DeVrie, šefica tek osnovanog forenzičkog laboratorija, pametna i atraktivna žena, otkrila je da je Hannibal veoma koristan kad treba pripremiti kompaktnu kvalitativnu analizu i sredstvo za identifikaciju toksina uz minimalnu količinu reagensa i opreme. Napisala je pismo preporuke za njega.

Dr. Dumas, čija je neumoljiva vedrina beskrajno iritirala Popila, napisao je sjajnu pohvalu za Hannibala i objasnio da mu Medicinski centar Johns Hopkins u Baltimoreu, Amerika, nudi stažiranje nakon što su pregledali njegove ilustracije za novi udžbenik iz anatomije. Dumas je bez okolišanja govorio o moralnim točkama.

Za tri tjedna, bez obzira na prigovore inspektora Popila, Hannibal je izišao iz Palače pravde i vratio se u svoju sobu iznad medicinskog fakulteta. Popil se nije pozdravio s njim, već mu je stražar samo donio odjeću.

Veoma je dobro spavao u svojoj sobi. Ujutro je nazvao Place de Vosges i otkrio da je telefon *lady* Murasaki isključen. Pošao je onamo i svojim ključem otključao vrata. Stan je bio prazan, a jedino je ostao stalak za telefon. Kraj telefona se nalazilo pismo za njega. Bilo je pričvršćeno za crnu grančicu iz Hirošime što ju je *lady* Murasaki poslao njezin otac.

U pismu je pisalo: Zbogom, Hannibale. Otišla sam kući.

Spaljenu je grančicu bacio u Seinu dok je odlazio na večeru. U restoranu Champs de Mars pojeo je izvrsnog zeca pripremljenog u zemljanoj posudi, plativši ga novcem što ga je Louis ostavio za plaćanje mise za njegovu dušu. Zagrijan vinom, zaključio je da bi, želi li biti posve pošten, trebao pročitati nekoliko molitava na latinskom za Louisa i možda otpjevati jednu uz neku popularnu melodiju, rezonirajući da njegove molitve ne bi bile ništa manje učinkovite od onih što bi ih mogao platiti u St.-Sulpiceu.

Večerao je sam i nije bio usamljen.

Hannibal je ušao u dugu zimu svojega srca. Čvrsto je spavao, i nitko ga nije posjećivao u snu, kako se to događa ljudskim bićima.

III

*Trenutno bih se predao vragu,
Da slučajno nisam ja osobno on!*

J. W. VON GOETHE:
Faust: Tragedija

58. POGLAVLJE

Svenki se činilo da Dortlichov otac nikad neće umrijeti. Starac je disao i disao, dvije godine disanja dok je lijes prekriven ceradom čekao na jarcima za piljenje u Svenkinu pretrpanom stanu. Zauzimao je veći dio salona. To je izazivalo mnoge prigovore žene koja je živjela sa Svenkom, te je naglašavala da zaobljeni gornji dio lijesa čak ne dopušta ni da ga se koristi za odlaganje stvari. Nakon nekoliko mjeseci počela je u lijesu držati prokrijumčarenu robu u limenkama što ju je Svenka iznuđivao od ljudi koji su se trajektima vraćali iz Helsinkija.

Tijekom dviju godina ubojitih čistki Josifa Staljina tri Svenkina kolege časnika bila su ustrijeljena, a četvrti je obješen u zatvoru Lubyanka.

Svenka je shvaćao da je vrijeme za odlazak. Umjetnine su bile njegove i nije ih kanio ostaviti. Svenka nije naslijedio sve Dortlichove kontakte, ali je mogao nabaviti dobre dokumente. Nije imao nikakav kontakt u Švedskoj, ali ih je imao mnogo na brodovima što su vozili između Rige i Švedske, koji bi se mogli pozabaviti paketom nakon što bi stigao do mora.

Treba ići redom.

U nedjelju ujutro, u šest i četrdeset pet, sluškinja Bergid izišla je iz stambene zgrade u Vilniusu gdje je živio Dortlichov otac. Nije pokrila glavu kako bi izbjegla sumnju da ide u crkvu, a nosila je poveću torbicu u kojoj se nalazila njezina marama i Biblija.

Bila je odsutna oko deset minuta kad je, sa svojega kreveta, Dortlichov otac čuo korake osobe teže od Bergid kako se penju stubama. Škljocanje i grebanje začulo se na ulaznim vratima stana dok je netko obijao bravu.

Uloživši velik napor, Dortlichov se otac podigao na jastucima.

Ulazna su vrata strugala po pragu dok su se otvarala. Tražio je po ladici noćnog ormarića i izvadio pištolj Luger. Slab od naprezanja, držao je pištolj objema rukama i sakrio ga ispod pokrivača.

Zatvorio je oči i čekao da se otvore vrata njegove sobe.

- Spavate li, herr Dortlich? Nadam se da vam ne smetam - rekao je narednik Svenka u civilnoj odjeći i zalizane kose.

- O, to si ti. - Starčev je izraz lica bio jednako gnjevan kao i inače, ali se doimao prilično slabim.'

- Došao sam u ime Policijskog i carinskog bratstva - reče Svenka. - Čistili smo ormarić i našli još neke stvari vašeg sina.

- Ne želim ih. Zadrži ih - reče starac. - Jesi li obio bravu?

- Kad nitko nije došao otvoriti vrata, otključao sam ih sam. Mislio sam da ću samo ostaviti kutiju ako nikoga nema kod kuće. Imam ključ vašeg sina.

- On nikad nije imao ključ.

- To je njegov otvarač.

- Onda možeš zaključati vrata kad budeš izlazio.

- Poručnik Dortlich mi je povjerio neke pojedinosti o vašoj... situaciji i vašim eventualnim željama. Jeste li ih zapisali? Imate dokumente? Bratstvo osjeća da je sad naša dužnost pobrinuti se da se vaše želje poštuju do zadnjeg slova.

- Da - reče Dortlichov otac. - Potpisani pred svjedocima. Kopija je poslana u Klaipedu. Ništa nećeš morati učiniti.

- Da, moram. Jednu stvar. - Narednik Svenka je spustio kutiju.

Smiješajući se dok je prilazio krevetu, podigao je jastuk sa stolice, krećući se postrance, poput pauka, da bi ga stavio na starčevo lice, popevši se preko njega na krevetu, koljenima mu pritisnuvši ramena, te se svom težinom nagnuo na jastuk. Koliko će dugo to trajati? Starac se nije koprcao.

Svenka je osjetio kako mu nešto tvrdo pritišće među- nožje, plahta se podigla ispod njega i Luger je opalio. Svenka je osjetio kako ga peče koža i kako ga peče duboko u njemu, te je pao unatrag, starac je podigao pištolj i pucao kroz pokrivač, pogodivši ga u prsa i bradu, cijev se spuštala, a posljednji je hitac pogodio njegovo vlastito stopalo. Starčevo je srce kucalo sve brže i brže, brže i stalo je. Zidna ura iznad njegova kreveta odbijala je sedam sati, a on je čuo prva četiri otkucaja.

59. POGLAVLJE

Snijeg iznad 50. paralele posipa visoko čelo hemisfere, istočna Kanada, Island, Škotska i Skandinavija. Snijeg u zapusima u Grisslehamnu, Švedska, snijeg pada u more dok u luku ulazi trajekt koji nosi lijes.

Agent u trajektnoj luci osigurao je kolica na četiri kotača za ljude iz pogrebnog zavoda i pomogao im na njih staviti lijes, malo ubrzavši na palubi kako bi kolica preskočila rampu do gata gdje je čekao kamion.

Dortlichov je otac umro bez bliske obitelji, a njegove su želje bile jasno izražene. Djelatnici Udruge pomorskih i riječnih radnika Klaipede pobrinuli su se da se njegove želje poštuju.

Malena procesija do groblja sastojala se od mrtvačkih kola, kombija u kojem se nalazilo šest ljudi iz pogrebnog zavoda i automobila u kojem su se vozila dva starija rođaka.

Nije se radilo o tome da je Dortlichov otac bio u potpunosti zaboravljen, ali većina njegovih prijatelja iz djetinjstva bila je mrtva i tek je nekolicina rođaka još bila na životu. Bio je svojehlavi srednji sin, a njegov entuzijazam za Oktobarsku revoluciju udaljio ga je od obitelji i odveo u Rusiju. Sin brodograditelja proveo je svoj život kao običan pomorac. Ironija, složila su se dva starija rođaka u automobilu iza mrtvačkih kola, vozeći se kroz snijeg kasno poslijepodne.

Mauzolej obitelji Dortlich bio je od sivoga granita s križem ugraviranim iznad vrata i ukusnom količinom obojenog stakla na prozorima, samo obojena okna, bez likova.

Upravitelj groblja, savjestan čovjek, pomeo je stazu do vrata mauzoleja, kao i stube. Veliki je željezni ključ bio hladan, iako je imao vunene rukavice, te ga je okrenuo objema rukama, a brava je škripala. Ljudi iz pogrebnog zavoda otvorili su velika dvokrilna vrata i unijeli lijes. Rođaci su malo gundali zbog simbola komunističkog radničkog sindikata na poklopcu lijesa, te su komentirali da mu nije mjesto u mauzoleju.

- Mislite o tome kao o drugarskom pozdravu onih koji su ga najbolje poznavali - rekao je direktor pogrebnog zavoda, kašljući u svoju rukavicu. To je bio lijes skupa izgleda za jednog komunista, razmišljao je, te nagađao o poskupljenju.

Upravitelj je u džepu imao tubu bijele masti od litija. Na kamenu je napravio staze po kojima će kliziti nogari lijesa dok bočno ulazi u nišu, a nosačima je laknulo kad su ga morali gurnuti na mjesto, gurajući samo s jedne strane, bez dizanja.

Ljudi su se međusobno pogledali. Nitko se nije javio da će izgovoriti molitvu, pa su zaključali mauzolej i kroz mećavu požurili natrag do svojih vozila.

Na svojem ležaju od umjetnina Dortlichov otac leži nepomično i nevažno, led se stvara u njegovu srcu.

Godišnja će doba dolaziti i odlaziti. Jedva čujni glasovi dopiru sa šljunčanih staza vani, a katkad i vitica neke povijuše. Boje na staklima postaju mekše kako se prašina taloži. Vjetar nosi lišće, a potom opet snijeg, te ponovno sve ukrug. Slike, njihova lica tako poznata Hannibalu Lecteru, savijena su u mraku kao spirale sjećanja.

60 .POGLAVLJE

Velike mekane pahuljice padaju kroz nepomičan jutarnji zrak duž rijeke Lievre, Quebec, paperjasto leže na prozorskim daskama radionice i

prodavaonice prepariranih životinja.

Velike pahuljice poput perja padaju po kosi Hannibala Lectera dok hoda stazom kroz šumu prema brvnari. Otvorena je za mušterije. Čuje O *Canada!* S radija u stražnjem dijelu brvnare, pred početak srednjoškolske hokejaške utakmice. Preparirane glave životinja pokrivaju zidove. Na vrhu je sjevernoamerički los, a ispod njega su na sistinski način složeni arktička lisica i alpska kokoš, srna blagih očiju, ris i divlja mačka.

Na pultu se nalazi pladanj s pregradama za oči što se rabe prilikom prepariranja. Hannibal spušta svoju torbu i prstom čeprka među očima. Pronalazi par blijedoplavih namijenjenih srni i uginulom eskimskom psu. Hannibal ih vadi iz pladnja i stavlja na pult.

Vlasnik izlazi. Brada Bronysa Grentza sad je prosijeda, kosa na sljepoočnicama siva.

- Da? Mogu vam pomoći?

Hannibal ga pogleda, pročepka po pladnju i pronalazi par očiju koje odgovaraju Grentzovim smeđim očima.

- Što je? - pita Grentz.

- Došao sam po jednu glavu - reče Hannibal.

- Koju, imate li potvrdu?

- Ne vidim je ovdje na zidu.

- Vjerojatno je otraga.

Hannibal ima prijedlog. - Smijem li ući onamo? Pokazat ću vam koja je.

Hannibal uzima svoju torbu. Sadrži nešto odjeće, kratku mesarsku sjekiru i gumenu pregaču s natpisom Imovina Johnsa Hopkinsa.

Bilo je zanimljivo usporediti Grentzovu poštu i njegov adresar s popisom traženih nacista što su ga Britanci razaslali naokolo nakon rata. Grentz je imao niz korespondenata u Kanadi i Paragvaju, te nekoliko u Sjedinjenim Državama. Hannibal je u vlaku bez žurbe pregledao dokumente, gdje je imao kupe samo za sebe, zahvaljujući Grentzovu sefu s gotovinom.

Dok se vraćao na svoje stažiranje u Baltimoreu, prekinuo je putovanje u Montrealu, te odande poštom poslao Grentzovu glavu jednom od njegovih korespondenata, a kao adresu pošiljatelja naveo je ime i boravište drugoga.

Nije ga razarao bijes na Grentza. Više ga uopće nije razarao bijes, niti su ga mučili snovi. Ovo je bio odmor, a ubijanje Grentza bilo je bolje od skijanja.

Vlak se kretao na jug, prema Americi, tako topao i udoban. Toliko drukčije od njegova dugog putovanja vlakom do Litve, kad je bio dječak.

Prenoćit će u New Yorku, odsjesti u Carlyleu kao Grentzov gost, i pogledati neku kazališnu predstavu. Imao je karte za Nazovi M radi umorstva i Piknik. Odlučio se za Piknik jer su mu se umorstva na pozornici činila neuvjerljivima.

Amerika ga je fascinirala. Takvo obilje grijanja i električne struje. Tako neobični, široki automobili. Američka lica, otvorena, ali ne nedužna, lako ih je čitati. S vremenom će svoj pristup pokrovitelja umjetnosti iskoristiti za stajanje iza pozornice i promatranje publike, njihova zanesena lica blistava pod

svjetlima pozornice, i čitati, čitati, čitati.

Spustio se mrak i konobar u vagon-restoranu donio je svijeću na njegov stol, kao krv crveni klaret lagano je podrhtavao u čaši u skladu s kretanjem vlaka. Jednom se tijekom noći probudio na nekoj željezničkoj postaji i čuo kako radnici parom tope led s podvoza vlaka, a vjetar je nosio goleme oblake pare kraj njegova prozora. Vlak je uz lagan trzaj ponovno krenuo, a potom se mekano udaljio od svjetala postaje u noć, krećući se na jug prema Americi. Njegov se prozor razbistrio i mogao je vidjeti zvijezde.

KRAJ

KIKA

ZAHVALE

Zahvaljujem ljudima Brigade Criminelle pariške policije, koji su me srdačno primili u svijet Quai des Orfèvres i podijelili sa mnom svoja potresna znanja i svoj izvrstan ručak.

Lady Murasaki je imenjakinja Murasaki Shikibu koja je napisala prvi veliki roman na svijetu, *Priču o Genjiju*. Naša *lady* Murasaki citira Ono no Komachi i u mislima čuje pjesmu Yosano Akiko. Njezin pozdrav Hannibalu je iz romana *Priča o Genjiju*. Veliku pomoć kad je riječ o literaturi i glazbi dobio sam od Noriko Miyamoto.

Za bolje razumijevanje Francuske tijekom okupacije i poslijeratnog razdoblja dugujem zahvalnost djelima *Marianne u lancima* Roberta Gildea, Pariz nakon oslobođenja, 1944. - 1949., Antonyja Beevora i Artemisa Coopera, te djela *Silovanje Europe* Lynn H. Nicholas. Također su mi pomogla izuzetna pisma Susan Mary Alsop poslana Marietti Tree, skupljena u knjizi *Marietti iz Pariza*, 1945. - 1960.

Povrh svega, zahvaljujem Pace Barnes na njezinoj golemoj podršci, njezinoj ljubavi i strpljenju.